

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Özlem BEKTAŞ

HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Yrd.Doç.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ

T109354

ERZURUM – 2001

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilimler Öğretmenliği Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri

Yrd.Doç.Dr. A.Sinan BİLGİLİ

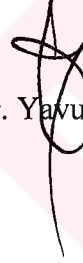
Jüri

Yrd.Doç.Dr. Ünal ÖZDEMİR

Jüri

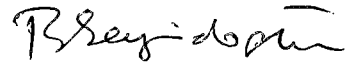
Yrd.Doç.Dr. Yavuz ÖZDEMİR

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir./...../.....

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Enstitü Müdürü

Prof.Dr. Bilge SEYİDOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	II
TABLolar LİSTESİ.....	IV
GİRİŞ.	1
1.Problem.....	1
1.1.Araştırmanın Problemi.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	1
1.3.Araştırmanın Önemi.....	2
1.4.Araştırmanın Sayıltıları.....	2
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
2.Araştırmanın Yöntemi.....	4
2.1.Araştırmanın Modeli.....	4
2.2. Araştırmanın Evreni.....	4
2.3. Araştırmanın Örneklemi	4
2.4. Verilerin Toplanması.....	4
2.5.Öğretmen Anketi	4
2.6.Öğrenci Anketi	5
2.7.Hayat Bilgisi Dersi 3. Sınıflar Başarı Testi	5
2.8.Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	5
BÖLÜM I	
HAYAT BİLGİSİ VE ÖĞRETİMİ.....	6
1.1.Hayat Bilgisinin İlköğretim Okulu Programındaki Yeri ve Amaçları.....	7
1.1.1. Hayat Bilgisinin İlköğretim Okulu Programındaki Yeri.....	7
1.1.2. Hayat Bilgisi Dersinin Amaçları.....	7
1.1.2.1. Türkiye'de Hayat Bilgisi Dersinin Amaçlarındaki Değişme ve Gelişmeler.....	7
1.1.2.1.1. 1926-1930 İlk Mektep Müfredat Programına Göre Hayat Bilgisinin Amaçları.....	8
1.1.2.1.2.1936-1948 ve 1961 İlkokul Programlarında Hayat Bilgisi Dersinin Amaçları	9
1.1.2.1.3. 1962-1965 İlkokul Programı Taslaklarına Göre Hayat Bilgisi, Toplum ve Ülke İncelemeleri Derslerinin Amaçları.....	9

1.1.2.1.4. Yürürlükteki Programa Göre Hayat Bilgisi Dersinin Amaçları	10
1.1.2.1.4.1. Yakın Çevreyi Tanımayla İlgili Yetenek ve Becerilerin Gelişmesi Yönünden	10
1.1.2.1.4.2. Yurttaşlık Görevleri ve Sorumlulukları Yönünden.....	11
1.1.2.1.4.3. Toplumda İnsanların Birbirleriyle Olan İlişkileri Yönünden	11
1.1.2.1.4.4. Ekonomik yaşama Fikri ve Yeteneklerini Geliştirme Yönünden	11
1.1.2.1.4.5. Daha İyi Yaşama Yeteneklerini Geliştirme Yönünden	11
1.2.Hayat Bilgisi Öğretiminin İlkeleri.....	12
1.2.1. Aktif Katılım	12
1.2.2. Motivasyon.....	14
1.2.3. Açıklık.....	15
1.2.4. Bireysel Ayrılmalar	15
1.2.5. Pekiştirme.....	16
1.2.6. Geri Bildirim ve Düzeltme	16
1.2.7. Bilinenlerden Bilinmeyene.....	18
1.2.8. Tekrar.....	18
1.2.9. Yakın Çevreden Yararlanma.....	18
1.2.10. Model Alma.....	19
1.2.11. Ana Baba Tutumları.....	19
1.3.Hayat Bilgisi Öğretiminin Stratejileri.....	20
1.3.1. Tekrar ve Gözden Geçirme.....	20
1.3.2. Örgütlenme Stratejisi.....	21
1.3.3. Anlamlandırma.....	22
1.3.4. Dikkati Yoğunlaştırma.....	22
1.4. Hayat Bilgisi Öğretiminin Yöntem ve Teknikleri.....	23
1. 4.1. Düzenlatım (Takrir) Yöntemi.....	23
1. 4.1.1. Üstünlükleri.....	23
1. 4.1.2. Sınırlılıkları.....	24
1. 4.1.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	24
1. 4.2. Soru Cevap Yöntemi.....	26
1.4.2.1. Üstünlükleri	26

1.4.2.2. Sınırlılıkları.....	27
1.4.2.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	27
1.4.2.3.1. Soru Hazırlama Tekniğini Bilme	27
1.4.2.3.2. Soru Sorma Tekniğini Bilme	28
1.4.2.3.3. Soru Çeşitleri.....	28
1.4.2.3.3.1. Bilişsel-Bellek Soruları	28
1.4.2.3.3.2. Birleştirme Soruları.....	28
1.4.2.3.3.3. Genişletme Soruları.....	29
1.4.2.3.3.4. Değerlendirme Soruları.....	29
1.4.3. Problem Çözme Yöntemi.....	31
1.4.3.1. Problem Çözme Aşamaları.....	31
1.4.3.2. Üstünlükleri.....	31
1.4.3.3. Sınırlılıkları.....	32
1.4.3.4. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	32
1.4.4. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi.....	33
1.4.4.1. Üstünlükleri.....	33
1.4.4.2. Sınırlılıkları.....	34
1.4.4.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	34
1.4.5. Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Yöntemi.....	35
1.4.5.1. Üstünlükleri.....	35
1.4.5.2. Sınırlılıkları.....	36
1.4.5.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	36
1.4.5.4. Dramatizasyon Çeşitleri.....	37
1.4.5.4.1. Parmak Oyunu	37
1.4.5.4.2. Sözsüz Oyun (Pantomim).....	37
1.4.5.4.3. Taklidi Oyunlar.....	37
1.4.5.4.4. Bağımsız Dramatizasyon	37
1.4.5.4.5. Bağımlı Dramatizasyon.....	37
1.4.5.4.6. Kuklalar.....	38
1.4.6. Örnek Olay İncelemesi.....	38
1.4.6.1. Üstünlükleri.....	38
1.4.6.2. Sınırlılıkları.....	39
1.4.6.3. Etkili Kullanım İçin rehber İlkeler.....	39
1.4.7. Tartışma Yöntemi.....	40
1.4.7.1. Üstünlükleri.....	40
1.4.7.2. Sınırlılıkları.....	41

1.4.7.3. Etkin Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	41
1.4.8. Gözlem Yöntemi.....	42
1.4.8.1. Gözlem Çeşitleri.....	43
1.4.9. Gezi Yöntemi.....	43
1.4.9.1. Gezinin Planlanması ve Uygulanması.....	44
1.4.9.1.1. Gezinin Planlanması.....	44
1.4.9.1.2. Gezi Süreci.....	44
1.4.9.1.3. Gezi Sonrası	44
1.4.9.2. Üstünlükleri.....	45
1.4.9.3. Sınırlılıkları.....	45
1.4.9.4. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	45
1.4.10. Beyin Fırtınası Yöntemi.....	46
1.4.10.1. Üstünlükleri.....	47
1.4.10.2. Sınırlılıkları.....	47
1.4.10.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	48
1.4.11. Deney Yöntemi.....	48
1.4.11.1. Üstünlükleri.....	48
1.4.11.2. Sınırlılıkları.....	48
1.4.11.3. Deney Çeşitleri.....	48
1.4.11.3.1. Kapalı Uçlu Deneyler.....	48
1.4.11.3.2. Açık Uçlu Deneyler.....	48
1.4.11.3.3. Denence (Hipotez) Sınama Deneyleri.....	49
1.5. Hayat Bilgisi Öğretiminin Araç ve Materyalleri.....	49
1.5.1. Gerçek Eşyalar, Modeller ve Yansıtılmayan Görsel Materyaller.....	49
1.5.2. Grafik Materyalleri.....	50
1.5.3. Şemalar.....	51
1.5.3.1. Örgüt (Teşkilat) Şemaları.....	51
1.5.3.2. Akış Şemaları.....	51
1.5.4. Tepegöz Projektörleri.....	51
1.5.4.1. Üstünlükleri.....	52
1.5.4.2. Sınırlılıkları.....	52
1.5.4.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	52
1.5.5. Slayt Projektörleri.....	53
1.5.5.1. Üstünlükleri.....	53
1.5.5.2. Sınırlılıkları.....	53
1.5.5.3. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	53

1.5.6. Film Şeritleri.....	54
1.5.7. Resimler.....	54
1.5.7.1. Üstünlükleri.....	54
1.5.7.2. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	54
1.5.8. Koleksiyon	55
1.5.9. Kum Masası.....	55
1.5.10. Zaman Şeritleri.....	55
1.5.11. Mevsim Diyagramı.....	56
1.5.12. Haritalar.....	56
1.5.13. Yerküre.....	56
1.5.14. TV ve Video.....	56
1.5.14.1. Üstünlükleri.....	57
1.5.14.2. Sınırlılıkları.....	57
1.5.14.3. Etkili Kullanımı İçin Rehber İlkeler.....	58
1.5.15. Yazı Tahtası.....	58
1.5.15.1. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	59
1.5.16. Döner Levhalar	59
1.5.16.1. Üstünlükleri.....	59
1.5.16.2. Etkili Kullanım İçin Rehber İlkeler.....	59

BÖLÜM II

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, 1. SINIF HEDEFLER,

DAVRANIŞLAR VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ.... 60

2.1.Ünite 1: Okula Başlıyorum Ünite 2: Sınıf Etkinliklerine Katılım ve Görev

Paylaşımı.....	60
2. 1.1. Konular.....	68
2.1.1.1. Ünite1: Okula Başlıyorum.....	68
2.1.1.2. Ünite 2: Sınıf Etkinliklerine Katılım ve Görev Paylaşımı	69
2.1.1.3. Belirli Gün ve Haftalar.....	69
2. 2. Ünite 3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk.....	69
2.2.1. Konular.....	72
2.2.2. Atatürkçülük Konuları.....	73
2.2.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	73
2.3. Ünite 4: Ben ve Ailem.....	73
2. 3.1. Konular.....	81
2. 3.2. Atatürkçülük Konuları.....	82
2. 3.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	82

2.4. Ünite 5: Yılın Bölümleri Ünite 6: Güneş ve Dünyamız.....	82
2. 4.1. Konular.....	89
2. 4.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	90
2.5. Ünite 7:Sağlıklı Büyüyelim	90
2. 5.1. Konular.....	96
2. 5.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	96
2.6. Ünite 8:Bizim Bayramımız 23 Nisan.....	96
2.6.1. Konular.....	98
2.6.2.. Atatürkçülük Konuları.....	99
2.6.3. Belirli Günler ve Haftalar	99
2.7. Ünite 9: Çevremizdeki Canlılar.....	99
2.7.1. Konular.....	102
2.8. Ünite 10: Tatile Girerken	102
2.8.1. Konular.....	103
2.8.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	103
BÖLÜM III	
HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, 2. SINIF HEDEFLER.	
DAVRANIŞLAR VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ....	104
3.1. Ünite 1: Okulumuz Açıldı.....	104
3.1.1. Konular.....	106
3.2. Ünite 2: Okulda ve Evde Dayanışma.....	107
3.2.1. Konular.....	110
3.2.2. Atatürkçülük Konuları.....	110
3.2.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	110
3.3. Ünite 3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk.....	110
3.3.1. Konular.....	113
3.3.2. Atatürkçülük Konuları.....	113
3.3.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	114
3.4. Ünite 4: Sağlıklı Büyüyelim.....	114
3.4.1. Konular.....	121
3.4.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	121
3.5. Ünite 5: Taşıtlar ve Trafik.....	121
3.5.1. Konular.....	127
3.5.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	128
3.6. Ünite 6: İletişim	128
3.6.1. Konular.....	133

3.6.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	133
3.7. Ünite 7: Görüyorum Duyuyorum.....	133
3.7.1. Konular....	140
3.8. Ünite 8: Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.....	140
3.8.1. Konular..	143
3.8.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	143
3.9. Ünite 9: Çevremizdeki Canlılar.....	144
3.9.1. Konular.....	150
3.10. Ünite 10: Dünya ve Uzay	150
3.10.1. Konular.....	154
3.11. Ünite 11: Tatile Girerken	155
3.11.1. Konular.....	156

BÖLÜM IV

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, 3. SINIF HEDEFLER,

DAVRANIŞLAR VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ....	157
4.1. Ünite 1: Okulumuz Açıldı.....	157
4.1.1 . Konular....	164
4.2. Ünite 2: Bilinçli Tüketicilik ve Verimlilik.....	165
4.2.1. Konular.....	173
4.2.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	173
4.2.3. Atatürkçülük Konuları.....	174
4.3. Ünite 3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk.....	174
4.4. Ünite 4: Yaşadığımız Yer	175
4.4.1. Konular.....	183
4.5. Ünite 5: Toplum Hayatımız.....	183
4.5.1. Konular.....	189
4.5.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	190
4.6. Ünite 6: Sağlıklı Büyüyelim.....	190
4.6.1. Konular.....	197
4.6.2. Atatürkçülük Konuları.....	197
4.6.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	197
4.7. Ünite 7: Çevremizdeki Canlılar.....	197
4.7.1. Konular.....	202
4.8. Ünite 8: Dünya ve Uzay.....	202
4.8.1. Konular.....	204
4.8.2. Atatürkçülük Konuları.....	204

4.8.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	204
4.9. Ünite 9: Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.....	205
4.9.1. Konular.....	206
4.9.2. Atatürkçülük Konular.....	206
4.9.3. Belirli Günler ve Haftalar.....	206
4.10. Ünite 10: Çevremizdeki Maddeler.....	206
4.10.1. Konular.....	209
4.11. Ünite 11: Hareket ve Kuvvet.....	209
4.11.1. Konular.....	212
4.11.2. Belirli Günler ve Haftalar.....	212
4.12. Ünite 12: Tatile Girerken	212
4.12.1. Konular... ..	213
BÖLÜM V	
BULGULAR VE YORUM	214
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	277
KAYNAKLAR.....	279
EKLER.....	
Ek 1: Öğrenci Anketi.....	283
Ek 2: Öğretmen Anketi.....	292
Ek 3: İlköğretim I. Kademe 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Öğretimi Başarı Testi	295
ÖZGEÇMİŞ.....	

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ****Özlem BEKTAŞ****Danışman: Yrd.Doç.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ****2001-SAYFA: 296****Jüri: Yrd.Doç.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ**

.....
.....

Bu araştırmada, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyi, öğrencilerin hayat bilgisi dersine karşı tutumları, öğretmenler tarafından kullanılan yöntem, teknik ve materyaller, okulların niteliği, fiziki şartları, laboratuvar durumu, fiziksel çevre ile öğretmenlerin öğrenci başarısına etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın amacı öğretimde karşılaşılan güçlükleri ve nedenleri saptayıp çözümler sunmaktır.

Çalışmanın evreni Erzurum'daki hayat bilgisi öğretmenleri ile birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri için yapılan uygulamalarla sınırlıdır. Denekler; 312 öğrenci ve 69 öğretmenden oluşmaktadır. Öğrencilere başarı testi ve anket, öğretmenlere anket uygulanmıştır.

Bu çalışmada şu sonuçlar vurgulanmıştır:

Yöntem, teknik ve materyaller ile öğrenci başarısı arasında önemli bir ilişki vardır. Anne ve babaların sosyo-ekonomik düzeyi ile öğrenci başarısı arasında yüksek düzeyde bir bağlantı bulunmuştur. Öğrenci tutumları ile başarı arasında bir ilişki vardır. Anne-babaların eğitim düzeyinin öğrenci başarısı ile ilişkisi vardır. Fiziksel şartlar ve olaylar öğrenci başarısı ile ilgilidir. Başarı çevresel faktörler ile bağlantılıdır. Okul niteliği ve öğrenci başarısı arasında ilişki bulunmaktadır.

ABSTRACT
MASTER THESIS
TEACHING OF SOCIAL SCIENCES

Özlem BEKTAŞ

Supervisor: Yrd.Doç.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ

2001-PAGE:296

Jury: Yrd.Doç.Dr. Ali Sinan BİLGİLİ

.....

.....

In this reseach, it is investigated the socio-economic level of first, second, and third class students, the attitudes of this students in social sciences, the methods, techniques, and the material used by the teachers in teaching, the quality of schools, the features of physical contitions of the schools, the presence of laboratory, physical environment of the schools, and the effects of the teachers on student achievement. The purpose of study is to obtain the difficulties and the reasons of in teaching, and to present solutions.

The content of the study is limited to applications to the first, second and third class students and social science teachers in the schools in Erzurum. The participants consist of 312 students and 69 teachers. The achievement test were applied to the students, and the questionnaire was both applied to the students.

In the study, these results were implicated: There is a significant correlation between the methods, techniques, materials and the students' achievement. It is found that there is a high level correlation between the socio-economic level of the parents and the students' achievement. There is a correlation between the attitudes of the students and the achievement. It is found that the education level of the parent are correlated to the achievement of the students. The physical conditions and the events are related to the achievement. The achivement is correlated to the environmental factors. There is a correlation between the quality of the school and the students' achievement.

ÖNSÖZ

Hayat bilgisi dersi ilköğretim okullarının 1. Kademesinde 1,2 ve 3. sınıflarda mihver ders olarak işlenmekte, temelde çocuk dünyası bakış açısından yaşama ilişkin kavram, olgu ve olayları, problemleri ve çözüm yollarını çözebilme yeteneği ile sosyal davranışları kazandırmayı hedef almaktadır.

Çalışma birbirini tamamlayan giriş ve beş bölümden oluşmaktadır. Girişte problem ve araştırmanın yöntemine yer verilmiş, birinci bölümde çağdaş eğitim içinde hayat bilgisi ve öğretimi; kapsamı, gelişimi gibi konulara değinilerek okuyucunun bu alan hakkında genel bir görüş kazanmasına çalışılmıştır. Öğretmenlerin bu dersin öğretiminde karşılaşacakları problemleri engelleyici öğretim ilke, strateji, yöntem ve teknikleri ile araç ve gereçleri tanıtılmış ve bunları kullanma yolları açıklanmıştır.

İkinci bölümde hayat bilgisi dersinin öğretim programına göre 1. Sınıf konularının hedef, davranış ve öğrenme-öğretme etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde hayat bilgisi dersinin öğretim programına göre 2. Sınıf konularının hedef, davranış ve öğrenme-öğretme etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde hayat bilgisi programına göre 3. Sınıf hedef, davranış ve öğrenme-öğretme etkinliklerine yer verilmiştir.

Beşinci bölümde ilköğretim okulları 1, 2, ve 3. Sınıflarda hayat bilgisi dersinin öğretimi, alan araştırmasının bulgularıyla birleştirilerek değerlendirmesi yapılmıştır. Son kısımda sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Tezin hazırlanması ve oluşmasını kapsayan süreçte bir çok kişinin emek ve görüşlerinden yararlanıldı. Başta danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ali Sinan Bilgili olmak üzere, Sayın Yrd. Doç. Dr. Yavuz Özdemir, Selami Aydın , Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir Koşan ve Abdulkadir Öztaşkın'a teşekkür ediyorum.

Erzurum-20001

Özlem BEKTAŞ

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 01: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı
- Tablo 02: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Branşlara Göre Dağılımı
- Tablo 03: Branş Dışı Sınıf Öğretmenliğinin Başarıyı Olumsuz Yönde Etkilediği Görüşüne Katılmalarına Göre Dağılımı
- Tablo 04: Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Konularıyla İlgili Mesleki Yayınları Takip Edebilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 5: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Kullandığı Metot ve Teknikleri Derecelendirmelerine Göre Dağılımı
- Tablo 6: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Araç ve Materyalleri Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı
- Tablo 07: Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Atatürkçülük Konularının Konu Bütünlüğü Halinde Ele Alınması Daha Yararlıdır Görüşüne Katılmalarına Göre Dağılımı
- Tablo 08: Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersinde Atatürkçülük Konularının Uygun Olarak Parça Parça verildiğine İnanmalarına Göre Dağılımı
- Tablo 09: : Hayat Bilgisi Programında Hedef ve Davranışların Sosyal Olgu ve Olayları Kavrama ve Çözmede Yeterli Olduğuna İnanmalarına Göre Dağılımı
- Tablo 10: Okulların Ders Materyalleri Bakımından Donatım Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 11: Okul İdaresi ve Öğretmenler Arasındaki İletişimin İyi İşleme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 12: Öğrenci Ebeveynlerinin Öğretmenlerin Çabalarını Yeterince Bilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 13: Öğretmenlerin Öğrenciler Tarafından Kabul Görme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 14: Öğretmenlerin Meslektaşları İle Yaptıkları Toplantılarda Yardımlaşmalardan Memnuniyet Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 15: Öğretmenlerin Boş Zaman Aktivitelerinin ve Hobilerinin Mesleki Faaliyetlerinden Daha Fazla Zevk verme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 16: Maddi Çalışma Şartlarının Öğretmenler Açısından Yeterli Olma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 17: Okul İdarecisinin Öğretmenlerin Fikirlerine Saygı Gösterme Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 18:Ebeveynler İçin Problemlerde Öğretmenlerin Günah Keçisi Olarak Görülme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 19: Öğretmenlerin Çalışma Arkadaşları İle Şahsi Kontak Kurma İsteme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 20: Okullarda Öğretmenler İçin Faydaların, Hoş Önlerin Ağır Basma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 21: Öğretmenler İçin Yaptıkları İşin Değişim Zenginliği Sunma ve İlginç Gelme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 22: Kurumların Uygun Mefruşatla Donatılma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 23: velilerin Çocukların Öğretmenler Tarafından Haksız Muameleye Tutuldukları Kanaatine Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 24: Öğretmenlerin Öğrencilerle İyi İlişki-Kontak Halinde Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 25: Öğretmenlerin Mesleki İlgileri İçinde Arkadaşlarından Çok Azı Tarafından Onaylandığı Görüşüne Katılma Durumuna Göre Dağılımı.

Tablo 26: Öğretmenlerin Bir Başka Okula Geçmenin Daha İyi Olup Olmayacağını Birden Çok Düşünmüş Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 27: Öğretmenlerin Bulundukları Okulda Çok Daha Severe Ders verme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 28: Okuldaki Fiziki Olayların Şahsi, Samimi ve Aydınlık Olarak Donatılma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 29: Yöneticilerin Öğretmenlere Birlikte Görüşme, Konuşma ve Tartışma Fırsatı verme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 30: velilerin, Öğretmenlerin Otoritesinin Öğrenciler Üzerinde Kaybolduğunu Düşünmelerine Göre Dağılımı

Tablo 31: Öğrencilerin Bulundukları Çevrenin Öğretmenlere Mutluluk verme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 32: Öğretmenlerin Meslektaşları Arasında İyi Dostları Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 33: Öğretmenlerin Okulda Yaptığı Her İyi İşle Haklı Olarak Gurur Duyabileceklerini Düşünmelerine Göre Dağılımı

Tablo 34: Öğretmenlerin Kabiliyetlerini Yayımada Yaptıkları İşin Yeterli Fırsatı verme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 36: Okullarda Alışılmışın Dışında Öğrencilerin Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 37: Öğretmenlerin Okullarda Diğer Meslektaşları İle Mesleki Konularda Tartışma, Fikir Alışverişinde Bulunma Yokluğunu Hissetmelerine Göre Dağılımı

Tablo 38: Okullarda Çevredeki Okullardan Daha Fazla Problemlili Öğrenci Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 39: Okuldaki Meslektaşlarından Öğretmenlerin Tavsiye ve Teşvik Alma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 40: Öğretmenlerin Okuldaki Meslektaşları İle İş Saatleri Dışında Da Görüşme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 41: Okul Yöneticisinin Öğretmenlere Yardım Etmeyi ve İşlerini Kolaylaştırmayı Sevme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 42: Öğretmenlerin Okuldaki Görev Dağılımından ve Ders Dağıtım Programından-Planlarından Memnun Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 43: Okullarda Ortalamanın Üzerinde Mesleki Onu da Aşan Bir Hizmet Standardına Yönelinme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 44: Bilimsel Yeterliliğin Öğretmenler ve Öğrenciler Nezdinde Okullarda Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 45: Öğretmenlerin Öğrenciler İle İlgilenme, Teke Tek Görüşme Fırsatı Yaratma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 46: Okulda Öğrencilerin Doğru Değil Görev ve Sorumluluk Alma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 47: Öğretmenler ve Öğrenciler Arasında Teşvik Edici ve Değer verici Münasebetlerin Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 48: Yöneticilerin Görevlerini Yerine Getirmede Öğretmen-Öğrenci-veli İşbirliğinden Yararlanma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 49: Okulların Sosyo-Ekonomik Tabakalardan Gelen Öğrencilere Eğitim Şansı verme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 50: Öğretmenlerin Öğretim Yanından Eğitimi de Yerine Getirme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 51: Okullarda Öğrencilerin Ruhi-Psişik Yönelimlerinin Çok Fazla Olmamasına Dikkat Edilme Durumuna Göre Dağılımı

- Tablo 52:Atraktif Bir Öğretim Tarzının Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Kendini Aşma-Yayma İmkânı verme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 53:Öğretim Heyetinin Yoğun Olarak Toplumsal Değişimlere ve Aktüel Talepleri, Bunların Okul İçin Getirdiği Sonuçları Dikkate Alma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 54:Sürekli ve Periyodik Oturumlarla Müşterek Tesbit ve Değerlendirmeleri Formüle Etme ve Geliştirmelerin Denenme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 55:Velilerin Okulla İlgili Olaylara Yoğun Olarak Katılma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 56:Okuldaki Öğretmenlerin Sıklıkla Eğitimcileri Eğitim Sahasında ve Pedagojik, Mesleki Tekamül Eğitimine Yönelim Göstermelerine Göre Dağılımı
- Tablo 57:Okul Mezunlarının Devam Ettikleri Okullarda Başarılı Olma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 58: Derslerde Bilhassa Hayata ve Pratikliğe Yakın Olma Hususlarına Dikkat Edilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 59:Öğretim Personelinin ve Öğrencilerin Yeni Öğretim ve Öğrenim Tekniklerine Açık Olma ve Devamlı Derse Yeni Fikirler Katmayı Deneme Durumlarına Göre Dağılımları
- Tablo 60:Yöneticilerin Okuldaki İdari Görevine verdiği Önem Kadar Pedagojik Görevini De Dikkate Alma Durumlarına Göre Dağılımı
- Tablo 61:Okul ve Çevre Arasında (Ekonomi, Kültür, Spor V.B.) Aktivitelerin Olduğu İlişkilerin Mevcut Olma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 62:Okulların Yarışmalara Katılma ve Özellikle Öğrenci Kabiliyetlerini Ortaya Çıkaran Faaliyetlere Teşvik Edilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 63:Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak Okula ve Öğrenmeye Pozitif Eğilim Gösterme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 64:Okulun Yeni Öğrenciler İçin İlgi Çekici Olma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 65:Okuldaki Eğitimle İlgili Kuralların (Ders Dağıtım Planı, Branş Dağıtım, Beş veya Altı Gün Süreli Eğitim Gibi) Demokratik Bir Ortamda Tartışılabilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 66:Yeni Bir Kural Konacaksa Bütün Öğretim Kadrosunun Bunun Sonuçlarını Da Göze Alma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 67: Öğrencilerin İzinsiz Olarak Nadiren Dersten Uzaklaşma Durumlarına Göre Dağılımı

- Tablo 68:Sınıftan Birinin Yardıma İhtiyacı Olduğunda, Diğerlerinin Ona Seve Seve Yardım Etme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 69:Öğrencilerden Bazılarının Diğer Öğrencileri Karalayarak İyi Görünmeyi Denemelerine Göre Dağılımı
- Tablo 70:Sınıfta İyi Bir Topluluk Atmosferinin Varlığına Göre Dağılımı
- Tablo 71:Sınıftaki Öğrencilerin Ekserisinin Severe Öğrenme ve Okul İçin Çabalama Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 72:Öğrencilerden Biri Hata Yaptığında veya Kötü Not Aldığında Arkadaşlarından Bir Çoğunun Gizli Gizli Sevinme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 73:İyi Bir Faaliyet Gösterme veya Sonuç Almanın Sınıfta Herkesçe Önemli Görülme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 74:Öğrencilerin Birbirlerinin Sorunları İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 75:Sınıfta Öğrenciler Arasında Tartışma ve Kavga Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 76:En İyi Öğrencilerin Sınıftaki Kötü Durumdaki Öğrencilere Yardım Etmesinin Doğal Bir Davranış Olmasına Göre Dağılımı
- Tablo 77:Öğrencilerin, Kötü Not Almaktan Korkma Nedeniyle Öğrenmeleri Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 78:Bazı Öğrencilerin Diğerlerinin Birlikte Çalışmak İstemesine Rağmen Dersi Sabote Etmelerine Göre Dağılımı
- Tablo 79:Sınıfta Tamamını Onaylarını Kimsenin Diğerini Dinlemek İstememesinin Diyalog Ortamını Zorlaştırmasına Göre Dağılımı
- Tablo 80:Okulda Öğrencilerin Nasıl Davranmaları Gerektiği Konusunda Açık ve Net Kuralların Bulunma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 81:Okulda Ebeveynler veya İlgili Kişilerin Katılabildikleri Toplantıların Sürekli Düzenlenme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 82:Okulu İçin Rekabete Katılan ve Bunun Sonucunda İyi Şeyler Ortaya Koyan Öğrencilerin Yüksek ve Müsbet Görüşlerinin Varlığı Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 83:Okul Öğrencilerinin Sportif ve Kültürel İlgilerini ve Hobilerini Gerçekleştirebilecekleri İmkan Sunulma Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 84: İyi Şeyler Ortaya Koyan ve İyi Performans Gösteren Öğrencilerin Okulda Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 85: Okul Yönetiminin Öğrenciler İle Okul Kuralları Hakkında Konuşabilme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 86: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 87: Öğrencilerin Baba Mesleğine Göre Dağılımı

Tablo 88: Öğrencilerin Anne Mesleğine Göre Dağılımı

Tablo 89: Öğrencilerin Babalarının Tahsil Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 90: Öğrencilerin Annelerinin Tahsil Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 91: Öğrencilerin Ders Öncesi Hazırlık Yapma Tutumlarına Göre Dağılımı

Tablo 92: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinin Önemli Olduğunu Düşünmelerine Göre Dağılımı

Tablo 93: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersini Sevme Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 94: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersini Günlük Hayatta Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 95: Öğretmenlerin Çok Zor Soruları Cevaplandırabilme Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 96: Öğretmenlerin Öğrencileri Kişisel Olarak Tanıma Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 97: Öğrencileri Öğretmenlerin Takdir Etme, Teşvik Etme, Herkese Eşit Davranma Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 98: Öğrencilerin Öğretmenlerin Sınavlarda Notu Değerlendirme Hakkında Endişe Duyma Görüşlerine Göre Dağılımı

Tablo 99: Öğrencilerin Eğitim Sırasında Çok Şey Öğrenme Düşüncelerine Göre Dağılımı

Tablo 100: Öğrencilerin Öğretmenlerinin Değişikliğe ve Oyunla Öğretmeye Uygun Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 101: Öğrencilerin Öğrenimde Aşırı Korku İçinde Hissetmelerine Göre Dağılımı

Tablo 102: Öğretmenlerin Dersi Açık Anlatma ve Bütün Önemli Konuları Öğrencilerin İyi Anlama ve Kavrama Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 103: Öğrencilerin Bir Hata Yapması Durumunda Sınıfta Öğretmenleri Tarafından Azarlanma ve Alaya Alınma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 104: Öğretmenlerinin Sınıfa Girmesi İle Öğrencilerin Sevinme Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 105: Öğrencilerin Doğru ve İyi Bir Şey Yaptığında Öğretmeni Tarafından Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 106: Öğretmenlerin Öğrencilerin Ödevlerini Yapıp Yapmadığı İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 107: Öğretmenlerin Sınıfta Sessizlik ve Düzeni Sağlama Yeterlilik Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 108:Öğretmenlerin Öğrenim Sırasında Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlarda Gerekli Yardımı ve Desteği Sağlama Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 109:Öğrenciler Bir Şey Söylemek İstediginde Öğretmenlerinin Onları Dinleme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 110: Öğretmenlerin Öğrencileri Derse Bağlamak İçin Her Şeyi Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 111:Ders Sırasında Öğrencileri Rahatsız Eden Bir Şey Olursa Öğretmenlerine Korkmadan Söyleyebilme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 112: Öğretmenlerin Öğrencilerin Tümü İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 113: Öğrencilerin Ödevlerini Kendileri ve Kimseden Yardım Almadan Yapmalarına Göre Dağılımı

Tablo 114:Öğrenciler Bir Şeyi Yanlış Yaparsa Öğretmenlerinin Doğrusunu Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 115:Öğrencilerin Öğretmenlerinin Gelecek Yıl Yine Öğretmenleri Olmasını İstemelerine Göre Dağılımı

Tablo 116.3.Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersi Başarı Testi Puanlarına Göre Dağılımı

GİRİŞ

1.PROBLEM

1.1.Araştırmanın Problemi

Çağdaş, bilimsel ve teknolojik alanda süren ve sürececek olan gelişmeler etkisini eğitim kurumlarında da göstermektedir. Eğitim etkinliklerini günün koşullarına uygun şekilde düzenlemek ve uygulamak; eğitimin daha iyi hizmet üretilip eğitim kalitesini arttırarak demokrasi ve insan hakları eğitimi gerçekleştirilmek hedefidir.

Öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğretiminde başarı sağlayabilmesi için, öğretim ilke, strateji ve yöntemlerini, araç ve materyallerini en etkili şekilde kullanarak öğrencileri etkin katılıma yönlendirmesi, ilgi, dikkat sağlama, motive etmesi ve kalıcı izli öğrenmeler kazandırması gerekir. Bunun sonucunda öğrencilere başarıya zevki tattırarak öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir. Bu doğrultuda, problem cümlesi aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

Öğretim metot ve tekniklerinin, araç ve materyallerin, öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin, ebeveynlerin tahsil durumunun, öğrencilerin ve öğretmenlerin derse karşı tutumlarının, okulun fiziki ve eğitime yönelik özelliklerinin, okulun kalite özelliklerinin, sınıf-laboratuvar ve öğrenci durumlarının, okul-eğitim ilişkisinin, yöneticilerin tutumlarının hayat bilgisi başarısı üzerinde etkisi var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Eğitimin ana faktörü olan insanın zihinsel yaratıcılığının geliştirilerek davranışa dönüştürülmesinin yegane yolu, eğitimidir. Öğrencilerin beklenen hedefe ulaşması, gelişmesi ve değişmesi, ancak belli bir amaca yönelik ve sistemli bir şekilde yürütülen eğitim programlarının uygulanmasıyla mümkündür. Hayat bilgisi programının amacı, programın öngördüğü hedeflere ulaşmada mevcut kaynakların en yüksek ve en iyi düzeyde kullanımını sağlayabilmektir.

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında “Hayat Bilgisi Öğretimi” dersinin öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle nedenlerinin belirlenmesi ve bunların çözümlenmesinde yapılması gerekenlerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada, adı geçen dersteki öğrencinin başarısını şu faktörlerin etkilediği varsayılmıştır: Öğretmen tutumlarıyla bu derste kullandıkları metot ve teknikler, araç ve materyaller, ilkeler, öğrencilerin çalışma biçimleri, öğrencilerin derse karşı tutumları, okul kalite durumları, okul fiziki donanımları, okul-eğitim ilişkisi, Bunların uygulamadaki gerçekleşme düzeyinin ortaya koymak amacıyla, ilgili literatür ile bu araştırmanın bulgularından elde edilen verilerin ışığında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1."Hayat Bilgisi Öğretimi"nin öğretilmesinde karşılaşılan güçlükler nelerdir?
- 2."Hayat Bilgisi öğretimi"nde kullanılan ilkeler, metot ve teknikler, araç ve materyaller ile bu dersteki başarı arasında bir ilişki var mıdır?
- 3.Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi ile " Hayat Bilgisi" dersi arasında bir ilişki var mıdır?
- 4.Öğrenci ebeveynlerinin tahsil durumlarının eğitime etkisi var mıdır?
- 5.Öğrencilerin " Hayat Bilgisi" dersine karşı olan tutumlarıyla başarıları arasında bir ilişki var mıdır?
- 6.Okuldaki fiziki donanım ve olayların eğitime etkisi var mıdır?
- 7.Okul kalite özelliklerinin eğitime etkisi var mıdır?
- 8.Sınıf, laboratuvar ve öğrenci özelliklerinin eğitime etkisi var mıdır?
- 9.Okul çevre özelliklerinin eğitime etkisi var mıdır?
- 10.Öğrencilerin sosyalleşebilmelerine olanak tanıyan faaliyetler sunulmaktamıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Araştırma eğitimi gerçekleştirme yönünde "Hayat Bilgisi" öğretimini içine alarak tüm eğitim ve öğretim olaylarını detaylı bir şekilde ele alması nedeniyle orijinallik taşımaktadır.

Eğitimin bir bütün olduğu dikkate alınarak "Hayat Bilgisi Öğretimi" araştırılmış, sosyal bilgiler, fen bilgisi, Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi, tarih fizik, biyoloji gibi tüm bilimlerin temelini oluşturan "Hayat Bilgisi" dersi öğretimine yönelik bu araştırmanın sonuçlarının benzer ve yeni araştırmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

1.4.Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmanın sayıtları şunlardır:

- 1.Öğrenciler anket ve başarı testlerini düzeyleri doğrultusunda samimi olarak cevaplandırmışlardır.

2. Örneklemeler, evreni temsil edecek özellikler taşımaktadır. Çünkü;

a.Küme örnekleme yöntemi uygulanmıştır.

b.Anketler, seçilen ilköğretim okullarındaki 1.,2.,3. sınıf öğrencilerine ve bu öğrencilerin hayat bilgisi dersi öğretmenlerine uygulanmıştır.

3. Öğretmenlerin ve öğrencilerin anket sorularını doğru cevapladığı kabul edilmiştir.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1.Araştırma 2000-2001 eğitim ve öğretim yılında Erzurum ili ve ilçelerinde alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyleri temsil edebileceği düşünülen ilköğretim okullarında 1.,2.,3., sınıf öğrencileriyle bu öğrencilerin öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır.

2.Araştırma, öğrenci ve öğretmen tutumlarının hayat bilgisi dersinde öğretmenler tarafından kullanılan metot ve tekniklerin, araç ve materyallerin, öğrenme stratejilerinin öğrencilerdeki bilişsel alan üzerindeki etkisini incelemeye yönelik olarak sınırlandırılmıştır.

3.Araştırma, örneklem de belirtilen 312 öğrenci ve 69 öğretmenle sınırlandırılmıştır.

4.Araştırma, ulaşılan kaynaklarla sınırlandırılmıştır.

2.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma "Hayat Bilgisi" dersi öğretimi ile ilgili problemleri ve problemlerin değişkenleri arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçladığından ilişkisel tarama yaklaşımına uygun olarak düzenlenmiştir.

2.2.Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Erzurum ili ve ilçelerinde bulunan dört okulun 1,2 ve 3. Sınıflarında okuyan öğrenciler ile bunların hayat bilgisi dersi öğretmenleri oluşturmaktadır.

2.3.Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini, evreni temsil edebileceği düşünülen Erzurum Merkez Kurtuluş, Mehmet Akif Ersoy, Şükrü Paşa ve Halit Paşa ilköğretim okullarında okuyan erkek kız toplam 312 öğrencisi ile, bu öğrencilerin hayat bilgisi dersini veren bay bayan toplam 69 öğretmenden oluşmuştur.

2.4.Verilerin Toplanması

Araştırmanın alt problemlerine cevap vermek amacıyla Erzurum merkez ve ilçelerindeki dört ilköğretim okulundaki 1,2, ve 3. Sınıflarındaki öğrencilere "Öğrenci Anketi", ve üçüncü sınıf öğrencilerine "Başarı Testi", anket ve başarı testi uygulanan öğrencilerin öğretmenlere de " Öğretmen Anketi" uygulanmıştır.

2.5.Öğretmen Anketi

Öğretmen anketi 85 sorudan oluşmaktadır. Ankette öğretmenlere ait kişisel bilgiler, öğretimde karşılaştıkları problemler, hayat bilgisi dersi öğretiminde kullandıkları metot ve teknikler, araç ve materyaller, ilkeler, stratejiler. eğitim ve öğretim durumları, okul fiziki

donanımları, okul- eğitim ilişkisi, okul- çevre ilişkisi konuları ile ilgili öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

2.6.Öğrenci Anketi

Öğrenci anketinin giriş bölümünde öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi ile ilgili olarak, öğrencilerin anne-baba mesleği ve tahsil durumları sorulmuş, ilerleyen bölümlerde ise, öğrenme stratejileri ile ilgili olarak ders öncesi hazırlanma durumları, duyuşsal tutumlarıyla ilgili olarak öğrencilerin dersi ne derece önemli gördükleri ve sevdiklerine, günlük hayatta gerekliliğine olan inançları, öğretmenlerinin sonraki yıl tekrar öğretmenleri olup olmasını istemeleri, öğretmenin öğretim özelliklerine ilişkin düşüncelerine yönelik sorular sorularak bunların öğrencilerin başarıları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır.

2.7.Hayat Bilgisi Dersi 3. Sınıflar Başarı Testi

Öğrencilere başarı durumlarını ölçecek değerde sorular ilgili tarihe kadar işlenmiş üniteler dikkate alınarak seçilmiş ve uygulanmıştır. Sorular araştırmacı tarafından muhtelif kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

2.8.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin frekans dağılımları, yüzdelik hesaplamaları yapılmıştır.

BÖLÜM I

HAYAT BİLGİSİ VE ÖĞRETİMİ

İlköğretim programında Hayat Bilgisi doğa, sanat, sosyal, çağdaş düşünce ve değerlerin oluşumunu sağlayan ve bu oluşumlara kaynaklık eden ana ders olarak yerini alır.

Hayat Bilgisi Öğretimi; çocuğun içinde yaşadığı doğal, toplumsal, olgu ve olayları bilme, anlama, yorumlama, ilke ve genellemelere ulaşma, nedenleri ve sonuçları kestirebilme, analiz etme, çözüm yolları bulma, yeni çözümler önerme ve değerlendirme gibi davranışları kazandırmayı ve sosyal olgu, olay ve kavramların açıklanması, düzeyleri ölçüsünde bireyleri yaşama aşamalı olarak hazırlamayı hedef alır¹.

Embriyo döneminden başlayan ve ölümle son bulan hayat sürekli bir öğrenme devinimindedir. Öğrenilenlerin sistemli ve programlı başlangıç yeri ilköğretimdir. Toplumsal bir varlık olan insanın bilimin ışığında sosyalleştirilmesi ana hedef olarak gerek okulda gerekse günlük yaşamda “Hayat Bilgisi” adı altında devam eder.

Bireyin bilgi edinmesi psikolojik süreçlerin iyi bilinmesi, takibi ve eğitim-öğretime uygulanması ile mümkün olur. Bu derste hedeflere ulaşmada öğrenci psikolojisi ve gelişim özellikleri, bireysel farklılıklar dikkate alınarak uygun metot ve stratejiler tesbit edilmelidir.

Hayat Bilgisi dersi hitap ettiği yaş grubunun özellikleri itibarıyla ilgili disiplinlerin birleşimi şeklinde bir bütün olarak ele alınır. Öğrenciye neden veya sonuç asla tek başına verilmez. Neden belli aşamalardan geçerek sonuca ulaşır. Sonuçta bir veya bir çok nedene dayanır. Bir çok boyuttan olaylar, olgular bu bütünlükle ele alınmalı, değerlendirmeli ve öğrenciye verilmelidir. Bütünlük, hayat bilgisinin devamı niteliğindeki sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerine temel olacak doğal olgu ve olayları yerleştirmede önemlidir. Bilimin temeli olan nedenleri bulma ve sonuçlara ulaşma problemi en basit düzeyden başlayarak ilerler. Öğrenciye problemi teşhis etme ve çözebilme yeteneğinin verilmesi en önemli amaçtır. Dış dünyaya yabancı, keşif yolunun ilk adımlarında sonsuz bir merak içinde olan çocuğa; somuttan soyuta, basitten karmaşığa, yakından uzağa çok boyutlu görüş açısından, en uygun yöntemle bilgi verilmelidir.

¹ Veysel Sönmez, Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu, İstanbul 1998, s. 10

Hayat bilgisi dersi için çevre en önemli materyaldir. İçinde bulunan ortam öğrenilenlerin uygulanabildiği laboratuvar niteliği taşır. Aynı zamanda yeni bilgi ve değerlendirmelerinde yapılacağı sahadır.

1.1.Hayat Bilgisinin İlköğretim Programındaki Yeri ve Amaçları

1.1.1. Hayat Bilgisinin İlköğretim Programındaki Yeri

Hayat Bilgisi dersi, ilk olarak ilkokul programında 1968 yılında yer almıştır.

Cumhuriyet döneminde ilkokullarla ilgili 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989 ve 1993, 1995 yıllarında düzenlemelere gidilmiştir².

Halen yürürlükte olan Hayat Bilgisi dersi programı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 03.12.1997 tarih ve 161 sayılı kararı ile kabul edilmiş; Ocak 1998 tarih ve 2484 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.³

Hayat bilgisi dersi, ilköğretim okullarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında haftada 5 saat okutulmakta olan temel derslerden biridir.

1.1.2.Hayat Bilgisi Dersinin Amaçları

Eğitim, insan davranışlarını istemli olarak değiştirip geliştirmeyi hedef alan, bireyin fiil ve davranışlarında olumlu değişimler ve gelişmeler meydana getirmek için planlanan ve bir program dahilinde sürdürülen etkinliklerdir. Açık bir sistem olan eğitim toplumsal sistemin alt disiplini olarak önemli bir işleve sahiptir. Hayat bilgisi dersi, insanın gereksinimlerini ve sosyalleşme sürecini, toplumsal gerçek, konu alanı, kişi ve doğayı göz önüne alarak bunların birine ters düşmeden, sağlıklı bir denge kurarak saptamayı⁴ amaçlamıştır.

Eğitim, toplumsal ve kişisel bir ihtiyaçtır. Eğitim bir kamu hizmetidir. Bu kamu hizmetinin yerine getirilebilmesi için, eğitimin amaçları ve bu amaçlara ulaşmada yapılan etkinlikler planlanmıştır. Hayat bilgisi dersi amaçları cumhuriyetten günümüze şu şekilde gelişme göstermiştir.

1.1.2.1.Türkiye’de hayat bilgisi dersinin amaçlarındaki değişme ve gelişmeler

1845’te Abdümecid’ in yayınladığı “ Hat” da ilköğretimden “umumi cehaletin giderilmesi, genel öğrenimin uygulanması ve dini eğitim ile hayati bir eğitimin ve

² Sönmez, Hayat Bilgisi, s.17

³ Tebliğler Dergisi, Cilt:61, Sayı:2484, Ocak 1998.

⁴ Sönmez, Hayat Bilgisi, s. 17

öğretimin verilmesi” ne değinilmektedir. 1926 yılına dek ilkokullarda Tabiat Tetkiki, Ziraat ve hıfzısıhha, Coğrafya ve Tarih Mebadisi, Musabakat-ı Ahlakıye ve Malumat-ı Vataniye derslerine yer verilmiştir. 1926 yılında çıkarılan İlk Mektep Müfredat Programında bu dersler “ hayat bilgisi” adı altında toplanmış ve ilkokulun I, II ve III. sınıflarında okutulmaya başlanmıştır.

1.1.2.1.1.1926-1930 ilk mektep müfredat programına göre hayat bilgisinin hedefleri

Bu programda hayat bilgisinin hedefleri 9 madde altında toplanmıştır;

1.İçinde yaşadığı coğrafi muhitte tesadüf edilen en maruf taş, maden, nebat ve hayvanları çocuğa tanıtmak; etrafında cereyan eden tabii hadiseleri tetkik ve izah ettirmek; canlı mahlukların yaşama şartlarını ve bunların yekdiğerine karşı icra ettikleri tesirleri göstermek.

2.Bir taraftan suyu, havası ve toprağı ile tabii muhitin insan üzerine yaptığı tesirleri, diğer taraftan insanın hayvan beslemek, orman yetiştirmek, toprağı işlemek, yollar yapmak, kanallar açmak sureti ile tabiat üzerinde vukua getirdiğı tahavvülleri göstermek.

3.Çocuğun mensup olduğı içtimai muhitteki insanların mesai ve faaliyetlerini tetkik ettirmek. Aile, nahiye, belediye ve hükümet teşkilatını gayet müşahhas bir suretle öğretmek.

4.Müşahadeye müstenit tetkiklerle çocuklara insanın vücudu ve vücuttaki azaların vazifeleri hakkında malumat vermek. Buna müteallik hıfzısıhha kaidelerini ameli bir surette öğretmek ve bilhassa her hususta çocukları temizliğe ve intizama alıştırmak.

5.Mektep hayatında aile veya şehir muhitindeki insanlar arasında tahaddüs eden hakiki vak’alar ve münakaşa edilmek veyahut hayali masallar ve hikayeler nakletmek suretiyle çocuklara ahlaki telkinler yapmak.

6.Mektebin bulunduğı köy veya kasaba ile civarın avarızını tetkik ettirilerek coğrafya ve yine aynı muhit dahilinde bulunan aynı muhit dahilinde bulunan meşhur binalarla abideler ve onlarla alakadar tarihi şahıslar hakkında malumat verilerek tarihe bir hazırlık yapmak.

7.Hayat bilgisi dersinde müteallik müşahade ve tecrübeleri ve dersle alakadar resim, el ve toprak işlerini ve koleksiyonları bizzat çocuklara yaptırmak suretiyle onları “faaliyete” sevk etmek, kendilerine işlemek ve çalışmak zevk ve hevesi vermek.

8.Bir taraftan çocukların tetkik ve müşahade kabiliyetlerini artırmak, diğer taraftan gördüklerini ve bildiklerini bizzat şifahen ,tahriren, ve iş vasıtasıyla doğru ve güzel ifadeye alıştırmak (hayat bilgisi derslerinde ve çocukların-sinleriyle mütenasip olarak ifade ve beyan kabiliyetlerini inkişafına bilhassa itina olunacaktır).

9.Müşterek mesai sayesinde talebe arasında tevaün ve tesanüt hisleri uyandırmak ve kuvvetlendirmek.

1.1.2.1.2.1936-1948 ve 1961 ilkokul programlarında hayat bilgisi dersinin amaçları

Her iki programda da hayat bilgisi dersinin amaçları değişmemiş ve iki madde altına toplanmıştır.

1.Evde, okulda ve okulun bulunduğu köyde, kasabada ve şehirde ilk üç sınıf öğrencileri tarafından kavranması mümkün olan tabiat, aile, tutum ve toplumsal yaşama ile ilgili gündelik hayat olaylarını çocukların gözleyip incelemelerine yardım ederken:

a.Onlara, gündelik tabiat olaylarını doğru bir şekilde yorumlamalarını sağlayacak bilgi, tabiat güzelliklerine karşı sevgi ve tabiat öğelerinin korunması için iyi alışkanlıklar kazandırmak:

b.Öğrencilerini, evde, okulda ve çevredeki insanlarla münasebetlerinde sevgi, saygı, doğruluk, işbirliği ve sorumluluk duygularını geliştirmek suretiyle onlarda yurda ve milleti bağlılığın temelini kurmak;

c.Gündelik olaylardan, her gün kullandığımız eşyadan, yakın yurdun anıtlarından, geleneklerinden ve tanınmış insanların hayatından harekete geçerek öğrencilerde tarihsel oluş fikrini uyandırmak;

d.Çocuğa çevresini ve yaşama şartlarını coğrafya bakımından gözden geçirmek.

2.Yavaş yavaş tabiat ve toplumsal yaşayışla ilgili gündelik olayların gözlenip incelenmesi sonucunda varılacak genel kavramların yardımıyla çocukların başka başka bilim dallarına uygun bir görüş ve inceleme yoluna hazırlamak.

1.1.2.1.3.1962-1965 ilkokul programı taslaklarına göre hayat bilgisi,toplum ve ülke incelemeleri derslerinin amaçları

1.Türk çocuğunu ailesine, ulusuna,yurduna, Türk devrimlerine ve ülkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, inceleyici, fedakar ve fazilet sahibi iyi bir vatandaş, mükemmel bir insan olarak yetiştirir.

2.Çocukları şerefli bir geçmişi olan büyük bir milletin evlatları olduklarını duyarak; Türk ulusunun geleceğine olan güvenlerini artırır ve Türk ulusunun ülkülerini gerçekleştirmek için her fedakarlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.

3.Olumlu karakter özellikleri kazandırmak, her yönde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir; aile bütünlüğüne bağlı, yuvanın saadetini gerçekleştirmesindeki hizmet duygularını geliştirmek;

4.İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını kavratmak, grup faaliyetlerine katılmasının, başkalarına yardım etmenin önemini takdir ettirmek ve uygulanabilir hale getirmek;

5.Ulusal kaynakları tanımak ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavratıp benimsemek;

6.Yurdu ve dünyayı tanımak;çocuklara plan, kroki ve harita fikri vermek, onları bu araçları anlar ve uygular hale getirmek;

7.Çocuğa uluslar ailesi içinde Türk ulusuna düşen insanlık ödevlerini öğretmek(Ne mutlu Türküm Diyene, Yurtta Sulh, Cihanda Sulh) fikrini ve Birleşmiş Milletler ülküsünü benimsetmek.

8.Geçmişte uluslarına ve insanlara karşı öğrencilerde hayranlık uyandırmak, kötülükleri dokunan kimselerin akıbetlerinden de ibret dersi almalarını sağlamak.

1.1.2.1.4.Yürürlükteki Programa Göre Hayat Bilgisi Dersinin Amaçları

1968 yılında kabul edilen ve halen yürürlükte olan programa göre hayat bilgisi dersinin amaçları (hedefleri) beş alt başlık altında aşağıda verilmiştir.

1.1.2.1.4.1.Yakın çevreyi tanımayla ilgili yetenek ve becerilerin gelişmesi yönünden

a.Çevresinin tabii olaylarını anlar ve doğru yorumlar, bu olayların insan yaşamına etkisini bilirler.

b.Çevreyi ve çevrenin tabii güzelliklerini severler.

c.Çevreyi tanır ve çevrenin yaşama imkanlarını inceleyerek daha iyi yaşama yollarını bulmaya çalışırlar.

d.Günlük olayları, her gün kullandığı eşyayı, yakın çevrenin eserlerini, anıtlarını inceleyerek toplumsal gelişme bilinci kazanırlar.

1.1.2.1.4.2.Yurttaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden

- a.Türk Milleti'ne, Türkiye Cumhuriyeti'ne, Atatürk'e ve devrimlerine karşı sevgi ve saygı duyar, onlara güvenir.
- b.Millet ve yurt işlerine karşı yakın ilgi duyarlar.
- c.Yakın çevrede yaşayan büyük insanları ve çevrenin gelişip ilerlemesine hizmet etmiş olanları tanır, onları takdir etme ve değerlendirme duygusu kazanırlar.
- d.Demokratik davranışlara ve inanışlara sahip bir yurttaş olurlar.
- e.Aileyi, okulu ve yurdu severler, milli duygularını kuvvetlendirirler.
- f.Ailelerinin ve toplumun mutluluğuna en iyi şekilde nasıl yararlı olabileceklerini araştırırlar; kendi mutluluklarının, toplumun yükselmesine bağlı bulunduğunu kavrarlar.

1.1.2.1.4.3. Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden

- a.Evde, okulda ve çevrede beraber yaşadıkları insanlara karşı sevgi ve saygı duyarlar.
- b.Doğruluk fikri ve işlerini doğru yapma alışkanlığı kazanırlar.
- c.Dayanışma, işbirliği ve sorumluluk duygularına sahip olurlar.
- d.Aileyi, okulu ve çevreyi inceleyerek topluluk halinde yaşamamanın önemini kavramaya ve toplumun istediği davranışları göstermeye başlarlar.

1.1.2.1.4.4.Ekonomik yaşama fikri ve yeteneklerini geliştirme yönünden

- a.Ailenin geçim ve gelir durumunu dikkate alarak parasını planlı harcamaya, tutumlu olmaya ve yerli malı kullanmaya önem verirler.
- b.Eşyalarını ve toplumun ortak mallarını iyi kullanır ve gerektiğinde onarırlar.
- c.Üretim, tüketim ve dağıtım hakkında temel bilgiler kazanırlar.
- d.İnsanların ve grupların ekonomik yönde birbirlerine bağlı olduklarını bilirler.
- e.Milli gelir kaynaklarını tanımaya ve gerektiği şekilde değerlendirmeye çalışırlar.

1.1.2.1.4.5.Daha iyi yaşama yeteneklerini geliştirme yönünden

- a.Beslenme, sağlık ve trafik kurallarını, emniyetli ve sıhhatli yaşama yollarını öğrenirler.
- b.Ev ve iş hayatlarını daha iyi düzenlemeye, etrafını geliştirip güzelleştirmeye; içinde bulunduğu hayattan daha üstün bir yaşama seviyesine ulaşmaya çalışırlar.

c.Tarım, ticaret ve sanayi faaliyetleriyle ilgilenirler, ürünleri tanımaya ve çevrede bulunanların üretim yollarını öğrenmeye çalışırlar⁵.

1.2.Hayat Bilgisi Öğretiminin İlkeleri

1.2.1.Aktif Katılım

Öğrenme alanında yapılan araştırma ve çalışmalar ve bunların ışığında geliştirilen kuramlar öğrenmenin bireysel olduğunu ortaya koymaktadır. Birey, kendi yaşantısı ile öğrenir. Öğrenme süreci içerisinde sağlıklı bir öğrenmenin gerçekleştirilmesi için öğrencinin derse etkin olarak katılması, kendisine sağlanan ipuçlarına göre etkinlik göstermesi gerekir. Etkinlik içerisinde olmayan öğrencide bu olayın gerçekleşmesi beklenemez. Belirli bir düzeyde etkileşim kalıcı izli öğrenme meydana getirmede, öğretme durumunun öğeleriyle etkileşme ve öğrenme çabası gösterme şeklinde hedefe ulaşır. Öğretmek diğer bakımdan öğrenciye öğretme- öğrenme sürecine etkin olarak katılmayı öğretmektir⁶. Hiçbir birey bir başka birey için öğrenme çabası içine girmez. Öğrenmenin başından sonuna kadar öğrenme olayı içindeki birey, öğrenmesinden sorumluluk taşımak ve bu sürece katılmak durumundadır⁷. Bireyin bir davranışı öğrenebilmesi için gerekli olan yaşantı,uyarıcılarla etkileşime girme aktif olarak öğrenime katılımını gerektirir⁸.

Öğretim içeriğinin pasif planlanması ve mekanik sunulması bir dersin eğitim hedeflerini gerçekleştirmediğini ortaya koymuştur. Bu şekilde yüzeysel, kısa süreli, motivasyonu yetersiz, kalıcılıktan uzak bir eğitim gerçekleştirilmiş olur ki, bu da eğitim-öğretim sorumluluğunu çift yönlü (öğretmen ve öğrenci iletişimi) başarısız kılar⁹.

Öğrenme işine aktif katılım gizli yada açık olabilir. Gizli katılımı öğrenci uyarıcılarla gözlemlenebilir bir tepki vermeden etkileşimde bulunur, açık katılımı ise öğrenci soru sorma, sorulara yanıt verme, öğrenme olayına fiziksel katılma şeklinde gözlemlenebilir tepkilere sahiptir. Açık katılım sağlanabildiği ölçüde hedeflere ulaşmak daha kolaydır. Bu şekilde öğrencide duygu ve düşüncelerini ifade etme, iletişim kurma, dönütle bilgilerin hedefe ulaşp ulaşmadığını kontrol edebilme, motivasyonu sağlayabilme ve sürekli tutabilme açısından başarı değerlendirilmesi yapılabilir¹⁰.

⁵ Sönmez, Hayat Bilgisi, s.25-27

⁶ Recep Nas, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Bursa 2000, s. 89

⁷ Nurettin Fidan, Okulda Öğrenme ve Öğretme, Ankara 1985, s.122

⁸ Münire Erden, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara 1996, s.69

⁹ Muhsin Hesapçioğlu, Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul 1994, s.147

¹⁰ Erden, Sosyal Bilgiler, s.68

Katılım öğretim hizmetinin en önemli öğelerinden biri olarak şu noktalar dikkate alınmalıdır:

1.Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi belirlenmelidir. Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi derse katılımı etkiler. Önkoşul öğrenmeler tüm dersler için gerçekleştirilmesi gerekli bir unsur olarak sonraki öğrenmeleri yönlendirmede önemli bir yere sahiptir. Önkoşul öğrenmelerin eksikliği ve bu eksikliklerin birikmesi sonucu üst düzey öğrenmeler gerçekleştirilemeyecek, ilgi yok olacak, öğrenci sınıf çalışmalarına katılamayacaktır. Öğrencinin pasifliği sınıf içi disiplinin sağlanması sorununun ortaya çıkaracaktır. Öğretmen zamanını öğrencileri yönetmeyle değil, öğrenme-öğretme sürecini yönetmeye harcaması gerekir.

Hazırbulunuşluk bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanları kapsar. Sözelimi bilişsel alanın bilgi basamağında kalmış bir öğrenci uygulama basamağındaki bir hedef-davranışın kazandırılmasına yönelik öğretme-öğrenme etkinliklerine katılamaz. Duyuşsal hazırbulunuşluk düzeyinin düşüklüğü ve psiko-motor hazırbulunuşluk düzeyi etkin katılımı etkiler.

Verimli etkin bir öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğretme- öğrenme süreci içerisinde verilen ipuçları ve pekiştireçler, öğrencilerin bilişsel giriş davranışların, duyuşsal giriş özellikleri ve sosyo-kültürel düzeyleri dikkate alınarak düzenlenmeli ve sunulmalıdır.

1.Katılımı iç koşullar (bedensel ve zihinsel hazır oluş, dikkat, tutum, ilgi, alışkanlık,ön öğrenmeler...) ve dış koşullar (yöntemler ve teknikler, araçlar, öğretmenin davranışları, dersliğin fiziksel koşulları...) belirler. Dış koşullar iç koşullara uydurulmalı, öğretim standartları öğrenci düzeylerine uyarlanmalıdır.

2.Öğrencini öğrenme hızı, biçimi, süresi derse katılımı etkiler. Tüm öğrencilerin öğrenme düzeyleri gereği özgüven sağlama fırsatı tanınmalıdır.

3.Öğrencinin fizyolojik ihtiyaçları, psikolojik gerilimleri derse katılımlarını olumsuz etkiler.

4.Öğretmenin tutumu, kişiliği etkilidir.

5.Eğitim durumları, öğrencilerin gereksinimlerine hitap edecek şekilde anlamlı bir şekilde düzenlenmelidir.

6.İpuçlarının verilmesi öğrencilere teorik ve sözlü olmaktan çok uygulamaya yönelik, yapma-yaşama imkanı içerisinde, çeşitlendirilmiş yöntem ve tekniklerle, ilgiyi sürekli canlı tutabilecek şekilde sunulmalıdır.

7.Dersliğin fiziksel şartları etkin katılımı etkiler¹¹.

Öğrenciyi aktif katılıma yönlendirebilmek için öğretmenin olumlu pekiştireçler vermesi gerekir. Maddi veya manevi ödül., kuvvetli bir çekici unsur oluşturur. Öğretmen öğrenciyi çok iyi tanımalıdır. Öğrencinin yetiştiği aile ortamında alışık olduğu psikolojik durumun zıttı yaklaşım çok olumsuz olmadığı sürece yanlış yönlendirmelere yol açabilir. Eğer öğrenci ailede şiddetle olaylara tepki verme karakterindeyse öğrenme ortamında da aynı sürükleyici güdüyü bekleyecek ve bu gelmediği sürece de öğrenme olayına istenen düzeyde katılamayacaktır. Öğretmen öğrenciyi tanıdıktan ve davranış bozukluğunu tesbit ettikten sonra uygun periyotlarla diğer öğrencilerle de etkileşimiyle, açık veya gizli olarak, öğrencinin özenme veya taklit özelliğinden yola çıkarak aktif katılıma motive edebilecektir. Çocuğun iç dünyası gereği öğretmen, her bireyin farklı yapılar arz etmesini göz ardı etmeden cesaretlendirici yaklaşımlarda bulunmalıdır. Aktif katılımı en önemli nokta istektir.

Öğrencinin aktif ve ya pasif oluşu öğretim yöntemlerini “dinleme, okuma, yazma” şeklinde bir dizi üzerinde yerleştirilebilir. Dinleme öğrenciyi pasif, anlatma aktif duruma getirir. Yazma ise geri bildirimi çok zayıf öğrenme şeklidir. Okuma ve anlatma arasında kullanıldığında yazma yararlı hale getirilebilir¹².

1.2.2. Motivasyon (Güdü)

Organizmayı harekete geçiren, itici güçtür. Öğrenme olayında motivasyon en başta yerini alır. Öğretimi gerçekleştirebilmek için öğretme-öğrenme süreci içinde her öğrenci istekle katılmak, öğrenme ilkelerine uymak, öğrenmesinden sorumluluk taşımak ve çalışmak zorundadır. Hiçbir öğretmen yeterli motivasyonu sağlayamaz ve öğrenciye hitap edemezse başarıya ulaşamaz¹³.

Bu nedenle öğretmen öğrenciyi güdülemede şu faktörleri dikkate almalıdır:

1.Öğretmen nitelikleri: Öğretmenin iyi bir model olarak, coşkulu, sıcak, empatik davranması, düzgün diksiyon ve uygun ses tonu özelliklerini beraberinde bulundurması.

2.İklim değişkenleri: Sınıf ortamı ile ilgilidir. Güven verici, düzenli, kavranması ve anlaşılması kolay sınıf ortamı güdülenmeyi attıracağı gibi, şiddeti olmayan yarışmalarda öğrenciyi kamçılar. Eğitim ortamı öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak fiziksel

¹¹ Nas, s. 90-92

¹² Hasan Bacanlı, Gelişim ve Öğrenme, Ankara 2000, s.154

¹³ Fidan, Okulda Öğrenme, s. 118-128

ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde düzenlenmeli, küçük grup çalışmalarına dayanan öğretim faaliyetleri içermeli ve öğrencilere çalışma ve başarılı olma fırsatı verilmelidir¹⁴.

3.Öğretim değişkenleri: Öğretimde öğrencinin yaşantısına yaklaşıldığı ölçüde motivasyon kuvvetlidir. Öğrencinin katılımı , geri bildirim sağlanabilmesi de motive edici diğer etkenlerdir¹⁵.

4.Merak öğrenciyi harekete geçiren en önemli etmendir. Çünkü ilkökul çocukları için her şey merak unsurudur. Çocukların eğitimi destekle amaçla hazırlanmış çok çeşitli konular vardır. Zaman kavramının keşif aşamasında, geçmişteki olayları, kahramanlık öykülerini, yaşadığı güncel çevreyi, yaşam tarzlarını, kültürleri, dünya ve diğer ülkeleri, coğrafi farklılık ve özellikleri merak eder. Öğretmen çocukların merakları ile programın hedefleri arasında ilgi kurarak öğrenmeyi kolay ve kalıcı kılar¹⁶.

5.Öğrenciyi motive etmede diğer bir unsorda, dersin başında ne öğreneceğinin duyurulması ile hedeflerden haberdar etmedir. Öğrencinin hedefle ilgili olarak kazanabileceği davranışları nerede kullanacaklarının önemi anlatılırsa güdülenme daha kolay olacaktır. Örneğin; trafik ışıklarını anlatırken bu ışıkların anlamını öğrenmesinin günlük hayatta ne gibi yararlar getireceğinin önceden verilmesi gibi...¹⁷.

1.2.3. Açıklık

Öğretmen eşyanın kendisi ile karşı karşıya getirerek veya değişik yollar izleyerek tüm duyularını kullanmalarını sağlamak için, dersin konusunu gözden geçirmeli, konuyla ilgili araç ve materyalleri tesbit etmeli, nereden, nasıl temin edebileceğini araştırmalı, derste kullanabilmek için gerekli tedbirleri almalı, öğrencilerin gözlem, inceleme ve araştırma yapmalarını sağlamalı, harita, şekil, grafik, şema, model ve numunelerden yararlandırmalıdır¹⁸.

1.2.4. Bireysel Ayrılıklar

Aynı yaş grubu öğrenciler aynı sınıfta olsalar dahi hazır bulunuşlukları ve ilgileri açısından farklılıklar gösterirler¹⁹.

¹⁴ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 69

¹⁵ Bacanlı, s.205

¹⁶ Erden, Sosyal Bilgiler, s.69

¹⁷ Erden, Sosyal Bilgiler,s. 71

¹⁸ Savaş Büyükkaragöz ve Cuma Çivi. Genel Öğretim Metodları. İstanbul 1996. s.55

¹⁹ Gülten Ülgen, Eğitim Psikolojisi, Ankara 1995, s. 193

Öğrenciler arasında ilgi, değer, tutum gibi duyuşsal özellik farklılıkları vardır. Kalıttan gelen öğrenme ürünü davranış farklılıkları bireysel ayrılıkları oluşturur. Kalıttan gelen özelliklerin yanı sıra çocuğun yetiştiği sosyal çevrede önemli bir etkileyici unsur oluşturur. Aile, çocuğu yetiştiği sosyal çevre ile birlikte değiştirir. Kültürel çevre fonksiyonları, alt- üst kültür çocuk davranışlarında önemli farklar oluşturur ve bu farklar okul yaşantısında da devam eder. Tüm bu etkenler ilkokula başlayan çocuk için ön bilgidir²⁰.

1.2.5.Pekiştirme

Öğretim hizmetinin niteliğinin artırılmasında önemli rol oynayan pekiştirme, davranışların tekrar periyodunu sıklaştıran uyarıcıların verilmesi işlemidir. Öğrencinin yaptığı davranıştan sonra öğretmenin “aferin”, “çok güzel”, “tamam” ifadelerini kullanması, dikkatini öğrenciye vermesi, gülümsemesi, sınıfın onayını alması olumlu pekiştireçlerdir²¹.

Bireysel ayrılıklar gereği bir öğrenci için pekiştirici olan bir başka öğrenci için etki göstermeyebilir. Pekiştirmelerin öğrenciler tarafından farklı algılanabileceği, sınırlı bir takım pekiştirme çeşit ve miktarlarıyla çalışmakta olan öğretmenin sınıftaki bazı öğrencileri yeterince pekiştirememeye durumuna düşebileceği unutulmamalıdır²².

Pekiştirme olumlu davranışlara yönlendirilmelidir.. Pekiştireçler her türlü öğrenme ürünü (bilişsel, psiko-motor ve duyuşsal) davranışların ortaya çıkması ve süreklilik kazanmasında önemli rol oynar²³.

1.2.6.Geri Bildirim ve Düzeltme

Sonuçların bilgisi öğreneni hata ve eksikliklerden haberdar eder, başarıyı duyurur. Başarı öğrenende güdüleyicidir ve haz uyandırarak öğrenme isteğini artırır²⁴.

Geri bildirimin etkili olabilmesi için, kapsamlı, belirgin, düzeltici, pekiştirici geri bildirim verilmelidir²⁵.

²⁰ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 70

²¹ Fidan, Okulda Öğrenme, s. 157

²² Bloom Benjamin S. İnsan Nitelikleri ve Öğrenme, (Çev. Durmuş Ali Özçelik), İstanbul 1995, s. 143

²³ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 72

²⁴ Fidan, Okulda Öğrenme, s. 157

²⁵ Yalın, s. 63

Tek öğrenciyle özel iletişimde sürekli, grupla öğretimde ise eşit olmayan etkileşim söz konusudur. Öğretmen geri bildirim ve düzeltme işleminde öğrencilerden alacağı verilerden yararlanır. Bu verileri düzenli olarak sağlayabilirse, her öğrencinin neleri, ne kadar öğrendiği veya öğrenemediğini belirleyebilir²⁶. Tüm koşullar gerçekleştirilebilse dahi grupla öğretimde ipuçlarından yeterince yararlanamayan , yeterince pekiştirilemeyen ve etkin katılıma dahil edilemeyen öğrenciler olabilecektir²⁷. İpucu açıklama ve yönergelerin hangi öğrencilerin gereksinimlerini karşıladığı, hangi öğrencilerin gereksinimlerini karşılamadığı, pekiştiricilerin hangi öğrenciler için etkili olduğu ya da olmadığı, öğrencilerin hangilerinin etkin katılıma katıldığı ve katılmadığı sonuçları öğretmen için bir dönüt niteliği taşır. Dönütlerin ışığında belirlenen eksiklerin nedenleri, nasıl giderilebilecekleri öğretmen tarafından bilinmelidir. Çift yönlü gerçekleşen bu sonuç bilgisi akışına dönüt denmektedir²⁸.

Öğrencilere yalnızca sonuçlar üzerinde bilgi vermek yeterli olmaz. Düzeltme işlemini yaparken öğretmen eksik olan her öğrenciye yardımcı olmalıdır. Düzeltme esnasında öğrenci duyuşsal özellikleri göz ardı edilmemelidir. Öğrenci asla azarlanmamalı, alay edilmemeli, kırıcı olunmamalıdır²⁹.

Sınıftaki tüm öğrencilere dönüt ve düzeltme verebilmek için izleme testleri uygulanabilir. İzleme testleri ise, bir ünitenin sonunda, üniteye kazandırılmak istenen davranışları ölçmek amacıyla hazırlanır. Bu testler yardımıyla üniteye öğrenilmemiş davranışları tesbit etmek mümkündür. Bu şekilde ortaya çıkan öğrenilmemiş davranışlar öğretmen tarafından yeniden öğretilir. Eksiklik bütünün az bir kısmında görülüyorsa ek etkinlikler şeklinde telafi edilebilir.

Bu etkinlikler;

1.En etkili öğretim bire bir yapılandır. Ve bu öğretim ya sınıf öğretmeni ya da görevli bir başka öğretmen tarafından uygulanabilir.

2.Öğretmen yetersiz öğrencilerle ilgilenemediği durumlarda çalışkan ve kolay öğrenen öğrencilerden yararlanabilir.

3.3-5 kişilik farklı öğrenme düzeyinden oluşan kümelerde öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurarak öğrenmeleri sağlanabilir.

4.Velilerin eğitim seviyeleri uygun olanlardan yardım alınabilir.

²⁶ Güzver Yıldırım, Öğrenme Düzeyi ve Ürünleri, İstanbul 1982, s.19

²⁷ Durmuş Ali Özçelik, Eğitim Programları ve Öğretim, Ankara 1987, s.123

²⁸ Özçelik,s.194

²⁹ Veysel Sönmez, Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı, Ankara 1994, s.104

5.Öğrenme güçlüğü çekilen konularda ek parça ve çalışmalar ev ödevi olarak verilebilir³⁰.

1.2.7. Bilinenlerden Bilinmeyene

Çocuk, yeni öğreneceği şeyleri geçmiş bilgileriyle bağlantı kurarak öğrenir. Kuramsal açıklamalardan hoşlanmaz. Öğrenilecek şeyler bilinenlerden bilinmeyenlere doğru mantıklı ve düzenli bir sıra izlemeli, aşamalı bir şekilde öğretim yapılmalıdır³¹.

1.2.8. Tekrar

Aralıklı tekrar, bilginin kalıcılığını kolaylaştırır. Bazı durumlarda aralıklı tekrar programın bir gereği olarak ortaya çıkar. Ancak bazı olgular bir kere görülür ve bir daha öğrencinin karşısına çıkmaz. Ders başlarında bir önceki konunun hatırlatılması ve konu anlatımından sonra konunun özetlenmesi, bilginin tekrarını sağlar³².

Tekrar yoğun ve aralıklı olarak iki türlü uygulanabilir. Bilginin ilk öğretimi sırasında yoğun, kazandırılan bilginin hatırlatılmasında ise aralıklı tekrarlar yapılır. Yoğun tekrar bilginin öğrenilmesini, aralıklı tekrar kalıcı olmasını sağlar³³.

1.2.9. Yakın Çevreden Yararlanma

Çocuk ilgisinin yakından uzağa olduğu kanısı oldukça yaygındır. Öğretimin verimli yürütülmesi için öğrencilerin tanıdığı, kolay öğrenebileceği ve öğrenmesi gerekli çevre şartlarının göz önünde tutularak, en yakın çevreden başlanmalı ve mantıklı bir sıra takip edilerek insan ve toplum ilişkilerine ulaştırılması gerekir³⁴. Öğrencilerin sosyal davranışları, olgu ve kavramları kazanabilmesi için çevrelerinde gerçekleşen doğal, sosyal olay ve durumları gözleme ve incelemesine imkan tanınmalı, öğrenci buna yönlendirilmelidir. Bu araştırma, bilgi toplama ve konuşma şeklinde olabilir³⁵.

³⁰ Erden, Sosyal Bilgiler, s.74

³¹ Cavit Binbaşıoğlu, Genel Öğretim Bilgisi. Ankara.1986. s. 23

³² Nas, s. 75.

³³ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 74

³⁴ Binbaşıoğlu, Genel, s. 23

³⁵ Erden, Sosyal Bilgiler, s.75

1.2.10. Model Alma

Eğitim, kişinin bedensel, zihinsel, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda değiştirilmesi ya da onu bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler yüklenilmesi yönündeki çalışmalardır³⁶.

Çocuk sosyalleşme sürecinde yakın çevresindeki kişilerin davranışlarını gözlemleyerek model alarak davranış oluşturur. Bu model çoğunlukla sevdikleri ve otorite olarak gördükleri kişiler eğilimindedir. Öğretmenler model olarak öğrencileri etkileyen birincil şahıslardan biri olarak önemli bir yere sahiptir. Öğretmen, öğrencilerde istedik sosyal davranışlar, olumlu tutum ve değerler geliştirmek için iyi bir model olmalıdır. Demokratik, eşit, nazik davranışlar sergilemeli, giyimi ve konuşması öğrencide olumlu iz bırakacak türde olmalıdır³⁷. Öğretmenin yüksek sesle fazlaca konuştuğu sınıflarda öğrencilerinde yüksek sesle konuşmaya eğilim gösterdikleri gözlenmiştir.

1.2.11. Ana-Baba Tutumları

Aile yani ana baba tutumu sergilediği disiplin tarzı çocuğun kişiliği ve diğer bireysel özelliklerini biçimlendirmektedir. Bu biçimlendirme şu üç tarzda ortaya çıkar.

1. Demokratik (otoritatif) anababa: Ebeveynler katı tutum izleme ile kontrol ederler. Katı bir anlayışla hareket etmelerine rağmen tutarlıdır ve çocuklara sevgilerini hissettirirler. Kuralları koyar ve mantığını açıklarlar. Cezaya başvururlar ve daha çok olumlu davranışları ödüllendirme eğilimindedirler. Bu tür aile çocukları kendilerine güvenen, atılgan ve kendine saygıları yüksek olan çocuklardır.

2. Otoriter (otoriteriyen anababa): Çocuklarını kontrol eden, onları dinlemeyen, soğuk ve katı mizaçlı, sıklıkla ceza ve emir veren ebeveynlerdir. Bu tür aile çocukları çekingen, mutsuz ve huzursuzdurlar. Başkalarına pek güvenmeyen, başarısız düşük öğrencilerdir.

3. İzin verici ana baba: Çocuktan pek bir şey istemeyen, pek kural koymayan, cezalandırmadan kaçınan ebeveynlerdir. Çocukları kendilerine güvenmeyen, mutsuz olma eğiliminde düşük başarılı öğrencilerdir³⁸.

³⁶ Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi. İstanbul 1994, s. 2

³⁷ Erden, Sosyal Bilgiler, s.76

³⁸ Bacanlı, s. 119

1.3. Hayat Bilgisi Öğretiminin Stratejileri

Öğrenme stratejileri bireyin öğrenme esnasında duyularına gelen uyarıcıları kısa ve uzun süreli belleğine kaydını sağlayan teknikleri içerir. Öğrenmeyi sağlayan bu stratejiler, aynı zamanda motivasyonu sağlayarak, öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlar. Öğretmenin görevi öğrenci için etkili ve verimli öğrenme koşullarını hazırlamaktır. Öğretmen neyi, nasıl öğreteceğinin yanı sıra öğrencilerin algılama mekanizmaları ile öğrenme stratejilerini de çok iyi bilmeli, öğrencilerin düşünme ve algılama yollarını en iyi şekilde analiz etmelidir³⁹.

Öğrenilen bilgilerin uzun süreli hafızaya yüklenebilmesi için belli başlı stratejileri bilmek ve uygulamak gerekir. Bilgi işleme tarzında yürütülen strateji ve teknikler 1) Birey için anlamlı olmayan ve basit bilgilerin 2) Anlamlı ve karmaşık metinlerin öğrenilmesini kolaylaştıran olarak iki grupta kendini gösterir.

1.3.1. Tekrar ve Gözden Geçirme

Yeni bilgilerin tekrarı, not alma yönteminin uygulanması ile mümkün olur. Not alma aynı zamanda herhangi bir konuyla ilgili bilgilerin özetlenerek sonradan kullanılması amacıyla belli bir yere yazılması ve yazını muhafaza edilmesi şeklindedir. Not alma sırasında dikkatin toplanması, konunun ve ortamın tanınarak etkinliğin sağlanması sonucu bilgilerin sıralanmasıdır⁴⁰. Yapılan araştırmalara göre öğrenciler bu stratejiyi kendinden kullanmakta olduklarını ve öğrenmeyi olumlu yönde etkilediklerini göstermektedir. Yine araştırmalara göre ilkökul iki ve beşinci sınıf öğrencileri üzerindeki inceleme ile sınıf düzeyi yükseldikçe tekrarlama stratejisinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Her dersin sonunda, ünite sonlarında veya aralarında özetlemelerde ve hatırlatmalarda, yeni bilgilerin kazandırılmasında bilgiler tekrarlanabilir.

Gözden geçirme öğrenme gerçekleştikten kısa bir süre sonra uygulanan öğrenilen bilgilerin tekrarla yinelenmesini içerir. Bu şekilde hatırlama kolaylaşır. Kalıcı izli öğrenme gerçekleştirilir.

Bu strateji uygulanırken şu tekniklerden yararlanılır:

³⁹ Hülya Pehlivan, "Öğrenme ve Öğrenmeyi Etkileyen Temel Etmenler", Çağdaş Eğitim, Sayı: 233, Ankara 1996, s. 38

⁴⁰ Feyzi Uluğ, Okulda Başarı, İstanbul 1996, s. 56-62

1.Sesli anlatma: Öğrenme eksikliklerinin fark edilerek giderilmesinde etkilidir. Hayat bilgisi dersinde öğrenilen bilgilerin hatırlama ve kavratılmasında yararlanılan bir yoldur.

2.Bilgileri olduğu gibi not alma: araştırmalar ilkökul öğrencilerinin önemli önemsiz bilgileri ayırt etmede zorlandıklarını göstermiştir. Bu konuda öğretmen önemli paragrafları ya da cümleleri göstererek yardımcı olmaya çalışmalıdır.

3.Altını çizme: Öğrencilerin önemli gördükleri yerlerin altını çizmesi, altı çizilen yerlerin tekrarına dayanır. Ancak öğrencilerin önemli yerleri ayırt etmedeki sıkıntısı belli düzeylerdeki öğrencilerde geçerli olabilir.

1.3.2. Örgütlenme Stratejisi

Öğrenilen yeni bilgilerin bir araya getirilerek yeniden düzenlenmesidir. Bir metnin ana düşüncesinin bulunması, grafiklendirilmesi, sınıflandırılması bu strateji içinde yer alır. Bu stratejiyi etkili bir biçimde kullanan öğrenciler, sayfalar tutan bilgileri hem sistemli bir bütüne dönüştürebilir hem de basit bir şema ya da tablo ile özetleyebilirler. Bu durum çalışmada zamandan tasarruf sağlar⁴¹. Bu stratejide öğrenci kendi ön bilgilerine uygun biçimde, verilen materyali yeniden düzenler.

Organize etme (örgütlenme) stratejisinin bilgileri gruplama ve bilgi birimleri arasında ilişki kurma olmak üzere iki temel ilkesi vardır.

1.Gruplama: Araştırmalara göre bir kişinin ortalama bellek kapasitesi 5-9 bilgi birikimi, çocukların ise genellikle 5 bilgi birikimi kadardır. Bu nedenle öğrenmeyi kolaylaştırmak için çok sayıda bilgi öğrenilirken bilgilerin gruplanması gerekir. Gruplama ile öğrencinin kısa süreli belleğinde tutulması gereken bilgi biriminin sayısı azalır.

2.Bilgi birimleri arasında ilişki kurma: Anlamalı bir örgütlenme için bilgi birimleri arasında mantıksal bir bağ kurulmaya çalışılmalıdır. Bu bağ kurulurken:

- a.Bilgilerin ortak özelliklerine göre sınıflaması
- b.Kronolojik sıralama
- c.Bilgi birimlerinden hikaye ya da cümle oluşturma
- d.İlk harflerle anlamlı sözcük üretme

⁴¹ Münire Erden, "Açıklayıcı Bir Metinde Yer Alan Bilginin Önemi ve Tütünü Bilginin Hatırlatılması Üzerindeki Etkisi", H.Ü:Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 9, Ankara 1993. s. 77

e.Şarkılar üzerinde çalışılır.

Örgütlenme kullanılırken şu tekniklerden yararlanılabilir.

a.Metnin ana ve yan fikirlerini çıkarma

b.Metnin ana hatlarının çıkarılması: Metnin temel noktalarından yola çıkarak konunun ana hatlarının belirlenmesidir.

c.Bilgi haritaları: İki boyutlu grafik gösterimlerden oluşur. Burada önemli nokta temel fikirlerin ve fikirler arasındaki bağın gösterilmesidir.

d.Kavram haritaları :En geniş kavramdan başlanarak alt kavramlarla birlikte, kavramlar arası ilişkilerin net olarak verildiği haritalardır. İsimle genelden özele doğru sıralanır ve şematik olarak gösterilir. bu haritalar özellikle karmaşık konuların öğretilmesinde, konunun bütününe görmede, özetlemede ve planlamada yararlıdır⁴².

1.3.3.Anlamlandırma

Yeni öğrenilen bilgilerin bireyin uzun süreli belleğindeki bilgilerle karşılaştırılarak anlamlı hale getirilmesidir. Yeni gelen bilgiler olduğu gibi değil değişikliğe uğratarak kodlanır. Birey bilgiyi kendisi için anlamlı hale getirir. Metni kendi ifadeleri ile özetleme ya da not alma teknikleri anlamlandırma stratejisi içerisinde yer alır. Ancak anlamlandırmanın başarılı olması ön bilgilere ve özetleme becerisine bağlıdır⁴³.Belli başlı anlamlandırma stratejileri şunlardır:

1.Yeni gelen bilgiler hakkında görsel imaj oluşturma: Örneğin padişah yönetiminin yıkılarak cumhuriyetin ilanı sırasında meydana gelen olaylar canlandırılabilir.

2.İçeriğin geçmiş yaşantılarla ilişkilendirilmesi: Örneğin olaylarda geçen önemli kişilerin isimlerini kendi arkadaşının adından çağrışım yoluyla çıkartabilir⁴⁴.

1.3.4.Dikkati Yoğunlaştırma

Dikkat zihnin belli bir konu üzerinde yoğunlaştırılmasıdır. Zihinsel çaba göstererek dikkati toplamadan çalışma ile öğrenme gerçekleşemez. Bilinç belli bir noktada toplanır. Öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için öğrencinin ilgisinin sürekli tutulması gerekir. Pekiştirme kaygılandırma yoluyla güdüleyerek sağlanabilir. Dikkatin artırılabilmesi ve uzun süreli tutulabilmesi için öğretmenin görsel materyaller, oyunla öğretim, uygulamaya yönelik yöntemler ağırlıkta olmalıdır.

⁴² Erden, Sosyal Bilgiler, s. 87-93

⁴³ Erden, Sosyal Bilgiler,s. 94

⁴⁴ Erden, Sosyal Bilgiler,s.86

1.4.Hayat Bilgisi Öğretiminin Yöntem ve Teknikleri

Öğretimde “model,” “yöntem” ve “teknik” kavramları ile bir dersin veya herhangi bir konunun öğretiminde veya öğrenilmesinde “izlenen yol” kavramını karşılar. Öğrenme ve öğretme süreci içerisinde kullanılan tüm model, yöntem ve teknikler araçtırlar. Bir öğretim modelinin uygulanması; bir ders için amaçlara, o dersin öğretmenine ve o dersteeki öğrenci grubunun özelliklerine bağlı olarak değişir⁴⁵. Hayat Bilgisi öğretiminde öğretmen, öğrencilere kazandırılacak davranışların tür ve düzeyine bağlı olarak düzanlatım, tartışma, örnek olay, gösteri, problem çözme, oyunlaştırma (dramatizasyon) ve soru sorma yöntemlerinden birini seçebilir⁴⁶. Bu yöntem ve teknikler ise :

1.4.1.Düzanlatım (Takrir) Yöntemi

Hayat Bilgisi öğretiminde yaygın olarak kullanılan, kullanılması kaçınılmaz bir yöntemdir.

Düzanlatım; öğretmenden bilgiyi pasif alıcı konumundaki öğrencilere bilgi akışını sağlayan en eski ve klasik yöntemdir .Geçmişte ve günümüzde kullanılan öğretim yöntemlerinin en başında gelir.

Bu yöntem, sözel bilgilerin öğrencilere kazandırılmasında, öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda az zamanda çok bilgi aktarılabilmesi için sıkça kullanılır.

Öğretmenler anlatım yöntemini;

a.Bir üniteye başlar ve bitirirken,

b.Öğrencileri güdülemek için,

c.Konu özetlemelerinde ,

d.Anlaşılması zor konuları açıklamak için,

e.Konular arasındaki boşlukları doldurmak için,

f.Ulaşılması zor kaynaklardaki bilgilerin sunulmasında kullanabilirler⁴⁷.

1.4.1.1.Üstünlükleri

1.Bilgileri kalabalık gruplara iletmek için kısa yoldur.

2.Oturumda sürpriz bir bilgi ile karşılaşılma olasılığı çok düşüktür.

⁴⁵ Saban, s.186

⁴⁶ Yalın, s.65

⁴⁷ Erden, Sosyal Bilgiler, s.102

3.Öğrenciler konu hakkında organize bilgi edinirler.

4.En kolay ve ekonomik yoldur⁴⁸.

5.Bir konuya giriş yapmada, konuların sunulmasında, konular arasında bağlantı kurulmasında, belli bir konunun kısa tekrarında, ipuçlarıyla sonucun bulunmasına yardımcı olunmasında, konuya canlılık katmada ve özetlenerek öğrencilerin hatırlamasının sağlanmasında etkilidir⁴⁹.

6.Öğretmene güven duygusu ve zamandan tasarruf sağlar⁵⁰.

1.4.1.2.Sınırlılıkları

1.Öğrenci edilgin, alıcı konumundadır.

2.Üst düzey hedeflerin gerçekleştirilmesi zordur.

3.Öğretmen etkili bir ses tonu ve diksiyon kullanmazsa öğrencinin ilgisini çekemez.

4.Uzun süreli pasif konumdaki öğrenciler için dikkatin sağlanması zordur.

5.Tek kaynak öğretmen veya öğrenci olunca çocuğun yaşama bakışı sığlaşır.

6.Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınamaz. Tüm davranışların aynı sürede öğrencilere kazandırılması beklenir⁵¹.

7.Sınıf içi çalışmalarda öğretmenin etkin olmasını zorunlu kılar⁵².

1.4.1.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

1.Anlatım yöntemi ile işlenecek konunun alt başlıkları belirlenmeli, sunu sırasında mantıksal aktarım yapılmalıdır.

2.Sade, açık, anlaşılır ve akıcı bir dil kullanılmalıdır.

3.Anlatım sırasında etkileyici bir ses tonu kullanılmalı, öğrencilerle göz teması kurulmalı, jest ve mimiklerin kullanımına dikkat etmelidir.

4.Anlatım görsel ve işitsel araçlarla desteklenmelidir.

5.Sınıftaki tüm öğrencilere yönelik anlatım uygulanmalıdır.

6.Anlatım sırasında basit, kısa, tam cümleler kurulmalıdır. Konuşma ne hızlı ne yavaş olmalıdır.

7.Öğretmen iyi bir diksiyona sahip olmalıdır.

⁴⁸ Leyla Küçükahmet, Eğitim Programları ve Öğretim, İstanbul 1997, s.64

⁴⁹ Nesrin, Oran, Sosyal Bilgiler Öğretimi, İstanbul 1995, s.63

⁵⁰ Saban, s.187

⁵¹ Nas, s.117

⁵² Binbaşıoğlu, Genel Öğretim, s.106

8.Anlatım sırasında not tutmak isteyen öğrencilere not tutma imkanı tanınmalıdır.

9.Anlatım sonunda öğrencilere yazılı bir özet metnin verilmesi yararlı olacaktır⁵³.

10.Dersten önce hazırlıklı olma kapsamında bedensel gereksinimlerin giderilmiş olmasını ve öğrencilerin sırasının üstünde ilgisini dağıtacak materyallerin ortadan kaldırılması yer alır⁵⁴.

Düzanlatım yöntemi tek başına başarılı olamaz. Aktif, kolay yorulan, oyun çağındaki çocuklar için tekdüze ve uzun süreli düzanlatım ilgi ve dikkati asla sürekli tutamaz. Anlatılanlar dinlense bile bilgiler kalıcı değildir. Belirli araçlarla ve yöntemlerle desteklenmelidir. Örneğin; ışık ve görme olayını anlatırken çeşitli aydınlatma araçlarını göstermek anlatımı güçlendirecektir. Anlatım; gösteri ve diğer yöntemler kullanılırsa verimli olur.

Üniteye başlarken genel bilgilendirme ve ünite sonunda özet sunmada zorunlu yöntemdir. Çünkü özellikle birinci sınıf öğrencileri hayat hakkında çok az bilgiye sahiptirler ve dünyayı tanıma evresinin henüz çok başlarındadırlar. Bu nedenle hemen her konuda ön bilgi sunumu şarttır. Bu da düzanlatımla gerçekleşir. Anlatım kısa süreli olmalı ve öğrenci düzeylerini aşmamalıdır. Cümleler sade, kısa ve tam olmalıdır. Çünkü bu hayat bilgisi dersinin hitap ettiği yaş öğrencilerinin kelime hazineleri çok düşüktür. Basit sözcükler seçilmelidir. Anlatım bolca örnek içermelidir. Konu ne derece somutlaştırılırsa o derece kalıcı ve ilgi çekici olur. Doğa olayları aktarılırken basit deneyler yapılmalıdır. Deneyin yapılışı sırasında ve öncesinde verilen bilgiler bu şekilde görselleştirilecektir. Örneğin “Yağmurun oluşumu” işlenirken doğal olarak gerçekleşen olay anlatılır ve çaydanlıkta kaynayan suyun buharına kapak tutarak yoğunlaşma sonucunda damlayan su damlacıklarının yağmur oluşumunu açıklaması deneyle gösterilebilir.

Bu yaş çocukları sese karşı çok duyarlıdırlar. Öğretmenin anlatım sırasında yapmış olduğu hareketler, jestler, mimikleri, konuşma şekli ve sesi çocuklar için etkileyicidir. Öğretmen bir tiyatrocı gibi yaratıcı olmalıdır. En basit bir anlatımı dahi renkli hale getirme çabası içerisinde olmalıdır. Örneğin; İstiklal Marşı’ mıza saygı konusunu işlerken bayrak törenlerinde ne şekilde hazır olda durması gerektiği, duruşlar gösterilerek anlatılabilir.

Düzanlatım aktif dinleme becerisi gerektirir. Öğretmen metotta dikkat edilecek hususları iyi bilmezse yöntem hiçbir amacı gerçekleştiremez. “Öğrenci dersi dinlerken

⁵³ Saban, s.187

⁵⁴ Binnur Yeşilyaprak, Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Ankara 2000, s.143

öğretmenin konuşmasından yola çıkarak daha sonra söyleyeceklerini kestirmeye çalışmalıdır⁵⁵.”

1.4.2.Soru- Cevap (Sokratik) Yöntemi

Soru - cevap öğretmenin konu ile ilgili formüle ettiği soruların öğrencilerin sözel olarak cevaplamalarına ve alınan cevapların değerlendirilerek öğretime yansıtılmasına dayanan bir öğretim yöntemidir⁵⁶. Öğrencilerin ders dışı çalışmaları ile öğrendikleri arasında ilişki kurmasını sağlar⁵⁷.

Soru cevap tüm öğretim yöntemlerinde özellikle anlatım yöntemini etkili kılmak için kullanılır. Soru - cevap yöntemi ile öğrencilerin karşılaştırma, yargılama, değerlendirme imkanları ile zihinleri ve karakterleri gelişir.

Sokratik tekniği, güçlü bir öğretim yöntemidir.

Yöntemin amaçları:

- Analitik düşünceleri uyarma,
- Öğrenci güçlüklerini tanılama,
- Özel amaçlara yönelimleri, gelişimleri saptama,
- Kavramları açıklama,
- Yeni tutum ve davranış oluşturmada cesaretlendirme,
- Düşünmeye özel bir yön verme,
- Sonuçlara ulaşma ve sonuçların nedenlerini açıklama,
- Öğrencilerin kendilerini değerlendirmeye imkan verme,
- Edindiği kavramları uygulamaya cesaretlendirmedir⁵⁸.

1.4.2.1.Üstünlükleri

- 1.Öğrencileri analitik ve eleştirel düşünmeye sevk eder.
- 2.Öğrencilerin yeni değerler ve tutumlar edinmelerine yardım eder.
- 3.Öğrencilerin öğretimin analiz, sentez, değerlendirme gibi yüksek düzey hedeflerini gerçekleştirmesine yardım eder.

⁵⁵ Yeşilyaprak,s.143

⁵⁶ Küçükahmet,s.67

⁵⁷ Osman Yaralıoğlu, Öğretim Tekniği, İzmir 1993, s.64

⁵⁸ Küçükahmet, s.68

4.Öğrencilerin sözel iletişim ve etkileşim becerilerini geliştirmesinde etkili ve aktif bir yoldur⁵⁹.

5.Öğrencilerin ilgisini çekme ve arttırmada kaçınılmaz ve yararlı bir yoldur.

6.Öğretmene öğrenciyi tanıma ve öğrenim düzeylerini anlama imkanı tanır.

7.Öğretimde oluşan eksikliklerin ve yanlış anlamaların önlenmesini sağlar.

8.Düşünme ve değerlendirmeye yöneltmek uslamlama gücünün gelişmesine yardımcı olur⁶⁰.

1.4.2.2.Sınırlılıkları

1.Öğrencilere yöneltilecek sorular öğretim amaçları ile tutarlı, soru hazırlama teknikleri açısından kusursuz ve öğrencilerin cevap verebilecekleri kolaylıkta olmalıdır.

2.Öğretmenin yöntemi uygulaması esnasında konu içeriğini ve ilgilerini dağıtmayacak şekilde soruları yöneltmesi gerekir.

3.Tartışma gibi başka tekniklerle desteklenmezse ders yavaşlayabilir veya gereksiz tartışmalar ortaya çıkarak ders hedefinden sapabilir.

4.Yanlış cevapların çok sık olması zaman kaybına neden olur.

5.Sorulara tam ve doğru cevap verememe öğrencide güvensizliğe neden olur⁶¹.

1.4.2.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

1.4.2.3.1.Soru hazırlama tekniğini bilme

- Soru kazandırılacak davranışlar doğrultusunda bir gereksinimi karşılayıcı türde ve bir amaca yönelik olmalıdır.

- Soru açık, anlaşılır, kolayca takip edilebilir, belirgin ve yalın olmalıdır.

- Cevabı “evet” ya da “hayır” olan sorular sorulmamalıdır.

- Sorular öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmalı, öğrenciyi yanıt vermeye isteklendirecek türde olmalıdır.

- Yanıtı içinde olan sorular sorulmamalıdır.

- Kim, nerede, hangisi, nasıl, ne zaman gibi kilit soru kelimelerinin sorulmasına özen gösterilmelidir.

- Sorular düşünmeye teşvik edici olmalıdır.

⁵⁹ Saban, s.190

⁶⁰ Nas, s.122

⁶¹ Nas, s.123

1.4.2.3.2.Soru sorma tekniğini bilme

- Sorular tüm sınıfa yönelik şekilde yöneltilerek parmak kaldıran öğrencilerden birisine yanıtlatılması doğrudur ancak bilme ihtimali olan içine kapanık ya da çekingen öğrencilerde seçilebilir.

- Soruyu sadece bir öğrencinin cevaplamasına izin vermelidir.
- Soruya yanıt almak için uygun süre tanınmalıdır.
- Öğrencileri soru sormaya teşvik etmeli, soru formüle etmeye yardım edilmelidir.
- Öğrencilerin soruları tam ve doğru cevaplamaları sağlanmalıdır. Tam cevap alınmadığı durumlarda tam cevap alınana kadar öğrencilere cevap hakkı verilmelidir⁶².

1.4.2.4.Soru çeşitleri

Bunlar bilişsel alana ilişkin sorular olarak 4 grupta toplanmıştır. Bu sınıflamaya göre;

1.4.2.4.1.Bilişsel - bellek soruları

Öğrencilerin sahip oldukları bilgileri olduğu gibi, hiçbir değişikliğe uğratmadan tek ve kısa yanıt olan (kapalı uçlu) sorulardır. Bu tür sorular öğrencilerin hatırlamalarına yönelik, öğrenilenlerin tekrarı ve sözel bilgilerin öğretilmesine ilişkin sorulardır. “Kimdir, nedir, ne zaman, nerede? Ayırt etme, anımsama, tanımlama, adlandırma” başlıca anahtar sözcükleridir.

Soru Örnekleri:

- Cumhuriyet ne zaman ilan edilmiştir?
- Atatürk’ün annesinin adı nedir?
- Atatürk nerede doğmuştur?
- Bir yılda kaç ay vardır?
- Vücudumuzun bölümleri nelerdir?
- Pusula nedir?

1.4.2.4.2.Birleştirme soruları

Öğrenilen ve hatırlanan bilgilerin analizi, ilişkilendirilmesi, bütünleştirilmesi, birleştirilmesidir. Öğrenciler bu tip sorulara cevap verebilmesi için sahip oldukları bilgileri yeni öğrendikleri bilgilerle karşılaştırması, iki ya da daha fazla olgu, kavram arasındaki

⁶² Küçükahmet,s.70

benzerlik ve farklılıkları görerek neden sonuç ilişkilerinin farkına varması gerekir. Problem çözme ve akıl yürütme gerektiren sorular bu gruptadır⁶³. “Neden, nasıl? Açıklama, benzerlik, farklılık, karşılaştırma, özetleme, yorumlama, ilişkilendirme, örnek verme” anahtar sözcüklerdir⁶⁴.

Soru Örnekleri

- Çevremizdeki hareketli cisimlere örnekler verin..
- Taşıtları nasıl korumalıyız?
- İşitme organımız neden gereklidir?
- Düşmanlar yurdumuzu nasıl işgal ettiler?
- Mustafa Kemal Samsun’a nasıl gitti?
- Bayram için sınıfınızı nasıl süslediniz?
- Hava ile canlılar arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Çevremizdeki canlıları korumak için nasıl davranmalıyız?
- Bilinçsiz avlanmanın hayvanlara ne gibi zararları olabilir?

1.4.2.4.3.Genişletme soruları

Özgün, düş gücünü gerektiren, yaratıcı ve açık uçlu sorulardır. Öğretmen sınıfta düşündürücü bir soru sorduktan sonra birden fazla cevap alarak, cevaplar arasındaki farklılığı kabul etmesi gerekir⁶⁵. “Çözüm yolu önerme, denence kurma, temel ilişkileri saptama” başlıca anahtar sözcükleridir.

Soru örnekleri

- Şiddetli seslerden korunmak için neler yapabiliriz?
- Kulak sağlığını korumak için neler yapmalıyız?
- Dünya güneşin etrafında dönmeseydi ne olurdu?

1.4.2.4.4.Değerlendirme soruları

Belli bir olay, eylem yada bilgi ile ilgili yargılara ve kanılara dayanır. Çocuk kendi ölçütlerini yada daha önce öğrendiği ölçütlerini kullanabilir ancak bu ölçütlerin kendi

⁶³ Erden, Sosyal Bilgiler, s.102

⁶⁴ Nas, s.125

⁶⁵ Erden, Sosyal Bilgiler, s.107

içinde bir mantığı olmalıdır. Kısa yada uzun cevaplı olabilir. Bu sorular, çocuğun kendi bilgilerini düzenlemesine yardımcı olur, kişiselliğe dayanır. “Değerlendirme, karar verme, yargılama, görüş bildirme” anahtar sözcükleridir⁶⁶.

Soru Örnekleri

- Posta kodu önemli midir? Neden?
- Çevre kirliliğini önlemek için neler yapılabilir?

Dışarıdan gelen her türlü uyarıcıya açık olan bu yaş grubu çocuklar sürekli bir alıcı konumundadırlar. Bu alıcılıkları ise keşfetmek üzere yönlendirmiş oldukları dünya üzerinedir. Kavramlar, olgular, olaylar ilgileri düzeyinde onlarda merak unsurlarıdır. Her şeyi sorarlar. Sorarak bilinçsizce, farkında olmadan, her şeyi öğrenmeye çalışırlar. İlk olarak ailede ebeveynlere yada büyüklerine sormaya başlarlar. Ardından arkadaşlarına ve yeni katıldıkları okul ortamında sorabildikleri herkese. Yabancı oldukları dünyaya, cevabını aldıkları sorularla yaklaşırlar.

Hayat Bilgisi dersi kavram, olgu ve olayları açıklamada sorulardan yüksek miktarda yararlanır. Öğretmen sorularla değerlendirme yapar. Ölçütleri yine sorulardır. Bir dersin sonunda hedeflere ulaşmış ulaşılmadığı sorulara alınan yanıtlar doğrultusunda tesbitlenir.

Öğretmen soruları hedefe yönelik hazırlamalıdır. Düşünmeye sevk edici sorularla dersi işlemelidir. Yalnızca soru cevap ile yoğun bir ders işlenebilir. Öğretimin temelinde soru sorma vardır. Ara kontrollerde, dikkati toplamada, tekrar ve özetlemelerde en etkin yöntemdir. Tüm yöntemlerde kullanılır. Önceki öğrenilenleri tekrarlatırken yeni düşünceler oluşturmaya yönelik sorular daha verimli sonuçlar doğurur.

Soru sorma tekniği ile öğretmen öğrencilerin neyi ne kadar bildikleri konusunda fikir sahibi olarak öğretime belirlediği düzeyden başlar. Bu zaman kaybını, gereksiz detaylara girmeyi önler. Ters yönde öğrencilerin hiçbir şey ya da yetersiz bilgileri olduğunu keşfederek basit düzeyden derse başlayabilir.

Bu yöntemde sık sık öğretmenin sorduğu ve konuştuğu yöntemler olarak değil öğrencilerinde konuştuğu ve sorduğu yöntem olarak kullanılır⁶⁷.

Ders işleniş basamağında anlatımla gelen soru herhangi bir öğrenciye yöneltildiğinde alınan cevap doğru olsa bile motivasyonu güçlendirmek için bir başka öğrenciye de yanıt tekrar ettirilebilir.

⁶⁶ Nas, s.125

⁶⁷ Nusret Alperen, Türkçe Öğretim Rehberi, İstanbul 1991, s. 87

Alışkanlıkların kazandırılmasında ceza yerine düşündürmeyle nedenlerini ve sonuçlarını vermek sonuca daha çabuk götürür. Örneğin “Tırnaklarımızı neden kesip, fırçalamalıyız?” sorusu ile alınan bilgiler öğrencinin tırnaklarını kesme alışkanlığını kazanmasında yararlı olacaktır.

1.4.3. Problem Çözme Yöntemi

Öğrencilerden apaçık çözümü olmayan bir sorunu, akıl yürütme, ilişki kurma, sonuç çıkarma, genelleme yapma yollarıyla çözmelerini gerektiren bir yöntemdir.

Bu yöntemde bireyi fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığına bağlı bir sorun söz konusudur⁶⁸.

Akla ve yaratıcılığa dayanır. Eğitim bireyin hayat boyu karşılaştığı sorunları çözebilme yeteneği kazandırmayı hedefler. Öğretmende bir “bilişsel rehber” olarak rol alır⁶⁹.

Eğitim süreci içerisinde ortaya konan her sorun bir öğrenme aracıdır. Sorun çözme aşamaları sırasında zihinsel bir çok beceri kazandırılmış olur. Çünkü zihin akıl yürütme, analiz etme, sentez ve genelleme gibi fonksiyonları kullanır⁷⁰.

1.4.3.1. Problem çözme aşamaları

1. Problemin tanımı
2. Hipotez kurma
3. Uygun değişkenlerin tanımlanması
4. Açıklanmış hipotez ile tutarlı bir dizayn organize etme
5. Değişkenleri kontrol etme
6. Veri toplama
7. Verileri yorumlama
8. Problemin ışığında verileri özetleme⁷¹

1.4.3.2. Üstünlükleri

1. Öğrenci aktiftir, katılımcıdır.
2. Bilişsel ve duyuşsal öğrenmeler aynı anda gerçekleşir.

⁶⁸ Niyazi Karasar, Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Ankara 1994, s.34

⁶⁹ Saban, s.196

⁷⁰ Küçükahmet, s.71

⁷¹ Alfred Devito, Gerald H. Krockover, Creative Sciencing, Canada, 1980, p.157

- 3.Öğrencilerde ilgi, istek ve merak uyandırır.
- 4.Akıl yürütme, değerlendirme, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini geliştirir.
- 5.Yaratıcı düşünmeye teşvik eder.
- 6.İlgiyle öğrenme ve güdülenme, bu yolla kendi kendine öğrenme sağlar.
- 7.Öğrencilerin bilimsel araştırma sürecine yönelik tutum ve becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar⁷².

1.4.3.3.Sınırlılıkları

- 1.Süreç uzun zaman alabilir.
- 2.Gerekli materyal ve kaynakları bulmak zor olabilir.
- 3.Sonuç harcanan emek, enerji ve zamana değmeyebilir.
- 4.Öğrenmenin değerlendirilmesi zordur.
- 5.Gerekli verileri toplamak zor olabilir.
- 6.Öğretmenin sınıf yönetimi ve rehberlik alanların da iyi yetişmiş olması gereklidir.

1.4.3.4.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Öğretmen problem çözme aşamalarını iyi bilmelidir.
- 2.Problemi öğrencilerin olgunluk ve beceri düzeylerine uygun olarak seçmelidir.
- 3.Öğretmenler problemleri, öğrencilerin sosyal problemleri anlayacak yeterlilikte oldukları konulardan seçmelidir.
- 4.Problemin önemi hissettirilmelidir.
- 5.Öğrenciye öğretmen araç ,gereç ve kaynak bulmada yardımcı olmalıdır.
- 6.Problem çözme aşamaları sırasıyla uygulanmalıdır.
- 7.Öğrencilere bilinçli rehberlik edilmeli ve yönlendirme sağlanmalıdır.
- 8.Öğrencilere değerlendirme yapabilmelerini sağlayıcı ölçüt geliştirmelerine yardımcı olunmalıdır⁷³.

Problemler çözümden daha verimlidir. Soru saptamak kolaydır. Tavsiye vermek daha kolaydır. Sonuçta ulaşılan bilgiler sınıf öğretmenini rahatlatır.

Problem çözme yönteminde öğretmen problemi ortaya koyar ya da öğrencilerin problemi çözmelerine imkan tanır. İlgi uyandırma ya da ilgiyi problemin üzerine

⁷² Saban, s.198

⁷³ Küçükahmet, s.73

yoğunlaştırmak için öğretmen çeşitli araçlar kullanabilir. Gösterim panoları, filmler, planlı sınıf tartışması problem tartışması için fırsatlar yaratır⁷⁴.

Problem çözme önemli bir yöntemdir. Çünkü hayat bilgisinin ana hedefi öğrencinin yaşam boyu karşılaşılabileceği sorunlara çözüm yolları üretebilme becerisi kazandırmaktır. Bu beceri öğrencileri problem kabul edilen genel ve herkesi ilgilendiren konuların örnek çözümleriyle kazandırılmaya çalışılır.

Problem çözme aşamaları öğrencilere örnek problemlerle kazandırılır. Problem olduğu düşünülen ve çözülmesi gerektiğine inanılan konu birlikte tesbit ettirilir. Çözüm yolları tartışmaya açılarak problemin çözümü öğretmen rehberliğinde yargılara ulaştırılır.

Çocukların karşılaştığı problemlere karşı çözücü bir davranış göstermeleri bir buçuk ve iki yaşında başlar. İlkokul çağlarında çocuklar seviyelerine uygun problemleri kolayca çözerler. Problemleri çözerken ilişki kurma becerilerini kullanırlar. Yaşı gereği çocuk problemleri çözme eğilimindedir⁷⁵. Çocuğu sınaıa yanılma ile çözüm bulma mücadelesinde olgunlaştıırma, problem çözme yollarını öğretmektir.

Örnek Problemler:

- Çevre kirliliğinin nedenleri nelerdir?
- Sel baskınlarından korunma yolları nelerdir?
- Yangınlara karşı nasıl önlemler almalıyız?

1.4.4.Gösteri (demonstrasyon) yöntemi

Öğretmenin, neyin nasıl yapılacağını öğrencilerin gözleri önünde göstermesidir. Görsel ve işitsel iletişim birlikte kullanılır. Gösteriyi öğretmen, uzman, hazırlanmış olan bir kişi yada bir küme yapabilir. Gösteri tamamen gerçek koşullar altında gerçek araçlar kullanılarak yapılacağı gibi, modeller kullanarak da yapılabilir⁷⁶.

1.4.4.1.Üstünlükleri

- 1.Görsel ve işitsel sunum gerçekleştiğinden öğrenilenler kalıcı olur.
- 2.Gösterilen konu az zamanda çok bilgiyi aktarma imkanı sunar.
- 3.Anlatılan olay yada durum öğrenciler önünde gerçekleştiğinden bilgiler daha net ve düzenli olarak öğrenilir.

⁷⁴ Nesrin Oran, Sosyal Bilgiler Öğretimi, İstanbul, 1957

⁷⁵ İbrahim Ethem, Başaran, Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1966, s.129-130

⁷⁶ Erden, Sosyal Bilgiler, s.110

- 4.Uzun süreli dikkati ve motivasyonu sağlamak oldukça kolaydır.
- 5.Özellikle sanatsal becerilerin kazandırılmasında etkilidir.
- 6.Gösteri yöntemi teorik bilgileri uygulama ile destekleme imkanı sağlar.

1.4.4.2.Sınırlılıkları

- 1.Gösterinin yapılması kalabalık sınıflarda sorun oluşturur.
- 2.Organize bir planlama ve hazırlık gerektirir.
- 3.Görsel ve işitsel iletişim tutarlı olmalıdır.
- 4.Zaman alır.
- 5.Gösteri yaptırmaya dönüştürülmediği durumlarda öğrenciler edilgin durumda kalırlar.
- 6.Gösteri anlama gerçekleşmezse taklit etmeye dönüşebilir.
- 7.Gösteri sonunda yapılan işlem basamakları özetlenmezse değerlendirme yapılamaz ve hedefe ulaşamaz.

1.4.4.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Gösteri iyi organize edilmeli, planlanmalı, gerekli materyal sağlanmalıdır.
- 2.Yapılan ön hazırlıkta gösteri, resim, slayt, film şeridi, hareketli resimler, basit çizimler, sembollerden hangilerine ihtiyaç duyulduğu kararlaştırılmalıdır⁷⁷.
- 3.Zaman iyi ayarlanmış olmalıdır.
- 4.Gösterinin sürprizsiz düzenli uygulanabilmesi için önceden provası yapılmış olmalıdır. Bu süreyi kullanmakta da yararlı olacaktır.
- 5.Öğrencilerin dikkatleri önemli noktalara çekilmelidir.
- 6.Öğrencilerle göz iletişimi, kurulmalıdır.
- 7.Yöntemi desteklemek için gösteri esnasında sorular sorulmalı ve gerekli notlar tutturulmalıdır.
- 8.Gösteri sonucu mutlaka özetlenmelidir.
- 9.Gerekli açıklamalar gösteri sırasında yapılmalıdır.
- 10.Gösteri uygun olduğu durumlarda gösterip yaptırmaya dönüştürülmelidir.
- 11.Gösteri sonunda tartışma ve değerlendirme yapılmalıdır⁷⁸.

⁷⁷ Özcan Demirel, Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara 1996, s.57

⁷⁸ Nas, s.145

Hayat bilgisi dersinde bir çok bilgi bu yöntem ile öğretilir. Dişleri nasıl fırçalanacağı, öksürünce ağzını nasıl kapatılacağı, karşıdan karşıya geçerken etrafa nasıl bakılacağı, İstiklal Marşı'nda, saygı duruşunda nasıl “ hazır ol” da durulacağı, ilk yardım bilgileri, kroki plan çizimleri, bayram süslerinin katlanması gibi konularda gösterip yaptırma yöntemi kullanılır. Yöntem mümkün olduğu oranda yaptırmaya dönüşmelidir. Öğretimin gerçekleşip gerçekleşmediği bu şekilde daha kolay değerlendirilir.

1.4.5.Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Yöntemi

Oyun oynama yönteminde öğrencilerin bir fikir, durum, olay yada sorunu bir grup önünde kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kimliğe bürünerek ifade etmeleridir. Dramatizasyon da düşünceler ve duygular hareketlerle, mimik ve jestlerle, ses ve sözle anlatılır⁷⁹.

Dramatizasyon çocuğun,

- 1.Topluluk karşısında konuşmasına,
- 2.Sesinin düşünce ve duygularına göre şekillendirmesine,
- 3.Duygu ve düşüncelerini harekete geçirmesine,
- 4.Sözcükleri doğru söylemesine,
- 5.Sözcük dağarcığının zenginleşmesine,
- 6.Konuşma yeteneğinin gelişmesine,
- 7.Hayal ve yorum gücü kazanmasına,
- 7.Empati kurabilmesine,
- 9.Hazırlık için inceleme, gözlem ve araştırma yapabilmesine olanak sağlar.

1.4.5.1.Üstünlükleri

- 1.Bu yolla öğrenciler, kendi duygu ve düşüncelerini açıklama imkanı kazanırlar.
- 2.Dramatize edilen karaktere bürünen öğrenci büründüğü karakter kendi kişiliğinin dışında olduğu ve bizzat kendisi canlandığı için yaratıcılığı gelişir.
- 3.Öğrencilerin sosyal etkileşim ve iletişim güçleri gelişir.
- 4.İletişime girme endişesi olan öğrencilerin bu endişelerini gidermede, onları hem kendilerine hem de topluma kazandırmada yardımcı olur⁸⁰.
- 5.Öğrencilerin duygu dünyalarını tanımaya yardım eder.

⁷⁹ Beşir Göğüş, Türkçe Öğretmen Klavuzu (4.-5. Sınıf), İstanbul 1982, s.19

⁸⁰ Akif Ergin, Öğretim Teknolojisi İletişim, Ankara 1995, s.101

- 6.Güdüleyici etkisi yüksektir.
- 7.Öğrenciler kavrar ve hissederler.
- 8.Görsellik ön plandadır.
- 9.Öğrenciler hayatta karşılaşacakları olayları önceden görme, hissetme ve hazırlıklı olma ile soğukkanlı olmayı öğrenirler.
- 10.Eğlendirici olduğundan öğrenme kalıcı ve kolaydır.
- 11.Dilin pratiğini yapma olanağı meydana getirdiği için konuşmayı geliştirir.

1.4.5.2.Sınırlılıkları

- 1.Hazırlık ve sunum için zaman gerektirir.
- 2.Dramada bazı rollerin canlandırılması zor olabilir.
- 3.Yetenekli öğrenciler baskın olur.
- 4.Rol alan öğrencilerin yaratıcı olmaları gerekir.
- 5.Amaçları açıklıkla belirtilmezse sadece oyuncular için yararlı olur.
- 6.Öğrenciler oyunu oynarken aşırıya kaçarak sınıf atmosferini bozabilirler.

1.4.5.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Yöntemin gruba uygun olup olmadığını tesbit etme.
- 2.Dersten önce oyunun ayrıntılarını tesbit etme.
- 3.Oyunu seri oynanacak şekilde düzenleme ve organize etme.
- 4.Rollerini öğrenci kişilik özellikleri ve becerilerini dikkate alarak belirleme ve dağıtma.
- 5.İzleyicilerin rahat bir şekilde oyunu izlemelerini sağlama.
- 6.İzleyicilerin not almalarını sağlama.
- 7.İlk uygulama için gönüllü ve başarılı öğrencilerin oynamalarına özen gösterilmelidir.
- 8.Oyuncuların iyi hazırlanmalarını sağlama ve oyunu önceden prova ettirme.
- 9.Sınıfı oyunu izleme ortamına dönüştürme.
- 10.Oyun sonunda oyunu tartışma⁸¹.

⁸¹ Küçükahmet, s.82

1.4.5.4.Dramatizasyon çeşitleri

1.4.5.4.1.Parmak oyunu

Özellikle 1. ve 2. Sınıf öğrencilerinin ilgi ve dikkatlerini oyun yoluyla toplama ve oyunla öğretmede yer verilmesi gereken dramatizasyon şeklidir. Her şeyi oyun gibi gören ve bunda büyük haz duyan çocuk için yaşayarak öğrenmedir. Öğretmen anlatacağı konuyu önceden okur, yorumlar ve anlatımın belirlenen noktalarında çocuğa istediği parmak hareketlerini yaptırır.

1.4.5.4.2. Sözsüz oyun (pandomim)

El, kol, hareket, jest ve mimiklere dayanan sözün olamadığı oyun şeklidir. Öğrenciye önceden anlatılan konuyu sözsüz anlattırılır. Konuyu izleyicilerin anlayabilmeleri. sonuç çıkarabilmeleri için öğrencilerin önceki yaşantıları temel alınır. Anlatılan bir sözcük, cümle olabileceği gibi olaylarda olabilir. Örneğin el temizliği bir öğrenciye sözsüz anlattırılır. Sınıfa dönülür, “Arkadaşınız sizce neler yaptı? Neleri yanlış, neleri doğru yaptı?” pekiştireçleri verilerek eğitim gerçekleştirilebilir.

1.4.5.4.3.Taklidi oyunlar

Çocuğun doğasında olan bir davranıştır taklit etmek. Çevrelerinde gördükleri hayvan, taşıt, insan sesleri, hareketleri çocukların gözlem yaşantılarında bolca yer tutar. Bu oyun çeşidiyle hayat bilgisi konularında bir çok bilgi kazandırılabilir. Öğretmenin yaptığı bir davranış, bir nesne taklit ettirilebilir. Dünya gibi dönmek, saat gibi tik taklamak. horoz gibi ötmek ...

1.4.5.4.4. Bağımsız dramatizasyon

Çocukların hayal güçlerine dayanan ve herhangi metne bağlı olmadan gerçekleştirilir. Üniteler, öyküler, masallar okuma parçaları araç olarak kullanılır. Konuşmalar oyuncuya göre değişebilir. Önemli olan canlandırmadır.

1.4.5.4.5.Bağımlı dramatizasyon

Ezberi yapılacak bir metinle çalışılır. Piyesler ve karşılıklı konuşmalar içeren diyaloglar bağımlı dramatizasyonlardır. Örneğin, trafik kurallarına uymayan bir çocukla bir trafik polisinin konuşmalarını içeren öğretmen tarafından hazırlanmış bir diyalog, öğrenciler tarafından canlandırılabilir.

Sınıfın bir tiyatro, öğrencilerin oyuncu, öğretmeninde yönetmen olarak düşünülmesi öğretmenin yetenekleri kadar, ön hazırlıkların tüm detaylarla birlikte yapılması gereklidir. Öğretim süreci iyi değerlendirilmelidir. Eğitsel çalışmalar plandaki detaylarla öğrenciyi oynadığı rollerle iyi yetiştirmeli, sosyalleşmede bir çok davranışı beraberinde getirmelidir. Hedef davranışlara istemli yönelme için, öğrencilerin nelerin, ne zaman söyleneceği, konu dilimlerinin birbirine düzeyleri ölçüsünde nasıl bağlanacağı belirlenmiş olmalıdır⁸². Dramatik yaşantılar, hayattaki olayların bireyler tarafından temsil edilmesiyle kazanılır⁸³.

1.4.5.4.6.Kuklalar

Hazır ya da el yapımı figürlerden yararlanılır. Figürler işlenecek konunun içeriğine bağlı olarak hayvan ve insan olabilir. Kartondan bir çubuğun ucuna takılarak, iple oynatarak konular canlandırılabilir. Bu konuda da hayat bilgisi dersi oldukça zengin hedefe sahiptir. Kuklaların karşılıklı diyalogları bir çok yanlış davranışın doğrusunu algılatmada yardımcı olur.

1.4.6.Örnek Olay İncelemesi

Öğrencilerin sorunlu bir olaya aktif olarak katılmalarını sağlayan, sınıf ortamında çözmeleri esasına dayanır⁸⁴. Olayı anlatan ve gerekli verileri kapsayan bir örneklem üzerinde çalışan öğrenciler olayla ilgili verileri analiz ederek ulaştıkları sonuçları değerlendirirler⁸⁵. Bu yöntem daha çok kavrama ve üstündeki bilişsel davranışların kazandırılması yoluyla öğrencilerin konu ile ilgili edindikleri bilgi, beceri ve tutumları kullanarak benzer olaylar karşısında daha hızlı ve etkin çözüm bulmalarına yardımcı olmak için kullanılır⁸⁶. Sosyal ilişkilerle ilgili bir durum ve ya problem olayı incelerken çözüm yolları önermek istendiğinde, olay kişiselleştirilmeden. problem merkeze alınarak tartışılması suretiyle uygulanır⁸⁷.

1.4.6.1.Üstünlükleri

Örnek olay incelemesi öğrencilerin, anlama, analiz etme, sentezleme, kavrama, değerlendirme ve yorumlama gibi bir çok yeteneklerini geliştirir.

⁸² Hüseyin, Başar, Sınıf Yönetimi, İstanbul 1998, s.57

⁸³ Kamuran Çilenti, Eğitim Teknolojisi ve Öğretim , Ankara 1988, s. 65

⁸⁴ Saban, s.201

⁸⁵ Küçükahmet, s.83

⁸⁶ Yalın, s.67

⁸⁷ Mürüvvet Bilen, Plandan Uygulamaya Öğretim, Ankara 1993, s.133

1. Problem çözme yeteneği kazandırır.
2. Tüm öğrenciler tartışmalara etkin katılır.
3. Öğretim öğrenci merkezli yürütülür.

1.4.6.2. Sınırlılıkları

1. Yöntemin kalabalık sınıflarda uygulanması çok zordur.
2. Olay yalın ve sistemli bir şekilde hazırlanmaz ve yürütülmezse çözümü uzun zaman alabilir.
3. Konu ile ilgili amaçlar gerçekleştirilecek örnek olay bulmak zor olabilir.

1.4.6.3. Etkili kullanım için rehber ilkeler

1. Öğrenci düzeylerine uygun bir örnek olay seçilmelidir.
2. Örnek olay açıklığa kavuşturulması ve programda belirtilen hedef ve davranışların kazandırılmasına yönelik olmalıdır.

3. İlk seçimde basit ve herkesin fikri olduğu bir konu üzerinde çalışılmalıdır. Öğrenciler teknik hakkında tam ve yeterli bilgiye sahip olduğunda örnek olay zorlaştırılabilir.

4. Örnek olay tartışması sırasında öğretmen yada iyi bir grup lideri amaçlara ulaşılacak doğrultuda kilit sorularla tartışmayı yönlendirmelidir.

5. Örnek olay hakkında ön bilgi verilmesi beklenen amaca ulaşmayı kolaylaştırır.

Basit düzeyde, fazla karmaşık olmayan olaylar, ilköğretimin ilk üç sınıfı için sıkça kullanılabilir. Öğrenciler kendilerini anlatmaktan çok zevk aldıkları için çevrelerinde meydana gelen olayları tüm ayrıntılarıyla anlatırlar. Bu ders kavram, olgu, olaylar ve yaşam boyu karşılaşılabilecekleri sorunları çözme becerisini içerdiği içinde çocukların bu özelliklerinden bolca yararlanır. Örnek olay hakkında yapılan tartışmalar sonucunda ulaşılan bilgiler öğrencilerle birlikte değerlendirildiğinden kalıcı öğrenmeler gerçekleşir.

Örnek olay yönteminde hayat bilgisi öğretimi ile ilgili herhangi bir soru, yazılı bir metin halinde eğitime katılan öğrencilere verilir. Bu olay grup içinde ayrıntılarıyla incelenir ve tartışılır. Katılımcılar, örnek olayda ki kişilerin yerine adeta kendilerini koyarak olayı yorumlamaya çalışırlar. Sorunlara çözümler geliştirirler. Öğretmen en büyük yönlendirici olarak öğrencilerin çözüm geliştirmelerine yardımcı olur⁸⁸.

⁸⁸ Pınar Tınaz, Organizasyonlarda Etkili Öğrenme Stratejileri, İstanbul 2000, s.94

Hayat bilgisi dersinde genellikle seçilen örnekler yaşanmış gerçek olayları ve sorunları ifade tarzındadır. Bu yöntemde sunulan olayların gerçek yaşamdan alınması öğrenciye benzer sorunlarla karşılaştığı anda çözüm üretebilmesine olanak sağlar. Grup yöneticisi olan öğretmen olaylara bizzat çözüm getirmek yerine, tartışmacı öğrencileri çözüm aramaya yönleltmeli, tartışmanın hedefe giden yoldan sapmamasına dikkat ve özen göstermeli, tutum ve davranışların olumlu yönde gelişmesine yardımcı olmalıdır.

Örnek olay yöntemine şöyle bir örnek konu verilebilir:

“Ayşe oyun oynamayı çok seviyor. Her gün ödevlerini yaptıktan sonra dışarı çıkıyor ve arkadaşlarının yanına gidiyor. Onlar oyun oynarken oda onlarla oynamak istiyor. Ancak hiç kimse Ayşe ile oynamak istemiyor. Sizce neden arkadaşları Ayşe ile oyun oynamak istemiyorlar?”

1.4.7.Tartışma Yöntemi

Bir konu yada sorun üzerinde katılımcıları düşünmeye sevk ettirmek amacıyla, karşılıklı görüşler, fikirler ve eleştiriler üreterek konuyu kapsamlı ve detaylı bir şekilde irdeleme ile çözüm yolları bulmalarına dayanır. Tüm grup etkinliğe katılır. Aktif katılım esastır. Amaç açıktır ve ön hazırlık gerektirir. Katılımcılar tartışacakları konu üzerinde araştırma yaparlar.

1.4.7.1.Üstünlükleri

- 1.Tartışma yöntemi , öğretmen -öğrenci, öğrenci- öğrenci arasında dinamik bir iletişim ve etkileşim örüntüsü oluşturur.
- 2.Kalabalık olmayan grupta ideal bir öğrenme yöntemidir.
- 3.Tartışma sınıfta demokratik bir öğrenme ortamı oluşturur.
- 4.Öğrencileri öğrenme sürecinde aktif hale getirir.
- 5.Öğrenciler farklı bakış açıları kazanırlar.
- 6.Öğrencilerde sözlü iletişimi güçlendirir ve kendilerini ifade etme yeteneği kazandırır.
- 7.Dinleme, konuşma ve hoşgörülü olma alışkanlıkları kazanırlar.
- 8.Sosyalleşme ve cesaret özellikleri kazandırır.
- 9.Öğrenciler tartışarak öğrenirler.
- 10.Öğrencilerde soru sorma, soruları hemen cevaplama yetenekleri gelişir.
- 11.Belli bir soruna tek başlıktan ayrı olarak birlikte çözüm getirmeyi öğrenirler.

12.Öğrenciler kendi kendini disipline etme ve oto kontrolü öğrenirler.

13.Yapıcı eleştiride bulunmayı öğrenirler⁸⁹.

1.4.7.2.Sınırlılıkları

1.Tartışma konusu hakkında gerekli bilgiye sahi olmayan öğrencilerle yöntem amaca ulaşamaz.

2.Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur ve zaman gerektirir.

3.Tartışma kişisel münakaşalara dönüşebilir.

4.Grup liderliği oldukça zordur ve tartışma başarısız bir liderle amacına ulaşamaz.

5.Sonuca ulaşmak zor olabilir.

6.Konuşmaları tartışma üzerinde tutmak zordur.

1.4.7.3.Etkin kullanım için rehber ilkeler

1.Ön hazırlık gerek öğrenciler gerekse öğretmen açısından şarttır.

2.Konu seçimine dikkat edilmeli ve özenle seçilmelidir.

3.Öğretmen kendisi için yeni ve bilmediği konuyu tartışmaya açmaktan kaçınmalıdır.

4.Düşünmeye sevk edici “neden?, niçin?, nasıl?” gibi sorular sorulmalıdır.

5.Tartışma konularının güncel olması öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır.

6.Tartışma sırasında öğrencilerin düşünme ve kendilerini ifade etmeleri için yeterli süre tanınmalıdır.

7.Tartışmaya başlamadan önce, tartışmanın süresi ve tartışma sonunda neler yapılacağına açık ve net olarak belirtilmesi gerekir⁹⁰.

Hemen her konuyla ilgili bir tartışma oluşturulabilir. Önemli olan tartışmanın uygun zaman ve sürede gerçekleşmesidir. Hedeflere yönelik destekleme anlamındaki tartışmalar çok yararlı olacaktır. Ünite sonlarında, konu anlatımı sırası, sonrası veya öncesinde pekiştirici ve güdüleyici olarak işlevi görür. Grup kalabalık olmaz, tartışma iyi organize edilir, tartışmacılar konu hakkında bilgiye sahip olurlar ve konu iyi seçilirse amaca kolayca ulaşılır. Yöntem çok iyi planlanmalı ve öğretmence iyi yönlendirilmelidir. Aksi halde düşünme ve yaratıcılık yeteneklerini gerçekleştirmek zorlaşır.

“Ormanları neden korumalıyız?” bir tartışma konusuna örnek olabilir. Tartışma sonunda birlikte varılan sonuçlar özetlenir. Bu yolla kazanılan bilgiler uzun süreli bellekte

⁸⁹ Saban, s.206

⁹⁰ Saban, s.207

yer edinir. Tartışma teorik bilgilerin uygulamaya dönük yönlerinden biridir. Öğrenci aktif katılım içerisinde çok yönlü gelişir. Kelime hazinesi çok dar olan ilk sınıf öğrenciler aynı zamanda duygu ve düşüncelerini ifade etme, sabırlı olma, dinleme, katılmadığı fikirleri saygıyla karşılama, demokratik ve hoşgörülü olma, birlikte soruna farklı bakış açıları getirme gibi bir çok özelliği kazanır ve geliştirir.

1.4.8.Gözlem

Gözlem, olabildiğince fazla duyu organıyla, dikkatlice bir varlığı, bir olayı algılamak, ayrıntıların bütünüle ilişkisini kurmak, duru tasarımlar edinmektir⁹¹.

Çocuğun gözlerini dünyaya açmasıyla başlayan gözlemi hayat bilgisi deri öğretiminde de sıkça yararlanılan bir yöntem olarak yer alır. Çocuğa çevresini, çevresindeki toplumsal, tarihsel, kültürel, ekonomik olgu ve olayları tanımada hayat bilgisi dersi rehber olarak gözlem, inceleme, deney yöntemleriyle öğretme sürecini işler. Gözlemler, incelemeler, deneyler; kaynak kişilerle görüşmeler yapılarak olabildiğince duyu organını öğretme-öğrenme sürecine katılacaktır⁹². Gözlem çocuğun yaşamın içinde bilgi edinmesini, bilgilerini derinleştirmesini sağlar. Bunu bir nesneyi, bir olayı, belli bir amaç doğrultusunda inceleyerek yapar⁹³. Çocuk ilk tasarımlarını duyuları aracılığı ile edinir. Bu nedenle çocuğun duyularını işletmek, keskinleştirmek (dikkat gerektiren etkinlik ve oyunlarla), düşünerek görmesini sağlamaya çalışmak gerekir⁹⁴.

Öğretmen öğrenciler çevrelerini sorularla farketirebilir. Örnek olarak;

- Yağmur yağmadan önce gökyüzünde neler görüyoruz?
- Dolu yağışı
- Çevremizde bayram eğlenceleri
- Mevsimlere göre değişiklikler
- Gece gökyüzü

⁹¹ Refik Durlu, Çevre Kaynaklarından Nasıl Faydalanırız?, Ankara 1964, s. 9

⁹² Nas, s. 133

⁹³ Fersun Paykoç, Güncel Olaylarla Belirli Gün ve Haftaların Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Eskişehir 1987, s.36

⁹⁴ Fuat Baymur, Hayat Bilgisi Dersleri, İstanbul 1960, s.40

1.4.8.1.Gözlem çeşitleri

1.Yapıldığı Yere Göre

- a.Derslikte
- b.Okulda
- c.Okul Dışında,

2.Zamana Göre

- a.Ünite Hazırlık basamağında (güdülemek için)
- b.Ünite İşleniş Basamağında
- c.Ünite işlendikten sonra,(pekiştirmek için)

3.Birey Sayısına Göre

- a.Bireysel
- b.Kümece
- c.Sınıfça

4.Araçlı Olup Olmamasına Göre

- a.Doğrudan gözlem
- b.Araçlı gözlem

5.Sürelerine Göre

- a.Kısa süreli (Ders gezileri)
- b.Uzun süreli (Tohum çimlenmesi, hava gözlemi)
- c.Ani gözlem (Yangın, dolu yağışı)⁹⁵

1.4.9.Gezi Yöntemi

Eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen gezi faaliyetlerinin tümüdür. Yaşama hazırlık ve somut yaşantılar gerçekleştirme amacıyla yapılır. Gezi öğrenci ailelerinden ve okul yönetiminden izin almayı, gezi yapılacak yerdeki yetkililerle görüşmeyi, güvenlik önlemleri almayı gerektirdiği için öğretmenleri için zor olmakla birlikte olgu ve olayların olduğu yerde incelenmesine fırsat veren ve öğrencilerin hemen tüm duyu organlarını kullanarak keşfederek öğrenmesine imkan tanıyan bir öğretim şeklidir⁹⁶.

⁹⁵ Cavit Binbaşıoğlu, Öğretim Metodu ve Uygulama, Ankara 1983, s.94

⁹⁶ Ergin, s.103

Gezi bir ünitenin başında güdüleme, araştırma ve incelemeye yönlendirme, birinci elden bilgi toplama amacıyla gerçekleştirilir⁹⁷.

Gezi, öğrencilerin yakın çevrelerini tanımaları, okulda öğrendikleri soyut bilgileri somutlaştırma ve gerçek yaşamla bağ kurma yoluyla bilgileri asıl kaynağından elde etme içeriği şeklinde yürütülür ve davranışa dönüştürülür. Sınıf ortamına getirilemeyen olgu, kavram ve olaylar bu şekilde yerinde incelenir.

1.4.9.1.Gezinin planlanması ve uygulanması

Gezi planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşur. Bu aşamalarda şu işlemler yapılır.

1.4.9.1.1.Gezinin planlanması

- 1.Öğretmenin gezi yerine giderek yerle ilgili kaynaklardan bilgi toplaması
- 2.Rehberlik edecek kişinin bulunması ve gezi hedeflerinin belirlenmesi
- 3.Gezinin sınıfta tartışılması, gezi amaçlarının anlatılması
- 4.Okul yöneticilerinden izin alınması
- 5.Ailelere izin kağıdı gönderilmesi ve imzalı izinlerini alınması
- 6.Sınıfta geziyle ilgili sorunların tartışılması
- 7.Gezi sırasında uyulması gereken kuralların ve kazandırılmak istenen davranışların tartışılması.

1.4.9.1.2..Gezi süreci

- 1.Gezi hedeflerinin sürekli göz önünde bulundurulması
- 2.Öğrencilere etraflarını incelemeleri için zaman verilmesi
- 3.Öğrenci sorularını yanıtlama
- 4.Uygun yerlerde öğrencilere not aldırma
- 5.Çocukların güvenliğinin sağlanması

1.4.9.1.3.Gezi sonrası

- 1.Gezi hedeflerinin ulaşıp ulaşmadığının kontrolü
- 2.Öğrencilerce ilginç bulunan olgu ve olayların tartışılması
- 3.Gerekirse gezilen yere teşekkür mektubu gönderilmesi

⁹⁷ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 164

- 4.Öğrencilere gezi ile ilgili rapor yazmalarının istenmesi
- 5.Öğrencilere yaşantılarını destekleyecek kitap okumalarına yardım edilmesi⁹⁸.

1.4.9.2.Üstünlükleri

- 1.Öğrenciler olgu ve olaylar hakkında ilk elden bilgi ve tecrübe kazanırlar.
- 2.Yakın çevreleri ile ilgili daha detaylı bilgi edinirler.
- 3.Gerçekleştirilen konuya ilgi artar.
- 4.Katılan tüm öğrenciler için ortak bir öğrenme tecrübesidir.
- 5.Öğrenmeyi gerçek hayatla ilgilendirir.

1.4.9.3.Sınırlılıkları

- 1.Kaza ve tehlikelerle karşılaşma olasılığı vardır.
- 2.Maliyeti yüksek olabilir.
- 3.Disiplin problemleri çıkabilir.
- 4.iyi planlanmazsa, zaman, emek ve para israfına neden olabilir.

1.4.9.4.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Öğretmene yasal sorumluluk yüklediği için öğretmenin gezi için yetkililerden ve velilerden izin alması gerekmektedir.
- 2.Öğretim amacını gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır.
- 3.Gezinin amacı, gezi yeri ve zamanı, , gezi yerine nasıl gidileceği gibi ayrıntılı bilgiler öğrencilere gezi öncesi verilmelidir.
- 4.Gezi güvenlik tedbirleri alınmalıdır.
- 5.Gezi sonrası mutlaka gezi değerlendirmesi yapılmalıdır.
- 6.Gezi sonrası ilgili makama teşekkür mektubu yazılmalıdır⁹⁹.

⁹⁸ Erden, Sosyal Bilgiler, s.166

⁹⁹ Saban, s. 213

GEZİ PLÂN ÖRNEĞİ

GEZİ TARİHİ:			
GEZİ YERİ:			
GEZİYE ÇIKIŞ SAATİ:			
GEZİDEN DÖNÜŞ SAATİ:			
GEZİYE HANGİ ARAÇLA GİDİLECEĞİ:			
GEZİ KAFİLE BAŞKANI:			
TAKİP EDİLECEK YOL		İLK YARDIM MALZEMESİ	
GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYILARI			
ŞUBE	ERKEK	KIZ	TOPLAM
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
GEZİNİN AMACI:			
GEZİNİN KONUSU:			
GEZİ İÇİN ÖĞRENCİLERE VERİLEN İNCELEME ÖDEVİ			
DEĞERLENDİRME (GEZİYE İLİŞKİN GÖRÜŞLER)			
ÖĞRETMEN	OKUL MÜDÜRÜ / / 20.....	İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜ	

1.4.10.Beyin Fırtınası Yöntemi

Belirli bir süre içinde, bir konuya ya da soruna açıklık getirmek ve birden çok fikir üretmek için kullanılan bir yöntemdir. Konu gruba tanıtıldıktan sonra gruba konuyla ilgili düşünceleri, eleştirileri, sözcük ya da cümleleri söylettirilir. Söylenen her şey, görsel bir materyal üzerine yazılır. Tartışma anında öğrencilerin birbirlerinin fikirlerine müdahale

etmemeleri, eleştirmemeleri, doğruluğunu tartışmamaları istenir ve uygulanır. Başarı konuyla ilgili fikir üretme sayısı ile orantılıdır. Tartışma sonrasında kaydedilen tüm fikirler, görüş ve öneriler tek tek tartışılır, benzer fikirler belirtilir, öneren kişilere açıklattırılır, ilgisiz fikirler elenir, öneriler sırayla okutulur¹⁰⁰.

Beyin fırtınasının amacı, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek, öğrencilerin belli bir işi başarabilmeleri için, mümkün olduğunca çok sayıda alternatif göz önünde bulundurmalarını sağlamaktır. Bu yöntemle öğrencilerin yaratıcı ve orijinal fikirleri fikir üretme yoluyla gelişir.

Beyin fırtınası şu dört faktöre bağlı olarak gelişir:

- a.Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin ileri sürdükleri fikirleri asla eleştirilmemelidir.
- b.Beyin fırtınası sırasında öğrencilere sınırsız düşünme imkanı sağlanmalıdır.
- c.Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin fikirlerinde nitelik değil, nicelik aranmalıdır.
- d.Öğrencilerin beyin fırtınasını gerçekleştirmelerindeki amaçları kendini geliştirme olmalıdır.

1.4.10.1.Üstünlükleri

- 1.Yaratıcı düşünmeyi geliştirir.
- 2.Öğrencileri öğrenmeye motive eder.
- 3.Ön hazırlık çok gerekmez.
4. Öğrencilerin farklı görüş ve düşünceleri kabul etmelerine yardımcı olur.
- 5.Öğrenciler bir konuya ilişkin olarak çok sayıda fikir ve düşünce üretirler¹⁰¹

1.4.10.2.Sınırlılıkları

- 1.Beyin fırtınası sırasında her öğrenciyi ayrı ayrı olarak değerlendirmek zordur.
- 2.Yöntem esnasında ortaya atıla her fikrin yazılması yöntemin işleyişini yavaşlatır.
- 3.Öğrencilere yapıcı eleştirilerde bulunma fırsatı pek yoktur.
4. Beyin fırtınasının yönlendirilmesi için iyi bir başkan ve not tutan bir üye olmazsa başarı azalır.

¹⁰⁰ Yalın, s. 70

¹⁰¹ Saban, s. 195

1.4.10.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Eleştiri, yargılama ve değerlendirme kapı dışında bırakılmalıdır.
- 2.İnformal ve rahat bir sınıf ortamında gerçekleştirilmelidir.
- 3.Yöntem esnasında önemli olanın nitelik değil, nicelik olduğu unutulmamalıdır.
- 4.Tartışmayı yürütecek iyi bir başkan olması şarttır¹⁰².

1.4.11.Deney Yöntemi

Hayat bilgisi dersi deney yönteminden bolca yararlanır. Hedeflere yönelik davranış kazandırmada koşulları yapay olarak oluşturulan gözlemle, kavram, olgu ve olaylar fen bilgisi dersine ve diğer ilgili disiplinlere temel olacak şekilde verilir. Deneyi yaparken koşulları değiştirme ve deneyi yinelemek mümkündür.

1.4.11.1.Üstünlükleri

- 1.Çocuklar yaparak-yaşayarak öğrenirler.
- 2.Çocuk deneyi kendisi yaparsa özgüven duygusu gelişir.
- 3.Tümevarımsal düşünme yolu kullanılmış olur.

1.4.11.2.Sınırlılıkları

- 1.Zaman alır.
- 2.Bireysel deney yaptırmak yeterli araç-gereci gerektirir.
- 3.Kalabalık sınıflarda uygulamak zordur.

1.4.11.3.Deney çeşitleri

Deneyler 3 bölümde incelenir;

1.4.11.3.1.Kapalı uçlu deneyler

Bilgilerin kanıtlanmasına dayanır. Yaratıcılık yoktur. Deneyin yapılışı, araç-gereçler ve ulaşılabilecek sonuç deney klavuzu veya ders kitabında açık bir şekilde belirtilir.

1.4.11.3.2.Açık uçlu deneyler

Deneyin yapılışı, ara-gereçler klavuz veya ders kitabında verilir. Ancak sonuçları çıkarmak, yorumlamak, genellemelere varmak öğrenciye bırakılır. Yaratıcılığı fazla geliştirmez.

1.4.11.3.3.Denence (hipotez) sınaama deneyleri

Öğrencinin kurduğıyla ya da kurulmuş olarak kendisine verilen denencenin doğru olup olmadığını denetlemek için uygulanan deney tasarımlarıdır. Tamamen araç-gereçler öğrenci tarafından belirlenir. Öğretmen rehberlik eder. Bu şekilde deney yapan öğrencinin bulguları ortaya koyması, yorumlaması, olgusal önerme ve genelleme yapması, denece bulması yaratıcılığını geliştirir¹⁰³.

1.5.Hayat bilgisi Öğretiminin Araç ve Materyalleri

1.5.1.Gerçek Eşyalar, Modeller, Görsel Materyaller

Bilgilerin duyular yoluyla özümşenmesine, kolay ve doğru öğrenilmesine, kalıcı izler bırakmaya, “etkin öğretimi” olanaklı kılmaya, konuları ilgi çekici ve heyecanla işlenmesine, derinleştirmeye, ilgi ve dikkati sürekli tutmaya yardım ederler¹⁰⁴. En iyi öğrenme etkin bir şekilde öğrenme materyalleri ile etkileşim sonucu oluşur. Öğrenme olaylarını somutlaştırarak somut öğrenmelerle öğrenilenleri teorikten pratiğe yöneltme imkanı sağlarlar. Çok boyutlu düşünme, duyuları ile hissederek belleğe daha kolay kaydetme gerçekleştirilmiş olur. Öğrenmeyi sıkıcılıktan kurtarır.

Gerçek eşyalar büyüklük, küçüklük, sabitlik, tehlike, pahalılık, kirlilik meydana getirme, hassas ve bozulabilirlik gibi sınıfa getirilmesinde engel teşkil eden durumlarda eşyanın gösterilmek istenen özellikleri model, şema, grafik gibi görsel materyallerle işlenebilir.

Modeller, bir eşyanın üç boyutlu örnekleridirler. Asıl cisimden daha farklı ebatlarda, küçük veya büyük olabilir. İnsan modelleri, atom ve molekül modelleri, güneş ve gezegenlerin yer aldığı modeller, dünya modeli, bina ve uçak maketleri hayat bilgisi dersi öğretiminde kullanılan ve dersin soyut öğretimini somutlaştıran araçlardır.

Gerçek eşyalar ve modeller mesajların sunulmasından etkili bir iletim yoludur. Üçüncü boyutun sunulduğu modeller, renk, iç yapı ve uygulamanın önemli olduğu durumlarda kullanılır. Model temsil ettiği eşyaya birebir benzemelidir. Aksi halde yanlış öğrenmeler gerçekleşebilir. Görsel materyaller yalın, anlatılmak istene konuyu açıkça belirten, uygun renk ve büyüklükte, ilgiyi dağıtmayacak türde, gereksiz detaylardan uzak,

¹⁰³ Nas, s. 142-143

¹⁰⁴ Orhan Dengiz, Coğrafya Öğretiminde Araçlardan Yararlanma, Ankara 1965, s.3

dikkati çekecek tarzda, mesajı iletebilir nitelikte olmalıdır¹⁰⁵. Hayat bilgisi dersi uygulamasında bu modeller büyük önem taşır. Gerek yaş grubu özellikleri gerekse öğrenme gerekleri açısından modellerle öğretim hedef ve davranışların aktarılmasında çok yararlı sonuçlara ulaşır. Çocuk geçmiş ve günlük yaşantılarında görme şansı olmadığı şeyleri modellerle öğrenme şansı kazanır. Örneğin vücudumuz ünitesi içerisinde yer alan böbrekler, mide, karaciğer ve akciğerler vücut iç organlarını gösteren model üzerinde gösterilebilir.

Aynı şekilde dünyamız, güneş sistemi, mevsimler, gece gündüz ilgili modellerle anlatılabilir.

Görsel materyaller;

- Karşılaştırma yapmak,
- Önemli noktaları vurgulamak,
- Dikkati çekmek,
- Teorik bilgileri desteklemek,
- Değişiklik ve çeşitlilik oluşturarak öğrenmeyi sıkıcılıktan kurtarmak,
- Kalıcı izli öğrenmeler meydana getirmek,
- Nesneleri açıkça gösterebilmek,
- Görülmesi, zihinde canlandırılması çok zor veya imkansız nesne ve olayları açıklamak,
- Anlatılanları daha anlaşılır kılmak için kullanılmalıdır.

1.5.2.Grafikler

Sayısal verileri görselleştirerek verileri karşılaştırma ve veriler arasında ilişki kurma yoluyla ilişkilerin kavratılmasını kolaylaştırmayı amaçlayan materyallerdir. Tasarımı ve kalitesi amaca uygunluğu ile orantılı olan grafikler konunun içeriğine göre türlere ayrılırlar. Bunlar; pasta dilimi ve halka, çizgi ve alan, sütun ve çubuk grafikleridir. Pasta dilimi ve halka grafikleri "ne kadar", çizgi ve alan grafikleri "eğilimler" ve "dalgalanmalar"ı, sütun ve çubuk grafikleri "karşılaştırmalar"ı gösterirler¹⁰⁶. Hayat bilgisi dersi içeriğinde yer alan konularda sayısal bilgiler basitleştirilmek suretiyle bu tür grafiklere dönüştürülerek somutlaştırılabilir.

¹⁰⁵ Saban,s. 93

¹⁰⁶ Saban, s.95

En fazla kullanılabilecek olan resimli grafiklerdir. Sayısal değerler basit çizimlerle söz konusu düzey öğrencilerinin kavrayabileceği şekilde sunulabilir. Resimli grafikler özellikle küçük öğrenciler için diğer grafiklere göre daha ilgi çekicidir. Bu grafiklerde kullanılan sembol sayısı belirli miktarı temsil etmek için ilgili sembol satırlarının sonuna yazılarak açık ve anlaşılır hale getirilebilir. Grafiklerin üzerinde başlıklar ve etiketler bulunması mesaj iletmede yardımcı olacaktır. Başlık ve etiketler açık ve net olmalıdır¹⁰⁷.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda kullanılacak grafik çeşitleri öğrenci düzeylerine göre belirlenir. Bunlardan özellikle birinci sınıfta resimli, ikinci ve üçüncü sınıflarda basit, anlaşılır şekilde hazırlanmış, öğrencilerin okuma düzeylerine eğilimli çizgi, şekil, sütun, daire grafikleri verilir.

1.5.3.Şemalar

Hedef düzey öğrencilere hitap edebilmesi açısından şemalar açık, anlaşılır ve görsel öğeler ağırlıklı olmalıdır. Sözel öğelerle grafik desteklenmelidir. Şemanın ne kadar mükemmel detaylı hazırlandığı değil, mesajı nedenli verebildiği önemlidir. Karmaşık ve yüksek düzey grafik ve şema okuyabilirlik yeteneği gerektiren bu tür materyaller hiçbir yarar sağlamaz.

1.5.3.1.Örgüt (teşkilat) şemaları

Şirket, kuruluş, dernek ya da işletme organizasyonunun gösteren şemalar bu derste okulun çalışanları, okulun bölümler, il idare organizesi, yerel yönetim teşkilatı gibi konular şemalarla daha açık, anlaşılır ve kalıcı bilgi vermede yararlı materyallerdir.

1.5.3.2.Akış şemaları

Bir sürecin akışını ya da işlemin yapılış aşamalarını gösteren diyagramlardır. Bütünlük içermesi açısından önemlidir. Örneğin hayvanları, bitkilerin gelişimini bu tür şemalarla göstermek daha kolaydır.

1.5.4.Tepegöz Projektörleri

Metin, çizim grafik gibi saydam bir materyal üzerine, renkli veya siyah-beyaz hazırlanmış yazı tahtası gibi kullanılan bir araçtır. Bu araçlar ders sırasında doğrudan üzerine yazılıp çizilerekte kullanılabilirler.

¹⁰⁷ Yalın, s.95

Bir tepegöz projektörü dört bölümden meydana gelir: 1) Işık kaynağı 2) Ayna veya reflektörler 3) Mercekler 4) Soğutucu

1.5.4.1.Üstünlükleri

- 1.Yüzyüze iletişim
- 2.Kullanım kolaylığı
- 3.Kullanılabilen materyal çokluğu
- 4.Kullanılan ortam çokluğu
- 5.Saydamların öğretmenlerce kolayca hazırlanabilirliği
- 6.Uygulanabilirlik
- 7.Aydınlık ortam (karartma ortamına gerek yoktur)
- 8.Önceden hazırlama imkanı

1.5.4.2.Sınırlılıkları

- 1.Programlanamama
- 2.Bireysel çalışmaya uygun değildir
- 3.Üretim süreci gerektirir. Önceden bazı bilgiler saydamlar üzerine yazılmalıdır.
- 4.Tepegöze bağlı kalma. Anlatım sırasında tepegöz üzerindeki bilgiler aktarıldığı için yansıtılan içeriğe bağlı kalma zorunluluğu vardır.

1.5.4.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Aşırı kullanılarak öğretmenin yerini almamalıdır.
- 2.Saydamların değiştirilmesi sırasında projektörlerin açık tutulmamasına özen gösterilmelidir.
- 3.Tepegöz kullanılırken ekran üzerindeki bilgilerin yansımaya mani olacak şekilde sınıf içerisinde yürünmemelidir.
- 4.Saydamların yansıtılacağı ekran yeterince büyük olmalı, parlak zeminlerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.
- 5.Yansıtılacak bilgilerin detayları için basılı materyal kullanılmalıdır.
- 6.Tepegöz sadece anahtar bilgileri aktarmak için kullanılmalıdır.
- 7.Kullanılmadan önce odak ayarı yapılmış olmalıdır.
- 8.Perde herkesin görebileceği şekilde ayarlanmalıdır.

1.5.5.Slayt Projektörleri

35 mm. Fotoğraf makinesiyle çekilmiş pozitif filmlerin banyo edilerek yansıtılmak üzere her birinin kesilerek 5x5 cm.'lik¹⁰⁸ plastik veya karton çerçevelere yerleştirilmesiyle oluşturulan küçük saydam fotoğrafları yansıtan araçlardır.¹⁰⁹

1.5.5.1.Üstünlükleri

- 1.Üretimi kolay, maliyeti düşüktür.
- 2.Taşınmaları ve saklanmaları kolaydır.
- 3.Özel kutularında gereken özenle saklanırlarsa uzun yıllar kullanılabilirler.
- 4.Yeni konuların tanıtımı, özetlenimi, ön bilgilerin hatırlatımında etkili öğretim yoludur.

5.Küçük cisimlerin büyük olarak, orijinal gerçek görüntüleri ve doğal renklerle incelenmesine imkan tanırırlar.

6. Küçük ve büyük gruplar için kullanışlıdır.

7.Slaytların aktarımı öğrencilerin algılama hızına, öğretmenin uyguladığı öğretim hızına göre ayarlanabilir.

1.5.5.2.Sınırlılıkları

- 1.Fotoğrafçılık becerisi gerektirir.
- 2.Slaytlar teke tek kullanıldıklarından kolayca düzenleri bozulabilir.
- 3.Slaytlar toz ve el kirlerini kolayca çekerler, dikkatli kullanılmaları gerekir.
- 4.Sunum için iyi bir karartma şarttır.

1.5.5.3.Etkili kullanım için rehber öneriler

- 1.Sunuya konuyu özetleyen ve hedefleri gösteren bir başlık slaydı ile başlanmalıdır.
- 2.Zemin ve şekil uyumlu olmalıdır.
- 3.Uzaktan kumanda aracı ile slaytların yansıtılması yararlıdır.
- 4.Her slayt ile ilgili öz bilgi verilmelidir. Aksi halde izleyenleri sıkabilir.
- 5.Slaytlar konuya uygun seçilen bir fon müziği ile zenginleştirilebilir ve daha etkili hale getirilebilir.
- 6.Program 50 slaydı ve 20 dakikayı geçmeyecek şekilde ayarlanmalıdır.

¹⁰⁸ Ergin, s. 117

¹⁰⁹ Yalın, s.110

1.5.6.Film Şeritleri

İlişkili bir dizi hareketsiz resmi içeren 35 mm. saydam film ruloları olup sırasıyla yansıtılmak üzere hazırlanmış tasarımlardır. Seri üretime uygundur. Film şeritleri sabit sıralı oldukları için resimlerin atlanması, eksik kalması riski yoktur. Film şeritleri ucuzdur. Maliyetleri düşüktür.

1.5.7.Resimler

Alıcıya iletilmek istenen mesaj doğrultusunda alıcının mesajla etkileşimini arttıran, dikkati çeken, pekiştiren, belli bir tasarım içeren, fotoğraf, gazete, kitap gibi basılı posterler, kartlardır.

Resimler öğrencilere yorumlatılmak, gördüklerini anlatmalarını istemek, bilgi vermek şeklinde kullanılabilir. Örneğin, trafik kuralları konusunda posterler, gazete resimleri ve karikatürlerden yararlanılabilir.

Resimlerin bütünlük halinde olması ve herkesin görebilmesi için hazırlanan bülten tahtalarında sergilenir. Ancak ders tamamıyla resimlerden işlenecekse resimlerin opak projeksiyonuyla yansıtılması yararlı olacaktır.

Resimler çocukların ilgi alanlarında çok önemli yer tutarlar. İlgi çekerler ve hayal güçlerini geliştirirler. Heyecan yaratarak benzetmeler kurmalarına neden olur, karşılaştırmalar yapmalarını sağlarlar. Resimleri anlatma yorum yeteneklerini, sözcük dağarcıklarını zenginleştirir. Önceki yaşantılarında öğrendiklerini ya da gördüklerini çağrışım yoluyla hatırlarlar. Resimler olaylar hakkında az yada çok bilgi sahibi olmalarına yardımcı olur.

1.5.7.1.Üstünlükleri

- 1.Pekiştirme sağlarlar.
- 2.İlgi ve dikkati çekerler.
- 3.Konu ile gerçek yaşam arasında köprü olur, bağ kurarlar.
- 4.Hayal güçlerinin zenginleştirir ve geliştirirler.
- 5.Daha kolay ve net bilgi verirler.
- 6.Öğrenimi zevkli hale getirirler.

1.5.7.2.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Görseller basit, anlaşılabilir olmalıdır.
- 2.Karmaşık materyaller basit parçalara ayrılmalıdır.

3. Gerçek resimlerden basit, karikatürler, çizelgeler ve diyagramlar kullanılması yararlıdır.

4. Metin miktarı sınırlı olmalı, anahtar sözcüklerden oluşan az ve öz metinler kullanılmalıdır.

5. Karşılaştırmalar için görseller yan yana yerleştirilmelidir.

6. Görseller için oransızlıktan kaçınılmalıdır, denge sağlanmalıdır¹¹⁰.

7. Yazım koyu ve düz olmalıdır.

8. Her bir resimde tek bir kavram sunulmalıdır.

9. Fon rengi, figür renkleri uyumlu olmalıdır.

10. Öğrencilere resimleri yorumlatma yeteneği öğretilmelidir.

11. Sunumda sorularla dikkat çekilmelidir.

12. Bülten tahtasında resimleri açıklayan yazıların rahatlıkla görülebilmesi için yazı büyüklüğü okunaklı olmalıdır.

13. Resimler aslına uygun, vurgulu, duyuşsal tepkiler yayıcı şekilde seçilmelidir.

1.5.8. Koleksiyon

Çocukların doğal yapısında olan ve zevk alarak yaptıkları tek alanla ilgili materyal toplamadır. Aynı tip ya da benzer resimler, eşyalar toplama malzemesi olabilir. İçinde bulunan çevre materyal toplama için ilk alandır. Öğretmen öğrencileri hayat bilgisi dersi konuları ile ilgili olarak koleksiyonculuğa yönlendirebilir. Çiçek ve yaprak koleksiyonu, taş koleksiyonu örnek koleksiyon çeşitleridir. Bunun yanı sıra Atatürk resimleri koleksiyonu, bitki ve hayvan resimleri koleksiyonu yaptırılabilir.

1.5.9. Kum Masası

Eski bir masanın etrafına çita, tahta çakılarak içerisine ince kum dökülür. Bu kum üzerinde örneğin yeryüzü şekilleri, tarihsel olaylar alan bilgisi verilerek anlatılır.

1.5.10. Zaman Şeritleri

Bu şeritler öğretmenin konu ile ilgili yapmış olduğu ya da hazır resimlerin sunulduğu şeritlerdir. Süreç içerirler. Örneğin okula geliş-dönüş, trafik kurallarına uyma, hayvanların, bitkilerin, insanların gelişimi konulu şeritler hazırlanabilir. Şeritler kalıcı bilgi sağlarlar. Aşamaları verdiği için öğrencilerin zihinlerinde oluşabilecek karışıklıkları engellerler.

¹¹⁰ Yalın, s.115

1.5.11.Mevsim Diyagramı

Yılın bölümleri,(mevsimler, aylar, haftalar, günler) açıklanırken kullanılırlar. Mevsim şeritleri mevsim diyagramından farklı olarak zamanın kesintisiz sürdüğü fikrini vermemektedirler. Bu açıdan mevsim diyagramı kullanılması gerekmektedir. Bu dünyanın şekline benzediği için dünyanın dönmesi ile mevsimlerin oluştuğu fikrini verebilmesi açısından önemlidir. Belirli gün ve haftalar diyagrama özet bilgi ile eklenir.

1.5.12.Haritalar

Haritalar, hayat bilgisi dersinde kullanılan önemli bir araçlardır. Öğrencilere belli bir tarihi olayın nerede meydana geldiğini ve geçmişte ülkelerin sahip oldukları sınırları bilmesini, olaylara anlam vermesini, tarih bilgileri ile coğrafya bilgileri birleştirilir¹¹¹. Tarihsel konularda örneğin, Kurtuluş Savaşı'nın anlatımında Atatürk'ün Anadolu'da toplantı yaptığı iller, Samsun'a çıkışı esansında izlediği yol, Ankara, İstanbul görsel olarak harita yardımıyla öğretilir.

Çocuğun harita okuyabilme yeteneği kazanabilmesi için "kolaydan zora", "yarı soyuttan soyuta", "yalından karmaşığa" bir yol izlenir. Harita okumanın yanında harita yapım yöntemleri bu ders konuları içerisinde yer almaktadır. Örneğin 3. Sınıfta "Çevremizi tanıyalım" ünitesinde kroki ve plan çizimine yönelik hedef ve davranışların kazandırılması.

1.5.13.Yerküre

Dünyanın çok küçültülmüş modelidir. Kabartma olması yeryüzü şekillerinin açıklanabilmesi açısından tercih edilmelidir. Çocuklara dünyanın şekli, kıtaların konumları, denizler, mevsimlerin oluşumu, gece gündüz oluşumu, dünyanın ekseninin eğik oluşu,kutup noktaları, gece gündüz sürelerinin farklılık nedenleri gibi konuları anlatmada zorunlu bir materyaldir.

1.5.14.TV ve Video

Televizyon eşya, olgu ve olayların küçük bir ekranda, iki boyutlu bir şekilde, sesli, renkli ya da siyah-beyaz görüntü halinde izlenmesini sağlayarak öğretimi desteklerler. Televizyon olgu ve olayların olduğu anda verilmesi açısından önemlidir. Kapalı devre yayınları da televizyonun yaygın bir kullanım biçimidir¹¹². Video televizyondan farklı

¹¹¹ Erden, Sosyal Bilgiler, s. 193

¹¹² Ergin, s.129

olarak kaydedilmiş ses ve görüntüyü alıcıya ulaştırır¹¹³. Televizyon ile bütünlük oluşturur. Televizyon ve video değişen çağın gerekleri olarak uzaktan eğitimde önemli bir yoldur. Bireysel öğrenme süreçlerinde büyük potansiyele sahip bulunmaktadır¹¹⁴. Öğretmenler özel ve devlete ait televizyonlarla basın kuruluşları tarafından hazırlanmış ve piyasada satılan video kasetleewı8weden yararlanmalıdır¹¹⁵.

1.5.14.1.Üstünlükleri

1.Hareketli oldukları için öğretimde etkilidirler.

2.Üretim aşamaları ya da fen deneyleri gibi aşamalı belli bir süreç teşkil eden durumların aktarılmasında etkilidirler.

3.Öğrencilere olayların oluşumları gerçek şekliyle izlettirilir. Bu konu hakkında hayal gücünden kaynaklanan yanlış fikirleri en aza indirgenir. Örneğin; yanardağ faaliyetleri, depremler, savaşlar gibi doğrudan gözlenmesi zor olayları gözleme imkanı sağlar. Belgeseller bu tür filmlerdendir.

4.İnsan davranışlarının ya da öğrencilerin eylemlerinin videoya çekilerek izlettirilmesi, izlemenin tekrarlanması olay üzerindeki detayları tekrar tekrar görme imkanı tanınması açısından önemlidir.

5.Sosyal olgu ve olaylar, insan ilişkileri doğru ve yanlış yönleriyle kolayca aktarılır. Öğrencilere değerlendirme ve tartışma fırsatı yaratır.

6.İlgi ve dikkati çeker, görsel ve işitsel izlenime dayandığı için kalıcı öğrenmeler çok fazla miktarda gerçekleşir.

7.Filmler içeriği ile öğrencilerde duyuşsal etkile bırakarak bireysel ve sosyal tutumların şekillenmesinde etkilidir.

8.Açık uçlu dramatizasyonlar izleyicilerde tartışma yoluyla fikir üretme ve paylaşmada kullanılır.

9.İzlenen filmler genelde öğrencilerde ortak fikirlere ulaştırır.

1.5.14.2.Sınırlılıkları

1.İzleyici düzeylerinin farklılık içermesi nedeniyle videoda sabit ilerleyen film bazı öğrencilere tam hitap edemeyebilir. Ve takip etmeleri güçleşir.

¹¹³ Cevat Alkan, "Bir Eğitim Ortamı Olarak Video", Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı: 21, Ankara 1988, s. 129?

¹¹⁴ Ergin , s.129

¹¹⁵ Erden, Sosyal Bilgiler, s.200

2.Hareketsiz filmlerin sunulmasında etkili olmakla birlikte harita, şema gibi görsel konular için yeterli değildir.

1.5.14.3.Etkili kullanım için rehber ilkeler

- 1.Çevre video ve televizyon izlenebilecek şekilde düzenlenmelidir.
- 2.Öğretmen videoyu ilk kullanımda detaylı olarak anlatmalıdır. Sonraki uygulamalar içinse o an gerekli olabilecek bilgiler verilmelidir.
- 3.İzlettirilecek filmin içeriği ve amacı kısaca tanıtılmalıdır.
- 4.Video veya televizyon izlettirilirken öğrencilere sorular sorularak ilgi ve dikkat filmdeki önemli noktalara çekilebilir.
- 5.Öğrencilere filmi izlettirmeden önce sorular yönelterek meraklanmaları sağlanmalıdır..
- 6.Açıklanması gereken önemli kelime, kavram ve noktalar önceden açıklanmalıdır. Aksi halde filmde bilinmeyen bir çok sözcük, kavram ve olay anlamsız gelecek,öğrencileri sıkacaktır.
- 7.Öğrencileri filmin izletilmesi sırasında öğretmen onları gözlemleyebileceği bir yerde durmalı ve öğrenci tepkilerini not etmelidir.
- 8.Video izleniminden sonra öğrencilerle önemli sorular ve noktalar tartışılmalıdır. Ulaşılan detaylar tahtaya yazılmalıdır¹¹⁶.

1.5.15.Yazı Tahtası

Tüm derslerde en çok kullanılan ve kullanımı kaçınılmaz materyal olarak yerini alır. Yeni sözcükleri tanıtmaya, konuları ana hatlarıyla özetleme, bilgi gruplarını ve gruplar arası ilişkileri gösterme, bu sürecin aşamalarını mantıki bir sıra içinde sunma, araçların çalışma ilkelerini açıklama, öteki eğitim yardımcılarını destekleme, grafik, tablo ve şemaları açıklama amacıyla yazı tahtası kullanılabilir¹¹⁷.

Yazı tahtasının yanı sıra pazen ve bülten tahtaları da araç olarak kullanılmaktadır. Figürlerin gösterilmesi, duyuruların asılması, duvar gazetesinin ve etkinliklerin gösterime sunulması da yararlıdır.

¹¹⁶ Yalın, s.120

¹¹⁷ Ergin, s. 106

1.5.15.1.Etkili kullanımı için rehber ilkeler

- 1.Kapsamlı yazılar, çizimler dersten önce tahtaya hazırlanmalıdır. Bu zaman kaybını önler.
- 2.Yazı tahtası düzenli kullanılmalıdır. Yazılar okunaklı, anlaşılır, güzel olmalıdır. Yazılması planlanan yazıların yerleşim düzeni önceden organize edilmelidir.
- 3.Hazırlanan materyallerin üzeri kapatılmalıdır.
- 4.Yazı tahtasındaki bilgilerin anlatımı sırasında göz teması kurulmalı, tahtaya yönelik bilgi aktarımından kaçınılmalıdır.
- 5.Sadece tahtaya bağlı öğretim teknikleri gereken verimi karşılayamazlar.
- 6.İlk sınıflarda yazım kurallarının pekiştirilmesi amacıyla tüm derslerde yazı yazmada çizgilerin paralel olmasına dikkat edilmelidir.
- 7.Tahtanın önü kapatılmamalıdır.
- 8.Tahtada ışığın yansıması ile meydana gelen parlamalar ve dolayısıyla yazılanların okunması sorun yaratır. Bunun için gerekli tedbirlerin alınması gerekir.
- 9.Sık kullanılan şekiller için karton yada tahtalardan yararlanılır.

1.5.16.Döner Levhalar

1.5.16.1.Üstünlükleri

- 1.Çok amaçlıdır.
- 2.Kullanımın kolaydır.
- 3.Çizimler, notlar ve grafikler için ideal materyallerdir.
- 4.Materyal sonradan kullanılmak üzere saklanabilir.

1.5.16.2.Etkin kullanım için öneriler

- 1.Döner levha herkesin görebileceği açıda yerleştirilmelidir.
- 2.Düzgün yazı yazımı için yakından bakınca görülebilecek şekilde çizgiler çizilebilir.
- 3.Yazı, çizim, sembol ve grafikler derli toplu, kısa ve öz bilgi sunma amaçlı hazırlanmalıdır.
- 4.Başlıklar en az 4 cm., başlıklar 8-10 cm. büyüklüğünde olmalı, keçeli kalemle yazılmış, birden fazla renk kullanılarak yazılar yazılmalıdır.
- 5.Döner levha izleyicilere dönerek anlatılmalıdır¹¹⁸.
- 6.Son sayfaya özet yerleştirilmelidir.

¹¹⁸ Yalın, s.124

BÖLÜM II

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, 1. SINIF İÇİN KONULAR, AMAÇLAR, DAVRANIŞLAR VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ

Bölümde Okula Başlıyorum, Sınıf etkinliklerine Katılım ve Görev Paylaşımı, Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Ben ve Ailem, Yılın Bölümleri, Güneş ve Dünyamız, Sağlıklı Büyüyelim, Bizim Bayramımız 23 Nisan, Çevremizdeki Canlılar ve Tatile Girerken ünitelerinden oluşan 10 ünitenin öğretme-öğrenme etkinliği sunulmuştur.

2.1.Ünite 1: Okula Başlıyorum Ünite 2: Sınıf Etkinliklerine Katılım ve Görev Paylaşımı

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: 1. Okula Başlarken

a. Öğretmeni ile Tanışma

b. Arkadaşları ile Tanışma

Amaç 1: Öğretmeni ve sınıf arkadaşlarıyla tanışabilme

Davranışlar

1. Adını ve soyadını söyleme
2. Öğretmenin adını ve soyadını söyleme
3. Sıra arkadaşının adını söyleme
4. Sınıfta tanıdığı arkadaşlarının adlarını söyleme

Öğrencilerle tanışma,beklentilerin iletişimi, arkadaşça ama işe yönelik ortam, öğrencileri boş bırakmamak, sınıftaki ilk günlerin önemli eylemleri olarak görülür.

Öğrencinin değişen dünyasında aile dışında katıldığı ilk grup onda olumlu veya olumsuz bir takım fikirler oluşturacaktır. Gelişim sürecinde belli davranışların kazandırılacağı yer olan okul öğrencide anlamlı ve çekici hale getirilmelidir. Bu konu öğretmene oldukça önemli bir görev yüklemektedir.

Sınıfta öğretmen-öğrenci etkileşiminin iki yönü ,öğrencinin niyetini anlamak ve yorumlamak ile, onun öğretmenin niyetinden emin olmasını sağlamaktır.

Etkileşimin ilk basamağı olan tanışma sağlam temelli ve sıcak olmalıdır. Güven her türlü ilişki için ne denli önemli bir yer teşkil ederse, sınıf ortamı diğer bir yönden öğretmen-öğrenci arasındaki güvende o derece ilişkiyi pozitif şekilde yönlendiren başlıca etkindir¹¹⁹.

Öğretmen ve öğrenciler sınıftakiler hakkında gözlemle edinecekleri bilgiye muhtaçtır. İlk karşılamada giyimin görünümün etkisi öğrencilerle bir yakınlık kurulduktan sonra azalabilir.

İlk andaki görünümünden doğan hoşluk veya sertlik öğretmenin tavır, hareket, diksiyon, mimik, ses tonu gibi etkenlerle değişebilir. Her öğrenci tanınma ve tanıma güdüsüne sahiptir. Çünkü doğduğu günden itibaren dünyayı keşfetme durumunda olan çocuk için bulunduğu ortamda neden bulunduğunu, çevresinde kimler olduğunu ve görevlerini, isimlerini öğrenme, öğrendikçe güven duyma arzusu içindedir. İçinde bulunduğu gerilimi ise tanıdıkça yıkar. Burada öğretmen öğrenciye yardımcı olacak, öğrencinin kafasında oluşacak muhtemel soruları tahmin ederek cevaplamaya çalışacaktır.

Öğretmen ilk anda kendini doğal bir ses tonuyla tanıtmalıdır. Bunun için adını ve soyadını uygun bir ses tonuyla ne çok yüksek ne de alçak, herkesin duyabileceği bir şekilde söyler. Birkaç öğrenciye, ardından sınıfa koro şeklinde söylettirir. "Adımı bilen var mı?" pekiştireci verilerek değerlendirme yapılır. Bu tanışma sıra ile öğrencilerin sınıfa dönerek adını söylemesi şeklinde, daha sonrada ikiyeşerli gruplar halinde devam eder. Oyunlaştırma yapılması ilgi çekmek açısından önemlidir. Bunun için tahtaya çıkarılan iki kişi bir tanışma diyalogunu canlandırırlar. Anlaşılması açısından öğretmen tek başına iki kişi gibi davranarak oyunu oynar ve isteyen öğrencilere oynatır.

İlk günlük tanışma, bireylerin birbirleriyle ilgili çerçeve bilgiler edinmelerini sağlamaya yönelik olmalıdır. Adı, soyadı, numarası, anne ve babası, kardeşleri, alışkanlıkları, okul dışında neler yaptıkları, hangi oyunları oynadıkları gibi bilgiler bu çerçevenin gözeneklerini oluşturur. Öğrenci eğer isterse ayrıntılı bilgi vermeli aksi durumda zorlanmamalıdır. Tanışma sırasında herhangi sorun durumu kaydedilmeli, eksik veya hatalı bilgiler veli görüşmeleri ile giderilmelidir.

İçine girdiği grubu tanımaması ve güven duymamasından kaynaklanan psikolojisi gereğince tanıdıkça arkadaşlarının kendisinden fazla farklı olmadığını görmesi öğrenciyi yüreklendirir. Değişik deneyim ve kültürlerden gelen öğrencilerden oluşmuş sınıflardaki

¹¹⁹ Başar, s.57

öğrencilerin tavır ve konuşmaları ilk girilen grup üyesi olan, öğrencinin yaşam biçiminin zenginleştirir, bütünleştirme yoluyla değişimi kolaylaştırır, öğrenme kolaylıkları sağlar¹²⁰.

Sunuş sırasında; Okulun "Eylül" ayında açıldığı göz önüne alınarak, Eylül ayının gelmesi okulun açılması ile sınıfa girinceye kadar neler yaptığımız konusundaki gözlemlerini anlatmaları istenir.

Tanıştırma örneği üzerinde çalışma yapılır:

Tanıştırma örneği;

-Sizi tanıtırayım: (Arkadaşı Ayşe'yi göstererek) Arkadaşım Ayşe. Kendisi bir öğrencidir. (Arkadaşı Ali'yi göstererek) Arkadaşım Ali çok çalışkan bir öğrencidir.

-Memnun oldum efendim .

-Bende memnun oldum¹²¹.

Konu: Sınıfımızı Tanıyalım

- a. Sınıfımızın Adı, Yeri, Sınıftaki Yerimiz
- b. Sınıfımızda Bulunan Eşyalar

Amaç 2: Sınıfı tanıyabilme

Davranışlar

1. Sınıfını / şubesini söyleme
2. Sınıfının yerini söyleme
3. Sınıfta oturduğu yeri gösterme
4. Sınıfta bulunan eşyaları söyleme

Öğretmen öğrencilere henüz katıldıkları ortam olan sınıfın şube adını açıklar. Yeter sayıda tekrarlar. Sınıfın yerini okulun giriş kısmını dikkate alarak yönlerle açıklar. Öğrencileri öğretmen uygun şekilde oturma planı yaparak yerleştirir ve planı görülebilecek bir yere asar. Buna göre öğrencilerle oturdukları yeri gösterme yönünde alıştırma yapılır.

Sınıfta bulunan eşyalar soru cevap yöntemiyle saydırılır. Türk bayrağı, İstiklal Marşı, Atatürk resmi, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi özellikle dikkat çekilerek tanıtılır. Eşyalar tanıtılırken öğretmen bir yandan bu eşyaların görevlerini, ne işe yaradıklarını da anlatır. Örneğin, çöpleri çöp kutusuna atarak sınıfı temiz tutmaları gerektiğini, bunun çok önemli bir sınıf kuralı olduğu belirtilir.

¹²⁰ Başar, s.57

¹²¹ Cemal Türkmen, İlköğretim Güzel Konuşma ve Yazma 1, Ankara 2001, s.43

Konu: Okulumuzu Tanıyalım

1. Okulumuzun Adı, Bölümleri, Okulda Çalışanlar

Amaç 3: Okulun bölümlerini ve çalışanlarını tanıyabilme

Davranışlar

1. Okulun adını söyleme
2. Okulun bölümlerini gösterme
3. Okulda çalışanların kimler olduğunu söyleme

"Okulumuzun adını biliyor musunuz?" sorusuna alınan düzensiz bilgilerden sonra öğretmen okulun adını tahtaya yazar. Öğrencilere yeter sayıda tekrarlayarak ve tekrarlatarak kavranılmasını sağlar.

Okulun bölümlerini öğretmen okulu gezdirerek tanıtır. Okulun giriş kısmına göre hangi katta hangi bölümlerin ve kimler için ayrılmış olduklarını ayrıntılı olarak göstererek açıklar. Müdür, müdür yardımcısı, öğretmenler, hizmetliler odaları ve çalışanları tanıtılarak öğrencilerin merak ettikleri konular aydınlatılır.

Konu: Sınıfımızdaki Çalışmalar

Amaç 4: Sınıfta bir günde yapılan işler bilgisi

Davranışlar

1. Derse giriş zili çalınca yapılması gerekenleri söyleme
2. Ders saatinde yapılan çalışmalarını söyleme
3. Dinlenme ve beslenme saatinde neler yapıldığını söyleme
4. Dersten çıkış zili çalınca yapılması gerekenleri söyleme

Öğretmen okulun ve sınıfın kuralları olduğunu bunlara herkesin uyması gerektiğini aksi halde okul ve sınıf düzeninin sağlanamayacağı ve bozulacağını vurgulayarak açıklar. Bu kuralları; ders giriş zili çalınca sınıfına girerek yerine oturarak sessiz bir şekilde ders için gerekli materyalleri çıkararak öğretmenini beklemesi gerektiği, beslenme saatinde beslenmesini yapması, ders çıkış zili ile birlikte eşyalarını toplayıp, sıraya girip, oyalanmadan eve gitmesi gerektiği anlatılır.

Konu: Sınıfımızın Temizliği

Amaç 5: Sınıfın temiz tutulmasına özen gösteriş

Davranışlar

1. Çöpleri çöp kutusuna atma

2. Sınıfın temiz tutulmasında görev alma

3. Sınıfı kirletenleri uyarma

Öğrencilere birer boş küçük kutu, plastik kap vs. getirterek ilk kendi çöp kutularını oluşturmakla başlanılır. Çöplerini mutlaka çöp kutusuna atmaları bunun sınıf temizliği için çok önemli bir kural olduğu, yerlerde çöp gördüklerinde almaları ve çöpe atmaları, yere çöp atanları uyarmaları gerektiği açıklanır.

Konu: Okul Düzeni

Amaç 6: Okul kurallarına uyabilme

Davranışlar

1. Okula zamanında gelme
2. Sınıfa düzenli girip çıkma
3. Öğretmenine “öğretmenim” diye hitap etme
4. Öğretmen ve arkadaşlarıyla selâmlaşma
5. Başkalarını rahatsız etmeme
6. Okul eşyalarını ve bölümlerini özenli kullanma
7. Andımız okunurken hazır olda durma
8. Bayrak töreninde hazır olda durma

Konu: Evde Okul Hazırlığı

Amaç 7: Okula hazırlıklı gelebilme

Davranışlar

1. Yatma / kalkma saatlerine uyma
2. Çantasını hazırlama
3. Okula gelmeden yemeğini yeme
4. Okula zamanında gelme

Öğrencilerin gelişim süreci içerisinde oldukları göz önüne alınarak sağlıklı büyümenin düzenli bir yaşam ile olacağı bilinci verilir. Bunun için akşam erken yatma ve sabah erken kalkmanın çok önemli olduğu ve buna uymaları gerektiği, çocukların büyüklere göre büyümeleri için daha fazla uykuya ihtiyaçları olduğu erken kaksalar bile erken yatmadıklarında bunun sağlıklarını bozacağı söylenir.

Başarılı bir öğrenci olmanın bir takım kuralları olduğu, bu kurallara uyulmadığı takdirde başarısız olacağını söylenir. "Eğer çantanızı hazırlamadan okula gelerseniz neler

olabilir?" pekiştireci tartışmaya açılır. Tartışma sonunda öğrenciler ve öğrencilerin fikirlerinden yola çıkarak öğretmen şu sonuçları vurgular: Kaleminizi unuttuğunuzu varsayalım yazı yazmaktan geri kalırsınız. Defterinizi, kitabınızı getirmediniz diyelim o günkü dersleri takip edemezsiniz. Bu da sizi öğreneceğiniz bir çok bilgidan mahrum kılar. Bu nedenle okula gelmeden mutlaka ders programına uygun bir şekilde çantanızı hazırlamalı ve kontrol etmelisiniz.

Bireysel büyüme ve gelişme sürekli dir. Gelişimin sağlıklı olması olgunlaşmayı, olgunlaşma öğrenmeyi etkileyecektir. Öğrenmenin sağlıklı olması için öğretmenin düzenli beslenme kavramını öğrenciye vermesi şarttır. Saatle beslenme çocuklarda henüz gelişmemiş bir eylem ve olgudur. Zamansız acıkma, yemek zamanı iştahsızlık gibi gelişim açısından çok önemli sorunlar sıkça görülür. Bu nedenle öğrenciler çoğunlukla okula gelmeden önce düzenli ve yeterli yemek yeme alışkanlığına sahip değildirler. Ders başladığı anda, beslenme saatinden önce "Öğretmenim beslenme ne zaman?" gibi acıktıklarını gösteren sorular sorarlar. Beslenme saatinden önce kaçamak atıştırmalar görülebilir. Tüm bunların önüne geçebilmek için mutlaka okula gelmeden önce yemek yemeleri gerektiği aksi halde akıllarının acıkan karınlarında olduğundan dersi dinlemelerinin zorlaşacağı öğretmen tarafından vurgulanmalıdır. Ve bununda bir kural olduğu söylenmelidir.

Her nereye gidilmesi gerekiyorsa zamanında gidilmeli ve gelinmeli kuralı açıklanır. Ancak her kural konulma nedeniyle birlikte verilmelidir. Çünkü çocukların mantığını bilmedikleri kurallara uymaları çok zordur. Okula zamanında gelmek zorunda oldukları, aksi halde geç kalarak dersi bölmenin arkadaşlarına ve öğretmene saygısızlık olduğu söylenir. Aynı zamanda dersin başını kaçırdıkları için sonraki anlatılanları anlamakta zorluk çekebilecekleri ve sınıfın dikkatini dağıtacakları anlatılır.

Konu: 1. Okula Geliş

2. Eve Dönüş

Amaç 8: Okul yolunda kurallara uyabilme

Davranışlar

1. Evden zamanında çıkma
2. Okula en güvenilir yoldan gidip gelme
3. Okula giderken yaya kaldırımlarını varsa alt ve üst geçitleri kullanma
4. Trafik polisine / trafik işaretlerine uyma
5. Trafik polisi ve trafik işareti olmayan kavşaklardan dikkatli geçme
6. Servis araçlarına, kurallarına uygun olarak binip inme

7. Servis aracı içinde kurallara uyma

8. Eve zamanında dönme

Okula gelmek için evden zamanında çıkılmasının çok önemli olduğu söylenir. Okul yolunda; trafik polisinin, trafik ışıklarının, yaya geçitlerinin olduğu yerlerden yürümeleri gerektiği vurgulanır. Öğretmen trafik polisi, yaya geçidi, trafik ışıklarının resimlerini göstererek dikkati çekebilir ve sınıf içinde basit uygulamalarla konuyu rahatça pekiştirebilir. Trafik ışıklarını gösteren bir model hazırlanarak öğrencilere sunulabilir. Bu model üzerinde kırmızının, sarının ve yeşilin tek tek anlamları verilir. Buna göre şu çizelge üzerinde durulur.

Kırmızı → DUR!.....Yol size kapalıdır.

Sarı → HAZIRLAN!.....Yol açılmak üzeredir.

Yeşil → GEÇ!.....Yol size açıktır¹²².

Konu: Sınıfta Görev Paylaşımı

1.Sınıf Başkanının Seçimi

2.Eğitici Kol Başkanlarının Seçimi

3.Sınıf Başkanı ve Nöbetçinin Görevi

Amaç 9: Sınıfta görev paylaşımı bilgisi

Davranışlar

1. Sınıfta görev aldığı eğitici kolun adını söyleme
2. Görev yaptığı kol başkanının görevlerini söyleme
3. Kol başkanlarının nasıl seçileceğini söyleme
4. Sınıf başkanının görevlerini söyleme
5. Sınıf başkanının nasıl seçileceğini söyleme
6. Nöbetçi öğrencilerin görevlerini söyleme

Öğretmen öğrencilere uygulanacak oy sistemiyle sınıf başkanı seçimi yapar. Bunu okuma yazma bilmedikleri göz önünde tutularak başkan adaylarından en fazla istenen kişinin seçimi ile yapar. Bu seçim yapılırken öğrenciler, başkanlık görevini yerine getirebilecek yapıda öğrencinin seçimine yönlendirilmelidir. Sınıf başkanının görevi 7 kollar öğrencilere paylaştırıldıktan sonra basit olarak düzeylerine uygun şekilde sınıf

¹²² Saadettin Ergeneci, Gülsevrim Ergeneci, Tüm Dersler İlköğretim 1, Ankara 2000, s.5

başkanı seçiminde olduğu gibi aynı koldaki öğrencilerin ortak belirlediği kol başkanlarını seçmeleri istenir.

Nöbetçi öğrencilerin listesi haftalık olarak düzenlenerek çizelge halinde uygun bir yere asılır. Öğrencilerden bu listeye göre görevli olan kişinin görevli olduğu günde sorumluluklarını yerine getirmeleri istenir. Bu görevler, tenefüslerde sınıfı havalandırma, sınıfı kirletenleri, eşyalara zarar verenleri, sınıfta koşanları uyarma şeklinde sıralanır.

Konu: Oyunda Demokrasi

Amaç 10: Oyunda demokratik kurallara uyabilme

Davranışlar

1. Oyun oynarken uyulması gereken kurallar olduğunu söyleme
2. Oyun kurmada ortak kararlar alma
3. Alınan ortak kararlara uyma
4. Yeri geldiğinde liderlik görevini üstlenme
5. Seçimde ve oyunda yenilgiyi kabul etme
6. Kazananı kutlama

Öğretmen bir oyun tasarlar. Bu oyun mızıkçılık yapan, oyunu bozan kurallara uymayan bir öğrencinin yer aldığı oyundur. Öğretmen oyunu birkaç kişiye oynattıktan sonra tartışma ortamı oluşturur. Kurallara uymayan öğrencinin nelere neden olduğu, neler yaptığı anlatılır.

Konu: Sınıf Başkanının seçimi

Amaç 11: Sınıfta seçim etkinliğine katılabilmek

Davranışlar

1. Seçimlerde kendi isteğiyle aday olma
2. Seçimlerde oy kullanma
3. Seçilen arkadaşlarını kutlama
4. Seçildiğinde arkadaşlarına teşekkür etme

Konu: Öğretmenlerim, Arkadaşlarım ve Ben

1. Sevgi, Saygı

Amaç 12: Öğretmenine ve arkadaşlarına sevgi ve saygı duymak

Davranışlar

1. Güler yüzlü olma

2. Eleştirildiği zaman kızmama
 3. Yeri geldiğinde özür dileme
 4. Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etme
 5. Öğretmen ve arkadaşlarına selâm verme
 6. Gerektiğinde öğretmen ve arkadaşlarına yardımca olma
 7. Tartışma kurallarına uyma
 8. İlişkilerde olumlu sözcükler kullanma
 9. Gerektiğinde yardım isteme
 10. Başkalarının sözünü kesmeme
 11. Parmak kaldırarak söz isteme
 12. Gruptan ayrılmama
- Öğretmen tüm derslerde bu davranışlar üzerinde durur.

2.1.1.Konular

2.1.1.1.Ünite 1: Okula başlıyorum

1. Okula Başlarken

- a. Öğretmeni ile Tanışma
- b. Arkadaşları ile Tanışma

2. Sınıfımızı Tanıyalım

- a. Sınıfımızın Adı, Yeri, Sınıftaki Yerimiz
- b. Sınıfımızda Bulunan Eşyalar
- c. Sınıfımızın Temizliği
- d. Sınıfımızdaki Çalışmalar

3. Okulumuzu Tanıyalım

- a. Okulumuzun Adı, Bölümleri, Okulda Çalışanlar
- b. Okul Düzeni

4. Okula Geliş - Eve Dönüş

- a. Evde Okul Hazırlığı
- b. Okula Geliş
- c. Eve Dönüş

2.1.1.2. Ünite 2: sınıf etkinliklerine katılım ve görev paylaşımı

1. Sınıfta Görev Paylaşımı

- Sınıf Başkanının Seçimi
- Eğitici Kol Başkanının Seçimi
- Sınıf Başkanı, Eğitici Kol Başkanı ve Nöbetçilerin Görevi

2. Oyunda Demokrasi

3. Öğretmenim, Arkadaşlarım ve Ben

- Sevgi, Saygı
- Hoşgörü, Dayanışma
- Kendini İfade Etme

2.1.1.3. Belirli gün ve haftalar

- İlköğretim Haftası (Okulun Açıldığı İlk Hafta)
- Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)
- Dünya Çocuk Günü (Ekim Ayının İlk Pazartesi Günü)

2.2. Ünite 3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Bayramı Niçin Kutluyoruz?

Amaç 1: Cumhuriyet Bayramının anlam bilgisi

Davranışlar

- Bayramın adını doğru söyleme
- Devletimizin yönetim biçimini söyleme
- Cumhuriyetten önceki yönetim biçimini söyleme
- Kurtuluş Savaşının niçin yapıldığını söyleme
- Kurtuluş Savaşının sonucunda yurdumuzun düşmanlardan kurtarıldığını söyleme
- Niçin bayram yaptığımızı söyleme

Hayat bilgisi dersi birinci sınıf öğrencilerine kavram, olgu ve olaylar sadece anlatım yöntemiyle kazandırılmaz. Fazla karmaşık olmayan olaylar zinciri dramatizasyon yöntemiyle kolayca yerleştirilebilir. Burada öğretmen ilgi çekici, öğrenci düzeylerine uygun şöyle bir oyun tasarlar. Bir öğrenci seçer. Bu öğrenciye pamuktan sakal ve bıyık

yapar, omzuna atacağı herhangi bir giysi ile pelerin oluşturur. Bu öğrenci padişahtır. Bir diğer öğrenci takım elbiseli, kravatlı olarak Atatürk'ü canlandırır. Bir grup öğrenci düşman, bir grup öğrenci Türk askeri olur. Öğretmen şu bilgileri sunarak öğrencileri oynatır:

Cumhuriyetten önce devletimizi padişahlar yönetiyordu.(Padişah olan öğrenci sınıfa döner ve “Ben devleti istediğim gibi yönetiyorum” der.) Bazı padişahlar devletimizi iyi yönetemediler. Osmanlı devleti gücünü kaybetti. Avrupa devletleri gelişip güçlendi. Yeni topraklara sahip olmak istediler. Aralarında savaş çıktı.(Burada iki grup öğrenci ellerinde silah varmış gibi davranarak savaşır gibi yapar.) Bizde düşmanlardan yurdumuzu kurtarmak için Kurtuluş Savaşı' nı başlattık. Savaş sonunda, yurdumuz düşmanlardan kurtarıldı. (Düşmanı yenen Türk askeri grubu padişahı da yurttan kovma şeklinde sınıftan çıkarır).

Yurdumuz düşmanlardan kurtarıldıktan sonra cumhuriyet ilan edildi.(Atatürk rolündeki öğrenci sınıfa "Padişahı yurdumuzdan çıkardık. Şimdi hak kendi kendini yönetebilir. Bunun için en iyi ve halkın kendi kendini yönetmesi anlamına gelen cumhuriyeti ilan ediyoruz"der.) Cumhuriyetin ilanını kutlamak için bayram yapıyoruz. Bu bayramın adı Cumhuriyet Bayramı' dır. Cumhuriyet en iyi yönetim biçimidir.

Konu: Bayram Hazırlıkları

Amaç 2: Bayram hazırlıkları bilgisi

Davranışlar

1. Sınıfta yapılan bayram hazırlıklarını söyleme
2. Okulda ve çevrede yapılan bayram hazırlıklarını söyleme
3. Millî bayramların, eve bayrak asılarak kutlanabileceğini söyleme

Bayram kutlaması için sınıf süslenir. Türk bayrağı sınıfın penceresine asılır. Öğrencilere tüm milli bayramlarda Türk bayrağının evlerimize de asılabileceği söylenir. Bayram coşkusunun nerelerde görüldüğü ve bayram için çevrede ne gibi hazırlıklar yapıldığı tartışılır.

Konu: Atatürk'ün Hayatı

1. Doğum yeri
2. Anne ve Babası
3. Ölüm Tarihi ve Yeri

Amaç 3: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışlar

1. Atatürk'ün doğum yerini söyleme
2. Atatürk'ün annesinin adını söyleme
3. Atatürk'ün babasının adını söyleme
4. Atatürk'ün 10 Kasım'da öldüğünü söyleme
5. Atatürk'ün, İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda öldüğünü söyleme
6. Atatürk'ün anıt mezarının nerede olduğunu söyleme.

. Öğretmen sunuş bilgileri sırasında Atatürk resimlerinden yararlanır. Bunun için tek tek göstermenin yanında Atatürk köşesindeki resimlerden de yararlanır. Bu açıdan Atatürk köşesindeki resimlerin zamanlama sırasına göre sergilenmesi çok önemlidir.

Şu bilgiler kavratılmaya, şiirler yardımıyla ezberletilmeye çalışılır:

Atatürk Selanik'te doğdu. Annesinin adı Zübeyde Hanım, babasının adı Ali Rıza Efendi'dir. Atatürk, 10 kasımda, Dolmabahçe Sarayı'nda öldü. Dolmabahçe Sarayı İstanbul' dadır. Atatürk'ün anıt mezarı Ankara'dadır. Atamızı saygıyla anıyoruz¹²³.

Konu: Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri

Amaç 4: Atatürk'ün kişisel özelliklerini tanımaya ilgi duyuş

Davranışlar

1. Atatürk'ün vatanını çok sevdiğini söyleme
2. Atatürk'ün Türk milletini çok sevdiğini söyleme
3. Türk bayrağını diğer bayraklardan ayırt etme

Atatürk ile ilgili söz konusu kavramları içeren basit hikaye ve olaylar anlatılmalıdır. Konuyla ilgili filmler izlettirilmelidir. Soyut ve görsellikten uzak anlatım tarzı hedefe ulaşamaz, kuru bilgiden öteye geçemez. "Cumhuriyetin ilanı ve Atatürk" filmi bu derste çok önemli bir materyaldir.

Öğretmen sınıfa bir Türk bayrağı getirerek bütün sınıfa incelettirir. Bayrağın özelliklerini anlattırır. Çeşitli bayrakların yer aldığı atlastaki bayraklar bölümünde Türk bayrağını bulmaları istenir.

¹²³ Celal Eren, Çiğdem Güzin Gören, İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 1, İstanbul 2001, s. 49-50

Konu: Atatürk'le İlgili Anılar**Amaç 5: Atatürk'le ilgili anıları dinlemekten zevk alış****Davranışlar**

1. Atatürk'ün, Kemal adını aldığı anıyı dikkatle dinleme
2. Dinlediği anıdan ne anladığını anlatma

Türkçe kitapları, dergi yada Atatürk kitaplarından Atatürk'ün Kemal adını aldığı olay okutulur. Soru cevap yoluyla pekiştirilir.

Konu: Bayrağımız**Amaç 6: Bayrağımızın özellikleri bilgisi****Davranışlar**

1. Bayrağımızın rengini söyleme
2. Bayrağımızın üzerinde bulunan şekilleri söyleme
3. Türk bayrağını diğer bayraklardan ayırt etme

Konu: Bayrağımıza ve İstiklal Marşı'mıza saygı**Amaç 7: Bayram sevincini duyuş****Davranışlar**

1. Sınıfta ve okulda yapılan bayram hazırlıklarına isteyerek katılma
2. Okulda ve çevrede yapılan bayram törenlerine isteyerek katılma
3. İstiklâl Marşı' mızı saygı ile dinleme
4. Bayrağımıza saygılı olma
5. Bayram töreninde gördüklerini anlatma

Bu davranışlarda önceki davranışlardan farklı olarak İstiklal Marşı'nın önemi ve nasıl saygılı olunacağı bilgisi verilir. Tören sırasında İstiklal Marşı'nda "hazır ol"da durma, marş okunurken konuşmama ve bayrağa bakma örnek hareketlerle gösterilir. Yoğun uygulama yaptırılır.

2.2.1.Konular

1. Bayramı Niçin Kutluyoruz?
2. Bayram hazırlıkları
 - a. Okulda
 - b. Çevrede
3. Atatürk'ün Hayatı
 - a. Doğum Yeri

- b. Anne ve Babası
- c. Ölüm Tarihi ve Yeri
- d. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri
- e. Atatürk'le İlgili Anılar
- 4. Bayram Töreni
 - a. Bayrağımız
 - b. İstiklâl Marşı'mız
 - c. Bayrağımıza ve İstiklâl Marşı'mıza Saygı
 - d. Törende Gördüklerimiz

2.2.2. Atatürkçülük Konuları

Atatürk'ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri

- 1. Vatan severliği.
- 2. Millet sevgisi
- 3. Eğitimciliği. (Millî bayramlar belirli gün ve haftalarda işlenecek.)
- 4. Atatürk'le ilgili anılar.

2.2.3. Belirli Gün ve Haftalar

- 1. Kızılay Haftası (29 Ekim - 4 Kasım)
- 2. Dünya Çocuk Kitapları Haftası
(Kasım ayının ikinci pazartesi günü başlayan hafta)
- 3. Atatürk Haftası (10 - 16 Kasım)
- 4. Öğretmenler Günü (24 Kasım).

2.3. Ünite 4: Ben ve Ailem

Amaçlar ve Davranışlar

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Ben

- 1. Adım, Soyadım
- 2. Doğrum Yerim ve Yaşım
- 3. Boyum ve Ağırlığım

Amaç 1: Kendini tanıtabilme

Davranışlar

- 1. Adını, soyadını tam ve doğru olarak söyleme

2. Cinsiyetini söyleme
3. Doğum yerini söyleme.
4. Yaşını söyleme.
5. Boyunun ölçüm sonucunu söyleme.
6. Ağırlığının ölçüm sonucunu söyleme.

Öğretmen önce açık olarak kendi adını, soyadını, cinsiyetini, doğum yerini, yaşını söylemek suretiyle tanıtır. Ardından bir öğrenciyi kaldırır ve sorduğu sorulara cevap vermesini ister. Öğrenciye şu soruları sorar:

- Adınız nedir?
- Soyadınız nedir?
- Cinsiyetiniz nedir?
- Kaç yaşındasınız?

Örnek öğrenciden yanıtlar alındıktan sonra öğretmen sınıftan birkaç öğrenciye aynı soruları sorar ve yanıtları değerlendirir. Sırayla tüm öğrencilerden soru sormadan kendilerini tanıtmalarını ister.

Öğretmen sınıfa bir tartı ve boy ölçümü için uygun bir metre getirir. Tüm öğrencilerin önce ağırlıklarını tartar ,kilosunu not alır,öğrenciye söyler. Ağırlık grafiğine işler. Aynı şekilde boy ölçülerini de alır ve boy grafiğine işler. Tartım ve ölçüm işlemleri bittikten sonra sınıfa bir kez daha boy ve ağırlık ölçülerini söyledikten sonra sırayla öğrencileri kaldırılır, boylarını ve ağırlıklarını söyler.

Konu: İhtiyaçlar ve İstekler

Amaç 2: İhtiyaçlarını tanıyabilme

Davranışlar

1. Günlük besin ihtiyaçlarını söyleme
2. Günlük giyim ihtiyaçlarını söyleme
3. Günlük okul ihtiyaçlarını söyleme
4. Günlük diğer ihtiyaçlarını söyleme

İnsanoğlu ilk nefesinden son nefesine kadar çalışır, çırpınır durur. Bu çalışma ve çırpınışlarının tümü sayıları çok miktarda ve çeşitli olan gereksinimleri gidermeye yöneliktir. Diğer adıyla ihtiyaç kişiye, duruma, yaşa, cinsiyete, topluma, kültüre göre

değişir. Ancak tüm canlılara özel temel ihtiyaçlar vardır. Bir yerde yaşamın devamı ve anlamı diyebileceğimiz ihtiyaçlar giderilmediği zaman acı, ıstırap ve üzüntüye neden olurlar. Karşılandıklarında ise zevk, hoşluk, rahatlık ve mutluluk verirler. Temel ihtiyaçlar dediğimiz açlık, susuzluk giderilmediği zaman insanın hayatı tehlikeye girer. Bu nedenle beslenme insan hayatı için çok önemlidir. Günlük besin ihtiyaçları kahvaltı, öğle ve akşam yemeğinin zamanında ve yeterli bir şekilde yenmesi ile karşılanmalıdır. Kahvaltılarda mutlaka süt içmeliyiz. Peynir, yumurta, reçel ve bal, yumurta gibi besinleri mutlaka yemeliyiz. Kahvaltı en önemli öğündür. Çünkü bir önceki günün akşam yemeğinden beri çok uzun zaman geçmiş ve açlık hissi başlamıştır. İyi bir kahvaltı enerji toplamada ve büyümede çok önemlidir. Kahvaltı yapmadan okula gitmemeliyiz. Bolca sebze, meyve, et, yoğurt tüketmeliyiz.

Giyim ihtiyaçları yine sağlığımız için gereklidir. Yazın ince, kışın kalın giysiler giyilmelidir. Öğretmen bir öğrenciyi çıkarır ve üzerinde hangi giysilerin olduğu sorulur. Öğrencilerden alınan cevaplara ek olarak tahtaya ihtiyacımız olan giysiler yazılır. Bunlar: Ayakkabı, kazak, çorap, gömlek, önlük, ceket, pantolon, palto, atkı, eldiven, spor ayakkabısı örnekleridir.

Günlük okul ihtiyaçları ise öğrencilerden çantalarını dökmeleri ve için de bulunanlara bakmaları istenerek buldurulur. İnceleme sonunda bir defter, kalem, silgi, kitap sırayla göstermeleri istenir. Bu ihtiyaçlarda: çanta, kitap, kalem, silgi, cetvel, kalemtraş, suluboya, fırça, makas, dosya, boya kalemleri örnekleri olarak belirtilir.

"Besin ve giyim ihtiyaçlarının yanında başka ne gibi ihtiyaçlarımız vardır?" sorusu ile oyun, korunma, barınma, sosyal ihtiyaçlar... açıklanır.

Konu: Daha Önce Neler Yapabiliyordum? Şimdi Neler Yapabiliyorum?

Amaç 3: Büyüme ve gelişmenin kendisine kazandırdığı yeniliklerin farkında oluş

Davranışlar

1. Evde yapabildiği işleri söyleme
2. Okulda yaptığı işleri söyleme
3. Arkadaşlarıyla birlikte yapabildiği işleri söyleme
4. Okula başlamadan önce yapamayıp da şimdi yaptığı işleri söyleme

"Okula başlamadan önce küçük müydünüz?" sorusu ile dikkat çekildikten sonra öğretmen, okula başlamadan önce evde neler yaptıkları, okula başlayınca neler değiştiği ve artık neleri de yapabilmeye başladıklarını anlattırır.

Konu: Ailem

1.Ailemde Kimler Var?

2.Aile Bireyleri Ne İş yapıyor?

Amaç 4: Ailesini tanıtabilme

Davranışlar

1. Ailesinin kimlerden oluştuğunu söyleyebilme
2. Aile bireylerinin adlarını söyleme
3. Aile bireylerinin yaptıkları işleri söyleme

Evlerinde kaç kişinin yaşadığı sorusu ile başlanır. Anne, baba ve kardeşlerinin isimleri saydırılır. Eğer evde anne, baba ve kardeşlerinden başka kişilerde yaşıyorsa, büyükanne, büyükbaba gibi onların isimleri saydırılır. Ailede kaç kişinin çalıştığı ve ne işler yaptığı sorusu cevaplandırılır.

Konu: Evim

1.Evimizin Dış Görünüşü

2.Evimizin Bölümleri

3.Adresimiz

4.Telefon Numaramız

Amaç 5: Evini tanıyabilme

Davranışlar

1. Evinin dış görünüşünün nasıl olduğunu söyleme
2. Evinin iç bölümlerinin isimlerini söyleme
3. Evinin adresini söyleme
4. Evinin telefon numarasını söyleme

Öğretmen bir ev maketi hazırlar. Kendi evlerinin bu eve benzeyip benzemediğini sorar. Benzeyen ve benzemeyen yönleri tartışma ortamı yaratılarak karşılaştırılır. Evlerinde hangi bölümler olduğu saydırılır. "Kimlerin evinde salon var? Kimlerin evinde tuvalet var?" şeklindeki sorularla yorum yapmaları sağlanır. Maket ev gösterilerek "Bu evde

hangi bölümler olsun istersiniz?” diye sorulur. Alınan cevaplara göre tahtaya evin bölümlerini gösteren bir taslak çizilir. Bölümlerin adları bölümlerin üzerine yazılır.

Adres kavramı verilir. Evlerinin adreslerini öğrenme ödevi bir gün önceden verilmiştir. Ve bu adresler ezbere söylettirilir. Cadde, sokak, mahalle, kapı numarası ,posta kodu gibi bilgilerin mutlaka ezbere bilmeleri gerektiği vurgulanır. Aynı şekilde telefon numaralarını bilmeleri gerektiği de söylenir ve tek tek adres ve telefon numaraları öğretmen tarafından öğrencilerden öğrenilerek bir deftere kaydedilir.

Konu: Akrabalarım

Amaç 6: Yakın akrabalarını tanıyabilme

Davranışlar

1. Yakın akrabalarının kimler olduğunu söyleme
2. Kime anneanne denildiğini söyleme
3. Kime babaanne denildiğini söyleme
4. Kime büyük baba / dede denildiğini söyleme
5. Kime teyze denildiğini söyleme
6. Kime dayı denildiğini söyleme
7. Kime hala denildiğini söyleme
8. Kime amca denildiğini söyleme

Tahtaya şöyle bir soyağacı çizilir.

Anneanne Dede/büyükbaba

Teyze Dayı

ANNE

Babaanne Dede/büyükbaba

Hala Amca

BABA

Bu tablo tahtaya çizilir. Tablodan da yararlanılarak annenin annesine anneanne, babasına büyükbaba yada dede, annenin kız kardeşine teyze, erkek kardeşine dayı dendiği, babanın annesine babaanne, babasına büyükbaba ya da dede, babanın erkek kardeşine amca, kız kardeşine hala dendiği açıklanır.

Konu: Ailede İlişkiler

1. Sevgi, Saygı, Hoşgörü

2. Sorumluluk ve İşbölümü

Amaç 7: Ailede iyi ilişkiler kurma yollarını kavrayabilme

Davranışlar

1. Sabah kalkınca ve akşam yatarken aile bireylerine nasıl dilekte bulunacağını

söyleme

2. Evden çıkışta ve eve dönüşte, aile bireyleri ile nasıl selâmlaşacağını söyleme

3. Yemeğe başlamadan önce ve yemek bittikten sonra ne denilmesi gerektiğini

söyleme

4. Aile içinde yapabileceği işleri söyleme

5. Kardeşlerine karşı nasıl davranması gerektiğini açıklama

6. Aile içinde sevincin ve kederin neden paylaşılması gerektiğini söyleme

Öğretmen öğrencilerin farklı aile yapılarından geldiklerini göz önünde bulundurarak tüm aile içi iyi ilişkiler kurma yollarını, kullanmaları gereken sözcükleri verirken kimi düzensiz aile yapısı içerisinde yaşamakta olan çocuklar için verilen bilgilerin saçma gelebileceğini dikkate almalıdır. Direkt olarak olaya bu doğrudur demek yerine dramatizasyonla kendi kendilerine sonuç çıkarmaları yönünde girişimlerde bulunulmalıdır. Bu şekilde değer yargıları oluşturmak daha kolay ve etkilidir. Örneğin, anne, baba ve çocukların canlandırıldığı bir "aile oyunu" kalıcı, izli öğrenmeler meydana getirebilir. Bunun için çocuk kalkar. Elini yüzünü yıkar. Anne ve babasının yanına gider ve "Günaydın" der. Sınıftan çantasını alır okula gider gibi anne ve babasına "Hoşçakalın anneciğim, babacığım" der ve çıkar. Sınıfa girer, eve gelmiş gibi, anne ve babası "Hoş geldin" der. Çocuk yatar gibi yapar anne ve babasına "İyi geceler" diler. Sıralar birleştirilir. Çocuk, anne ve baba rolündeki yemek yemeyi canlandırırlar. Yemeğe başlarken "Afiyet olsun", yemekten sonra "Eline sağlık" sözcüklerine dikkat çekilerek bu sözcükleri kullanmaları sağlanır. Öğrencilere öğretmen şu soruları sorar ve konuyu pekiştirir:

- Yemeklerden önce masadakilere ne demeliyiz?
- Yemeklerden sonra annemize ne demeliyiz?
- Evden çıkarken ailemize ne demeliyiz?

Anne ve babasına yardım etmesinin, onların söylediklerini yerine getirmenin çok önemli olduğu, kardeşlerine iyi davranması ve kavga etmemesi gerektiği anlatılır.

Konu: Dayanışma

Amaç 8: Dayanışmanın günlük yaşamımızdaki önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Ailede dayanışma olduğunu söyleme
2. Ailedeki dayanışmaya örnekler verme
3. Komşular arasındaki dayanışmaya örnekler verme
4. Okulda öğrenciler arasındaki dayanışmaya örnekler verme
5. Dayanışmanın toplum yaşamında gerekli olduğuna örnekler verme
6. Dayanışmanın toplum yaşamında gerekli olduğuna örnekler verme
7. Kurtuluş Savaşının, Atatürk'ün önderliğinde Türk milletinin dayanışması

sayesinde kazanıldığını söyleme

8. Dayanışmanın temelinde sevgi olduğunu söyleme

Şu bilgiler sunulur:

Ailede işler ortaklaşa yapılmalıdır. Birlikte yaşadığımız ailede herkes üstüne düşen görevi yerine getirmelidir. Örneğin, perdeler yıkanacağı zaman baba perdeleri indirmeli ve anne onları yıkamalıdır. Çocuklar evi dağıtmamalı, oyuncaklarını ve odalarını toplamalıdır. Kahvaltı hazırlanacağı zaman çocuklar anneye yardım etmelidirler. Bakkala gidilmesi gerektiği zaman hemen gidilmelidir. Evde görev paylaşımı olu ve herkes görevini yaparsa o evde mutlaka eksik olmaz. Her şey düzenli olur. Sadece evde değil tüm yaşamımızda dayanışma önemlidir. İnsanlar her konuda birbirlerine yardım etmelidirler. Dayanışma olmazsa toplum birlikte yaşayamaz, hep kavgalar çıkar. Toplum iyi günde kötü günde hep birbirine yardım etmelidir. Komşularla aramızda iyi ilişkiler kurmalı ve onlarla iyi geçinmeliyiz. Hastalıkta sağlıkta hep birbirimize destek olmalıyız. Bizden yardım isteyen kişileri asla geri çevirmemeliyiz. Unutmayalım ki mutlaka bir gün bizimde yardıma ihtiyacımız olacaktır.

Dayanışma, toplum için çok önemlidir. Kurtuluş savaşı toplumun çok büyük bir dayanışması ile kazanılmıştır. Bu dayanışmanın temeli ise vatan ve millet sevgisidir¹²⁴.

¹²⁴ Hüseyin Hüsnü Tekişik, İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 1, Ankara 2000, s. 89

Konu: Tutum**Amaç 9: Tutumlu olmayı kavrayabilme****Davranışlar**

1. Tutumlu olmanın ne anlama geldiğini söyleme
2. Tutumlu insanın özelliklerini söyleme
3. Tutumlu olmanın aile bütçesine katkısını söyleme

Öğrencilere teneke kutulardan kumbara yaptırılır. Bu kumbarada harçlıklarını biriktirebilecekleri söylenir. Gereksiz harcamalardan kaçınmaları, sadece ihtiyaçlarını karşılamada harcamalar yapmaları gerektiği anlatılır. Tutumlu olmanın iyi bir özellik olduğu vurgulanır. Defterlerini, giysilerini yırtmama, temiz ve düzenli kullanma, zamanını boşa harcamamanın da tutumlu olmak anlamına geldiği söylenir. Tutumlu insanın gereksiz yere yanan ışıkları söndürdüğü, boşa akan muslukları kapattığı, parasını boşa harcamadığı bu şekilde aile bütçesine katkıda bulunduğu açıklaması yapılır.

Konu: Tutum**Amaç 10: Tutumlu olmaya özen gösteriş****Davranışlar**

1. Gereksiz harcamalardan kaçınma
2. Harçlığını, ihtiyaçlarını karşılamak için kullanma

Konu: Diğer Ailelerle İlişkilerimiz**1.Akrabalarımızla İlişkilerimiz****2.Komşularımızla İlişkilerimiz****3.Diğer Tanıdıklarımızla İlişkilerimiz****Amaç 11: Diğer ailelerle iyi ilişkiler kurmanın önemini kavrayabilme****Davranışlar**

1. Akrabalarına karşı sevgi ve saygı duymanın önemini söyleme
2. Akrabalarla ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini söyleme
3. Özel günlerde akrabaları için ne yapması gerektiğini söyleme
4. Komşularla selâmlaşılması gerektiğini söyleme
5. Komşu çocuklarıyla arkadaş olabileceğini söyleme
6. Komşuları rahatsız edecek davranışlardan kaçınması gerektiğini söyleme

7. İhtiyaç hâlinde komşulara yardımca olunması gerektiğini söyleme
8. Diğer tanıdıklarla nasıl ilişkiler kurulması gerektiğini söyleme

Şu bilgiler sunulur:

Biz akrabalarımızı sever ve sayarız. Bayramlarda, düğünlerde hep birlikte oluruz. Üzüntümüzü, sevincimizi paylaşıyoruz. Birbirimize yardım eder, destek oluruz. Akrabalarımızla iletişim kurmalı, onlara mektup yazmalı, telefon etmeliyiz. Bayramlarda yakın akrabalarımızı ziyaret etmeli, tebrik kartlar atmalı yada telefon etmeliyiz. Onlara saygı ve sevgi göstermeliyiz.

Komşularımızla iyi geçinmeye gayret etmeliyiz. Onları rahatsız edecek şeylerden kaçınmalıyız. Örneğin gürültü yapmamalı, komşu çocuklarıyla iyi geçinmeli kavgaya etmemeliyiz. Karşılaştığımızda selamlaşmalı, hal ve hatırlarını sormalıyız. Gereksinimi olan komşularımıza yardımcı olmalıyız. Hastalandıklarında ziyaretlerine gitmeliyiz.

Çevremizde bulunan herkesle iyi geçinmek gerekir. Mahallemizde yaşayan kişileri de bakkal, kasap, manav gibi, sevmeli ve saymalıyız.

2.3.1.Konular

1. Ben

- a) Adım, Soyadım
- b) Doğum Yerim ve Yaşım
- c) Boyum ve Ağırlığım
- d) İhtiyaç ve İstekler

2. Daha Önce Neler Yapabiliyordum? Şimdi Neler Yapabiliyorum?

3. Ailem

- a) Ailemde Kimler Var?
- b) Aile Bireyleri Ne İş Yapıyor?

4. Evim

- a) Evimizin Dış Görünüşü
- b) Evimizin Bölümleri
- c) Adresimiz
- d) Telefon Numaramız

5. Akrabalarım

6. Ailede İlişkiler

- a) Sevgi, Saygı, Hoşgörü
- b) Sorumluluk, İş Bölümü

2.3.2. Atatürkçülük Konuları

Hedef

Dayanışmanın günlük hayatımızdaki önemini kavrayabilmek.

Davranışlar

1. Kurtuluş Savaşı'nın Atatürk'ün önderliğinde Türk Milletinin dayanışması sayesinde kazanıldığını söyleme.
2. Dayanışmanın temelinde sevgi olduğunu söyleme.
3. Dayanışmanın bizi kötülükten koruduğunu söyleme.

Konular

1. Milli birlik ve beraberlik yönünde dayanışmanın önemi
2. İyiliği severek kötülükten kaçmak.

2.3.3. Belirli Gün ve Haftalar

1. İnsan Hakları Haftası
(10 Aralık Günü Başlayan Hafta)
2. Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası.
(12 - 16 Aralık)

2.4. Ünite 5: Yılım Bölümleri Ünite:6 Güneş ve Dünyamız

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Yeni Yıla Girerken

1. Yılbaşını Nasıl Geçirdik?

2. Hangi Yıla Girdik?

Amaç 1: Yeni yıl bilgisi

Davranışlar

1. Hangi yılın bittiğini söyleme

2. Hangi yılın başladığını söyleme
3. Yılbaşında neler yaptığını söyleme

Öğretmen yeni yılı ve eski yılı temsil edecek iki öğrenci seçer. Eski yıla sakal ve bıyık yapar, eline baston verir. Her iki öğrencinin üzerine yeni ve eski yıl yazılı şerit asar. Eski yıl gelir, öğrencilere döner" ben artık yaşlandım gidiyorum" der. Arkasından yeni yıla gelir ve" ben yeni yılım bir yıl boyunca kalacağım" der. Biten yılın ve başlayan yılın adını öğretmen söyler ve yeter sayıda tekrarlatır. Yılbaşı gecesi neler yaptıkları ve niçin yılbaşını kutladıkları anlatır.

Konu: Bir Yılın Bölümleri

1.Mevsimler

2.Aylar

3.Haftalar

4.Günler

Amaç 2: Yılın bölümleri bilgisi

Davranışlar

1. Bir yılda dört mevsim olduğunu söyleme
2. Mevsimlerin adlarını söyleme
3. Bir yılda on iki ay olduğunu söyleme
4. Ayları mevsim şeridinde gösterme
5. Bir yılda elli iki hafta olduğunu söyleme
6. Bir haftada yedi gün olduğunu söyleme
7. Günlerin adlarını söyleme
8. Bir yılda üç yüz altmış beş gün olduğunu söyleme

Öğretmen her mevsimi temsil edecek dört öğrenci seçer. Bunlardan ilkbaharı kelebek yapar, eline çiçekler verir. Sonbaharı sarı yapraklarla donatır. Kışı kardan adam yapar. Bunun için beyaz kartondan ya da pamuktan yararlanabilir. Yazı ise büyük bir güneş yapar. Mevsimleri halka şeklinde düzenler ve ezberledikleri mevsimlerle ilgili şiiri sınıfa okumalarını ister.

Mevsim şeridinde yılın bölümleri gösterilir. Ayların adları mevsim şeridinden yararlanarak saydırılır. On iki renkli karton parçasına ay adları yazılır ve bunlar on iki öğrenciye dağıtılır. Öğrenciler ayların gelişine göre sıraya koyulur, görselleştirilir.

Haftanın günleri şarkısı söylenir. Bir yılda 365 gün olduğu bilgisi verilir. Her yaprağında haftanın günleri yazılı çiçek resmi yaptırılır.

Konu: Mevsimler**Amaç 3: Mevsimlerin özelliklerini tanıyabilme****Davranışlar**

1. İlkbahar mevsiminin özelliklerini söyleme
2. Yaz mevsiminin özelliklerini söyleme
3. Sonbahar mevsiminin özelliklerini söyleme
4. Kış mevsiminin özelliklerini söyleme

Mevsimlerin özellikleri; ilkbahar, sonbahar, yaz ve kış mevsimlerinde çevrede ne gibi değişiklikler görüldüğü anlatılır.

Konu: Bir Günümüz**1.Gündüz****2.Gece****Amaç 4: Günün bölümleri bilgisi****Davranışlar**

1. Bir günün yirmi dört saat olduğunu söyleme
2. Bir günün gece ve gündüzden oluştuğunu söyleme
3. Gece ve gündüzün özelliklerini söyleme

Öğrencilerin gece ve gündüz neler yaptıkları söylenir. Şu bilgiler sunulur; bir gün yirmi dört saattir. Gece ve gündüzden oluşur¹²⁵. Gündüz, güneşin doğuşuyla başlar ve batışıyla sona erer. Güneşin batışıyla gece başlar, güneşin doğuşuyla gece biter. Gece her taraf karanlık olur. Gündüz ise aydınlık olur. Gece uyur, dinleniriz. (Pekiştireçler yardımıyla geçmiş yaşantılarından aldıkları izlenimler anlatılır.)

Konu: Zamanı Gösteren Araçlar**1.Takvimin Anlattıkları****2.Takvim Çeşitleri****3.Saatin Anlattıkları****4.Saat Çeşitleri****Amaç 5: Zamanı gösteren başlıca araçları tanıyabilme****Davranışlar**

1. Takvimin ne işe yaradığını söyleme
2. Takvim çeşitlerini söyleme

¹²⁵ Zümre Bilgin, Ülkü Karamustafa, İlköğretim Hayat Bilgisi 1, İstanbul 2000, s. 103

3. Saatin ne işe yaradığını söyleme
4. Saat üzerinde görülenleri söyleme
5. Saat çeşitlerini söyleme

Öğretmen sınıfa bir takvim getirir. Takvimin gün, ay ve yılı öğrenmek için kullanıldığı açıklanır. Duvar, masa ve cep takvimi örnekleri ile takvim çeşitleri tanıtılır. Saat üzerinde ise neler olduğu gösterilerek anlatılır. Saat çeşitleri tartışma yöntemiyle buldurulur.

Konu: Bir Günü İyi Değerlendirme

Amaç 6: Zamanı değerlendirme bilgisi

Davranışlar

1. Bir günde neler yapıldığını söyleme
2. Zamanı verimli kullanmak için plânlı çalışılması gerektiğini söyleme

Bir günde sabah kalktıktan, akşam yatıncaya kadar neler yaptıkları yazılı olarak anlatılır. yazılanlar okutulur. Zamanı iyi değerlendirmek için okuldan çıkınca eve gitmenin, yemeği zamanında yemenin, uyku saati gelince uyumanın, derslerini çalışmanın, dinlenme saatinde dinlenmenin önemi anlatılır.

Ünite 6: Güneş ve Dünyamız

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Dünyamız

1. Dünyamızın Şekli
2. Dünya Üzerinde Neler Var?

Amaç 1: Dünya'yı tanıyabilme

Davranışlar

1. Dünya'nın şeklinin çevresinde gördüğü cisimlerden hangisine benzediğini söyleme / yazma
2. Dünya'nın şeklinin yuvarlar olduğunu söyleme / yazma
3. Dünya üzerinde kara ve denizlerin olduğunu söyleme / yazma

Öğretmen sınıfa dünya modeli getirir ve incelettirir. Dünyanın çevresinde gördüğü eşyalardan nelere benzediği üzerinde yorumlar yaptırır. Öğrenciler bahçeye çıkarılır.

Dünya şeklinde halka oluşturulur. Portakal ve topun dünyaya benzeyip benzemedikleri tartışılır. Dünya modeli üzerinde denizler ve karalar gösterilir.

"Bir dünya bırakın biz çocuklara" şarkısı öğretilir. Şarkı ilgili hareketlerle oyunlaştırılır.

Konu: Güneş

Amaç 2: Güneş'i tanıyabilme

Davranışlar

1. Güneş'in şeklinin çevresinde gördüğü cisimlerden hangisine benzediğini söyleme/yazma
2. Güneş'in şeklinin yuvarlar olduğunu söyleme/yazma
3. Güneş'in Dünya'mızı ısıttığı ve aydınlattığını söyleme/yazma

Dünya ve güneş ile ilgili resimler gösterilir, filmler izlettirilir. Güneşin dünyayı ısıttığı, aydınlattığı, canlıların büyüme ve gelişmelerini sağladığı örneklerle anlatılır.

Konu: Gece ve Gündüz

Amaç 3: Gece gündüzün oluşumu bilgisi

Davranışlar

1. Güneş doğduğu zaman gündüz olduğunu söyleme / yazma
2. Güneş battığı zaman gece olduğunu söyleme/yazma
3. Güneş'in doğuş ve batış zamanını söyleme/yazma
4. Gece, Güneş'in nerede olduğunu söyleme/yazma

Gece ve gündüzün oluşumu "model küre" üzerinde ışık kaynağı kullanarak gösterilir. Işık tutulan yüzün gündüz, tutulmayan yerlerin ise gece olduğu söylenir. Güneşin yalnızca bir yüzünü aydınlattığı, dünyanın dönmesiyle diğer yüzlerinin de gündüze dönüştüğü görsel olarak kavratılır.

Konu: Hava Durumu

Amaç 4: Yağmur bilgisi

Davranışlar

1. Suyun buharlaşmasını örneklerle gösterme
2. Bulut ile yağmur ilişkisini söyleme / yazma
3. Buharlaştıran sudan bulutun oluştuğunu söyleme/yazma

4. Buluttan yağışın oluştuğunu söyleme / yazma

5. Yağmurun yararlarını söyleme / yazma

Üç öğrenci seçilir. Kartondan büyükçe yapılmış yağmur, bulut ve su resimleri öğrencilerin üzerine iğne ile tutturulur. Su "Ben buharlaşacağım", bulut "Ben suydum buharlaştım bulut oldum" yağmur "Bulutluydum soğudum yağmur oldum" der. Öğretmen şu deneyi yapar: Alüminyum kaba su konarak bir ocak yardımıyla kaynatılır. Kaynayan suyun buharına kapak veya bir kaşık tutulur. Buharın su damlası haline dönüşmesi gözlemlenir. Bulutlarında buharlaşan sudan meydana geldiği vurgulanarak, yağış olayı açıklanır.

Şu bilgiler sunulur:

Yeryüzündeki sular güneşle ısınır. Bizim göremediğimiz fakat sürekli olan buharlaşmalarla gökyüzünde bulutlar oluşur. Bulutlar soğuk hava ile karşılaşınca yağmur oluşur. Yağmur akarsuları çoğaltır. Barajlar ve göller su ile dolar. Evimizdeki kullandığımız sular bu barajlardan gelir. Yağmur aynı zamanda bitkilerin beslenmesini ve büyümesini sağlar. Yağmur tüm canlılar için yaşam kaynağıdır.

Konu: Hava Durumu

Amaç 5: Hava durumu bilgisi

Davranışlar

1. Günlük hava durumunu söyleme / yazma
2. Hava durumunun günlük yaşantımıza etkilerin söyleme / yazma
3. Bir haftalık hava durumunu levha üzerinde işaretleme
4. Diğer hava olaylarının adını söyleme / yazma

Öğretmen hava olaylarını gösteren resimlerden yararlanır. Bunları bülten tahtası veya ünite köşesinde sergiler. Önceki öğrenmeler ve yaşantılardan edinilmiş bilgileri çağrıştırarak hava durumu bilgisi verir. Şu bilgileri sunar: Yağmur yağarken bazen gök gürler, şimşek çakar. Bazen de yağmur sonrası gökkuşağı oluşur. Kış gelince havalar soğumaya başlar. Hava iyice soğuyunca kar yağar. Rüzgar eser. Rüzgar hızlanır fırtına çıkar. Hava bazen güneşlidir.

Hava grafiği incelenir. Bu grafiğin işlenmesi ayrıntılı olarak anlatılır. Resim dersinde hava olayları resmettirilir.

Konu: Bazı Doğal Afetler ve Korunma Yolları

1. Deprem ve Korunma Yolları

Amaç 6: Deprem zararlarından korunabilme

Davranışlar

1. Deprem : Yağmur, Kar, Rüzgar gibi kaçınılmaz doğa olaylarından olduğunu, gerekli önlemler alındığı takdirde, zararlarından korunabileceğini belirtme
2. Deprem sağlam yapılmış binalara, yollara zarar vermediğini; ancak kötü yapılmış binalara ve içerisindeki canlılara zarar verdiğini belirtmek
3. Deprem sırasında, bina içindeyken yapılması gerekenleri uygulamayla gösterme
4. Deprem sırasında bina dışındayken yapılması gerekenleri uygulamayla gösterme
5. Deprem sırasında, asansörlerin kullanılmaması, merdivenlerden uzak durulması, pencere önü ve balkonda durulmaması gerektiğini belirtme

Deprem konulu film izlettirilir. Filmten sonra izlenenlerle edinilen tecrübeler soru cevap ile pekiştirilir. Şu noktalar üzerinde önemle durulur ve yazdırılır.

- Evler sağlam olarak yapılmalıdır.
- Çok katlı binalar yerine birkaç katlı binalar depreme karşı daha dayanıklıdır.
- Deprem öncesi, sırası ve sonrasında tedbirli olarak gerekli önlemler alınmalıdır.
- Deprem sırasında, balkonda ve pencere önünde durmamalıyız.
- Merdivenlerden uzak durmalıyız.
- Deprem sırasında sağlam bir masa veya sıranın altına girmeli, başımızı ellerimizin ve kollarımızın arasına alarak korumalıyız.
- Dizlerimizin üzerinde yere çökmeliyiz.
- Sarsıntı durunca hemen bulunduğumuz yeri terk etmeliyiz.
- Dışarı çıkınca açık alanda, binalardan uzakta durmalıyız.
- Elektrik telleri ve direklerinde uzak kalmalıyız.

Konu: Bazı Doğal Afetler ve Korunma Yolları

1. sel Baskınları ve Korunma Yolları

Amaç 7: Sel baskınlarının zararlarından korunmayı kavrayabilme

Davranışlar

1. Yağmur sularının, eriyen kar sularının, baraj ve göllerden taşan suların yerleşim yerlerine, ekili ve dikili yerlere, canlılara, zarar verdiğini, alınabilecek önlemlerle bu zararların önlenebileceğini belirtme
2. Sel baskınlarından korunmak amacıyla yapılması gerekenlere örnekler verme
İlgili belgesel içerikli filmlerin izlettirilmesi yararlıdır.
Şu bilgiler sunulur:

Seller, sağanak yağan yağmurlardan ya da eriyen kar sularının baraj, göl ve akarsuları taşıması ile meydana gelirler. Seller yerleşim yerlerini, tarlaları, bahçeleri basarak büyük zararlara yol açar¹²⁶. Yollar, köprüler yıkılabilir. Sel baskınlarının önüne geçmek mümkündür. Bu da kum torbaları ile selin önünü kapayarak, akarsuların önüne barajlar kurarak sağlanabilir. Çevre ağaçlandırması çok önemlidir. Evler dere yataklarından uzağa ve tepelere kurulmalıdır.

Konu: Bazı Doğal Afetler ve Korunma Yolları

1. Yangınlar ve Korunma Yolları

Amaç 8: Yangınların zararlarından korunabilme

Davranışlar

1. Bazı doğal afetler ile insanların dikkatsizliği ve ihmali sonucu ortaya çıkan yangınların binalara, ormanlara ve canlılara zarar verdiğini, alınabilecek önlemlerle bu zararların önlenebileceğini belirtme

2. Yangın anında yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme

Yangınlarla ilgili fimler izlettirilmelidir. Şu önemli noktalar vurgulanmalıdır.

- Yangınlar dikkatsizlik sonucu çıkar.
- Kibrit, çakmak, ocak gibi ateşe neden olan şeylerle oynamamalıyız.
- İşimiz bitince evdeki ocakları kapamalıyız. Piknik yerlerinde ve çevremizde ateş yakmamalıyız.
- Çevremizde yanan bir ateş varsa söndürmeliyiz.
- Yangınlar bitki, hayvan ve insanlara zarar verir.
- Yangın çıkmaması için tüm tedbirleri almalıyız.

2.4.1. Konular

Ünite 5: Yılın Bölümleri

1. Yeni Yıla Girerken

- a. Yılbaşı Gecesini Nasıl Geçirdik?
- b. Hangi Yıla Girdik?

2. Bir Yılın Bölümleri

- a. Mevsimler
- b. Aylar
- c. Haftalar
- d. Günler

¹²⁶ Ziya Sırmatel, İlköğretim Hayat Bilgisi 1, Ankara 2001, s.119

3. Bir Günümüz
 - a. Gündüz
 - b. Gece
4. Zamanı Gösteren Araçlar
 - a. Takvimin Anlattıkları
 - b. Takvim Çeşitleri
 - c. Saatin Anlattıkları
 - d. Saat Çeşitleri
5. Bir Günü İyi Değerlendirme

Ünite 6: Güneş ve Dünya'mız

1. Dünya'mız
 - a. Dünya'nın Şekli
 - b. Dünya Üzerinde Neler Var?
2. Güneş
3. Gece ve Gündüz
4. Hava Durumu
5. Bazı Doğal Afetler ve Korunma Yolları
 - a. Deprem ve Korunma Yolları
 - b. Sel Baskınları ve Korunma Yolları
 - c. Yangınlar ve Korunma Yolları

2.4.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. Verem Savaş Eğitim Haftası.
(Yılbaşını takip eden ilk pazartesi günü başlayan hafta)
2. Enerji Tasarrufu Haftası
(Ocak ayının ikinci pazartesi günü başlayan hafta)

2.5.Ünite 7: Sağlıklı Büyüyelim

A- Konular

B- Konuların Amaçları Ve Davranışlar

Konu: Vücudumuzu Tanıyalım

Amaç 1: Vücudumuzun bölümlerini tanıyabilme

Davranışlar

1. Vücudumuzun bölümlerini göstererek adlarını söyleme / yazma
2. Başta görülen organların adlarını söyleme / yazma
3. Kol üzerinde el, parmak, bilek, dirsek ve omuz gösterme
4. Bacak üzerinde ayak, parmak, diz ve bileği gösterme

İnsan gelişim evrelerini içeren, değişik yaşlarda bebek resimleri, kartpostallar sınıfa getirilir. Öğrenciler resimler hakkında konuşturulur. Pantomimle bebek hareketleri yaptırılır. Bebeklerin gereksinimlerini tek başlarına karşılayamadıkları, başkaları yardımıyla yaşayabildikleri anlatılır. Sorularla bebeklerin acıkınca ne yaptıkları, altlarını kirletmeleri, mama ve su istemeleri üzerinde konuşturulur. Büyüdükçe neleri yapabilmeye başladıkları anlatılır.

Şu bilgiler sunulur:

Vücudumuz üç bölümden meydana gelmiştir. Bunlar; baş, gövde, kollar ve bacaklardır. (Bunu anlatırken vücudun bölümleri levhası, resimler, en önemli materyallerdir.)

Başımızda; gözlerimiz, ağızımız, burnumuz, kulaklarımız bulunur. Vücudumuzda iki kolumuz vardır. Kollarımızın uçlarında ellerimiz bulunur. Ellerimizde parmaklarımız vardır. Bilek ve dirseklerimiz de kollarımızdadır.

İki tane de bacağımız vardır. Bacaklarımızda diz ,bilek ,ayak ve parmaklarımız bulunur.

Biz de vücudumuzun bölümlerini gösterelim denir ve her söylenen organ öğrencilerce söylendiği anda gösterilir.

Vücudun kol bölümünde yer alan kısımları ise, öğretmen önce ismi ile eli, bileği, dirseği ve kolunu göstermek suretiyle tanıtır. Ardından tek tek tüm kısımları göstermeleri istenir.

Vücudumuz şarkısı öğretilir ve söylenir.

Konu: Çevrenin, Giysilerin ve Yiyeceklerin Temizliği

Amaç 2: Sağlıklı büyüme ve temizlik arasındaki ilişkiler bilgisi

Davranışlar

1. El temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme/ yazma
2. El temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme / yazma
3. Yüz temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme / yazma

4. Yüz temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme / yazma
 5. Diş temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme/ yazma
 6. Diş temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme / yazma
 7. Ayak temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme
 8. Ayak temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme
 9. Vücut temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme / yazma
 10. Vücut temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme / yazma
 11. Giysilerin kirlendiğinde değiştirilmesi gerektiğini söyleme / yazma
 12. Sebze ve meyvelerin temizliğinin ne zaman yapıldığını söyleme / yazma
 13. Sebze ve meyvelerin temizliğinin nasıl yapıldığını söyleme / yazma
 14. Kirli havanın sağlığa zararlarını söyleme / yazma
 15. Kirli suların sağlığa zararlarını söyleme / yazma
 16. Temiz olmayan eşyalarla oynamanın sağlığa zararlarını söyleme / yazma
 17. Temizliğe dikkat edilmediğinde ortaya çıkacak durumları söyleme / yazma
- Öğretmen şu şiiri ezberleterek ilgiyi konuya yönlendirir;

Sağlık

Temizlik ve birde sağlık,
Var bunlarda akrabalık,
Temizlik çeker giderse,
Dayanmaz, bozulur sağlık.

Sağlığın üç şartı var:

Temiz ol, ye, yaptır aşı.
Bunu yapan insanların,
Ömrünce ağrıma başı.
Üzüntü sağlığı bozar,
İnsan neşe yaratmalı.
Doktoru ihmal etmeden,
Mutlaka aşı olmalı¹²⁷.

¹²⁷ Saban Karakuş, Çocuk Şiirleri Antolojisi, İstanbul 1997, s. 269

Biz her işimizi ellerimizle yaparız. Yemeğimizi yeriz. Yazımızı yazarız. Bu yüzden ellerimiz çok çabuk kirlenir. Kirli eller, mikrop taşır. Bunun için ellerimizi sık sık yıkamalıyız .Ellerimizi yıkarken su ve sabun kullanmalıyız.

Ellerimizi yemeklerden önce ve sonra yıkamalıyız. Tuvalete girmeden önce ve girdikten sonra ellerimizi yıkamalıyız. Okuldan ve oyundan eve gidince de ellerimizi yıkamalıyız. Tırnaklarımızın aralarına kirler girer. Bunlar mikrop taşır. Bu yüzde tırnaklarımızı sık sık kesmeliyiz. Tırnaklarımızı asla uzatmamalıyız. Kestikten sonra ellerimizi sabunla iyice yıkamalıyız.

Ayaklarımızı yatmadan önce yıkamalı ve kurumalıyız. Dişlerimizi günde en az iki defa, özellikle yatmadan önce fırçalamak gereklidir. Saçlarımızı da sık sık taramalı ve temiz olmasına dikkat etmeliyiz. Haftada en az bir kere banyo yapmalıyız. Düzenli banyo yapmak sağlığımız için çok önemlidir.

Yüzümüzün temizliğine de çok önem vermeliyiz. Sabah kalkınca ve akşamları yatarken yüzümüzü yıkamalıyız. Gerektiğinde yüzümüzü de sabunla yıkayarak temizlemeliyiz.

Bütün anlatımlar sırasında gösteri metodu uygulanır. Öğretmen öğrencileri lavaboya götürerek ellerin nasıl yıkandığını, dişlerin nasıl fırçalandığını gösterir ve uygulatır. Sınıfa getirilen tırnak makası ile öğretmen tırnaklarını keser.

Konu: Çevrenin, Giysilerin ve Yiyeceklerin Temizliği

Amaç 3: Sağlıklı büyüme ve temizlik kurallarına uyabilme

Davranışlar

1. Ellerini ve yüzünü sabunla yıkama
2. Tırnaklarını düzenli olarak kesme
3. Dişlerini düzenli olarak fırçalama
4. Saçlarını temiz tutma
5. Giysilerini temiz tutma
6. Açıktaki satılan yiyeceklerden alıp yememe
7. Havası kirli ortamlardan uzak durma
8. Kirli suları içmeme
9. Temiz olmayan eşyaların bulunduğu alanlardan uzak durma

Konu: Sağlıklı ve Dengeli Beslenme

Amaç 4: Sağlıklı büyüme ve dengeli beslenme arasındaki ilişkiler bilgisi

Davranışlar

1. Düzenli olarak yemek yemenin neden gerekli olduğunu söyleme / yazma
2. Kahvaltının beslenmedeki önemini söyleme / yazma
3. Temel besin kaynaklarını söyleme / yazma
4. Dengeli beslenmenin önemini söyleme / yazma
5. Açıkta satılan yiyeceklerin sağlığını olumsuz etkilerini söyleme / yazma

Şu bilgiler sunulur:

Düzenli olarak yemek yemek büyüme ve gelişmemiz için çok gereklidir. Günde üç öğün yemek yemeliyiz. En önemli öğünümüz kahvaltıdır. Her sabah mutlaka kahvaltımızı yapmalı, süt, yumurta, bal, peynir gibi besinlerden yemeliyiz. Bu besinler hayvanlardan ve bitkilerden sağlanır. Et, süt, yumurta gibi besinler hayvanlardan, meyve ve sebzeler ise bitkilerden sağlanır. Bütün besinlerden tüketmeliyiz. Besinlerin hepsinden yeterince yemek gerekir.

Konu: Büyüme

Amaç 5: Büyüme / gelişme bilgisi

Davranışlar

1. Bebeklerin, başkalarının yardımı ile ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini söyleme / yazma
 2. Büyüyünce kendi ihtiyaçlarını karşılayabileceğini söyleme / yazma
 3. Büyüdükçe fiziksel görünümünde meydana gelen değişiklikleri söyleme
 4. Aynı yaştaki çocukların gelişimlerinin farklı olabileceğini söyleme / yazma
- Öğretmen sınıfa oyuncak bir bebek getirerek ilgiyi çeker. Ve şu bilgileri sunar; Bebekler, ihtiyaçlarını kendileri karşılayamazlar. Yürüyemezler, konuşamazlar. Yemeklerini yiyemezler. Hep altlarını kirletirler. Çünkü bebekler çok küçüktürler.

Bebeklere anneleri bakar. Babalarda bebeklerin bakımına yardımcı olur. Anneler, bebeklerin yemeklerini yedirir, altlarını temizler.

Bebeklerin büyüdükçe boyları uzar. Ağırlıkları artar. Önce emekler, sonra yürürler. Konuşmayı öğrenirler.

Bizlerde başkalarının yardımı ile büyüdük. Artık ihtiyaçlarımızın bazılarını kendimiz karşılayabiliyoruz. Yemeğimizi yiyebiliyor, tualete gidebiliyoruz. Giysilerimizi kendimiz giyip çıkartabiliyoruz. Odamızı toplayabiliyoruz.

Konu: Aşı

Amaç 6: Aşı bilgisi

Davranışlar

1. Aşı olma yollarını söyleme / yazma
2. Aşının yararlarını söyleme / yazma
3. Aşı olduktan sonra ne yapması gerektiğini söyleme / yazma

Özetle şu bilgilerin açılımı yapılır:

Aşı bizi hastalıklardan korur. Çeşitli aşılar vardır. Bazı aşılar koldan yapılır. Bazı aşılar ise damla halinde ağızdan verilir.

Konu: Dinlenme ve Oyun

Amaç 7: Sağlıklı büyümede dinleme, uyku ve oyunun önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Dinlenmenin sağlıklı büyümeye etkisini söyleme / yazma
2. Uykunun, sağlıklı büyümeye etkisini söyleme / yazma
3. Oyun oynamanın, sağlıklı büyümeye etkisini söyleme / yazma

Çalışan insanlar yorulur ve yorulunca tekrar güç toplayabilmesi için dinlenmesi gerekir. En iyi dinlenme yolu ise uykudur. Her gün yeterince uyumalıyız. Düzenli uyku büyüme ve gelişmemiz açısından gereklidir. Sağlıklı büyümek için mutlaka günlük uyku ihtiyacımıza özen göstermeliyiz. Zamanında yatmalı zamanında kalkmalıyız.

Konu: Hastalanınca Neler Yapılır?

Amaç 8: Hastalanınca yapılacak işler bilgisi

Davranışlar

1. Hastalığın kendisinde meydana getirdiği değişiklikleri söyleme / yazma
2. Hasta olunca kime başvurulacağını söyleme / yazma
3. Verilen ilaçların nereden alınacağını söyleme / yazma
4. İlaç kullanırken nelere dikkat edileceğini söyleme / yazma

Öğretmen bir öğrenciye doktor önlüğü giydirir. Sınıfa döner ve doktor bize gerekli midir? Sorusunu sorar. Alınan cevaplardan sonra şu bilgileri sunar:

Hastalanınca doktora gideriz. Doktor bizi muayene eder ve bizi iyileştirecek ilaçlar yazar. İlaçları eczaneden alırsınız. Doktorların verdiği ilaçları düzenli olarak kullanmalıyız. Büyüklerimizin izni ve haberi olmadan asla ilaç kullanmamalıyız.

2.5.1.Konular

1. Büyüme
2. Vücudumuzu Tanıyalım
3. Çevrenin, Giysilerin ve Yiyeceklerin Temizliği
4. Dengeli ve Sağlıklı Beslenme
5. Dinlenme ve Oyun
6. Aşı
7. Hastalanınca neler yapılır?

2.5.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. Yeşilay Haftası (1-7 Mart)
2. Orman Haftası (21-26 Mart)
3. Kütüphaneler Haftası
(Mart ayının son pazartesi günü başlayan hafta)
4. Sağlık Haftası (7-13 Nisan)

2.6.Ünite 8: Bizim Bayramımız 23 Nisan

A-Konular

B- Konuların Amaçları Ve Davranışlar

Konu: Niçin Bayram Yapıyoruz?

- 1.Atatürk'ün Samsun'a Çıkması
- 2.TBMM'nin Açılması
- 3.Kurtuluş Savaşı
- 4.Bayramın Çocuklara Armağan Edilmesi

Amaç 1: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının anlam bilgisi

Davranışlar

1. Atatürk'ün Samsun'a niçin gittiğini söyleme
2. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan'da açıldığını söyleme
3. Kurtuluş Savaşının kazanılmasında Atatürk ile Türk milleti arasındaki

dayanışmanın rolünü söyleme

4. Kurtuluş Savaşının sonucunda yurdumuzun düşmanlardan kurtarıldığını söyleme / yazma

5. 23 Nisan'ın her yıl Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kutlandığını söyleme

6. Bayramın niçin kutlandığını söyleme / yazma

7. Bayramın adını doğru olarak söyleme / yazma

8. Atatürk'ün 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını çocuklara armağan ettiğini söyleme / yazma

Öğretmen harita üzerinde küçük kağıttan bir vapuru İstanbul' dan Samsun' a yüzdürür gibi yaparak götürür. Vapurun adının "Bandırma Vapuru "olduğu ve içinde Atatürk'ün olduğu söylenir. Böyle bir vapurla Atatürk' ün gösterdiği şekilde gittiği anlatılır. Kurtuluş Savaşı ile ilgili Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk ünitesindeki bilgiler hatırlatıldıktan sonra şu bilgileri sunar;

Mustafa Kemal Samsun'a gittikten sonra Amasya' ya geçti . Amasya' dan Erzurum ve Sivas'a da geçerek buralarda toplantılar yaptı. Toplantılarda yurdumuzun kurtarılması için kararlar alındı.

Ankara' da yeni bir meclis kurulmasına karar verildi¹²⁸. İllerden halk temsilcileri seçilerek Ankara' da toplandılar. 23 Nisan' da Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı. Mustafa Kemal meclis başkanı seçildi. Yeni hükümet kuruldu.

Meclis, yurdumuzu düşmanlardan kurtarma kararı aldı ve savaş hazırlıklarına başlandı. Düzenli ordu kuruldu. Kurtuluş savaşı başlatıldı. Savaş kazanılmasıyla yurdumuz düşmanlardan temizlenmiş oldu. Atatürk ve Türk milleti büyük bir vatanseverlik duygusuyla dayanışma ile vatanı kurtardı. Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisanda açıldı. Bu günü Atatürk Türk çocuklarına armağan etmiştir. Çünkü çocukları çok seviyordu. Ve bu bayramın adı Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı' dır. Her yıl dünya çocuklarıyla birlikte kutluyoruz.

¹²⁸ Atilla Tazebay, Mehmet Yıldızlar, İlköğretim Hayat Bilgisi 1, Ankara 2000, s. 158

Konu: Bayram Hazırlıkları

Amaç 2: Bayram hazırlıklarına katılabılme

Davranışlar

1. Sınıfı bayraklarla süsleme
2. Sınıfın ve Atatürk köşesinin süslenmesine yardımcı olma
3. Şiir okuma
4. Koro çalışmalarına katılma
5. Ront çalışmalarına katılma
6. Okulda yapılan bayram hazırlıklarına katılma

Konu: Bayram Töreninde Gördüklerimiz

Amaç 3: Bayram törenine katılmaktan zevk alış

Davranışlar

1. Bayram törenine katılma
2. İstiklâl Marşı'mızı söyleme
3. Okulda düzenlenen bayram töreninde gördüklerini coşkuyla anlatma
4. Çevrede düzenlenen bayram töreninde gördüklerini heyecanla anlatma
5. Televizyonda ve çevrede, Uluslar arası Çocuk Şenliğine katılan grupların gösterilerini anlatma.

2.6.1.Konular

1. Niçin Bayram Yapıyoruz?
 - a) Atatürk'ün Samsun'a Gitmesi
 - b) TBMM'nin Açılması
 - c) Kurtuluş Savaşı
 - d) Bayramın Çocuklara Armağan Edilmesi
2. Bayram Hazırlıkları
 - a) Sınıfta
 - b) Okulda
 - c) Çevrede
3. Bayram Töreninde Gördüklerimiz
 - a) Okulda
 - b) Çevrede
 - c) Televizyonda

2.6.2.Atatürkçülük Konuları

Atatürkçü Düşünce'de yer alan fikirleri kapsayan bazı konular.

-Dayanışma

Millî birlik ve beraberlik yönünden dayanışmanın önemi

İyiliği severek, kötülükten kaçınmak

Davranışlar

1. Kuruluş Savaşının Atatürk'ün önderliğinde Türk milletinin dayanışması sayesinde kazanıldığını söyleme
2. Dayanışmanın temelinde sevgi olduğunu söyleme
3. Dayanışmanın bizi kötülükten koruduğunu söyleme

2.6.3.Belirli Gün Ve Haftalar

1. Turizm Haftası (15 - 22 Nisan)
2. Trafik Haftası (Mayıs ayının ilk cumartesi günü ile başlayan hafta)
3. Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü)
4. Sakatlar Haftası (10 - 16 Mayıs)

2.7.Ünite 9: Çevremizdeki Canlılar

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Canlıları Tanıyalım

Amaç 1: Çevremizdeki canlıları tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresinde gördüğü canlı varlıkların neler olduğunu söyleme / yazma
2. Sınıfa getirilen veya, resmi gösterilen canlı varlıklar arasından hangisinin hayvan olduğunu söyleme / yazma
3. Sınıfa getirilen veya resmi gösterilen canlı varlıklar arasından hangisinin bitki olduğunu söyleme / yazma
4. İnsanların çevredeki canlılardan yararlandığını söyleme
5. Çevresindeki bazı canlılardan gelebilecek zararları söyleme / yazma.

Çeşitli canlı resimleri getirilir. Geziler düzenlenerek çevrede yaşayan canlılar üzerinde inceleme yaptırılır. Sınıfa çeşitli zararsız hayvanlar getirilebilir. Saksı bitkileri yetiştirmeye alınır. Büyüme ve gelişmeleri takip ettirilir.

Çevrede görmüş oldukları canlılar yaşantılarından bildikleri hayvan ve bitki isimleri saydırılır. Canlı kavramı şöyle basit bir çizelge ile sınıflandırılır.

CANLILAR

BİTKİLER	HAYVANLAR	İNSANLAR

Şu bilgiler sunulur:

İnsanlar, bitkiler ve hayvanlar çevremizdeki canlılardır. Canlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri için havaya, suya ve beslenmeye ihtiyaçları vardır. Çevrelerinde ki hayvanlar saydırılır. Bunlara örnek verilirken bir yandan resimler gösterilir. Öğrencilere sınıfa getirmek üzere bitki ve hayvan resimleri ödevi verilir. Getirilen resimler incelenir. Ve koleksiyon fikri verilir. Ünite süresince bitki ve hayvan resimleri toplatılır. Ünite ile ilgili çalışmalar panoda sergilenir. Bitki ve hayvan resimleri arasında hangisinin bitki hangisinin hayvan olduğunun ayırma varmaları sağlanır.

Konu: Canlıların Çeşitliliği

Amaç 2: Canlıların çeşitliliği bilgisi

Davranışlar

1. Çevresinde gördüğü hayvanları söyleme / yazma
2. Levha, slâyt, kitap vb. araçlardan gösterilen hayvanların adlarını söyleme / yazma
3. Adı söylenen hayvanı, verilenler arasından seçip işaretleme
4. Çevresinde gördüğü bitkilerin adını söyleme / yazma
5. Adı söylenen bitkiyi, verilenler arasından seçip işaretleme

Konu: Canlıların Özellikleri

Amaç 3: Canlıların özelliklerini tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresindeki hayvanların nasıl hareket ettiklerini söyleme / yazma
2. Sınıfa getirilen veya resmi gösterilen yavrunun, hangi hayvanın yavrusu olduğunu seçip işaretleme

3. Adı söylenen hayvanın, dış görünüş özelliğini söyleme / yazma
4. Dinlediği bir sesin, hangi hayvana ait olduğunu söyleme / yazma
5. Sınıfa getirilen veya resmi gösterilen yuvanın, hangi hayvana ait olduğunu söyleme / yazma
6. Hayvanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için nelere ihtiyaçları olduğunu söyleme / yazma
7. Bitkilerin büyümesi için nelere ihtiyaç olduğunu söyleme / yazma
8. Bitkilerin kök, gövde ve yapraklarını gösterme
9. Bitkilerin, suyu hangi kısmıyla aldığını söyleme / yazma
10. Çevresindeki bitkilerin benzerlik ve farklılıklarını söyleme / yazma

Hayvan taklitleri yaptırılarak derse başlanır. Sadece hayvanların sesleri değil hareketleri ve görünüşleri de taklit ettirilir. Çeşitli üç boyutlu çalışmalar ile kil, çamur, kağıt vs. kullanılarak hayvan modelleri yaptırılır. Canlılar ile ilgili şarkı, şiir, hikaye okutulur. Konu ile ilgili filmler izlettirilir. Hayvanların yavru ve yetişkin hallerinin bulunduğu levhalar, resimler incelettirilir. Yuva resimlerinden hangi hayvanın yuvası olduğu, sesinden hangi hayvanın sesi olduğu buldurulur.

Şu bilgiler sunulur:

Çevremizde çeşitli hayvanlar görürüz. Her hayvan farklı şekilde hareket eder. Bazı hayvanlar yürür, bazıları zıplar, bazıları sürünür, bazıları uçar, bazıları ise zıplarlar. Kuşlar, kelebekler uçar, yılan kertenkele gibi hayvanlar ise sürünürler. Hayvanların dış görünüşleri farklı farklıdır. Bazıları dört ayaklı, bazıları iki ayaklıdır. Örneğin kedi, köpek, koyun gibi hayvanlar dört, tavuk, horoz, kuş iki ayaklıdır. Kuşların kanatları, balıkların yüzgeçleri vardır.

Hayvanlar birbirlerinden farklı sesler çıkarırlar. Köpekler havlar, kediler miyavlarlar. Kuşlar öter, kuzular meler.

Çevremizde bir çok çeşitte bitkiler görürüz. Bunlar ağaçlar, çiçekler, otlar, sebzeler, meyveler gibi bitkilerdir. Bitkiler hava, su, güneş ve toprağa gereksinim duyarlar. Bunlar olmazsa bitkiler yaşayamazlar. Bitkiler kök, gövde ve yapraktan oluşur. Bitkiler kökleriyle topraktan besin ve su alırlar. (Öğretmen anlatım sırasında çeşitli bitki örnekleri gösterir. Sınıfa saksıda iki bitki getirilir. Saksılardan biri cam kenarına konur ve düzenli olarak sulanır, biri ise karanlık bir yere konur ve susuz bırakılır. Gözlem yöntemiyle bitkilerin nelere ihtiyacı olduğu keşfettirilir).

Konu: Canlıları Koruyalım

Amaç 4: Çevredeki canlıları korumaya istekli oluş

Davranışlar

- 1.Çevresindeki hayvanlara zarar verici davranışlarda bulunmama
- 2.Çevresindeki bitkilere zarar verici davranışlarda bulunmama
- 3.Çevresindeki hayvanlara zarar veren arkadaşlarını kibar bir şekilde uyarma
- 4.Çevresindeki bitkilere zarar veren arkadaşlarını kibar bir şekilde uyarma

Canlıların tıpkı insanlar gibi yaşadıkları ve canlı oldukları üzerinde durulur. Çevrede yaşayan tüm canlılara asla zarar vermemeleri, zarar verenleri uyarmaları gerektiği, sakat ve hasta hayvanlara yardım etmeleri üzerinde durulur. Bitkileri hem korumaları hem bakımlarını yapmaları hem de yeni bitkiler dikmelerinin çevre güzelliği için olduğu kadar sağlıklı hava oluşmasında da etkileri olduğu üzerinde dikkatle durulur. Mümkünse öğrencilere fidan diktirilir.

2.7.1.Konular

Ünite 9: Çevremizdeki Canlılar

- 1- Canlıları Tanıyalım
2. Canlıların Çeşitliliği
3. Canlıların Özellikleri
4. Canlıları Koruyalım

2.8.Ünite 10: Tatile Girerken

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Tatilimizi Nasıl Geçirelim?

Amaç 1: Tatilde yapılacak işler bilgisi

Davranışlar

1. Dinlenmenin bir ihtiyaç olduğunu söyleme
2. Tatilde dinleneceğini, eğleneceğini söyleme / yazma
3. Tatilde yapacağı işleri sıralama
4. Tatilde masal / öykü kitapları okumanın yararlı olacağını söyleme
5. Ailesine nasıl yardımcı olabileceğini söyleme / yazma

Şu noktalar üzerinde durulur. Ders yılı boyunca yorulduk. Tatilde bol bol dinlenmemiz, kendimizi geliştirmemiz gerekir. Çok kitap okumalı, spor yapmalı, güneşten ve temiz havadan yararlanmalıyız. Tatilde ailemize yardım etmeliyiz.

Konu: Yıl Boyunca Yaptığımız Çalışmalar?

Amaç 2: Sınıfta yıl içinde yapılan çalışmaları sergilemeye istekli oluş

Davranışlar

1. Sergilenecek el, işlerini, resimleri vb. seçme
2. Serginin düzenlenmesinde görev alma
3. Sergi için düzenlenen etkinliklere katılma
4. Sergiyi ailelerine duyurma

Yıl sonu için hazırlanmış resim, el işleri, üç boyutlu çalışmalar içerisinde öğretmen rehberliğinde seçmeler yapılır. Sergi için ailelerine davetiye hazırlamaları sağlanır. Yapılan çalışmalar sergilemekten zevk almaları teşvik edilir.

2.8.1.Konular

Ünite 10: Tatile Girerken

- 1- Tatilimizi Nasıl Geçirelim?
2. Yıl boyunca Yaptığımız Çalışmalar

2.8.2.Belirli Gün ve Haftalar

- 1.19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı
- 2.Çevre Koruma Haftası
(Haziran ayının ikinci pazartesi günü başlayan hafta)

BÖLÜM III

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 3. SINIF İÇİN KONULAR, AMAÇLAR, Davranışlar VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ

Bölümde; Okulumuz Açıldı, Okulda ve Evde Dayanışma, Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Sağlıklı Büyüyelim, Taşıtlar ve Trafik, İletişim, Görüyorum ve Duyuyorum, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Çevremizdeki Canlılar, Dünya ve Uzay, Tatile Girerken ünitelerinden oluşan 11 ünitenin öğrenme-öğretme etkinlikleri örnekleri sunulmuştur.

3.1.Ünite 1: Okulumuz Açıldı

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Okulumuzun Açılış Günü

Amaç 1: Okula Yeniden Kavuşmanın Sevincini Duyuş

Davranışlar

1. Okulun açılış törenine isteyerek katılma
2. Okulun açılış törenini ilgiyle izleme

Konu: Tatilde Neler Yaptık?

Amaç 2: Tatilin Yararlarının Farkında Oluş

Davranışlar

1. Niçin tatil yapıldığını söyleme
2. Tatilde neler yaptığını söyleme
3. Tatilde yapmak isteyip de yapamadıklarını söyleme

Konu: Sınıfımız

1.Sınıfımızın Adı

2.Sınıfımızın Yeri

3.Sınıfımıza Katılan ve Sınıfımızdan Ayrılan Arkadaşlarımız

Amaç 3: Sınıfını Tanıyabilme

Davranışlar

1. Yeni sınıfının adını söyleme / yazma
2. Yeni sınıfının yerini söyleme
3. Sınıfa yeni katılan arkadaşlarının adını söyleme
4. Sınıftan ayrılan arkadaşlarının adını söyleme
5. Sınıftaki ders araç-gereçlerinin adını söyleme
6. Öğretmenine sınıf çalışmalarında yardımcı olma

Konu: Okulumuz

1.Adı

2.Adresi

3.Okulumuzun Bölümleri

4.Okulumuzda Çalışanların Görevleri

Amaç 4: Okulunu Tanıyabilme

Davranışlar

1. Okulun adını doğru olarak söyleme / yazma
2. Okulun adresini doğru olarak söyleme / yazma
3. Okulun bölümlerinin yerlerini tarif etme
4. Okul yöneticilerinin adını ve görevlerini söyleme
5. Okuldaki diğer görevlileri söyleme

Amaç 5: Okulun Önemini Kavrayabilme

Davranışlar

1. Okulun yararlarını söyleme
2. Okuma-yazma bilmenin yararlarını açıklama

Amaç 6: Sınıf Eşyalarına Zarar Vermeden Kullanabilme

Davranışlar

1. Sıraları dikkatli kullanma
2. Sınıf duvarlarını temiz tutma
3. Sınıfa getirilen ders araç-gereçlerini dikkatli kullanma
4. Sınıf eşyalarına zarar vermeme
5. Ders araçlarını aldığı yere koyma

Konu: Kişisel Okul Eşyalarımız

Amaç 7: Kişisel Okul Eşyalarını Temiz ve Dikkatli Kullanabilme

Davranışlar

1. Okul giysilerini temiz ve dikkatli kullanma
2. Çantasını ve çantasındaki eşyalarını temiz ve dikkatli kullanma

Konu: Okul Kuralları

Amaç 8: Okul Kurallarına Uyabilme

Davranışlar

1. Okula zamanında gelmek
2. Okula düzenli gelip / gitmek
3. Arkadaşlarını “Günaydın” diye selâmlamak
4. Öğretmenlerine “Günaydın” diye selâm vermek
5. Arkadaşlarına hoşgörölü davranmak
6. Çevresini rahatsız etmemek
7. Okulda kazaya neden olabilecek davranışlardan kaçınmak

Amaç 9: Okulunu ve Çevresini Temiz Tutabilme

Davranışlar

1. Tuvalet ve lâvaboları temiz kullanmak
2. Sınıf ve koridorları temiz tutmak
3. Okul bahçesine çöp atmamak

3.1.1.Konular

1. Okulumuz Açıldı
 - a. Okulumuzun Açılış Günü
 - b. İlköğretim Haftası
2. Tatilde Neler Yaptık?
3. Sınıfımız
 - a. Sınıfımızın Adı
 - b. Sınıfımızın Yeri
 - c. Sınıfımıza Yeni Katılan ve Sınıfımızdan Ayrılan

Arkadaşlarımız

- ç. Sınıfımızın Araç - Gereçleri

4. Okulumuz

- a. Adı
- b. Adresi
- c. Okulumuzun Bölümleri
- ç. Okulda Çalışanların Görevleri

5. Okul Düzeni

- a. Kişisel Okul Eşyalarımız
- b. Okuldaki İlişkilerimiz
- c. Okul Kuralları

3.2.Ünite 2: Okulda ve Evde Dayanışma

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Sınıfta İşbölümü

Amaç 1: Sınıfta Görev Paylaşımı Bilgisi

Davranışlar

1. Sınıfta görev paylaşımının nasıl yapılacağını söyleme
2. Sınıf başkanının görevlerini söyleme / yazma
3. Sınıfta kurulacak eğitici kolların adlarını söyleme / yazma
4. Sınıfta kurulan eğitici kolların amacını söyleme / yazma
5. Nöbetçilerin görevlerini söyleme

Konu: Sınıf Başkanlığı

Amaç 2: Sınıfta Yapılan Seçim Etkinliklerine Katılabılme

Davranışlar

1. Seçimlerde isteyerek aday olma
2. Seçim çalışmalarına katılma
3. Seçimlerde oy kullanma
4. Seçilen arkadaşlarını kutlama
5. Seçildiğinde arkadaşlarına teşekkür etme

Konu: Okulda Sorumluluklarımız

Amaç 3: Okulda Hak ve Sorumluluklar Bilgisi

Davranışlar

1. Okuldaki kişisel hak ve sorumluluklarının neler olduğunu söyleme / yazma
2. Arkadaşlarına karşı sorumluluklarının neler olduğunu söyleme
3. Öğretmenlerine karşı sorumluluklarının neler olduğunu söyleme
4. Diğer görevlilere karşı sorumluluklarının neler olduğunu söyleme

Konu: 1. Ailede Sorumluluk Paylaşımı

2. Ailede Bireyleri Arasındaki İlişkiler

Amaç 4: Evde İyi İlişkiler Kurma Bilgisi

Davranışlar

1. Evde kararların ortak alınması gerektiğini söyleme
2. Evde alınan ortak kararların birlikte uygulanması gerektiğini söyleme
3. Bir yere giderken büyüklerinden izin alması gerektiğini söyleme
4. Bazı kararları alırken büyüklerine danışacağını söyleme
5. Ailede işlerin yardımlaşarak yapılması gerektiğini söyleme
6. Ailede kendisinin yapabileceği işleri söyleme
7. Ailede sevinç ve üzüntünün paylaşıldığını söyleme
8. Aile büyüklerinin uyarılarını dikkate almanın gereğini söyleme

Konu: İnsan Hak ve Hürriyetleri İle Sorumluluklar

Amaç 5: İnsanların Sahip Oldukları Hak ve Hürriyetleri Fark Ediş

Davranışlar

1. İnsanların hak ve hürriyetlere sahip olduklarını söyleme
2. İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetlere örnekler verme

Konu: İhtiyaç ve İstekler

Amaç 6: İhtiyaç ve İstek Bilgisi

Davranışlar

1. İhtiyaç kavramının anlamını söyleme
2. İstek kavramının anlamını söyleme

3. Verilen örnekler arasında ihtiyaçları seçip işaretleme
4. Verilen örnekler arasından istekleri seçip sıralama

Konu: İhtiyaç ve İstekler

Amaç 7: İhtiyaç ve İstek Arasındaki Farkı Kavrayabilme

Davranışlar

1. İhtiyaç ve istek arasındaki farkı kendi cümleleriyle söyleme / yazma
2. Verilen örnekler arasından ihtiyaçları seçip işaretleme
3. Verilen örnekler arasından istekleri seçip sıralama
4. İhtiyaç ve isteklerin seçiminin aile bütçesine etki-sini açıklama

Amaç 8: Atatürk'ün İnsan Hak ve Hürriyetlerine Önem Verdiğini Fark Ediş

Davranışlar

1. Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini söyleme
2. Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini örneklendirme

Amaç 9: Türk milletinin Atatürk'ün önderliğinde birçok hak ve hürriyete kavuştuğunu fark ediş

Davranışlar

1. Atatürk'ün önderliğinde Türk milletinin birçok hak ve hürriyete kavuştuğunu söyleme
2. Bu hak ve hürriyetleri örneklendirme
3. Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz insan hak ve hürriyetlerini söyleme

Amaç 10: Demokratik yaşamın gereklerine uymaya istekli oluş

Davranışlar

1. Düşüncelerini çekinmeden söyleme
2. Kendine güven duyma
3. Eleştirilere açık olma
4. Eleştirilerinde yapıcı olma
5. Davranışlarını kontrol etme
6. Başkalarını rahatsız etmeme
7. Konuşanın sözünü kesmeden dinleme
8. Kişisel farklılıkları kabul etme
9. Alınan ortak kararlara uyma

3.2.1.Konular

1. Okulda Demokrasi

a. Sınıfta İş Bölümü

1. Sınıf Başkanlığı

2. Eğitici Kollar

3. Nöbet

b. Okulda Sorumluluklarımız

1. Kendimize Karşı

2. Arkadaşlarımıza Karşı

3. Öğretmenlerimize Karşı

4. Diğer Görevlilere Karşı

5. Okul Kuralları İle İlgili Sorumluluklarımız

2. Evde Demokrasi

a. Ailede Sorumluluk Paylaşımı

b. Aile Bireyleri Arasındaki İlişkiler

c. İhtiyaç ve İstekler

3. İnsan Hak ve Hürriyetleri İle Sorumluluklar

a. İletişim Hürriyeti

b. Basın Hürriyeti

c. Öğrenim Hürriyeti

4. Vatandaşlık Görevleri (Seçme ve Seçilme Hakkı)

3.2.2.Atatürkçülük

1. Atatürk'ün İnsan, Vatan ve Millet Sevgisi

3.2.3.Belirli Gün ve Haftalar

1.İlköğretim Haftası (Okulların açıldığı ilk hafta)

2. Dünya Çocuk Günü (Ekimin ilk pazartesi günü)

3. Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)

4. Mahalli Kurtuluş Günü

3.3.Ünite 3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Niçin Bayram Yapıyoruz?

Amaç 1: Cumhuriyete Kavuşmamızı Sağlayan Olaylar Bilgisi

Davranışlar

1. Kurtuluş Savaşı'nın neden yapıldığını söyleme / yazma
2. Kurtuluş Savaşı'nın kimin önderliğinde yapıldığını söyleme / yazma
3. Kurtuluş Savaşı'nın sonuçlarını söyleme / yazma

Konu: Cumhuriyet Yönetiminin getirdiği Yenilikler

Amaç 2: Cumhuriyet yönetiminin getirdiği yenilikler bilgisi

Davranışlar

1. Cumhuriyetin en iyi yönetim şekli olduğunu söyleme / yazma
2. Cumhuriyetin 29 Ekim 1923'te ilân edildiğini söyleme / yazma
3. İlk cumhurbaşkanımızın adını söyleme / yazma
4. Cumhuriyetin ilânından sonra yapılan yenilikleri söyleme / yazma
5. Cumhuriyetin kazandırdığı insan hak ve hürriyetlerini söyleme / yazma

Konu: Bayram Hazırlıkları

1.Sınıfta

2.Okulda

3.Çevrede

Konu: Bayrağımız ve İstiklal Marşı'mız

Amaç 3: Bayram sevincini duyuş

Davranışlar

1. Sınıfta ve okulda yapılan bayram hazırlıklarına isteyerek katılma
2. Bayram törenine isteyerek katılma
3. Bayram töreni ile ilgili duygularını söyleme / yazma

Konu: Bayrağımız ve İstiklal Marşı'mız

Amaç 4: Bayrağımızı ve İstiklâl Marşı'mızı tanıyabilme

Davranışlar

1. Bayrağımızın özelliklerini söyleme / yazma
2. Bayrağımızın önemini söyleme / yazma
3. İstiklâl Marşı'mızın önemini söyleme / yazma

Amaç 5: Bayrağa ve İstiklâl Marşı'na saygılı oluş

Davranışlar

1. Bayrağı saygıyla taşıma
2. Bayrağı özenle koruma
3. Bayrak törenine katılma
4. Bayrak töreninde kurallara uygun davranma
5. İstiklâl Marşı'nı coşkuyla söyleme

Konu: Atatürk

1. Atatürk'ün Öğrenim Hayatı
2. Doğum Tarihi ve Yeri
3. Anne ve Babası (Ailesi)
4. Ölüm Tarihi ve Yeri

Amaç 6: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışlar

1. Atatürk'ün doğum tarihini söyleme
2. Atatürk'ün doğum yerini söyleme / yazma
3. Atatürk'ün annesinin adını söyleme / yazma
4. Atatürk'ün babasının adını söyleme / yazma
5. Atatürk'ün kardeşinin adını söyleme / yazma
6. Atatürk'ün ölüm tarihini söyleme
7. Atatürk'ün İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda öldüğünü söyleme / yazma
8. Atatürk'ün anıt mezarının adını ve bulunduğu yeri söyleme / yazma

Konu: Atatürk

1. Öğrenim Hayatı

Amaç 7: Atatürk'ün öğrenim hayatı bilgisi

Davranışlar

1. Atatürk'ün ilköğrenimini yaptığı okulların adlarını söyleme / yazma
2. Atatürk'ün ortaokul, lise ve yüksek öğrenimini, askerî okullarda tamamladığını söyleme / yazma

Konu: Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri

Amaç 8: Atatürk'ün kişilik özellikleri tanımaya ilgi duyuş

Davranışlar

1. Atatürk'ün plânlı çalıştığını söyleme
2. Atatürk'ün çalışmaları sırasında sabırlı ve disiplinli olduğunu söyleme
3. Atatürk'ün sabır ve disiplin anlayışına örnekler verme
4. Atatürk'ün vatanını ve milletini çok sevdiğini söyleme / yazma
5. Atatürk'ün insanları sevdiğini söyleme / yazma

Amaç 9: Atatürk'e Sevgi ve Saygı Duyuş

Davranışlar

1. Atatürk'ü anma törenine katılma
2. Anma töreninde görev alma

Amaç 10: Atatürk'ün yaptığı işlerin farkında oluş

Davranışlar

1. Atatürk'ün yurdumuzu düşmanlardan kurtardığını söyleme / yazma
2. Atatürk'ün önderliğinde, cumhuriyet yönetimine kavuştuğumuzu söyleme / yazma

Konu: Bayram Töreninde Gördüklerimiz

Amaç 11: Bayram hazırlıklarını anlatabilme

Davranışlar

1. Sınıftaki bayram hazırlıklarını söyleme / yazma
2. Okuldaki bayram hazırlıklarını söyleme / yazma
3. Çevredeki bayram hazırlıklarını söyleme / yazma

3.3.1. Konular

1. Niçin Bayram Yapıyoruz?
2. Cumhuriyet Yönetiminin Getirdiği Yenilikler
3. Bayram Hazırlıkları
 - a. Sınıfta
 - b. Okulda
 - c. Çevrede
4. Bayram Töreninde Gördüklerimiz

5. Bayrağımız ve İstiklâl Marşı'ımız

6. Atatürk

a. Atatürk'ün Hayatı

1. Doğum Tarihi ve Yeri

2. Anne ve Babası (Ailesi)

3. Ölüm Tarihi ve Yeri (Ailesi)

b. Öğrenim Hayatı

c. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri

1. Plânlı Çalışması

2. Vatan ve Millet Sevgisi

3. İnsan Sevgisi

3.3.2. Atatürk'ün Hayatı

1. Doğum Tarihi ve Yeri

2. Anne ve Babası (Ailesi)

3. Ölüm Tarihi ve Yeri

4. Öğrenim Hayatı

Atatürk'ün Kişiliği Ve Özellikleri

1. Plânlı Çalışması

2. Vatan ve Millet Sevgisi

3. İnsan Sevgisi

3.3.3. Belirli Gün Ve Haftalar

1. Kızılay Haftası (24 Ekim - 4 Kasım)

2. Dünya Çocuk Kitapları Haftası (Kasım ayının ikinci haftası)

3. Atatürk haftası (10 - 16 Kasım)

3.4. Ünite 4: Sağlıklı Büyüyelim

A-Konular

B- Konuların Amaçları Ve Davranışlar

Konu: Vücudumuzun Bölümleri

Amaç 1: Vücudun Bölümlerini Tanıyabilme

Davranışlar

1. Sağlıklı bir vücudun, mutluluğun ve başarının ön şartı olduğunu söyleme / yazma
2. Vücudumuzun bölümlerini göstererek söyleme / yazma
3. Boynun görevini söyleme
4. Omuzun görevini söyleme
5. Elin görevini söyleme
6. Ayakın görevini söyleme

Vücut modeli üzerinde vücudun bölümleri gösterilir. Öğrencilere egzersizlerle boyun, omuz, ayak, el ve kol hareketleri yaptırılır. Öğretmen komut verir, öğrenciler komuta göre söylenen organı çalıştırır.

Üç boyutlu çalışmalar ile organlar yaptırılır. Sağlık konulu filmler izlettirilir. Sunuş olarak şu bilgiler verilir:

Vücudun bölümleri

Başımız boynumuzla gövdemize bağlıdır. Başımızda önemli organlarımız yer alır. Vücudumuzu beyin yönetir. Beyin kafatasının içerisinde yer alır. Başımızda; göz, kulak, burun ve ağız bulunur. Gövdemiz vücudumuzu dik tutar ve içinde yer alan organlarımızı korur. Kollarımız omuzlarımızla gövdemize bağlanır. Omuzlarımız aynı zamanda kollarımızın hareket etmesini sağlar¹²⁹.

Kolun bölümleri; dirsekler, bilekler ve ellerdir. Ellerimizde parmaklarımız vardır. Bacakların bölümleri ise diz, ayak bileği, ve ayaktır. Ellerimizle iş yapar, ayaklarımızla yere basarız. Bacaklarımızla yürür, koşarız¹³⁰.

Konu: Dişlerimiz ve Bakımı

Amaç 2: Diş Sağlığı Bilgisi

Davranışlar

1. Bir dişin kısımlarını levha / model üzerinde gösterme

¹²⁹ Celal Eren, Çiğdem Güzin Gören, İlköğretim Hayat Bilgisi 2, İstanbul 2001, s.81

¹³⁰ Saadettin Ergeneci, Gülsevrim Ergeneci, Tüm Dersler İlköğretim 2, Ankara 2000, s. 209

2. Dişlerin sağlıklı büyümedeki önemini söyleme

3. Diş bakımının önemini söyleme

Dişler ile ilgili resimler çok etkili olacaktır. Çürük ve sağlam diş içeren resimleri karşılaştırma ve sonuç çıkartma dişleri korumanın önemini anlatmada somut öğrenmeler sağlayacaktır. Diş resimleri gösterilirken şu bilgiler sunulur:

Sağlıklı büyüebilmemiz için dişlerimizin bakımı ve temizliği çok önemlidir. Dişlerimizi günde en az iki defa özellikle de yatmadan önce fırçalamalıyız.

Diş sağlığı sadece dişlerle değil tüm bedenin sağlığıyla ilgilidir. Sağlıklı dişler, sindirimin başlangıcı olan çiğneme işinin iyi yapılmasını sağlamaktadır. Dişlerimizi korumayınca, çürümekte ve bize ağrılı acılı günler yaşatmaktadır. Sağlıklı dişler ayrıca, güzel görünmektedirler.

Konu: Dişlerimiz ve Bakımı

Amaç 3: Diş sağlığını koruyabilme

Davranışlar

1. Dişlerini düzenli olarak fırçalama
2. Dişlerini tekniğine uygun olarak fırçalama
3. Dişleri ile ceviz, fındık vb. sert cisimleri kırmama
4. Çok sıcak ve çok soğuk yiyecekleri yememe
5. Düzenli olarak diş doktoruna muayene olma

Öğretmen resimlerden yararlanır. Diş sağlığı ile ilgili filmler izlettirir. Diş fırçalama şeklini lavaboda tüm öğrencilere göstererek uygulattırır.

Gösteri sırasında şu bilgileri verir:

Mine tabakası sert darbelere karşı hassas ve dayanıksızdır. Ceviz, fındık gibi sert kabuklu yiyecekler dişlerin çatlamasına, kırılmasına neden olurlar.

Dişlerimizin sağlığı için fazla sıcak ve soğuk yiyecek ve içeceklerden sakınmalıyız. Dişlerimizi olur olmaz şeylerle karıştırmamalıyız. Beslenmemize dikkat etmeliyiz.

Dişleri doğru fırçalama şeklini bilmeliyiz. Fırçanın üzerine bir miktar macun koyduktan sonra fırçayı diş etinden dişin ucuna doğru uygulamalıyız¹³¹. Fırçalama iki-üç dakika sürmelidir. Fırçalama bittikten sonra ağızımızı bol suyla durulamalıyız. Herkesin kendine ait bir fırçası olmalıdır. Diş fırçasını üç ayda bir değiştirmeliyiz.

¹³¹ Zümre Bilgin, Ülkü Karamustafa, İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2, İstanbul 2000, s.78

Dişlerimizi düzenli fırçalarsak diş etleri güçlenir. Dişlerin arasında kalan ve çürümeye neden olan yiyecekler temizlenir.

Dişlerimizi düzenli olarak kontrol ettirmeliyiz. Dişlerimizle ilgili her hangi bir problem durumunda dişçiye gitmekten korkmamalıyız.

Konu: Derimiz, Tırnaklarımız ve Saçlarımız

Amaç 4: Deri Sağlığı Bilgisi

Davranışlar

1. Derinin görevlerini söyleme
2. Derinin vücudun nerelerinde ince, nerelerinde kalın olduğunu söyleme
3. Deri temizliğinin önemini söyleme

Sunuş bilgileri;

Derimiz dokunma duyusu organımızdır. Varlıkların sert, yumuşak, sıcak ve soğuk olduğunu hissetmemizi sağlarlar.

Vücudumuzu dış etkenlere karşı koruyarak mikropların vücudumuza girmesini önler, zararlı ışınlara karşı korur. Derimiz üzerinde gözenekler vardır. Vücudumuz bazı maddeleri bu gözeneklerden terleme ile dışarı atar. Gözenekler aynı zamanda derinin solunumunu sağlarlar. Derimiz;

- Parmak uçları, ayak tabanlarında, ellerimizin içi kısımlarında, dirseklerimizde ve dizlerimizde kalın,
- Yüz ve boyun kısımlarında ellerimizin üstünde incedir.

Sağlıklı olmak için deri temizliği çok önemlidir. Deri sağlığı için, kışın haftada en az bir kez, yazın her gün banyo yapmalıyız. Banyodan sonra çamaşırlarımızı değiştirmeliyiz. Uyuz, kellik, saçkıran gibi deri hastalıklarında ve deri yanıklarında doktora başvurmeliyiz. Düzenli beslenmeli, derimizi yanıcı güneş ışınlarından korumalıyız.

Amaç 5: Saç Sağlığı Bilgisi

Davranışlar

1. Saçlarımızın şekil ve renklerini söyleme / yazma
2. Saçlarımızın görevini söyleme
3. Saç temizliğinin önemini söyleme / yazma

Öğrencilerin birbirinden farklı saç renkleri örnek gösterilir. Saçların düz, kıvrıkcık şekillerine dikkat çekilir. Saçların başı sıcaktan, soğuktan koruduğu, görünümün güzelliği

için önemli olduğu anlatılır. Saç temizliği için ise; sık sık fırçalama ve taramanın, yıkamanın gerekli olduğu üzerinde durulur.

Amaç 6: Tırnak Sağlığı Bilgisi

Davranışlar

1. Tırnakların yerlerini söyleme / yazma
2. Tırnakların görevlerini söyleme
3. Tırnakların bakımının nasıl yapıldığını söyleme

Tırnakların yerleri öğrencilerin kendi vücutları üzerinde göstermeleri ile buldurulur. Tırnakların parmak uçlarını koruduğu, cisimleri kolayca tutmamıza yaradığı anlatılır. Tırnak bakımı bilgisi uygulamalı olarak verilir.

Amaç 7: Deri, Saç ve Tırnaklarını Temiz Tutabilme

Davranışlar

1. Düzenli olarak banyo yapma
2. Saçlarını düzenli olarak tarama
3. Tırnaklarını düzenli olarak kesme
4. Tırnağını kestikten sonra ellerini sabunla yıkama

Konu: Çocuk Hastalıkları ve Sağlığımız

Amaç 8: Çocuklarda sık görülen hastalıklar bilgisi

Davranışlar

1. Çocuklarda sık görülen hastalıkların adlarını söyleme / yazma
2. Hastalıkların bulaşma yollarını söyleme / yazma
3. İlaçların, evde nasıl saklanması gerektiğini söyleme
4. Hayvanlardan insanlara bulaşabilecek hastalıkları söyleme
5. Dengeli beslenmenin hastalıklardan korunmadaki önemini söyleme
6. Temizliğin hastalıklardan korunmadaki önemini söyleme
7. Aşı olmanın hastalıklardan korunmadaki önemini söyleme
8. Hava durumuna göre giyinmenin hastalıklardan korunmadaki önemini söyleme
9. Açıktaki satılan yiyecekler ile hastalanma arasındaki ilişkiyi söyleme

Çocukların geçirdiği hastalıklara kızıl, kızamık, su çiçeği, difteri, çocuk felci, kabakulak, boğmaca örnekleri verilir. Bu hastalıkların bulaşıcı olduğu söylenerek alınacak önlemler sıralanır. Bunlar; solunan havanın temiz, yenilen besinlerin sağlığa uygun şekilde hazırlanmış olmasına, kullanılan eşyaların ve vücudun temizliğine özen gösterme olduğu açıklanır.

Bazı hastalıkların hayvanlardan geçtiği üzerinde durularak sıtma, kuduz örnekleri verilir.

Hastalıklardan korunma yolları tahtaya yazılır ve üzerinde tartışılır. Bu yollar;

- Tüm besinlerden eşit olarak yemeli, yemek seçmemeliyiz.
- El ve vücut temizliğine dikkat etmeliyiz.
- Meyve ve sebzeleri yıkamadan yememeliyiz.
- Hastalıklara yakalanmamak için zamanında aşı olmalıyız.
- Hava durumuna göre giyinmeliyiz. Kışın kalın, yazın ince giysiler giymeye dikkat etmeliyiz.

- Açıkta satılan yiyecekleri asla yememeliyiz.

Amaç 9: Sağlığını Korumaya Özen Gösteriş

Davranışlar

1. Hava durumuna uygun giyinme
2. Beslenmede yiyecek ayırt etmeme
3. Açıkta satılan yiyecekleri yememe

Amaç 10: Hastalanınca yapılacak işler bilgisi

Davranışlar

1. Hastalanınca neler yapılması gerektiğini söyleme
2. Doktorun önerilerine uyulmasının önemini söyleme
3. İlâç kullanırken nelere dikkat edileceğini söyleme
4. İlâçların / tarım ilâçlarının, çocukların ulaşamayacakları yerlerde saklanması gerektiğini söyleme

Sınıfa çağrılacak bir doktor bu konuda iyi bir kaynak olacaktır.

Konu: Kazalardan Korunma

Amaç 11: Kaza ve tehlikelerden korunabilme

Davranışlar

1. Kaza ve tehlikelere karşı dikkatli olma
2. Kazalara yol açabilecek davranışlardan kaçınma
3. Kaza durumunda ilgililerden yardım isteme
4. Kazalarda ilk yardımın ne olduğunu söyleme

Kazaların çıkış nedenleri, alınacak önlemleri içeren film izlettirilir. Konu ile ilgili resimler incelenir. Şu bilgiler sunulur:

Ev kazaları bilgisizlik, dikkatsizlik ve kuralları çiğneme sonucu meydana gelir. Bu kazalar, zehirlenme, yaralanma, sakat kalma ve ölümlere neden olurlar. Kazaları önlemek içinse fırın, ütü, buzdolabı, çamaşır makinesi gibi elektrikle çalışan araçları kullanırken kullanma talimatına uymalı, fişlerin, kordonların uygun şekilde yerleşmiş olmasına dikkat etmeliyiz. Yanıcı ve patlayıcı maddelerle, bıçak, çatal gibi kesici ve delici araçlarla oynamamalıyız. İlaçları büyüklerimizin izni ile almalı, zehirli maddelere dokunmamalıyız. Oyun için caddeden uzak yerlerde park ve bahçeleri tercih etmeliyiz. Kazalara yol açabilecek davranışlardan sakınmalıyız. Yolda kaldırımlardan yürümeli, trafik işaretlerine uymalı, okulda koşmamalıyız. Kazalara karşı evimizde ilk yardım malzemesi bulundurmalıyız. Bu ilk yardım malzemeleri, pamuk, gazlı bez, sargı bezi, tentürdiyot, yara merhemi, makastır. Bu malzemeleri ecza dolabında bulundurmalıyız.

Kaza geçirdiğimiz zaman okulda isek hemen öğretmenlerimize haber vermeliyiz. Eğer evde, sokakta veya herhangi bir yerde isek büyüklerimize haber vermeli hemen doktora gitmeliyiz. Acil yardım için telefon numarası 112 'dir.

Konu: Sağlık Kurumları

Amaç 12: Sağlık kurumlarını tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresindeki sağlık kurumlarının adın söyleme / yazma
2. Sağlık kurumlarında çalışanların görevlerini söyleme
3. Eczanelerin görevlerini söyleme

Çeşitli sağlık kurumlarına düzenlenecek bir gezi ile yetkili kişilerden önemli bilgiler alınabilir. Şu bilgiler verilir.

Hasta olduğumuz zaman başvuracağımız çeşitli sağlık kurumları vardır. Bu kurumlar, sağlık ocakları, dispanserler, hastaneler, eczanelerdir. Sağlık ocakları, köylerde, kasabalarda ve bazı yerleşim yerlerinde bulunurlar. Sağlık ocaklarında doktor, sağlık memuru, hemşire, ebe bulunur. Dispanserler, sağlık ocaklarından daha büyük ve bir uzman doktoru bulunan sağlık kuruluşlarıdır. Hastaneler, hastaların, yaralıların, hastalık şüphesi olanların teşhis ve tedavi edildiği kurumlardır. Hastanelerde ameliyathaneler, laboratuvarlar ve çeşitli cihazlar vardır. Eczaneler, hastaların iyileşmeleri için ilaç satan, doktorun yazdığı reçetelere göre ilaç veren kuruluşlardır.

3.4.1.Konular

1. Vücudumuz ve Bölümleri
2. Dişlerimiz ve Bakımı
3. Derimiz, Tırnaklarımız ve Saçlarımız
4. Çocuk Hastalıkları ve Sağlığımız
5. Kazalardan Korunma
6. Sağlık Kurumları

3.4.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. Öğretmenler Günü (24 Kasım)
2. Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)

3.5.Ünite 5: Taşıtlar ve Trafik

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Taşıtlar

1.Çevremizdeki Taşıtlar

2.Taşıtlar ve Çeşitleri

a.Kara Taşıtları

b.Deniz Taşıtları

c.Hava Taşıtları

Amaç 1: Taşıtları tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresinde gördüğü taşıtların adlarını söyleme / yazma
2. Kara taşıtlarının adını söyleme / yazma
3. Kara taşıtlarının hareket noktalarının gar ve terminal olduğunu söyleme / yazma
4. Kara taşıtlarının hareket ettikleri yolların karayolları ve demiryolları olduğunu söyleme / yazma
5. Kara taşıtlarını kullananların meslek adının şoför ve makinist olduğunu söyleme / yazma
6. Hava taşıtlarının adlarını söyleme / yazma
7. Hava taşıtlarının hareket noktalarının hava limanı olduğunu söyleme / yazma
8. Hava taşıtlarının hareket ettikleri yolların hava yolları olduğunu söyleme / yazma

9. Hava taşıtlarını kullananların meslek adının pilot olduğunu söyleme / yazma
10. Deniz taşıtlarının adlarını söyleme / yazma
11. Deniz taşıtlarının hareket noktalarının liman olduğunu söyleme / yazma
12. Deniz taşıtlarının hareket ettikleri yolların deniz yolu olduğunu söyleme / yazma
13. Deniz taşıtlarını kullananların meslek adının kaptan olduğunu söyleme
14. Verilen taşıtlar içinden isteneni seçip gösterme

“Çevremizde yük ve yolcu taşıyan değişik araçlar görürüz. Bu araçlar sizce neler olabilir?” sorusu ile dikkat çekilir.

Öğretmen hazırlamış olduğu uçak, kamyon, otobüs, tren, tır gibi taşıt resimlerini öğrencilere göstererek hangilerine binmiş olduklarını ya da hangilerini gördüklerini sorar. Alınan basit yanıtlardan sonra bu kez de arabaların ne işimize yaradığı konusunda tartışma başlatılır. Öğrencilerin yoğun katılımı az çok tüm öğrencilerin fikir edinmeleri sağlanır. “Arabalar ne işimize yarar? Neden arabalara ihtiyaç duyarız? Arabalar olmasaydı insanların yaşamında ne gibi zorluklar ortaya çıkardı?” pekiştireçleri verilerek öğrenciler düşünmeye sevk edilir.

Öğretmen şu bilgileri sunar: İlk insanlar bir yerden başka bir yere gitmek istediklerinde yürümek zorundaydılar. Zamanla yürümek yerine bazı hayvanları eğiterek onları kullanmaya başladılar. Çok sonraları tekerleği icat ettiler ve ilk arabalar yapıldı. Bugün ise eşyalarımızı bir yerden başka bir yere taşımada, yolculuk etmede taşıtlardan yararlanıyoruz.

Taşıtlar 3 çeşittir:

- 1.Kara taşıtları
- 2.Hava taşıtları
- 3.Deniz taşıtları

Biz çoğunlukla kara taşıtlarını kullanıyoruz. Kara taşıtları denildiğinde ilk olarak akıllarına gelen araçlar saydırdıktan sonra öğretmen ulaşılan bu taşıt isimlerini tahtaya yazar ve tekrarlar. Kara taşıtlarına örnek olarak kağıt, at arabası, bisiklet, motosiklet, otomobil, kamyon, tren verilir. Burada öğrencilere önceden belirlenip sınıfa getirttiği basit malzemelerle örneği verilen taşıt modeller yaptırılır.

“Karada hareket eden kara taşıtları ile nerelere gideriz?” sorusuna alınan cevabın ardından kara taşıtlarının hem şehir içinde hem de şehirler arası yollarda çalıştıkları bilgisi verilir. Şehirler arası taşıtların yolcularını indirip bindirdikleri yere otogar dendiği söylendikten sonra otogar gören öğrencilere burayla ilgili izlenimleri anlatılır.

Şu bilgiler sunulur:

Otobüs, dolmuş gibi taşıtları kullanan kişilere şoför, inilip binilen yere de durak denir. Kara taşıma araçlarından trenleri kullanan şahıslara makinist, yolcu ve yük aldıkları yere ise gar denir. Kara taşıtları karayolu veya demir yolunu kullanır.

Hava taşıtları ile ilgili bilgileri kontrol edildikten sonra uçak helikopter, balon ve füze örnekleri verilir. Hava taşıtlarını kullanan kişilere pilot, bu taşıtların inip kalktığı yere ise hava limanı dendiği söylenir.

Deniz taşıtlarına vapur, tanker, deniz otobüsü, örnekleri verilir. Bu taşıtların hareket ettikleri yollara deniz yolu, bu taşıtların hareket noktalarının liman kullananların meslek adının ise kaptan olduğu bilgisi verilir. Sunulan bilgilerin öğrencilerde kalıcı izler bırakması amacıyla şu oyunlaştırmalar uygulanabilir. İlk olarak kibrit kutularını iplerle bir birine eklemek sureti ile oluşturulan tren modeli kullanılarak demir yolu, içi su dolu leğene kağıttan gemilerle deniz yolu, kağıttan uçak modeli yaparak yada model uçaklarla havayolu bilgileri pekiştirilebilir.

Konu: Taşıtların Yararları

Amaç 2: Taşıtların yararları bilgisi

Davranışlar:

1. Taşıtlardan nasıl yararlanıldığını söyleme / yazma
2. Verilen taşıtların hangi hedefler için kullanıldığını söyleme / yazma

Taşıtların yararları tartışma yöntemiyle buldurulur. Yararlar şu şekilde sıralanır ve tahtaya yazılır:

- Bir yerden başka bir yere gitmemiz taşıtlar sayesinde kısa ve rahat olur. (Otobüs, araba, tren, uçak)
- Sebze ve meyvelerimiz bozulmadan yerlerine ulaşır. (Kamyon, tır, kamyonet, gemi)
- Çeşitli makineler ve malzemeleri kolay bir şekilde taşırız. (Kamyon, tır, gemi)
- Tarımda kullanılarak tarımı kolaylaştırır. (Traktör, kağıt)
- Yaralı ve hastaları zamanında hastanelere ulaştırırız. (Ambulans)
- Yangınları söndürmemiz kolay olur. (İtfaiye)
- Yakınlarımızdan haber alırız. Paket göndeririz. (Posta arabaları)
- Toplu taşımacılıkta yakıttan tasarruf ederiz. (Otobüs, minibüs)
- Spor yaparız. (Yelkenli, balon, bot, bisiklet)

Konu: Taşıtlarla Yolculuk

1.Taşıtlara İnme ve Binme

2.Taşıt İçinde Davranışlar

Amaç 3: Yolculuklarda uyulacak kuralları kavrayabilme

Davranışlar

1. Taşıtlara inip binerken uyulması gereken kuralları açıklama
2. Taşıt içinde nasıl davranılması gerektiğini açıklama
3. Kurallara uyulmadığında neler olabileceğini açıklama

Kurallar şu şekilde sıralanıp tahtaya yazıldıktan sonra maddeler üzerinde tek tek

durulur:

- Taşıtların hareket yerlerine zamanında gitmeliyiz.
- Taşıtlara binmeden önce sıra olmalıyız.
- Taşıtlara biniş kapısından binmeli, iniş kapısından inmeliyiz.
- Taşıtlarda hastalara, yaşlılara, sakatlara, gazilere, hamile ve çocuklu bayanlara,

bayanlara yer vermeliyiz¹³².

- Hareket halindeki araçlara binmeye kalkışmamalıyız.
- Taşıtlara zarar verecek hareketlerden kaçınmalıyız.
- Taşıtlar durmadan inmeye kalkışmamalıyız.
- Otobüslerde inmeden "Duracak" düğmesine basmalıyız.
- Taşıtlarda yüksek sesle konuşmamalıyız.
- Sürücüyü konuşturmamalıyız.
- Elimizi, kolumuzu taşıtlardan dışarı çıkarmamalıyız.

Konu:Trafik

1. Trafik Kuralları

Amaç 4: Trafik kurallarını kavrayabilme

Davranışlar

1. Trafik ışıklarının anlamını söyleme / yazma
2. Karşıdan karşıya geçişlerde dikkat edilecek trafik kurallarını söyleme / yazma
3. Yayalarla ilgili trafik levhalarının anlamını söyleme / yazma
4. Karşıya nerelerden geçilmesi gerektiğini söyleme / yazma

¹³² Hüseyin Hüsnü Tekişik, İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2, Ankara 2000, s. 93

5. Trafik polisinin işaretlerine niçin uyulması gerektiğini açıklama

6. Cadde trafik elverişliliğinin, günün, mevsimin ve hava şartlarının durumuna göre nasıl değiştiğini söyleme / yazma

Basit malzemeler kullanılarak trafik işaret modeli, trafik levhaları, taşıt modelleri yaptırılır. Trafik kuralları dramatizasyonla somutlaştırılır. Örneğin yay geçidi çizilir, karşıdan karşıya geçişte dikkat edilecek hususlar anlatılır.

Şu bilgiler sunulur:

Trafiğin düzenli ve kazasız olarak işlemesi için bir çok trafik kuralı vardır. Bu bunlar tehlikelerden korur ve uyarırlar. Trafik lambaları sürücü ve yayaların nasıl hareket edeceğini gösterirler. Trafik lambalarındaki ışıkların anlamlarını bilmek ve ona göre davranmak çok önemlidir. Işıkların anlamları:

Kırmızı ışık: Yol kapalıdır. Dur ve bekle.

Sarı ışık: Geçmeye hazır ol.

Yeşil ışık: Geç.

Trafik işaret levhaları trafiği düzenler, bilgi verir, tehlikelere karşı uyarır. Durma ve park yerlerini gösterir. Otoyolları belirlerler. Trafiğin akışı için çok önemli olan bu levhaların yerlerinden sökülmemesi, yönlerinin değiştirilmemesi, taşlanmaması, kirletilmemesi gerekir. Karşıdan karşıya geçerken trafik polisinin, trafik işaretlerinin, işaretlenmiş yaya ve okul geçitlerinin veya alt ve üst geçitlerinin bulunduğu yerleri tercih etmeliyiz. yaya geçitlerinde trafik polisi ve trafik ışıkları var ise trafik polisinin işaretlerine uymalıyız. Eğer polis yoksa ışıklara göre hareket etmeliyiz. Duran bir aracın hemen önünden, arkasından, duran ilk aracın arasından geçmek çok tehlikelidir.

Daima yolda yaya kaldırımından yürümeliyiz. Yaya kaldırımı olmayan yolların sağ tarafından yürümeliyiz. Yay geçidi olmayan yollarda köşe başlarından geçmeliyiz.

Trafik hava koşullarından etkilenir. Yağan kar ve şiddetli yağmur, sis, karanlık, görüş mesafesinin daralmasına neden olarak kazalar meydana getirir. Buzlanma ve yağış araçların kaymasına neden olur.

Konu: Trafik Kazalarından Korunma

Amaç 5: Trafik kazalarından korunmanın yollarını kavrayabilme

Davranışlar

1. Cadde ve sokakta oynamanın sakıncalarını açıklama
2. Trafik işaret ve levhalarına uyulmadığında neler olabileceğini söyleme

3. Taşıtlarda emniyet kemerini kullanmanın gereğini açıklama
4. Bisiklet kullanırken nelere dikkat edileceğini söyleme
5. Paten, kay kay kullanırken nelere dikkat edileceğini söyleme / yazma

Şu bilgiler sunulur:

Trafik kazaları dikkatsizlik sonucu oluşur. Sürücüler kadar yayalarda dikkatli olmak zorundadırlar. Trafik kazalarından korunmanın yolu tüm kurallara uymaktır. Cadde ve sokaklarda oyun oynamamalıyız. Yaralanabilir ve sakat kalabiliriz. Yollarda trafik işaret ve levhaları vardır. Yollarda yürürken, karşıdan geçerken bu levhalara uymalıyız. Otomobil içinde çocuklar arka koltuğa oturmalı, mutlaka emniyet kemeri takmalıdırlar. Emniyet kemeri ani fren yapıldığında bir yere çarpılmayı önler. Cadde ve sokaklarda bisiklet, kay kay kullanmamalıyız. Bunlara parklarda ve bahçelerde binmeliyiz. Bisikleti tek elle kullanmamalı, koruyucu giysiler giymeliyiz.

Konu: Trafik İşaret ve Levhalarını Koruma

Amaç 6: Trafik işaret ve levhalarını korumanın önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Trafik levha ve işaretlerini koruma nedenini açıklama
2. Trafik işaret ve levhalarına zarar verenlerin uyarılması gerektiğini söyleme

Konu: Taşıtları Koruma

Amaç 7: Taşıtları korumanın önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Taşıtlara zarar verilmemesi gerektiğini söyleme
2. Taşıtlara zarar verilmemesinin nedenini söyleme
3. Taşıtlara zarar verenlerin uyarılması gerektiğini söyleme
4. Taşıtlara zarar verenlerin nasıl uyarılması gerektiğini söyleme

Taşıtlar tüm toplumun yaşamını kolaylaştıran çok önemli araçlardır. Taşıtların yapımında, onarımında hem çok para hem de çok emek harcanmaktadır. Çünkü taşıtlar pahalı araçlardır. Taşıtlara zarar verilmemelidir. Taşıtların kapılarını ve ya herhangi bir yerini çizmek, koltuklarını kesmek, çöpleri içine atmak, üzerlerine yazı yazmak, kapılarını hızlı kapatmak sadece taşıta değil devlet malına zarar vermektir. Taşıtlara zarar verenleri uyarmalıyız.

Konu:Trafik Kuralları

Amaç 8: Trafik kurallarına uyabilme

Davranışlar

1. Yola çıkarken dikkatli olma
2. Yola koşarak çıkmama
3. Yaya kaldırımından yürüme
4. Karşıdan karşıya yaya geçitlerinden geçme
5. Karşıdan karşıya önce soluna, sonra sağına, tekrar soluna bakıp hızlı adımlarla

zikzak çizmeden geçmek

6. Yaya kaldırımı olmayan yerlerde soldan yürüme
7. Yaya geçitlerinde yayalar için yeşil yanınca karşıya geçme
8. Yaya geçitlerinde yayalar için kırmızı yanınca durma
9. Taşıtlar durmadan inip binmeme
10. Taşıtların penceresinden elini, kolunu ve başını çıkarmama
11. Cadde ve sokakların ve tehlikeli yerlerinden karşıya geçmeme
12. Trafik polisinin işaretlerine uyma
13. Taşıtların arkasına asılmama
14. Park etmiş taşıtların arasından geçmeme
15. Yollarda oyun oynamama

3.5.1.Konular

1. Taşıtlar
 - a. Çevremizdeki Taşıtlar
 - b. Taşıt Çeşitleri
 1. Kara Taşıtları
 2. Deniz Taşıtları
 3. Hava Taşıtları
 - c. Taşıtların Yararları
 - ç. Taşıtlarla Yolculuk
 1. Taşıtlara İnme Binme
 2. Taşıt İçinde Davranışlar
 2. Trafik
 - a. Trafik Kuralları

- b. Trafik Kazalarından Korunma
- c. Trafik İşaret ve Levhalarını Koruma
- 3. Taşıtları Koruma

3.5.2.Belirli Gün ve Haftalar

- 1. Veremle Savaş Eğitimi Haftası (Ocak ayının ilk haftası)
- 3. Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının ikinci pazartesi günü ile başlayan haftası)

3.6.Ünite 6 : İletişim

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Kişisel İletişim Araçları

Amaç 1: İletişim bilgisi

Davranışlar

- 1. İletişimin anlamını söyleme / yazma
- 2. İletişim kurduğu kişilere örnekler verme

Ünite ilgili resimlerden, levhalardan yararlanılır. Sunuş olarak;

İletişim, insanların bilgi, haber ve düşüncesini çeşitli araçlarla başkalarına ve ya başka yerlere aktarmasıdır. İnsanların birlikte yaşaması iletişimi ortaya çıkarmıştır. Birbirlerinden ayrı kalan kişiler duygu, düşünce, istek ve bilgileri mektup, telefon, tebrik, kart, davetiye, telsiz, telgraf ve faks gibi iletişim araçları ile paylaşırlar.

Konu:Kişisel İletişim Araçları

Amaç 2:İletişim araçları bilgisi

Davranışlar

- 1. Kişisel iletişim araçlarının adlarını söyleme / yazma
- 2. Kitle iletişim araçlarının adlarını söyleme / yazma
- 3. Kitle iletişim araçlarından görsel - işitsel, yazılı, yalnız işitsel, yalnız görsel

olanları seçip işaretleme

İLETİŞİM ARAÇLARI

Kişisel İletişim Araçları	Kitle İletişim Araçları
Mektup, tebrik, kart, davetiye, telefon, telgraf, faks, internet	Televizyon, radyo, gazete, kitap, dergi, bilgisayar

İletişim araçları

- Görsel-işitsel (Televizyon,sinema)
- Yazılı (mektup, tebrik, gazete, dergi, kitap...)
- Yalnız işitsel (Telefon, radyo, telsiz....)
- Yalnız görsel (Bilgisayarlar)

Konu:İletişim Araçlarının Gelişimi

Amaç 3: İletişimin gelişimi bilgisi

Davranışlar

1. Eskiden iletişimin nasıl sağlandığını söyleme / yazma
2. Günümüzde, iletişimin nasıl sağlandığını söyleme / yazma

İnsanların bir arada yaşamaları sonucu iletişim ihtiyacı doğmuştur. Bunun için çeşitli araçlar geliştirmişlerdir. İlk insanlar birbirleriyle haberleşmek için yüksek tepelerde ateş yakarak gece ateşin ışığı, gündüz ise ateşin dumanı ile iletişim kurarlardı. Yazı bulununca mektuplar yazılmaya başlandı. Mektuplar yay yada atlı haberciler ile gönderilirdi. Daha sonra atla çekilen posta arabaları kullanıldı. İletişimde güvercin ve köpekten yararlanıldı. Zamanla güvenli iletişim araçları gelişti. Tren, vapur, uçak gibi taşıtların yapılması iletişimi kolay ve güvenli olarak sağlanabilmesini sağladı. Gazete çıkarıldı, postaneler kuruldu, radyo ve televizyon icat edildi.

Günümüzde iletişim daha da kolay hale geldi. Uzaya yerleştirilen uydular aracılığıyla televizyonlarla birbirlerinin yayınlarını izleyebilme, internet adı verilen bilgisayar sistemi ile dünyanın her yeri ile iletişim kurabilme imkanlarına ulaşılmıştır.

Konu:Kitle İletişim Araçları

Amaç 4: İletişim hizmetlerini tanıyabilme

Davranışlar

1. Postanede yapılan işleri söyleme / yazma
2. Postacının görevlerini söyleme / yazma
3. İletişimde telefonün işlevlerini söyleme
4. İletişimde bilgisayarın / internet'in, belge geçer (faks) cihazının işlevlerini söyleme

"Postacı"şarkısı öğretilir. Postaneye gezi düzenlenmelidir. Postanede yapılan işler postane görevlilerinden dinletilmelidir. Gezi öncesi postane ile ilgili görevlilere sorulmak

üzere sorular hazırlattırılmalıdır. Postanede bulunan bölümler, mektup, kart, koli, para, telgraf, telefon, telefon kartı, telgraf ve havale kağıtları alınan yerler ve bölümler gösterilir. Gezi sonrası edinilen tecrübeler değerlendirilir.

Şu bilgiler sunulur:

Yurdumuzda iletişimi PTT, Türk Telekom ve bazı özel iletişim kuruluşları sağlar. Postanede mektup, havale, paket gönderebilmemiz için bazı gişeler vardır. Telefonla ilgili işleri telefon gişesinden yapar, telgraflarımızı telgraf gişesinden göndeririz. Pul gişesinden pul alır, mektuplarımıza yapıştırır, posta kutusuna atarız. Ayrıca APS (Acele Posta Servisi) ve paket gönderme servisleri vardır.

Konu: Kitle İletişim Araçları

Amaç 5: Kitle iletişim kurumlarında çalışan görevlileri tanıyabilme

Davranışlar

1. Muhabirin görevini söyleme / yazma
2. Sunucunun görevlerini söyleme / yazma
3. Kameramanın görevlerini söyleme / yazma

Dünyada, ülkemizde gelişen olayları kitle iletişim araçları aracılığı ile öğreniriz. Tüm toplumları ilgilendiren olaylar aynı anda görülür, duyulur ve öğrenilir. Gazete, televizyon ve radyo kuruluşlarında bu haberleri hazırlayan, olaylarla ilgili bilgileri toplayan muhabirler vardır. Gazete, dergi için fotoğraf toplayan, olayların çekimini yapan kameramanlar çalışır. Hazırlanan haberleri ise sunucu düzenli bir biçimde bize aktarır.

Konu: Kimlerle ve Nasıl İletişim Kurarız?

Amaç 6: İletişimin önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Kimlerle iletişim kurulduğuna örnekler verme
2. İletişimin bireyler açısından önemini açıklama
3. İletişimin toplum açısından önemini açıklama

Öğrencilere kimlerle iletişim kurduklarına yönelik soru sorulur ve tartışılır. İletişim araçları olmasaydı hayatımızda ne gibi değişiklikler olabileceği ve topluma etkileri tartışma sonucu buldurulmaya çalışılır.

Konu:Kitle İletişim Araçları

Amaç 7: İletişim araçlarının kullanımını kavrayabilme

Davranışlar

1. Mektup zarfında isim ve adresin yazılacağı yerleri gösterme
2. Başkasının mektubunun açılmaması gerektiğini söyleme
3. Telefonda konuşmaya örnekler verme
4. Telefonda konuşurken uyulması gereken kuralları açıklama
5. Başkasının telefon konuşmasını dinlememe
6. Bir gazetede güncel haberlerin konularına göre bulunduğu bölümleri gösterme
7. Radyo dinlerken, televizyon izlerken uyulması gereken kuralları açıklama
8. Posta kodunun önemini söyleme
9. Belge geçer (faks) cihazının önemini söyleme

Mektup kağıdı ve zarfı getirtilerek örnek mektup ve zarf yazımı üzerinde çalışmalar yaptırılır. Bunun için örnek tahtaya yazılır. Öğretmen hazırlamış olduğu mektup ve zarf yazılımı örneklerini öğrencilere incelettirir. Örnekler ışığında öğretmen gerekli rehberliği yaparak mektup ve zarf üzeri yazmalarını sağlar.

Şu bilgileri sunar; mektup temiz bir kağıda okunaklı bir şekilde yazılır. Mektupta yazılan tarih ve yer belirtilir. Sağ alt köşeye ad ve soyad yazıldıktan sonra imza atılır ve sol alt köşeye adres yazılır. Tamamlanan mektup zarfa yerleştirilir. Zarfın sol üst köşesine gönderici adı, soyadı ve adresi yazılır. Zarfın orta kısmına sağa yakın olarak alıcının adı ve adresi yazılır. Zarfın üzerine posta kodu yazılması gerekir. Posta kodunun yazılması mektupların kolayca gideceği yere çabuk ulaşmasını sağlaması açısından önemlidir. Son olarak pul yapıştırılır.

Öğretmen sınıfa bir telefon getirir. Telefonda konuşma kurallarını uygulamalı olarak gösterir.

Şu noktaları açıklar;

- Telefonda konuşmaya iyi dileklerle başlamalıyız.
- Konuşmaya başlamadan önce kendimizi tanıtmalıyız.
- Konuşmamızın kısa olmasına özen göstermeliyiz. Konuşmalarımızı iyi dileklerle bitirmeliyiz.
- Yanlış aramalarımızda karşımızdaki kişiden özür dilemeliyiz.
- Başkalarının telefon konuşmalarını dinlememeliyiz.
- Cep telefonlarını yasak olan yerlerde kullanmamalıyız.

Diğer iletişim araçları gerçek şekliyle gösterilmeye çalışılır. Örneğin, radyo ve televizyon dinlerken uyulması gereken kurallar uygulanır.

Dilekçe, mektup gibi yazılı belgelerin yanında acil, çabuk ulaştırmamız gereken belgeleri belge geçer (Faks) ile ulaştırabiliriz. Belge geçere (Faks) konulan belgenin kopyası karşı taraftan çıkar.

Sınıfa çeşitli gazeteler getirilir. Öğrencilere incelettirilir. Gazetede ki haber köşelerini bulmaları ve okumaları istenir.

Konu:Acil Telefonlar

Amaç 8: Acil telefon bilgisi

Davranışlar

1. Polis, acil servis, itfaiye ve jandarmanın telefon numaralarını söyleme
2. Acil telefon numaralarının hangi durumlarda kullanıldığını söyleme

Acil telefonlar:

110	→	Yangın
112	→	Sıhhi imdat
154	→	Trafik polisi
155	→	Polis imdat
156	→	Jandarma imdat

Bu numaraları acil durumlarda aramalıyız. Acil telefonları gereksiz yere meşgul etmemeliyiz. Konuşmamız biter bitmez telefonu kapatmalıyız. Aksi halde gerçekten yardımı olan kişilerin yardımını engellemiş oluruz.

Amaç 9: Yeni iletişim yollarını tasarlayabilme

Davranışlar

1. Basit malzemelerden iletişim araçları tasarlama
2. Okul duvar gazetesinin çocuk sayfasını kendine göre düzenleme

Basit malzemelerden üç boyutlu çalışmalar tasarlama ve uygulama üzerinde durulur. Ünite süresince toplanan iletişim araçları resimleri okul gazetesini ve ünite köşesinde sergilenir.

Basit telefon yapılır. Bunun için dört- beş metre hortumun iki ucuna huni takılır. İki öğrenci bu hunileri kulağına götürür. Konuşma yaptırılır. Tüm öğrencilere denettirilir.

3.6.1.Konular

1. Kişisel İletişim Araçları
2. Kitle İletişim Araçları
3. İletişim Araçlarının Gelişimi
4. Kimlerle ve Nasıl İletişim Kurarız?
5. İletişim Araçlarının Kullanımı
6. Acil Telefonlar

3.6.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. Milli Eğitim Bakanlığı Vakfı Kuruluş Günü (19 Şubat)
2. Yeşilay Haftası (1-7 Mart)

3.7.Ünite 7:Görüyorum Duyuyorum

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Işık ve Görme

Amaç 1: Işık bilgisi

Davranışlar

1. Işığın bir aydınlatma ve ısıtma aracı olduğunu söyleme / yazma
2. Işığın önemini söyleme / yazma
3. Dünya'nın ışık alan aydınlık kısmının gündüz olduğunu söyleme / yazma
4. Dünya'nın ışık almayan karanlık kısmının gece olduğunu söyleme / yazma

Öğretmen öğrencilere gece gündüz oluşumunu deneyle gösterir. Bu deneyde dünya modeli üzerine bir el feneri veya mum tutar. Işık kaynağı tutulurken bir taraftan dünya modelini ekseni etrafında döndürür. Dünyanın döndükçe ışık kaynağına olan yüzlerinin aydınlandığına, diğer tarafların ise karanlıkta kaldığına dikkat çekilir. Ancak dünya döndükçe diğer yüzlerinin aydınlandığı gösterilir. Dünyanın bu ekseni etrafında bir tam dönüşünü 24 saatte tamamladığı önemle vurgulanır. Dünya modeli bulunmadığı takdirde top, portakal gibi nesnelerden yararlanılabilir. Şu bilgiler sunulur ve yazdırılır:

Karanlık bir ortamda çevremizdeki cisimleri karanlıkta göremeyiz. Kitap okuyamayız, yazı yazamayız. Işık, bir çok şeyi görmemizi sağlar. Hayatımızı kolaylaştırır.

En büyük ışık kaynağı Güneş'tir. Güneş ışığı, Dünya' mızı hem aydınlatır hem de ısıtır.

Dünya' nın ışık alan aydınlık kısmı gündüzdür. Gündüz, her taraf ısınır. Dünya' nın ışık almayan diğer kısmı gecedir. Gece, karanlık ve gündüze göre soğuktur.

Gece evlerimizi ve çevremizi elektrikle aydınlatırız. Elektrik, ışık kaynağıdır. Elektrik lambası ise aydınlanma aracıdır. Yakılınca ışık verir. Yanan mum, el feneri ve ocak da birer ışık kaynağıdır. Çünkü bu araçlar yakılınca etrafına ışık verir. Çevreyi aydınlatır.

Elektrik lambasına ve diğer ışık kaynaklarına elimizi uzatalım. Elimizin ısındığını anlarız. Işık aynı zamanda ısı kaynağıdır. Hem aydınlatır hem de ısıtır.

Konu: Işık ve Işık Kaynakları

Amaç 2: Işık kaynakları bilgisi

Davranışlar

1. Geceleri, evimizin ve çevremizin elektrikle aydınlatıldığını söyleme / yazma
2. Elektrik dışında diğer aydınlanma araçlarının adını söyleme / yazma
3. Işık kaynaklarına örnekler verme

"Gece elektrikler kesildiğinde evi ne ile aydınlatıyorsunuz?" sorusu ile derse girilir. Alınan cevaplardan da yararlanılarak ısı ve ışık kaynaklarına örnekler verilir. Resim ve levhalarla ilgi çekilir, anlatım pekiştirilir. Çeşitli aydınlanma araçlarından uygun boyutta olanları sınıfa örnek olarak getirilir.

Konu: Işık ve Görme

Amaç 3: Işık ve görme bilgisi

Davranışlar

1. Görme organının adını söyleme / yazma
2. Aydınlıkta neden gördüğümüzü söyleme / yazma
3. Karanlıkta neden az gördüğümüzü söyleme
4. Kendinin ve arkadaşlarının göz renklerini söyleme
5. Göz bebeğinin görmemizi sağladığını söyleme
6. Işık az geldiğinde göz bebeğinin büyüdüğünü söyleme
7. Işık çok geldiğinde göz bebeğinin küçüldüğünü söyleme

Sınıf bir siyah bir perde yardımıyla karartılır. Bu karartma ile birlikte mum veya fener kullanılarak aydınlatma sağlanır. Öğrencilere çevrelerindeki eşyaları karanlıkta ve aydınlıkta görme karşılaştırması yaptırılır.

Şu bilgiler sunulur:

Işık, varlıkları görmemizi sağlar ancak aydınlıkta, çevremizdeki varlıkları görebiliriz. Şekillerini ve renklerini ayırırız.

Gece odamızın perdesini kapatalım. Odamızı aydınlatan lambayı söndürelim. Odadaki eşyaları net görebiliyor muyuz? Göremeyiz. Çünkü ışık kaynağı yoktur. Görmemizi sağlayan ışıktır.

Kendi gözünüzün rengini söyleyiniz. Arkadaşlarınızın gözlerine bakarak sınıftaki farklı göz renklerini belirleyiniz. Göz görmemizi sağlayan organımızdır. İnsan gözü çeşitli renklerde olur. Siyah, ela, mavi yeşil gibi göz renkleri vardır. Renkli kısım, gözümüzün ortasındaki renkli kısımdır. Bu yuvarlak kısmın ortasında " göz bebeği" vardır. Işık, gözümüze göz bebeğinden girer. Göz bebeği görmemize yardımcı olur.

Sınıfımıza küçük bir el feneri getirelim. Öğretmenimizin gözetiminde el fenerini yakarak bir arkadaşımızın gözüne yaklaştıralım. Arkadaşımızın gözbebeğinde bir değişme oldu mu?

Işık kaynağından azla ışık geldiği zaman göz bebeği küçülür. Az ışık geldiği zaman ise göz bebeği büyür.

Konu:Işık ve Renk

Amaç 4: Renk bilgisi

Davranışlar

1. Çevremizde gördüğümüz renkleri söyleme
2. Renklerin ışıktaki görüldüğünü söyleme
3. Gökkuşağındaki renkleri söyleme / yazma
4. Gökkuşağı renklerinin başka nerelerde görüldüğüne örnekler verme
5. Değişik renkler arasından istenilen rengi gösterme
6. Uzaktan daha kolay algılanan renkleri söyleme / yazma
7. Trafik düzenlemelerinde kullanılan renklerin anlamlarını söyleme / yazma
8. Dur anlamında neden kırmızının kullanıldığını söyleme
9. Sıcak su musluğunun kırmızı renkle gösterildiğini söyleme

10. Soğuk su musluğunun mavi renkte gösterildiğini söyleme

11. Okullarda takımların neden farklı forma giydiğini söyleme

Yağmurdan sonra güneş çıkarsa bir gökyüzünde bazen gökkuşağı oluştuğunu görürüz. Gök kuşağı altı renkten oluşur. Bunlar; kırmızı, turuncu, sarı, yeşil ve mor renklerdir. Havuzlarda bulunan fiskiyelerde, kristal cam eşyalarında gök kuşağı renkleri görülür¹³³.

Varlıkların renklerini, ışıktta görürüz. Çevremizde çeşitli renklerden oluşan varlılar vardır. Bayrağımız kırmızı ve beyazdır. Gökyüzü mavidir. Bitkilerin yaprakları yeşildir. Sarı, kırmızı, mavi, pembe, beyaz çiçekleri vardır. Domates kırmızı, havuç turuncu, patlıcan mordur.

Çevremizdeki hayvanların renkleri de çok farklıdır. Hayvanların tüyleri, derileri, kılıkları renk renktir.

Bazı renkler uyarı anlamında kullanılır. Trafik lambalarında, bu renklere kırmızı, sarı, yeşil kullanılmaktadır. Trafik lambalarındaki kırmızı “dur” anlamındadır. Sarı renk “hazırlan”, yeşil renkte “geç” anlamındadır. Kırmızı renk aynı zamanda tehlike anlamında da kullanılmaktadır. Evlerimizde sıcak su musluğu kırmızı ile gösterilmektedir.

Kırmızı, turuncu ve sarı renkler uzaktan daha çok algılanır. Kullandığımız eşyalarda da değişik renkler görürüz. Giysilerimiz, ayakkabılarımız, oyuncaklarımız farklı renklerdedir. Örneğin, bir perde üzerinde kırmızı, sarı, yeşil, mavi bir arada görebiliriz.

Spor yarışmalarına katılan takımlar, farklı renklerde forma giyerler. Takım arkadaşları ve izleyiciler, oyuncularını formalarına göre ayırabilirler.

Konu: Işık ve Gölge

Amaç 5: Işık ve gölge bilgisi

Davranışlar

1. Işığ geçiren cisimlerin adını söyleme
2. Işığ geçirmeyen cisimlerin adını söyleme
3. Gölge yapan cisimlerin adını söyleme
4. Işık ve gölge arasındaki ilişkiyi söyleme

Sunuş bilgileri:

¹³³ Ziya Sırmatel, *İlköğretim Hayat Bilgisi 2*, Ankara 2000, s.144

Odalarımız, sınıflarımız pencereden gelen güneş ışınlarıyla aydınlanır ve ısınır. Binaların pencerelerine güneş ışığından yararlanmak için cam takılır. Böylece odalar aydınlık olur. Çünkü cam, güneş ışığını geçirir. Su, hava, naylon ve mika gibi maddelerde ışığı geçirir. Tahta, karton ve ayna gibi cisimlerde ışığı geçirmez.

Sınıfımıza mum, cam, naylon, tahta ve karton gibi cisimler getirelim sınıfımızın karanlık olmasını sağlayalım. Öğretmenimizin gözetiminde mumu alarak getirdiğimiz cisimleri sırasıyla yanan mumun önüne tatalım. Bu cisimlerin hangilerinin gölge yaptığını, hangilerinin yapmadığını belirleyelim.

Güneşli bir havada dışarı çıktığımızda cisimlerin gölgelerini görürüz. Çünkü gölge, ışıklı ortamlarda oluşur. Uzun bir tahta parçasını dik olarak yere diktiğimizde gölgesi olduğunu görürüz. Işığı geçirmeyen cisimlerin gölgesi olur. Işıksız ortamlarda ise gölge oluşmaz.

Konu:Göz ve Göz Sağlığı

Amaç 6: Göz sağlığı bilgisi

Davranışlar

1. Gözün sağlıklı olabilmesi için nelere dikkat edilmesi gerektiğini söyleme
2. İnsanların neden gözlük kullandığını söyleme
3. Güneş gibi parlak cisimlere çıplak gözle bakmanın zararlarını söyleme

Çevremizdeki varlıkları, olayları gözümüzle görürüz. Önemli organlarımızdan biri olan gözümüzün sağlığına özen göstermeliyiz. Gözümüzü korumalıyız. Televizyonu çok yakından izlersek gözlerimiz bozulabilir. Ayrıca, uzun süre televizyon izlemek gözlerimizi yorar. Kitap okurken kitabı gözümüze fazla yaklaştırmamalıyız. Kitap ile gözümüz arasındaki uzaklık 30 cm dolayında olmalıdır. Işık sol yanımızdan ve üstten gelmelidir. Az ya da çok ışık altında çalışmak gözümüze zarar verir. Gözlerimizi temiz tutmalıyız. Tozlu ve dumanlı ortamda oynamak göz sağlığı açısından zararlıdır. Gözlerimiz için gelişigüzel ilaç kullanmamalıyız.

Başkalarının gözlüklerini takmamalıyız. Çıplak gözle Güneş'e ve parlak ışık veren cisimlere bakmamalıyız. Doğrudan göze gelen güneş ışınları, göz sağlığı açısından zararlıdır. Göz bozukluklarına neden olabilir.

Gözlerimizle ilgili herhangi bir rahatsızlık anında hemen doktora gitmeliyiz. Doktorun verdiği ilaçları zamanında kullanmalı, eğer gözlük vermişse mutlaka takmalıyız. Gözlük göz kusurlarını giderir. Normal olarak görmemizi sağlar.

Konu:Ses ve Ses Kaynakları**Amaç 7: Ses kaynakları bilgisi****Davranışlar**

1. Çevresindeki araçları kullanarak değişik sesler elde ettiğini söyleme / yazma
2. Değişik sesler arasından şiddetli, yumuşak, tiz olanlara örnekler verme

Çevremizde değişik sesler duyarız. Duyduğumuz sesler birbirine benzemez. Bu sesler arasında hoşumuza gidenler olduğu gibi bizi rahatsız edenler de olabilir. Çevremizde değişik sesler çıkaran kaynaklar vardır. Örneğin; insan, hayvan, radyo, otomobil, su, rüzgar birer ses kaynağıdır.

Çeşitli kaynaklardan çıkan sesler birbirinden farklıdır. Bazıları şiddetli, bazıları yumuşak, bazıları ise tiz olur.

Ambulans ve itfaiye araçlarının sirenleri şiddetli ses çıkarır. Trenin düdük sesi ve alçaktan uçan uçak sesi, şiddetli seslerdendir. Radyo ya da televizyonun sesini sonuna kadar açarsak şiddetli bir ses çıkarır. Şiddetli sesler gürültü sayılır. Kulaklarımızı rahatsız eder..

Arkadaşlarımızla sohbet ederken yumuşak bir ses çıkarırız. Kuş cıvıltıları, hafifçe akan su sesi kulağımıza hoş gelir. Kulağımıza hoş gelen sesler yumuşak seslerdir. Sesin şiddetli veya yumuşak olması, ses kaynağının uzaklığıyla yakından ilgilidir.

Bebekler ağlarken tiz bir ses çıkarırlar. Bayanların sesi erkek seslerine göre daha yumuşaktır.

Sınıfınıza ses çıkaran çeşitli cisimler getiriniz. Bu cisimlere vurarak ses çıkmasını sağlayınız. Çıkan seslerin aynı olup olmadığına dikkat ediniz. Bu seslerden hangilerinin şiddetli hangilerinin yumuşak yada tiz olduğunu söyleyiniz.

Konu:Ses ve Duyma**Amaç 8: Ses bilgisi****Davranışlar**

1. İşitme organının adını söyleme / yazma
2. Dinletilen seslerin hangi varlıklara ait olduğunu söyleme / yazma
3. Duyduğu seslerden hangisinin şiddetli olduğunu söyleme
4. Duyduğu seslerden hangisinin yumuşak olduğunu söyleme
5. Duyduğu seslerden hangisinin tiz olduğunu söyleme

Çevremizde oluşan tüm sesleri kulağımızla duyarız. İşitme organımız kulaklarımızdır.

Deney

Araç-Gereçler: Davul, flüt, zil gibi çeşitli ses kaynakları

Yapılışı: Gözümüzü kapatalım. Arkadaşlarımız bu araçlardan sırayla sesler çıkarmaya çalışsınlar. Hangi sesin hangi kaynaktan çıktığını tahmin edelim. Davulun sesi gürültülü, şiddetli bir sestir. Davulun sesi gürültülü, şiddetli bir sestir. Zil sesi tiz bir sestir. Flütten çıkan ses yumuşaktır.

Konu: Kulak ve Kulak Sağlığı

Amaç 9: Kulak sağlığı bilgisi

Davranışlar

1. Kulak sağlığının önemini söyleme / yazma
2. Şiddetli sesin kulakta arıza bıraktığını söyleme
3. Şiddetli seslerden kulağı korumak gerektiğini söyleme
4. Kulağımıza sivri şeyler sokmamak gerektiğini söyleme / yazma
5. Kulağımızı kuru tutmamız gerektiğini söyleme
6. Çevremizdeki gürültü kaynaklarını söyleme / yazma

İşitme organımız olan kulaklarımızın sağlığı çok önemlidir. Çok şiddetli sesler için tehlikelidir. Kulak zarına zarar verebilir. Hatta kulak zarının patlamasına bile yol açabilir. Şiddetli seslerin olduğu ortamlarda kulaklarımızı ellerimizle kapatmalıyız. Mümkünse ses kaynağından uzaklaşmalıyız. Ağzımızı açarakta sesin etkisinden kurtulabiliriz.

Kulaklarımızın temizliğine önem vermeliyiz. Kulağımıza sivri ve sert cisimler sokmamalıyız. Birisiyle konuşurken bağırarak ve yüksek sesle konuşmamalıyız. Kulaklarımızda bir rahatsızlık olduğu zaman hemen doktora gitmeliyiz.

Günlük yaşamımızda çeşitli çevrelerde bulunuruz. Bu çevrelerde değişik ses kaynakları vardır. Bazı kaynaklardan çıkan sesler gürültü düzeyindedir. Bu ses kaynakları gürültü kaynağıdır.

Caddelerdeki taşıtlar, pazar yerlerindeki satıcılar, fabrikalardaki makineler gürültü kaynağıdır.

Gürültülü bir ortamda bulunmak sağlığımızı bozar. Dikkatimizi dağıtır. O nedenle gürültülü ortamlardan uzak durmaya çalışmalıyız.

3.7.1.Konular

A. Işık ve Görme

1. Işık ve Işık Kaynakları
2. Işık ve Görme
3. Işık ve Renk
4. Işık ve Gölge
5. Göz ve Göz Sağlığı

B. Ses ve Duyma

1. Ses ve Ses Kaynakları
2. Ses ve Duyma
3. Kulak ve Kulak Sağlığı

3.8.Ünite 8 : Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Niçin Bayram Yapıyoruz?

Amaç 1: Bayramın anlam bilgisi

Davranışlar

1. Yurdumuzun işgal edilme nedenlerini söyleme
 2. Atatürk'ün vatanı kurtarmak için Samsun'a gittiğini söyleme
 3. Atatürk'ün Erzurum ve Sivas'ta millet temsilcileriyle toplantılar yaptığını söyleme
 4. TBMM'nin Ankara'da açıldığını söyleme / yazma
 5. TBMM'nin 23 Nisan 1920'de açıldığını söyleme / yazma
 6. TBMM'nin açıldığı günün her yıl bayram olarak kutlandığını söyleme / yazma
 7. Atatürk'ün bu bayramı Türk çocuklarına armağan ettiğini söyleme / yazma
- Şu şiir ezberletilir ve ardından bilgiler sunulur,

23 Nisan

Özgür, mutlu yaşamak,
En birinci ereğim,
Yurduma hizmet etmek,
Başta gelen dileğim.

Bugün küçüğüm ama,
Yarın büyüyeceğim,
Layık olup Ata'ma,
Dimdik yürüyeceğim.

Türk'üm, ne mutlu bana,
Kavuştum bu bayrama,
Sevince kana kana,
Özgürüm diyeceğim¹³⁴.,
Sunuş bilgileri:

Cumhuriyetin ilanından önce devletimizin adı Osmanlı Devleti idi. Osmanlı Devleti'ni padişahlar yönetiyordu. Bazı padişahlar devleti iyi yönetemediler. Osmanlı Devleti gücünü kaybetti. Bazı Avrupa devletleri gelişip güçlendiler. Yeni topraklara sahip olmak istediler. Aralarında anlaşamayan bazı Avrupa devletleri arasında büyük bir savaş çıktı. Bu savaşa Birinci Dünya Savaşı denir.

Birinci Dünya Savaşı' na Osmanlı Devleti de girdi. Osmanlı Devleti, yanında savaştığı devletlerle birlikte yenildi.

Savaşın sonra ordumuz dağıtıldı. Silahlarımız toplatıldı. Düşman devletleri yurdumuzu işgal etmeye başladılar. Ülkenin içinde bulunduğu duruma Mustafa Kemal çok üzülüyordu. Devleti kurtarmak için çareler arıyordu. Padişahın, devleti kurtaramayacağını görebiliyordu. Yurdumuzun ancak, halkın silahlanıp düşmanla savaşmasıyla kurtulacağına inanıyordu.

Mustafa Kemal, yurdun kurtarılması için Anadolu' ya gitmek gerektiğine inanıyordu. 19 Mayıs 1919 'da Samsun' a çıktı. Halk onu coşku ile karşıladı. Mustafa Kemal yurdumuzun zor durumda olduğunu herkese anlattı.

Mustafa Kemal, Samsun'dan sonra Amasya geçti. Çalışmalarına orada devam etti.

Mustafa Kemal , daha sonra Erzurum' a ve Sivas 'a gitti. Buralarda halkın temsilcileri ile toplantılar düzenledi. Bu toplantıların tek amacı vardı. O da yurdumuzu ve milletimizi bağımsızlığa kavuşturmaktı. Bunun için ulus olarak savaşmak gerekiyordu.

Mustafa Kemal ve halkın seçtiği temsilciler Ankara'ya geldi. Çalışmalarını burada sürdürdüler. 23 Nisan bin dokuz yüz yirmide (1920) Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı.

¹³⁴ Hadi Besleyici, 23 Nisan Şiirleri, İstanbul 1990, s.13

Meclisin açılışını halk büyük ilgiyle karşıladı. Bu günden sonra devleti yönetme yetkisi millete verildi. TBMM, millet adına ülkeyi yönetmeye başladı.

TBMM açılınca Meclis başkanlığına Mustafa Kemal seçildi. Yeni bir hükümetin kurulmasına karar verildi. Düşmanları yurttan atmak için düzenli bir ordu kuruldu. Çeşitli cephelerde savaşıldı. Savaşa, eli silah tutan herkes katıldı. Türk milleti, Mustafa Kemal'in önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Düşmanları yurdumuzdan çıkardı. Özgürlüğümüze yeniden kavuştuk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü her yıl ulusça kutluyoruz. Bayram yapıyoruz. Bu bayramın adı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı' dır. Atatürk, bu bayramı Türk çocuklarına armağan etmiştir. O, çocuklara değer veriyordu. Çocukların bir milletin geleceği olduğunu biliyordu.

Biz de bize güvenen atamıza layık olacağız. Cumhuriyeti, Atatürk ilke ve inkılaplarını koruyacağız. Güçlüklere karşı direneceğiz. Özgürlüğümüzü koruyacağız.

Konu: Bayram Hazırlıkları

Amaç 2: Bayram hazırlıklarına katılabilme

Davranışlar

1. Süs hazırlama çalışmalarına katılma
2. Sınıfın süslenmesine katılma
3. Şiir okuma
4. Koro çalışmalarına katılma
5. Ront çalışmalarına katılma

Sunuş bilgileri:

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı' mız yaklaştı. Hepimiz sevinç içindeyiz. Bayramımızı daha güzel kutlamak için çeşitli hazırlıklar yaptık.

Önce öğretmenimizle birlikte sınıfı nasıl süsleyeceğimizi kararlaştırdık. Hangi araç ve gereçleri getireceğimizi belirledik. Atatürk resimleri, bayraklar, renkli balonlar, krepon kağıtları getirdik. Renkli kağıtlardan fenerler yaptık. Önce Atatürk resmini süsledik. Getirdiğimiz bayrak ve Atatürk resimleriyle pencerelerimizi süsledik. Bir karton üzerine "Yaşasın 23 Nisan" yazıp sınıfa astık. Sınıfımız çok güzel oldu. Okulumuzdaki diğer sınıflarda süslendi. Her taraf rengarenk oldu.

Okul koromuz bayrama çok iyi hazırlandı. Halk oyunları ekipleri hazırlıklarını yapar. Şiir ve rontlar hazırlanır¹³⁵.

Konu: Bayram İzlenimlerimiz

Amaç 3: Bayram sevincini duyuş

Davranışlar

1. Okuldaki bayram törenine katılmaktan sevinç duyduğunu söyleme
2. Okuldaki bayram töreninde gördüklerini anlatma
3. Televizyonda / çevrede Uluslararası Çocuk Şenliği'ne katılan grupların gösterilerini izlediğini söyleme / yazma
4. Bayramın daha iyi kutlanması konusundaki önerilerini söyleme / yazma

Ders soru cevap şeklinde işlenir. Öğretmen öğrencilere soruları sorar ve konuşmacı olarak öğrencilerin izlenimleri ve fikirleri dinlenir .Şu sorular sorulabilir:

- Törene nasıl başlandı?
- Törende neler yapıldı?
- Törende koro hangi şarkıları söyledi?
- Hangi oyunlar oynandı?
- Sınıfımızdan hangi arkadaşlarımız şiirler okudular?
- Törende kimler konuşma yaptı?

3.8.1.Konular

A. Niçin Bayram Yapıyoruz?

1. Yurdumuzun İşgal Edilmesi
2. Kurtuluş Savaşı'nın Başlaması
3. TBMM'nin Açılması
4. Bayramın Çocuklara Armağan Edilmesi

B. Bayram Hazırlıkları

C. Bayram İzlenimlerimiz

3.8.2.Belirli Gün Ve Haftalar

1. Orman Haftası (21-26 Mart)

¹³⁵ Aliyar Karaca, Safnaz Kapulu, Özen Bayram, İlköğretim Hayat Bilgisi 1, Ankara 2000, s.164

2. Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi günü ile başlayan hafta)
3. Sağlık ve Sosyal Güvenlik Haftası (7-13 Nisan)

3.9.Ünite 9 : Çevremizdeki Canlılar

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Hayvanlar

Amaç 1: Çevremizdeki hayvanları tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresindeki hayvanların nelerle beslendiklerini söyleme / yazma
2. Yeterince beslenemeyen hayvanların zayıflayıp hastalanacağını söyleme
3. Çevresindeki hayvanların nerelerde yaşadıklarını söyleme / yazma

Hayvanların yaşayışları ile bilgilerin olduğu film izlettirilebilir. Filmdeki hayvanların nelere ihtiyaç duydukları ve yaşam şekilleri üzerinde soru-cevap tekniği ile özetleme ve pekiştirme yapılır. Konu ile ilgili belgesellerin yer aldığı filmler, levha ve resimler kullanılması gereken materyallerdir. Uygun koşullar sağlanırsa, hayvanat bahçesi, çiftlik gibi hayvanların yaşadığı yerlerin tanıtımına yönelik gözlem gezileri yapılması gerekir. Bu şekilde hayvanların beslenmeleri, hareketleri, üremeleri, yavruları, yaşadıkları yerler gösterilerek kalıcı öğrenme sağlanabilir.

Sunuş bilgileri:

Çevremizde çeşitli hayvanlar bulunur. Bunlar; koyun, keçi, inek, tavuk ve kaz gibi hayvanlardır. İnek, at, eşek, manda ahırda barınırlar. Tavuk, hindi ve kazın barınağına kümes denir. Kedi, köpek gibi bazı hayvanlar evimizde de barınırlar. Bu, hayvanlar evcil hayvanlardır.

Bazı aileler evinde kuş beslerler. Kimi evlerde ise akvaryumlarda balık beslerler.

Kurt, çakal, ayı, tilki gibi doğada yaşayan hayvanlar, barındıkları yuvaları kendileri yapar.

Hayvanlar canlı varlıklardır. Yürür, koşar ve hareket ederler. Hayvanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için beslenmeleri gerekir. Hayvanların bazıları ot yiyerek beslenir. Örneğin; koyun, keçi, inek, manda, at, eşek ve tavşan gibi.

Bazı hayvanlar ise et yiyerek beslenirler. Kurt, aslan , kaplan, kartal , şahin, akbaba etle beslenen hayvanlardır. Hem etle hem de ot yiyerek beslenen hayvanlarda vardır.

Köpek, fare, ayı, tavuk, tilki bu hayvanlardan bazılarıdır. Yeteri kadar beslenemeyen

hayvan zayıf düşer. Bir süre sonra hareket edemez duruma gelir, hastalanır.

Konu:Hayvanların Yararları

Amaç 2: Hayvanlardan yararlanma bilgisi

Davranışlar

1. Çevremizdeki hayvanlardan hangi besinleri elde ettiğimizi söyleme / yazma
2. Çevremizdeki hayvanların derisinden neler yapıldığını söyleme / yazma
3. Çevremizdeki hayvanların yününden neler yapıldığını söyleme / yazma
4. Çevremizdeki hayvanların gücünden nasıl yararlanıldığını söyleme / yazma
5. Çevremizdeki hayvanların diğer yararlarına örnekler verme

Sunuş bilgileri:

Hayvanların en önemli yararlarından biri doğal dengeyi sağlamasıdır. Günlük yaşamımızda bir çok biçimde hayvanlardan yararlanılır.

Bazı hayvanlar besin kaynağıdır. Et, süt, yumurta gibi yiyeceklerimizi onlardan sağlarız. İnek, koyun ve keçinin etinden, sütünden yararlanılır. Sütten yağ, peynir, yoğurt yaparız. Tavuk, kaz, hindi, ördek birer kümes hayvanıdır. Kümes hayvanlarından et ve yumurta elde ederiz. Etinden yaralandığımız av hayvanları da vardır. Deniz, göl ve akarsulardan tutulan balıkların eti, önemli besinlerdir. Değerli bir besin olan balı anılar yapar.

Bazı hayvanların derisinden ayakkabı, mont, ceket, kemer, çanta yapılır. İplik yapılarak dokumacılıkta kullanılır. Çeşitli giysiler üretilir. Tiftik keçisinden elde edilen tiftik ile battaniye dokunur. Kuşların tüyünden yastık yapılır. İpek kumaşlar ve ipek halılar, ipek böceğinin ürettiği ipekten yapılır.

Hayvanların gücünden de yararlanılır. At, eşek, deve, öküz ulaşım ve taşıma işinde yararlanılır.

Evlerimizde köpek, kedi, kuş, balık gibi süs hayvanları besleriz. Köpek, evlerimizde bekçilik eder. Kedi, fareleri kovalar.

Konu:Bitkiler

1. Bitkileri Tanıma

Amaç 3: Bitkileri tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresindeki yetişen bitkilerin adını söyleme / yazma

2. Bitkilerde kök, gövde, dal, yaprak, çiçek ve meyveyi gösterme
3. Tohum ile bitki arasındaki ilişkiyi söyleme
4. Bitkilerin hangi kısımlarında besin depoladıklarını söyleme

Sınıfa getirilen çeşitli türden bitki örnekleri incelenir. Bitki tohumları veya meyvelerin kesilmesi ile çıkartılan tohumlar karşılaştırma yoluyla benzerlik ve farklılıkları buldurulur. Bitkilerin aynı şekilde kök, gövde, dal, yaprak, çiçek ve meyve kısımları bölümlendirilerek öğrencilere gösterilir. Konu ile ilgili bitki bölümleri resimleri, levhalar görsel materyal olarak kullanılması yararlıdır. Yöntem esnasında, sırası ve sonrasında sunulan bilgiler:

Çevremizde çeşitli bitkiler bulunmaktadır. Menekşe, begonya, kauçuk, sardunya evlerimizde yetiştirdiğimiz bitkilerden bazılarıdır.

Park ve bahçelerde yetiştirilen süs bitkileri de vardır. Gül, lale, hanımeli, leylak, ihlamur, çam, söğüt bu bitkilerden bazılarıdır.

Çam, meşe, kayın, ceviz gibi ağaçlar ormanlarda bulunan bitkilerden bazılarıdır. Bu ağaçların gövdeleri kalın ve boyları uzundur. Sonbaharda ağaçların bazıları yapraklarını döker, bazıları dökmez.

Yediğimiz meyve ve sebzelerde birer bitkidir. Elma, armut, portakal, mandalina gibi meyveler ağaçlarda yetişir. Ispanak, pırasa, havuç, soğan, patates severek yediğimiz bitkilerdendir.

Bitkilerde, kök, gövde, yaprak, çiçek, meyve gibi kısımlar vardır.

Havuç, turp, pancar gibi bitkiler besinlerini köklerinde depo ederler. Patates, yer elması gibi bitkiler ise besinlerini gövdelerinde biriktirirler. Ispanak, marul, lahana gibi bitkiler de besinlerini yapraklarında depo ederler. Meyvelerinde besin depo eden bitkilerden bazıları ise şeftali, kayısı, domatestir.

Konu:Bitkilerde Büyüme

Amaç 4: Bitkilerin büyüme şartları bilgisi

Davranışlar

- 1.Tohumun çimlenmesinde nelere ihtiyaç olduğunu söyleme
- 2.Bitkilerin büyümesi için güneş, hava, toprak, suya ihtiyaç olduğunu söyleme /

yazma

3. Bitki yeterli su alamaz ise ne olacağını söyleme
4. Yağmurun, bitkilerin büyümesine etkisini söyleme
5. Aşırı yağmurun, bitkilere zarar verdiğini söyleme

Bitkiler çoğunlukla tohumdan çoğalır. Toprağa düşen tohum uygun ortamı bulduğu zaman çimlenir. Belirli bir zaman sonra büyüyerek bitki olur.

Deney:

Araç-Gereçler: Fasulye tohumu, pamuk, toprak, saksı

Deneyin Yapılışı: Fasulye tohumları ıslak pamuğun arasına konur. Belirli aralıklarla pamuğun kurumasını engellemek için pamuk sulanır. Bir süre sonra fasulyeler çimlenir. Çimlenen fasulyeler bir saksının içerisine yerleştirilerek üzerine toprak eklenir. Saksı güneş gören bir yere konur ve zaman zaman sulanır. Fasulyelerin bitkiye dönüştüğü gözlemlenir.

Tohumun çimlenebilmesi için canlı ve çürümemiş olması gerekir. Toprağa ekilen tohum, belli sıcaklıkta nemli topraktaki sudan yararlanarak çimlenir. Büyümeye başlayan bitkinin gövdesi, toprağın üstüne çıkar. Yapraklar oluşur. Bitkinin kökleri ise toprağın içine doğru uzamaya başlar.

Bitki büyüebilmek için güneş, hava, toprak ve suya gereksinim duyar.

Su, bitkilerin büyüebilmesi için çok gereklidir. Bitkiler topraktaki suyu kökleri ile emer. Bitki, su ile birlikte toprakta bulunan diğer besinleri de alır.

Susuz kalan bitki büyüyemez ve kurur. Bir süre sonra da ölür. Kendiliğinde yetişen bitkiler, yağmur ve kar suları ile beslenir. Aşırı yağmurlar ise bitkilere zarar verir. Toprak kaybına yol açar. Bitki beslenemez. Sel sularının getirdiği çamur ve kum gibi yığınları bitkilerin üzerini örter. Çürümesine neden olur.

Bol yağışlı ve sıcak bölgelerde bitkiler gür ve çeşitlidir. Çöllerde, seyrek ve cılız bir bitki örtüsü görülür.

Konu:Bitkilerin Yararları

Amaç 5: Bitkilerden yararlanma bilgisi

Davranışlar

1. Çevremizde yiyecek olarak yararlandığımız bitkilerin adını söyleme / yazma
2. Bitkilerin hangi kısımlarının yenildiğini söyleme / yazma
3. Çevremizde yakacak olarak yararlandığımız bitkilerin adını söyleme

4. Çevremizde yiyecek olarak yararlandığımız bitkilerin adını söyleme
5. Çevremizde ilaç olarak yararlandığımız bitkilerin adını söyleme
6. Çevremizde süs olarak yararlandığımız bitkilerin adını söyleme

Canlıların yaşayabilmeleri için bitkilere gereksinim vardır. Ayrıca, bitkiler doğal dengeyi sağlar. Bitkilerin tohum, gövde, yaprak, meyve gibi kısımlarından besin olarak yararlanılır. Sebzeler, pişirilerek ya da çiğ olarak yenilen bitkilere aittir. Sebzeler, vitamin yönünden zengindir. Lahana, pırasa, ıspanak, taze fasulye, marul ve salatalığı severek yeririz. Domates, havuç, karnabahar, patates soframızdan eksik etmediğimiz sebzelerden bazılarıdır. Havuç, turp gibi sebzelerin köklerini besin olarak tüketiriz. Şeker pancarının köklerinden şeker üretiriz. Ispanak, marul, lahana, pırasanın gövde ve yaprakları besin olarak tüketilir. Nohut, mercimek, bakla, fasulye, bezelye gibi bitkilerin tohumlarını yeririz. Buğdayın tohumlarını öğütürerek un elde ederiz. Undan da ekmek yaparız. Kaktüs, kadife çiçeği ,gül, manolya gibi bitkiler ise evimizi süsler. Meyve ağaçlarından elde ettiğimiz meyveler çok sevdiğimiz yiyeceklerdir. Elma, kiraz, muz, nar, ayva, portakal, bunlardan bazılarıdır. Fındık, ceviz, bademde meyvelerdendir.

Çay bitkisinin yapraklarından yaptığımız çay önemli bir içecektir. İhlamur, papatya gibi bitkilerinin çiçeklerinden sıcak içecekler yaparız. Pamuk, keten, kenevir gibi bitkilerden iplik elde edilir. İplikten kumaş elde edilir. Bu kumaşlardan çeşitli giysiler dikilir.

Bazı bitkilerden yakacak olarak yararlanırız. Bunlar daha çok odunsu bitkilerdir. Çam, kavak, söğüt ve meşeyi yakacak olarak kullanırız.

Haşhaş, kuşburnu, kekik, karanfil gibi bazı bitkiler ilaç yapımında kullanılır. Bitkilerin çok önemli bir yararı havayı temizlemesidir.

Konu:Canlıları Koruma

Amaç 6: Canlıları koruma bilgisi

Davranışlar

1. Hayvanları korumamız için neler yapmamız gerektiğini söyleme
2. Bitkileri korumamız için neler yapmamız gerektiğini söyleme
3. Ülkemizde soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan hayvanlara örnekler

verme

Sunuş bilgileri:

Yeryüzü yalnızca insanların yaşadığı bir yer değildir. Yeryüzünde insanlar ve bitkilerde yaşar. Dünyada bütün canlılar birbiri için gereklidir. Biz çoğumuz evlerimizde çiçek yetiştiririz. Bitkiler kirli havayı temizler. Renk renk çiçekleriyle çevremizi süsler. Güzel kokularıyla evimizi doldurur. Kırlara ormanlara gittiğimizde kuş sesleri duyarız. Kuzuları dinleriz. Kelebeklerin peşinden koşarız. Türlü türlü böceklerle karşılaşırız.

Akarsularda, göl ve denizlerde balıklardan başka canlılarda yaşar. Bu canlılardan çeşitli alanlarda yararlanırsınız. Evimizde beslediğimiz hayvanları aç bırakmamalıyız. Gerekli bakımları yapmalıyız. Belirli aralıklarla veterinerlere götürerek aşılarını yaptırmalıyız.

Hayvanlar yılın belirli zamanlarında yavrular. Yavrulama zamanlarında hayvanları avlamak yasaktır. Bilinçsiz avlanmak hayvanların neslini tükenmesine neden olur.

Günümüzde bazı hayvanların sayısı hızla artmaktadır. Bu tür hayvanlara nesli tükenmekte olan hayvanlar diyoruz.

Yurdumuza Ankara keçisi, Van kedisi ve Kangal köpeği sayıları azalan hayvanlardır. Kelaynak kuşları ise nesli tükenmekte olan hayvanlar arasındadır. Bu nedenle bu hayvanlar korumaya alınmıştır.

Çiftçiler, tarla ve bahçelerinde yetiştirdiği bitkileri ilaçlar. İlaçlama daha iyi ürün almak için yapılır. Yapılan ilaçlar bazı hayvanlar ve bitkiler için zararlıdır. Onların zehirlenerek ölmesine neden olur. Tarımsal ilaçlama, çevredeki diğer bitki ve hayvanlara zarar vermeden yapılmalıdır.

Hayatımızda önemli yer tutan bitkileri korumakta çok önemlidir. Çiçekleri koparmamalıyız. Çimenlere basmamalıyız. Bahçemizdeki çim ve çiçeklerin bakımını yapmalı ve onları sulamalıyız.

Çevremizi güzelleştirmeli boş ve uygun alanlara fidan dikmeliyiz. Dikilen fidanları korumalıyız. Ormanlık yerlerde ateş yakmamalıyız. Herhangi bir nedenle yakılan ateşi söndürmeden ayrılmamalıyız.

Amaç 7: Canlıları koruyabilme

Davranışlar

1. Hayvanları bilinçsiz avlanmama
2. Bazı bitkilere / hayvanlara zarar vermeden tarımsal ilaçlama yapma
3. Bitki / hayvanlara zarar verici davranışlarda bulunmama

3.9.1.Konular

A. Hayvanlar

1. Hayvanların Yaşayışı
2. Hayvanların Yararları

B. Bitkiler

1. Bitkileri Tanıma
2. Bitkilerde Büyüme
3. Bitkilerin Yararları

C. Canlıları Koruma

3.10.Hayat Bilgisi

Ünite 10 : Dünya ve Uzay

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Gökyüzünde Gördüklerimiz

Amaç 1: Uzay bilgisi

Davranışlar

1. Bulutsuz bir günde gökyüzünde gördüklerini söyleme / yazma
2. Bulutsuz bir gecede gökyüzünde gördüklerini söyleme / yazma
3. Ay ve Güneş'i gördüğü şekilde tarif edebilme
4. Ay ve Güneş arasında şekil yönünden farkı söyleme
5. Güneş daha parlak olduğu için, yıldızların gün-düzleri görülmediğini söyleme

Öğretmen bulutsuz bir günde öğrencileri bahçeye çıkararak gökyüzü gözlemi

yaptırır. İzlenimleri sınıfta anlattırır. Ay ve Güneş resmi yaptırır. Ay ve Güneşi sözlü olarak tarif ettirir. Ay ve Güneş resimleri gösterilerek birbirinden farklılık ve benzerliliklerini anlatmalarını ister. Güneş sistemi modeli gösterilerek konu hakkındaki bilgileri pekiştirilir.

Konu:Güneş

Amaç 2: Güneş bilgisi

Davranışlar

1. Güneş'in şeklinin çevresinde gördüğü cisimlerden hangisine benzediğini söyleme / yazma.

2. Güneş'in renginin doğarken açık sarı, öğle saatlerinde altın renkli ve çok parlak. batarken kırmızıya yakın olduğunu söyleme

3. Güneş ışığının insanlar ve diğer canlılar için yararlarını söyleme

4. Güneş ısının insanlar ve diğer canlılar için yararlarını söyleme

5. Fazla Güneş ışığının zararlarını söyleme

Top, portakal gibi cisimler gösterilerek güneşin benzeyip benzemediği üzerinde tartışma yaptırılır. Şu bilgiler geçmiş yaşantılarından elde ettikleri tecrübelerden de yararlanılarak aktarılır: Güneş yuvarlaktır. Isı ve ışık kaynağıdır. Dünya'mızdan çok büyüktür. Güneş sisteminin merkezinde yer alır. Güneşe çıplak gözle bakılmaz. Koyu renk gözlük ya da isli cam ile bakılabilir. Güneş ışınları sabahları ve akşamüzeri eğik, öğle vakti dik olarak gelir. Güneş doğarken açık sarı, öğlenleri altın sarısı, batarken kırmızıdır.

Güneş ışınları canlıların yaşamasını sağlar. bulaşıcı hastalıklara karşı vücudun direncini artırır. Bitkilerin büyümesi, sebze ve meyvelerin gelişip, olgunlaşması için gereklidir. Kemiklerin gelişmesini sağlar.

Güneş ışığında fazla kalmak güneş çarpması ve güneş yanıkları oluşturması bakımından tehlikelidir.

Konu:Ay

Amaç 3: Ay bilgisi

Davranışlar

1. Uzaydan çekilen resimlere bakarak Ay yüzeyini tarif etme
2. Ay'ın yuvarlak olduğunu söyleme
3. Ay'ın, değişik zamanlarda değişik şekillerde görüldüğünü söyleme
4. Ay'ın ışığını Güneş'ten aldığını söyleme
5. Ay'ın, ışık kaynağı olmadığını söyleme

Ay modeli ve resimlerinden yararlanılarak Ay görünüşü incelenir. Şu bilgiler sunulur:

Ay Dünya'nın uydusudur.

Ay dünya gibi küresel biçimdedir. Ay ışık kaynağı değildir. Güneşten aldığı ışığı yansıtarak geceleri Dünya'yı aydınlatır. Ay 'da hava ve su yoktur. Canlılar yaşayamaz. Dünya'nın etrafında döner. Ay Dünyadan daha küçük ve top şeklindedir. Ama biz her zaman onu aynı şekilde göremeyiz¹³⁶. Ay, Dünyamızla birlikte dönerken Güneşten

¹³⁶ Atilla Tazebay, Mehmet Yıldızlar, İlköğretim Hayat Bilgisi 2, Ankara 2000, s. 200

aldığı ışığa göre görünüşü değişir. Değişik zamanlarda değişik şekillerde görünür. Buna Ay'ın evreleri denir.

Konu:Dünya'mızın Hareketleri

Amaç 4: Dünya'nın hareketleri bilgisi

Davranışlar

1. Dünya'nın iki türlü hareketi olduğunu söyleme / yazma
2. Dünya'nın kendi etrafında dönmesi sonucunda gece ve gündüzün oluştuğunu söyleme / yazma
3. Dünya'nın Güneş etrafında dönmesi sonucunda mevsimlerin oluştuğunu söyleme / yazma

Öğretmen öğrencilerden el ele tutuşarak halka oluşturmaları ister. Oluşan dairenin dünyaya benzemeyip benzemediğini sorar.. Öğrencilere bulundukları yerde dönmelerini söyler. Dünyanın da bu şekilde sürekli döndüğünü söyler.

Dünya ve ay modeli karanlık ortamda ışık kaynağı tutularak,kendi eksen etrafında dönmesi ve böylece gece-gündüz oluşması, dünyanın güneş etrafında dönmesi ve mevsimlerin oluşması deneyle gösterilir.

Konu:Mevsimler

Amaç 5: Mevsimler bilgisi

Davranışlar

1. Mevsim şeridi üzerinde mevsimlerin ve ayların isimlerini söyleme / yazma
2. Mevsimlerin özelliklerini söyleme
3. Mevsim şeridi üzerinde hangi ayın hangi mevsimde olduğunu gösterme
4. Gösterilen resmin hangi mevsime ait olduğunu söyleme / yazma

"Bir yılda dört mevsim var" şiiri ezberletilir. Mevsim şeridi üzerinde mevsimler ve aylar incelenir. Hangi mevsimde ve hangi ayda oldukları buldurulur.

Tablo halinde şu bilgiler sunulur:

Bir yıl içinde dört mevsim vardır.

MEVSİMLER

SONBAHAR			KIŞ			İLKBAHAR		
Eylöl	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs

YAZ		
Haziran	Temmuz	Ağustos

Sonbahar: Bu mevsimde dünyamızı ısıtan güneş etkisini kaybeder. Hava­lar soğumaya başlar. Bulutlu, serin havalar görölmeye başlar. Gök gürlemeye, yağmurlar yağmaya başlar.

Kış: Bu mevsimde geceler uzamaya, gündüzler kı­sal­maya başlar. Güneş artık dünyayı yeterince ısıtamamaya başlar. Hava­lar iyice soğur. Sert ve soğuk rüzgarlar esmeye başlar. Hava devamlı bulutlu olur, yüksek yerlere kar yağmaya başlar. Ağaçlar yapraklarını iyice döker, çıplak kalır. Sobalar ve kaloriferler yanmaya başlar. İnsanlar palto, manto, kazak, atkı gibi giysiler giymeye başlar. Göçmen kuşlar gitmiştir. Kuşlar, böcekler ve diğ­er hayvanlar ortalıkta görünmemeye başlar.

İlkbahar; Hava­lar ısınmaya başlar. Güneş erken doğar, geç batar. Rüzgar hafif eser.bol bol yağmur yağar. İnsanlar daha ince giysiler giyer.

Yaz; Gündüzler iyice uzar, geceler kısılır. Hava­lar iyice sıcak olur. İnce ve açık renkli giysiler giyilir.

Konu:Yeryüzü

Amaç 6: Yeryüzünü tanıyabilme

Davranışlar

1.Yeryüzünü kara ve denizlerin kapladığını söyleme yazma

2.Yeryüzünde suların okyanus, deniz, göl ve akarsularda bulunduğunu söyleme /

yazma

3.Karaların dağlardan ve tepelerden oluştuğunu söyleme yazma

Dünya modeli üzerinde karalar ve denizler ayrıntılı olarak gösterilir. Göl, akarsu, deniz ve okyanus kavramları dünya haritası ve modelinden yararlanılarak anlatılır. Yeryüzü özellikleri, ova, dağ ve tepe tanıtılır.(Kabartma haritalardan yararlanılmalıdır.)

Konu:Deprem Nedir?

Amaç 7: Deprem bilgisi

Davranışlar

1. Depremi yer sarsıntısı olduğunu belirtme.
2. Depremi sağlam yapılmış binalara, yollara zarar vermediğini ancak kötü yapılmış binalara içerisindeki canlılara zarar verdiğini belirtmek.

Konu:Depremi Zararlarından Korunma Yolları

Amaç 8: Depremi zararlarından korunabilme.

Davranışlar

1. Deprem öncesi yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme.
2. Deprem sırasında yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme.
3. Depremde enkaz altında kalınması durumunda yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme.
4. Deprem sonrası yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme.
5. Depremi yol açabileceği diğer afetlere örnekler verme.

3.10.1.Konular

A. Gökyüzünde Gördüklerimiz

1. Güneş
2. Ay

B. Dünya'mız

1. Dünya'mızın Hareketleri
2. Mevsimler

C. Yeryüzü

1. Karalar
2. Sular

D. Deprem ve Korunma Yolları

1. Deprem Nedir?
2. Depremın Yol Açabileceği Zararlar
3. Depremın Zararlarından Korunma Yolları
 - a. Deprem Öncesi Yapılması Gerekenler
 - b. Deprem Anında Yapılması Gerekenler
 - c. Deprem Sonrası Yapılması Gerekenler
4. Depremın Yol Açabileceği Diğer Afetler

3.11.Ünite 11 : Tatile Girerken

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Tatilde Neler Yapmak İstiyoruz?

Amaç 1: Tatilde yapılacak işler bilgisi

Davranışlar

1. Tatilde yapmak istediklerini sıralama
2. Tatilde yeni kitap okumanın yararlarını söyleme
3. Tatilde bilgi ve yeteneklerini geliştirici çalışmalar yapabileceğini söyleme
4. Becerilerini geliştirici çalışmalar yapabileceğini söyleme
5. Temiz hava ve Güneş'ten nasıl yararlanılacağını söyleme yazma
6. Oyun, spor ve dinlenmeye gerektiği kadar zaman ayrılmasının uygun olacağını söyleme / yazma
7. Tatilde mümkün olursa kulüp ve kamplardan yararlanılabileceğini söyleme
8. Kulüp ve kamplardan yararlanabilmek için başvurulacak kurumların adlarını söyleme.
9. Tatilde ailesine nasıl yardımcı olabileceğini söyleme yazma

Konu:Yıl İçinde Yaptığımız Çalışmaların Hazırlanması

Amaç 2: Yıl içinde yapılan çalışmaları sergileyebilme

Davranışlar

1. Yıl içinde yapılan el işi çalışmalarını sınıfta sergileme
2. Yıl içinde öğrenilen şiir, şarkı, ront vb. etkinlikleri sunma

3.11.1.Konular

A. Tatilde Neler Yapmak İstiyoruz?

B. Tatilimizi Nerede Geçireceğiz?

C. Tatilimizi Nasıl Değerlendirebiliriz?

1. Öğrendiklerimizi Unutmamak İçin Neler Yapmalıyız?

2. Bilgi ve Becerilerimizi Artırmak İçin Neler Yapmalıyız?

D. Sağlıklı ve Yararlı Bir Tatil İçin Neler Yapmalıyız?

1. Temiz Hava ve Güneşten Yararlanma

2. Oyun, Spor ve Dinlenme

3. Çevremizdeki Kulüp ve Kurumlardan Yararlanma, Kitap Okuma ve Aileye

Yardım

E. Yıl İçinde Yaptığımız Çalışmalar hazırlanması.

BÖLÜM IV

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, 3. SINIF İÇİN KONULAR, AMAÇLAR, DAVRANIŞLAR VE ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ

Bölümde; Okulumuz Açıldı, Bilinçli Tüketici ve Verimlilik, Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Yaşadığımız Yer, Toplum Hayatımız, Sağlıklı Büyüyelim, Çevremizdeki Canlılar, Dünya ve Uzay, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Çevremizdeki Maddeler, Hareket ve Kuvvet, Tatile Girerken ünitelerinden oluşan 12 ünitenin öğrenme-öğretme etkinlikleri örnekleri sunulmuştur.

4.1.Ünite 1: Okulumuz Açıldı

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışları

Konu:Okula Dönüş

1.Okulun Açılış Günü

2.İlköğretim Haftası

Amaç 1 : Okula kavuşmanın sevincini duyuş

Davranışlar :

1. Okulun açılış törenine katılma
2. Öğretmenine kavuştuğu için sevindiğini söyleme ve yazma
3. Arkadaşlarına kavuştuğu için sevindiğini söyleme ve yazma

Okulun açılış günü öğrencilerle yeni ders yılının önemi tartışılır. Bir önceki senenin değerlendirmesi yapılarak yeni öğretim yılına başlanır. Öğretim yılının ilk günü yapılan açılış töreni üzerinde öğrenciler konuşturulur. Okula başladığı öğretmenine ve arkadaşlarına kavuştuğu için neler hissettikleri, 3. sınıfta öğretmeninden neler istediği ve beklediği soruları yöneltilir ve sınıfça sonuçlara varılır.

Şu şiir ezberletilebilir:

Okula Dönüş

Gezdik, eğlendik, koştuk bütün yaz.

Ah! Ne güzeldi dereleler dağlar.

Topladık, yedik vişne, dut, kiraz,

Ah' Ne şirindi bahçeler, bağlar.

Fazlası eder çocuğu haylaz,

Bu kadar eğlence yeter bize,

Ne tatlı, ne hoş geçti bütün yaz,

Gidelim artık okulumuza.

Çocuğuz, ama biliriz ki yaz,

Temiz hava, uyku, su, oyun demek,

Böyle olursa hastalık olmaz,

Okul açıldı, başladı emek¹³⁷.

Konu:Dershanemizin Yeri

Amaç 2: Dershanenin okul içindeki yerini tanıyabilme

Davranışlar :

1. Dershanenin okul içindeki yerini söyleyebilme
2. Verilen bir bölümün / odanın, dershanemize göre yerini tarif etme

Bu konuda eğer öğrenci okula yeni katılmış ise ve okulun bölümlerini tanımıyor ise öğretmen yeni katılan öğrencilere rehberlik eder ve tüm bölümleri göstererek tanıtır. Diğer öğrencilere ise soru yoluyla istenilen bölümün, örneğin tuvaletlerin nerede olduğunu tarif etmelerini ister.

Konu:Okulumuzun Adı ve Kuruluşu

Amaç 3: Okulunu tanıyabilme

Davranışlar :

1. Okulun adıyla ilgili bilgileri söyleme/yazma
2. Okulun adresini doğru olarak söyleme/yazma

¹³⁷ Aka Gündüz, Belirli Günler ve Haftalar, Ankara 1993, s. 5

Öğretmen soru cevap yolu ile okula ait bilgileri pekiştirir. Okulun açık tam adı ve adresi yeter sayıdaki öğrenciye tekrar ettirildikten sonra öğretmen tarafından tahtaya, ardından öğrencilerin defterlerine yazdırılır. Ara tekrarlarla pekiştirme yapılır.

Konu:Eğitici kollar

1.Adları

2.Görevleri

Amaç 4: Eğitici kollar bilgisi

Davranışlar:

1. Eğitici kolların amacını söyleme/yazma
2. Sınıfta kurulacak eğitici kolların adını söyleme/yazma
3. Görevli olduğu eğitici kolun işlevlerini söyleme

Öğretmen dersten önce renkli ve ilgi çekici eğitsel kolları yer aldığı bir iki boyutlu görsel materyal hazırlar. Bu genellikle bir tablo şeklinde tercih edilir. Sınıfın görülen bir yerine asılır. Tabloda kolların adlarının yanı sıra kolların görevleri de yazılır. Öğretmen her kolun yapacağı işler ve kolun önemini anlatır. İstekli öğrencileri talep durumuna göre kura ile belirler. Çoğunlukla öğrenci yeteneği ölçüsünde kol görevlendirmeleri yapılır. Kurulacak kollar sınıf mevcudu, gereksinim durumlarına göre belirlenir. Kurulan kolların görevlilerinden görev ve yapacağı işler ayrıntılı olarak verildikten sonra her kol grubu ile toplantılar yapılır. Bu toplantılarda ne tür çalışmalar yapacakları ve yaptıkları denetlenir. Öğretmen eğitsel kolların eğitimin en önemli noktası ve yetiştiriciliği açısından dikkatle yürütülmesine özen göstermeli, maksimum yararı sağlamaya çalışmalıdır. Eğitici kol çalışmaları öğrenciyi planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırır Yardımlaşma ve sorumluluk alma duygusunu kazanır. Serbest zamanlarında eğitici kol çalışmaları ile toplu yaşama alışkanlığını edinirler. Eğitici kol çalışmaları, okul işlerini kolaylaştırır. Öğrencileri yaşama hazırlar. Bu amaçla sınıflarda eğitici kollar kurulur. Sınıfta kurulabilecek eğitici kolların bazıları şunlardır.

a)Sağlık ve temizlik kolu b)haberleşme kolu c)Kitaplık kolu d)Kızılay kolu
e)Araç ve gereçleri kullanma kolu f)Spor kolu g)Müzik kolu h)Resim kolu ı)Folklor kolu j)Müsamere ve temsil kolu

Eğitici kolların adları ve görevleri ile ,öğrencilerin görevli olduğu kolda adı bulunan bir eğitici kol tablosu hazırlanır ve uygun yere asılır. Buradaki kollara göre görevler şunlardır.

Sağlık ve Temizlik Kolu:Sağlık ve temizlik kolunda görevli olan öğrenciler, dershanenin temiz olmasını sağlarlar. Okulda kurulan sağlık ve temizlik koluna yardımcı olurlar.

Araç ve Gereçleri Koruma Kolu:Bu kolda görevli olan öğrenciler ,dersler için gerekli araç ve gereçleri sınıfa getirirler. İşi biten araç ve gereçleri yerine götürürler.

Kitaplık Kolu:Görevli öğrenciler,sınıf kitaplığındaki kitapları arkadaşlarına dağıtırlar. Arkadaşlarının okuduğu kitapları geri alırlar. Kitaplığın düzenli olmasını sağlarlar. Kitap sayısını çoğaltmaya çalışırlar.

Kızılay Kolu:Kızılay koluna seçilmiş öğrenciler, Kızılayı tanıtmak için çalışırlar. Kızılayın güçlenmesi amacıyla Kızılay pulu satarak yardım toplarlar.

Müsamere ve Temsil Kolu:Bu kolda görevli öğrenciler,bayram törenleri ve yıl sonu gösterileri düzenlerler. Sınıfta şiir okuma ,yazma yarışmaları açarlar. Bu yarışmalara katılmaları için arkadaşlarını özendirirler.

Sınıfta kurulacak eğitici kollar öğrenci mevcudu,okulda kurulmuş kollar,uygulanabilirliği dikkate alınarak belirlenir. Öğrenciler çalışmak istedikleri kollara aday olurlar. Aday öğrenciler ,görev alacakları kolda yapacakları çalışmaları arkadaşlarına anlatırlar. Diğer öğrenciler istedikleri adaylara oy verirler. En çok oy alan öğrenciler kol görevlisi seçilirler. Seçilenler teşekkür konuşması yaparlar. Diğer öğrenciler seçilen arkadaşlarını kutlarlar.

Konu: Sınıfta Seçim

1.Eğitici Kol Başkanının Seçimi

2.Eğitici Kol Görevlilerinin Seçimi

Amaç 5: Sınıfta yapılan seçimlerde demokratik yaşayışın koşullarına uyabilme

Davranışlar :

1. Sınıf başkanı seçimine katılma
2. Sınıfta yapılan eğitsel kol seçimlerine katılma
3. Göreve seçilen arkadaşlarını kutlama

İlk olarak öğrencilere sınıf başkanın görevleri açıklanır. Bunlar; Sınıf başkanı sınıfın temiz ve düzenli olmasından sorumludur, Öğretmenin en büyük yardımcısıdır, denir.

Sınıf başkanı olmak isteyenler aday olurlar. Aday öğrenciler yapacakları çalışmalarını arkadaşlarına anlatırlar. Her öğrenci oylamaya katılarak istediği adaya oy verir. En çok oy alan aday sınıf başkanı seçilir. Sınıf başkanı seçilen aday teşekkür eder. Diğer öğrencilerde seçilen adayı kutlarlar.

Konu:İlköğretim Haftası

Amaç 6: İlköğretim haftasının anlam bilgisi

Davranışlar:

1. Okulun açıldığı haftanın İlköğretim Haftası olduğunu söyleme / yazma
2. Herkesin okuması gerektiğini söyleme
3. Okuma - yazmanın yararlarını söyleme / yazma
4. İlköğretimin temel bilgi ve beceriler kazandırdığını söyleme / yazma
5. Düzenli olarak kitap okumanın, okuma alışkanlığını kazandırdığını söyleme/yazma

Okulların açıldığı hafta çok önemlidir. Tüm yurttaki aynı anda açılan okullarda okulların açılmasından doğan bir telaş bir sevinç vardır. Bu sevinç "İlköğretim Haftası"adı altında okulların açıldığı ilk hafta kutlanır. Bu hafta boyunca okuma -yazmanın önemi anlatılır.

Şu bilgiler sunulur:Cumhuriyetten önce okulların sayısı yok denecek kadar azdı. Cumhuriyetle birlikte Atatürk Harf İnkılabını yaptı. Yurdumuzda okuma yazma seferberliği yapıldı. Okuma yazma bilenlerin sayısı arttı. Bilim ve teknik alanında büyük ilerlemeler oldu.

Konu:Tatilin Önemi

Amaç 7: Tatilin önemini kavrayabilme

Davranışlar:

1. Tatilini nasıl geçirdiğini söyleyebilme
2. Tatilde gördüğü yerleri tanıtmak
3. Tatilin kendisine neler kazandırdığını açıklama

Konu:Dershanemizin Temizliği

Amaç 8: Dershaneyi temiz kullanabilme

Davranışlar :

1. Sırasını temiz tutma
2. Çöpleri, çöp sepetine atma
3. Dershaneyi havalandırma
4. Dershaneyi temiz kullanmayanları uyarma

Bulunduğumuz ortamı daima temiz tutmalı ,eşyaları özenli kullanmalıyız. Sıralarımızı çizmemeli altına ve aralarına çöp atmamalıyız. Sıraların bizden sonra okuyacak arkadaşlarımıza sağlam bir şekilde kalmasına gayret etmeliyiz. Ve bunu asla unutmamalıyız.

Dershanemizi temiz ve düzenli tutmak,duvarları kirletmemek,çizmemek,sıraları kırmadan, çizmeden, düzgün korumak, çöpleri çöp kutusuna atmak ,sınıfta bulunan araç gereçleri temiz tutmak her öğrencinin görevidir. Teneffüsler de sınıfı temizlik nöbetçisi pencereyi açar ve havalandırır, sınıfı kirletenleri uyarır. Sınıfı kirletenleri herkes uyarmalı , arkadaşına kuralları hatırlatmalıdır.

Temiz ve düzenli bir dershanede çalışmak başarıyı arttırdığını unutmayalım.

Konu:Araç Gereçlerin Kullanılmasında Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Amaç 9: Okuldaki araç ve gereçleri düzenli kullanabilme

Davranışlar:

1. Okuldaki araç ve gereçleri dikkatli ve özenli kullanma
2. Okuldaki araç-gereçleri kullandıktan sonra yerine koyma

Okul ve dershanemizde eğitim ve öğretimimize yardım eden ,bilgi ve becerilerimizi geliştirmemizi kolaylaştıran bir çok araç gereç bulunmaktadır.

Dershanemizde sıralar ,öğretmen masası,dolap bulunur. Çöp kutusu kapının hemen yanındadır. Türk bayrağı ile Atatürk resmi, yazı tahtasının üzerindedir. Atatürk resminin sağında İstiklal Marşı, solunda Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi bulunur. Yılın mevsimlerini ve aylarını gösteren zaman şeridi ,dershanemizin duvarında yer almaktadır. Türkiye haritası, ünite köşesi, grafikler ve levhalar dershanemizde bulunan araçlardır.

Okulumuzun girişinde ,herkesin görebileceği yerde Atatürk köşesi vardır. Panolarda ,okul gazetesi ve yapılan etkinlikler sergilenir. Koridorlarda ayrıca yangın

söndürme araçlar bulunur. Kütüphanemizde çeşitli kitaplar vardır. Laboratuvarlarımızda da bir çok araç gereç bulunmaktadır.

Konu:Okuldaki İlişkilerimiz

Amaç 10: Okulda iyi ilişkiler kurabilme

Davranışlar:

1. Öğretmenlerine saygılı olma
2. Arkadaşlarına saygılı olma
3. Arkadaşlarına hoşgörülü olma
4. Okuldaki görevlilere saygılı olma
5. Arkadaşları ile dayanışma içinde olma

Yaşam saygı ve sevgi üzerine kuruludur. Toplu yaşanan her yerin uyulması gereken yazılı veya sözlü kuralları vardır. Okulda toplu olarak yaşanan bir yerdir. Evde ailemizle, annemiz, babamız ve kardeşlerimizle birlikte oluruz. Okulda ise aileye benzer burada da öğretmenlerimiz, arkadaşlarımız ve diğer görevlilerle birlikte oluruz. Toplu yaşanan her yerde karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü çok önemlidir.

Arkadaşlarımızla ders çalışırken ve oynarken yardımlaşarak hareket etmeliyiz. Saygı sevgiyi doğurur. Arkadaşlarımızı kırıncı ve incitici davranış ve sözlerden kaçınmalıyız. Böyle davranan arkadaşlarımızı uymalıyız. Hoşgörü çok önemlidir. Fikirlerine katılmasak bile arkadaşlarımızı dinlemeliyiz. Birbirimizi, öğretmenlerimizi, diğer çalışanları sevmeli ve saymalıyız.

Konu:Okul Düzeni

1.Bize Düşen Görevler

2.Okuldaki İlişkilerimiz

Amaç 11: Okul düzeni ile ilgili kurallara uyabilme

Davranışlar:

1. Okula zamanında gelme
2. Derslere zamanında girip çıkma
3. Derste başkalarını rahatsız etmeme
4. Koridorlarda başkalarını rahatsız etmeme
5. Merdivenleri, sağdan inip çıkma

6. Muslukları açık bırakmama

7. Lavâbo ve tuvaletleri temiz kullanma

Her topluluğun kendine has uyulması gerekli kuralları vardır. Okul toplu yaşanan bir yer olarak daha belirgin ve önemli kurallara sahiptir. Çünkü uyulmaması eğitim ve öğretimim etkileyecektir. Okula zamanında gelinmelidir. Geç kalınması hem geç kalan öğrencinin derse uyumunu geciktirecek, hem öğretilenlerin başını kaçırmaya neden olacak hem de sınıfa girdiği anda ve yerleşirken sınıfın dikkatini dağıtarak dersin bölünmesine neden olacaktır.

Teneffüs zili çaldığı anda öğretmenin izniyle dışarı çıkmalı, ders zili çaldığı anda ise hemen sınıfa dönülerek derse hazırlanmalıdır. Asla geç kalınmamalıdır.

Derste başkalarını rahatsız edici herhangi bir harekette bulunmamalıdır. Konuşmamalı, sadece sorulara parmak kaldırarak söz isteyip cevap vermelidir. Aynı şekilde koridorlarda asla koşmamalı, koşarak oyun oynamamalıdır. Yine koridorlarda yüksek sesle konuşmamalı diğer arkadaşlarınızı itip kakmamalıyız.

Merdivenleri sağdan inip çıkmalıyız. Lavaboları kullandıktan sonra mutlaka muslukları sıkıca kapatmalıyız. Lavabo ve tuvaletleri temiz kullanmalı, işimiz bittikten sonra suyla temizlemeliyiz. Ve mutlaka ellerimizi sabunla yıkamalıyız.

4.1.1.Konular

A. Okula Dönüş

1. Okulun Açılış Günü
2. İlköğretim Haftası

B. Tatili Nasıl Geçirdik?

1. Tatilin Önemi
2. Tatili Daha Verimli Geçirmek

C. Yeni Dershanemiz

1. Dershanemizin Yeri
2. Okulda ve Dershanemizde Bulunan Araç ve Gereçler
3. Araç-Gereçlerin Kullanılmasında Nelere Dikkat Etmeliyiz?
4. Dershanemizin Temizliği

Ç. Okulumuz

1. Okulumuzun Adı ve Kuruluşu
2. Okulumuzun Adresi

D. Okul Düzeni

1. Bize Düşen Görevler
2. Okuldaki İlişkilerimiz

E. Eğitici Kollar

1. Adları
2. Görevleri

F. Sınıfta Seçim

1. Sınıf Başkanının Seçimi
2. Eğitici Kol Görevlilerinin Seçimi

4.2.Ünite 2:Bilinçli Tüketecilik ve Verimlilik

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:İhtiyaçlarımız

Amaç 1 : İhtiyaçlarımızı belirleyebilme

Davranışlar :

1. Yaşamımızı sürdürebilmek için temel ihtiyaçlarımızın beslenme, barınma, giyinme olduğunu söyleme / yazma

2. Diğer ihtiyaçlarımızın, sosyal ihtiyaçlar olduğunu söyleme / yazma

İnsanın ihtiyaçlar ile ilgili bu düze öğrencilere bilgi sunulmadan önce şu bilgilerin öğretmen tarafında bilinmesi zorunludur.

Abraham Maslow'a göre 7 temel ihtiyaç vardır. Bu 7 temel ihtiyaç hiyerarşisini belirlemede üç kural bulunmaktadır. Bunlar:

1.Birincil olan ihtiyaç en temel ihtiyaçtır. Sonra gelen ihtiyaç ikincil düzeyde önemlilik arzeder.

2.Alt düzey ihtiyaç karşılanmada diğer ihtiyaç ortaya çıkmaz. En azında bir miktar karşılanmalıdır.

3.Bir ihtiyacın karşılanabilmesi, için kendisinden sonraki ihtiyaç feda edilebilir, ama kendisinden sonraki ihtiyaç feda edilemez.

Maslow'un belirlediği bu ihtiyaçlar sıralaması ise şöyledir.¹³⁸

¹³⁸ Bacanlı, s.207

- 1.Fizyolojik ihtiyaçlar
- 2.Güvenlik
- 3.Yakınlık /sevgi
- 4.Saygınlık
- 5.Bilme/tanıma
- 6.Estetik ihtiyaçlar
- 7.Kendini gerçekleştirme

Yaşamımızı sürdürebilmemiz için belli bazı temel ihtiyaçlarımızı karşılamamız gerekir. Bedenin canlılığını sürdürebilmesi için gerekli olan ihtiyaçlar açlık, susuzluk gibi ihtiyaçlardır.

Barınma ihtiyaı kişinin yaşamını güven içinde sürdürebileceği bir mekandır. Giyinme de bir temel ihtiyaçtır. Kişinin bedenlen korunmasında çok önemli bir yer tutar.

Bütün ihtiyaçlarımızı bir arada karşılamamız mümkün değildir. Btmize göre zorunlu ihtiyaçlarımıza öncelik vermeliyiz. Zorunlu olmayan ihtiyaçlarımızın alınmasında ısrar etmemeliyiz. Aile btmizi düşünerek hareket etmeliyiz.

Konu:Planlı Tüketim

Amaç 2: Tüketimde plânlı olmanın önemini kavrayabilme

Davranışlar :

1. Alış verişe çıkarken ihtiyaçlarımızı öncelik sırasına göre listeleme
2. İhtiyaçlarımızı btmize göre plnlamanın gereğini açıklama

Aile gelirine göre giderlerin ayarlanması aile btsini oluşturur. Btnin en başında kira,elektrik ,yakıt gibi zorunlu giderler yer alır.

Alışverişe çıkmadan önce ihtiyaçlarımızı belirlemek gerekir. Bu belirleme zorunlu olan ihtiyaçlarımızdan başlanarak bir liste hazırlanması bilinçli alışverişe yardımcı olacaktır. Bu ihtiyaçları öncelik sırasına göre hazırlama sırasında ihtiyaçların karşılarına tahmini fiyatlarını yazmak genel bir bt ortaya çıkaracaktır. Sonra gelirimizi ayırabileceğimiz paranın miktarını gözden geçirmek gerekecektir.

Gereksiz yere para harcamamakta btde önemli bir etkindir. İhtiyacımız olmayan, gereksiz şeyleri almak aile btsini olumsuz etkilediği gibi zorunlu,acil durumlar için gerekli olabilecek parayı da tehlikeye sokar. Çünkü bazen beklenmedik kaza, hastalık gibi durumlar içinde btde para ayırmak gerekir.

Konu:Alışverişlerimizde Nelere Dikkat Etmeliyiz?

1.Malın Kalitesi

2.Bütçeye Uygunluk

Amaç 3: Alış verişte bilinçli olmanın gereğini kavrayabilme

Davranışlar :

1. Tüketim maddelerinde kaliteyi gösteren özellikleri açıklama
2. Yiyecek maddelerinin üzerindeki üretim ve son kullanma tarihinin önemini

söyleme

3. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) damgası ve garanti belgesinin önemini açıklama
4. Alış verişten önce aynı kalitedeki malların fiyatlarını araştırmanın gereğini

açıklama

- 5.Alış veriş sonunda gerekli belgelerin alınmasının önemini söyleme

Alış verişlerde en önemli dikkat edilmesi gereken kural alınan malın kalitesine dikkat etmektir. Mallarda ucuzluk, kalite,TSE damgası, üretim ve son kullanma tarihlerine bakmak, garanti aramak gerekir. Üretim ve son kullanma tarihi malın ömrünü gösterir. Son kullanma tarihini geçmiş ürünler bozuktur ve insan hayatını tehlikeye sokar. Konserve, süt gibi yiyecekler eğer süresi geçmiş ise zehirler. Sağlığımız açısından bu konuda özellikle dikkatli davranmak gerekir. Besin maddeleri alırken tazeliği ve temizliğine de dikkat etmek gerekir. Balık, et, sebze, meyve gibi yiyecekler bayat olduğu takdirde yine insan sağlığını bozar.

Bu konuda bilinçli davranmak aile bütçesini çok etkileyecektir. Kalite denilince ilk akla gelen malın iyi yada kötü oluşudur. Ancak kalite sadece dış görünüşün iyi olması değildir. Dış görünüm çoğu zaman aldatıcı olabilir. Bunun için malın cinsine göre dikkat gerektiren özellikler vardır. Eğer bir ayakkabı alacaksak sağlamlığına, derisine, yumuşaklığına dikkat etmeliyiz.

Eşya alırken Türk Standartları Enstitüsünün (TSE)damgasına ve garanti belgesine bakmalıyız.

Bir malın kalitesi onun kullanışlı, ihtiyacı karşılayabilirliği, sağlamlığı ,uzun ömürlü olması, sadeliği, temizliği gibi durumlarıdır. Her ucuz mal kaliteli değildir. Ucuzluğuna aldanarak mal almak yerine her bakımdan incelenerek mal alınmalıdır. Mal alırken fiyat bakımında diğer mağazalarla da karşılaştırmalıyız. Fiyatı uygun daha kaliteli bir malı bulma şansımız olabilir. Aksi halde kalitesiz malı yüksek fiyata satın almak durumunda kalabiliriz.

Konu: Tüketim Bilinci

Amaç 4 : Bilinçli bir alış veriş için gerekli kurallara uyabilme

Davranışlar

1. Yiyecek maddeleri üzerindeki üretim ve son kullanma tarihlerine bakma
2. Türk Standartları Enstitüsü damgasına bakma
3. Aynı kalitedeki malların farklı satış yerlerindeki fiyatlarına bakma
4. Alış verişten sonra fiş, fatura gibi belgeleri alma
5. Satın alınması düşünülen ürünü, görmeden satın almama

Alışveriş kişisel olduğu ölçüden fazla devlet bütçesini de etkiler. Malı satan satıcılar devlete vergi öder. Bu vergi topluma çeşitli yol,su ,elektrik,baraj ve sosyal hizmetler olarak geri döner. Bu nedenle alışverişte fiş, fatura gibi tüketicilerin alışveriş sonrası alacakları belgeler çok önemlidir. Ve bu her tüketicinin vatandaşlık görevidir. Bu sorumluluğun bilincinde olmalı ve bu görevi yerine getirmeliyiz.

Satın alınan malın bilinçli bir şekilde tercih edilerek alınma koşullarından biride malı görerek almaktır. Reklamlarında etkilenecek sipariş verme ile alışveriş kişiyi çok büyük zararlara sokabilir. Malı görüp kalitesini inceledikten sonra karar verip alınmalıdır.

Konu:Reklamların Etkisi

Amaç 5: Tüketici davranışlarında reklâmların etkisini kavrayabilme

Davranışlar :

- 1.Reklâmların, tüketiciyi bilgilendirmenin yanında kâr amaçlarının da olduğunu açıklama
- 2.Reklâmı yapılan mal ve hizmetler arasından, ihtiyacına en uygun olanı nasıl seçeceğini açıklama
- 3.Çocuk hakları bildirisinin önemli maddelerini söyleyebilme.
- 4.Bazı aldatıcı ve haksız reklâmların, tüketiciyi zor durumda bırakabileceğini açıklama
- 5.Satın alınması düşünülen ürünün, neden görülerek alınması gerektiğini açıklama

Bir reklam senaryosu hazırlanabilir. Örneğin “Bir süt reklamı yapalım” denir. Bu, televizyonda sıkça gördükleri bir süt reklamı olabileceği gibi tamamen kendi hazırladıkları bir reklamda olabilir. Öğretmen öğrencileri yönlendirmek açısından şu reklamı anlatır: Modeli yapar (resim yada maske) bir öğrencinin inek olmasını ister. Getirilen bir bardak süt bir öğrenciye verilir. "Ben bu sütü içiyor ve çabuk büyüyorum" diyeceği söylenir."Bu süt çok güzel, çok lezzetli herkes içmeli" gibi sözcüklerle oyun oynatılır. Oyun sonunda birkaç öğrenci bu sütü içiyor gibi yapar ve yüzlerini buruşturur. Çocuklara "Beğendiniz

mi?" diye sorulur. Olumsuz yanıtlar alındıktan sonra reklamların bazen yanıltıcı olabileceği söylenir. Çok yararlı olan ve mutlaka içilmesi gerekli olan sütün sadece reklamından etkilenilip beğenilmemesi sütü sevmememize neden olabilir" açıklaması yapılabilir.

Ardından düşündürücü sorular tahtaya yazılır.

1.Nerelerde reklamlara rastlıyorsunuz?

2.Ne tür reklamlar ilginizi çekiyor?

3.Ne tür reklamlarda hangi mallar tanıtılıyor?

4.Reklamını sevip aldığınız ama kullanınca beğenmediğiniz bir mal oldu mu?

Konu ile ilgili şu şiir tahtaya yazılır ve öğrencilere ezberletilir:

Televizyondaki Reklamcı Amca

İlk önce,

Kumbaralar gösterip

Para biriktirmemi,

Öğütlüyorsun.

Sonra da,

Bu sakızı çiğne,

Şu çikolatayı ye,

Bu gazozu iç,

Diyorsun.

Tanrı aşkına,

Sen benim harçlığımın,

Kaç para olduğunu,

Biliyor musun ki!

Hem para biriktirmemi,

Hem de söylediklerini,

Tüketmemi istiyorsun¹³⁹.

¹³⁹ Yalvaç Ural, Televizyondaki Reklamcı Amca, İstanbul 1999, s.16

Öğrencilere düşünme süresi verilir. Alınan yanıtlardan sonra şu bilgiler sunulur ve özetle defterlerine yazdırılır.

Çoğunlukla her malın bir reklamı vardır. Reklam satışı ve karı amaçlar. Üreticiler bir malı tanıtırken o ürünün en fazla ne kadar satabileceği ve ne kadar kar edebileceği ile ilgilenir. Radyo, televizyon, gazete dergi ve duvar panolarında görebileceğimiz reklamlar genellikle tüketiciyi yanıltır. Reklamlarda malın beğendirilmesi için ürün abartılarak anlatılır.

Reklamından etkilendiğimiz her ürünü hemen almamalıyız. Ailemizi alması için zorlamamalıyız. Ürün hakkında bir araştırma yapmak, kullanan kişilere sormak yararlı olacaktır. Reklamı yapılan üründe o malda, belirtilen özelliklerin bulunup bulunmadığını araştırmak, kalite ve fiyat değerlendirmesi yapmak zorunludur.

Reklam değişen toplumda üretici ve tüketici açısından mutlaka gereklidir. Çünkü üretici malını tanıtır, malının özelliklerini, üstünlüklerini sunar. Tüketici ise aynı tür yada farklı tür malları tanıma, karşılaştırma olanağı bulur. Reklamlardan olumlu şekilde yararlanmak bizim elimizdedir. Bilinçli hareket ettiğimiz sürece zararlı olmayacaktır. Yalnızca reklamların çekiciliğine, markasına aldanarak satın alma tamamen bilinçsizce davranıştır.

Görerek ,inceleyerek alışveriş yapılmalı siparişle alışverişten kaçınılmalıdır.

Büyüklerimiz reklamı yapılan ürünleri alıp almamada tecrübelidirler. Malın yukarıda belirtilen özelliklerine dayanarak alış veriş yaparlar.

Konu:Tüketici Olarak Haklarımız

Amaç 6:Tüketicinin korunmasının önemini kavrayabilme

Davranışlar:

1.Malın satın alınmasında doğru bir seçim yapılabilmesi için gerekli olan bilgileri açıklama

2.Haklarına sahip çıkmanın tüketicinin korunması açısından önemini söyleme

3.Sağlığı zararlı yiyecek / içeceklerin satın alınmaması gereğinin önemini söyleme

4.Güvenilir olmayan malların satın alınmasının gereğinin önemini söyleme

5.Tüketicinin haklarının yanında sorumluluklarının da olduğunu açıklama

6. Hatalı ve bozuk bir mal alındığında, ne yapılması gerektiğini açıklama

Sunuş bilgileri:

Bilinçli bir tüketici malı satın alırken bilinçli bir şekilde hareket eder,doğru karar verir. Araştırma yapar ,ürün hakkında satıcıdan bir çok bilgi alır.

Bilinçli bir tüketici ürün seçiminde zarara uğramamak için araştırma yapar. Hatalı, bozuk malları almaz. Üretim ve son kullanma tarihlerine mutlaka bakar. Garantili olması gereken mallardan garanti ister. Taze yiyecekler seçer. Ambalajlı ürünleri tercih eder. Açıkta satılan ürünleri her ne olursa olsun almaz.

Herhangi gözden kaçan durumlarda veya bilinçsizce, dikkatsizce yapılan alışverişlerde satın alınan ürünün vakit geçirmeden geri verilmesi gerekmektedir. Eğer iadenin kabul edilmemesi gibi bir durum söz konusu olursa tüketici mutlaka hakkını aramalıdır. Bunun için ürünü üreten kuruluşa ya da Tüketici Haklarını Koruma Derneğine başvurmalıdır. Zarar uğramamak için hakkını aramak tüketicinin sorumluluğudur.

Konu:Tüketimde Tutumluluk

1.Parada

2.Zamanda

3.Enerjide

4.Diğer Tüketim Maddelerinde

Amaç 7 : Tutumlu olmanın önemini kavrayabilme

Davranışlar:

1.Parayı ihtiyacına göre harcamanın önemini söyleme

2.Zamanı bilinçli kullanmanın önemini söyleme

3.Elektrik, su, odun, kömür, gaz gibi kaynakları bilinçli kullanmanın önemini

açıklama

4.Araç-gereç kullanımında tutumlu olmaya örnekler verme

5. Giysi alımında tutumlu olmaya örnekler verme

Sunuş bilgileri:

Para bir değişim aracıdır. Para ile ihtiyaçlarımızı satın alırız.

Paramızı harcarken tutumlu olmalıyız, gereksiz harcamalardan kaçınmalıyız. Acil ihtiyaçlarımız olabilir; güç durumlara düşebiliriz. Ailemizin bize verdiği harçlıkları biriktirmeliyiz. Acil ihtiyaçlarımız için ,güç durumlara düşmemek için para biriktirmek gereklidir. Gereksiz her türlü harcamadan kaçınmalıyız.

Para biriktirmeli ve birikimlerimizle yararlı şeyler almalıyız

Zamanı bilinçli kullanmak planlı çalışmakla sağlanır. Günlük çalışmaları programlayarak belirli saatler içerisinde gerçekleştirmek üzere hazırlamak gerekir. Hangi saatlerde ne yapacağımızı planlamak zamanımızı bilinçli kullanmada önemlidir. Zamandan tasarruf savurganlığı önler. Örneğin hangi saatte ders çalışacağımızı, oyun oynayacağımızı ve dinleneceğimizi planlamalıyız. Böylece her işimizi zamanında yaparak zamandan tasarruf sağlamış olacağız. Planlı ve programlı çalışmak ulaşmak istediğimiz hedeflere ulaşmada kısa ve kolay yolu sağlar.

Yaşantımızı devam ettirebilmek için muhtaç ve bağlı olduğumuz bazı kaynaklar vardır. Elektrik, odun, kömür, doğalgaz tüketiriz. Bu kaynaklar hayatımızı kolaylaştırır. Örneğin elektriği aydınlatma, ısı, elektrik araçlarının çalıştırılması gibi ihtiyaçlarımızı karşılamada kullanırız. Odun, kömür, doğalgaz ısınmada; kalorifer, soba gibi sistemlerin çalışmasında kaynaktır. Bu kaynaklar sonsuz değildir, tükenebilirler. Bu enerjileri dikkatli kullanmalıyız. Gereksiz yere elektrik , odun, kömür, doğalgaz tüketmemeliyiz.

Konu:Nasıl Verimli Oluruz?

Amaç 8 : Verimli olmanın önemini kavrayabilme

Davranışlar:

1. Zamanda verimli olmanın önemini söyleme
2. Bilgiyi davranışa dönüştürmenin önemini söyleme
3. Yeni düşüncelere açık olabilmenin önemini söyleme
4. Soru sormanın gerekli olduğunu söyleme
5. Farklı bilgi kaynaklarından yararlanmanın önemini söyleme
6. Şişe, kâğıt, plâstik, alüminyum vb. atıkların değerlendirilmesi gerektiğini söyleme

Şu bilgiler sunulur:

Geri getirilmesi mümkün olmayan tek şey zamandır. Geçen her dakikayı değerlendirmek gerekir. Boş zamanlarda kitap okumalı, ders çalışmalı, kütüphanelere gitmeli, araştırmalar yapmalı kendimizi geliştirmeliyiz. Bilgilerimizi geliştirmenin yolu çok okumak , merak ettiğimiz her şeyi araştırıp öğrenmekten geçer. Bu da zamanın verimli bir şekilde kullanmak, boşa harcamamaktan geçer. Zamanı iyi kullanmak içinse mutlaka planlı ve programlı yaşamak gerekir. Gelişi güzel dağınık bir yaşam kaybolacak zamanlar demektir. Öğrendiğimiz bilgileri hayata uygulayarak verimli olmanın yollarını aramalıyız. Kendimize ve topluma yararlı bireyler olmalıyız. Öğrendiğimiz bilgileri uygulamak gerekir. Örneğin süt içmenin yararlarını öğrenmişsek yeterince süt içmeliyiz. Hırsızlık

yapmanın kötülüğünü öğrenmişsek asla başkasının malına dokunmamalıyız. Okulda öğrenilenleri kesinlikle yaşantımıza geçirmeliyiz

4.2.1.Konular

A. İhtiyaçlarımız

B. Plânlı Tüketim

1. İhtiyaçlarımızın Önem Sırasının Belirlenmesi
2. İhtiyaçlarımızı Bütçemize Göre Ayarlama

C. Alış Verişlerimizde Nelere Dikkat Etmeliyiz?

1. Malın Kalitesi
2. Bütçeye Uygunluk
3. Tüketim Bilinci
4. Reklâmların Etkisi

Ç. Tüketici Olarak Haklarımız (Malın Değiştirilmesi, Geri Verilmesi, Resmî ve Gönüllü Kuruluşlara Başvurma)

D. Tüketimde Tutumluluk

1. Parada
2. Zamanda
3. Enerjide
4. Diğer Tüketim Maddelerinde

E. Nasıl Verimli Oluruz?

4.2.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. İlköğretim Haftası (Okulların açıldığı ilk hafta)

- a) İlköğretimin önemi.
- b) İlköğretim Haftası'nın kutlanması.
- c) Çevremizdeki eğitim-öğretim kurumları.
- d) İlköğretim Haftası için okulumuzda yapılan çalışmalar.
- e) İlköğretim Haftası etkinlikleri.

2. Yangın Haftası (25 Eylül-1 Ekim)

- a) Yangının zararları.
- b) Yangına karşı alınan önlemler.

3. Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)

- a) Evimizdeki ve çevremizdeki hayvanlar.
- b) Hayvanların yararları.
- c) Hayvanlara karşı görevlerimiz

4. Dünya Çocuk Günü (Ekimin ilk pazartesi)

- a) Çocukları iyi eğitmenin yararları.
- b) Bakımsız kimsesiz yoksul çocukların korunmaya alınması ve eğitilmesi.

4.2.3. Atatürkçülük

İnsan hak ve hürriyetleri ile sorumlulukları

- 1. Kişi Hürriyeti
- 2. Seyahat ve Yerleşim Hürriyeti
- 3. Eğitim - Öğretim Hürriyeti
- 4. Düşünce ve İnanç Hürriyeti
- 5. Sorumluluklar

4.4. Ünite 4: Yaşadığımız Yer

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Yönler

1. Ana Yönler

2. Ara Yönler

Amaç 1: Yön bilgisi

Davranışlar :

- 1. Ana yönlerin adını söyleme / yazma
- 2. Ara yönlerin adını söyleme / yazma
- 3. Yönleri şema üzerinde gösterme

Bu ders ile ilgili hazırlanması gereken bir materyal; ana ve ara yönlerin gösterildiği karton üzerine renkli olarak çizilmiş bir levha olabilir. Bu levha yönleri belirgin olarak gösterir ve dersliğin tavanına asılır.

Dershanemizi, çevremizi inceleyebilmek için yönlerimizi öğrenmek ve bilmek zorundayız. Bir yeri bulmak için yönlerden yararlanırsınız. Yönlerin yardımıyla bir yeri tarif edebiliriz.

Dört ana yön vardır. Bunlar; doğu, batı,güney ve kuzey yönleridir. Ancak yönlerimizi bulmada yalnızca ana yönler yeterli değildir. Ara yönler de gerekli olur. Bunlar ana yönlerin aralarında yer alan; güneydoğu, güneybatı, kuzeydoğu ve kuzeybatıdır. Bunları öğretmen önceden hazırlanmış bir yön şeması bulunan pano üzerinde ayrıntılı olarak gösterir.

Yine önemli bir araç olarak pusulayı kullanır. Pusulada bulunduğu yeri her öğrenciye tek tek yöne göre okutturur.

Öğretmen anlatılanların somut olarak görülebilmesi için öğrencilere şöyle bir gösteri yaptırır. Dört öğrenci seçer ve bunları karşılıklı yön şemasındaki gibi dizer. Herbirine bir yön adı verir. Bir kağıda büyükçe yazar ve öğrencilerin önlerine bir iğne yardımıyla tutturur. Yeter sayıda her öğrenci yönünün adını yüksek sesle sınıfa dönerek söyler. Aynı şekilde ara yönleri de yerleştirir ve ana yönler gibi işlem yaptırılır.

Yönlerin sembolleri ise şöyle tahtaya yazılır.

D:Doğu B:Batı G:Güney K:Kuzey

GD: Güneydoğu GB: Güneybatı KD: Kuzeydoğu KB: Kuzeybatı

• Ana ve ara yönlerin adları nelerdir?

Konu:Yönlerin Bulunması

Amaç 2: Yönleri bulma bilgisi

Davranışlar :

1. Yön bulmaya yarayan aracın, pusula olduğunu söyleme / yazma
2. Pusulanın nasıl kullanılacağını söyleme
3. Güneşe göre yönün nasıl bulunacağını söyleme
4. Yön bulmada kutup yıldızından yararlanabileceğini söyleme / yazma

Derse mutlaka bir pusula ile gelmesi yararlı olacaktır. Pusulanın kavratılması açısından, basit bir pusula öğretmen ve öğrencilerle birlikte hazırlanmalıdır.

Basit bir pusula ise şöyle hazırlanabilir:

Araçlar: Bir cam bardak, jilet, bir parça şişe mantarı, bir mıknatıs

Yapılışı: Jiletin bir ucu, mıknatısın güney ucuna bir kaç kez sürülür. Jiletin o ucuna sürülüp güney işareti konur. Şişe mantarından kesilen parçalar jiletin deliklerine takılır. Jilet, su dolu bardağın yüzüne konur. Jiletin kuzey ucu,kuzeyi; güney ucu, güneyi gösterecektir¹⁴⁰.

¹⁴⁰ Galip Karagözoğlu,İlkokullarda Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara 1966, s. 114-115

Yönleri bulmada en gelişmiş ve güvenilir yön bulma aracı bugün "pusula"dır. Pusulada önemli olan koyu ibrenin hep kuzeyi gösterdiğidir Pusulada bir ucu koyu diğer ucu açık renkli olan bir gösterge mevcuttur. Bu göstergeye "ibre" adı verilir.

Herhangi bir araç yok ise doğadan yararlanılır. Bunlardan biri Güneş'tir. Güneş'in doğduğu tarafa sağ kolumuzu uzattığımızda sağımız doğuyu, solumuz batıyı gösterir. Arkamız güneyi, önümüz de kuzeyi gösterir. Bir başka yöntem ise, geceleri bulutsuz havada Küçükayı yıldız kümesinde, kümenin başındaki en parlak yıldız daima kuzeyi gösterir. Bu yıldız Kutup yıldızı adı verilir. Kutup Yıldızı' na bakarak yönümüzü bulabiliriz.(Konunun daha iyi anlaşılması, öğrencilerin kutup yıldızının bulunduğu yeri daha açık görebilmelerini sağlamak için, Küçükayı yıldız kümesinin yeterince büyük bir resmi veya şeklinin tahtaya çizilerek yıldızın yerinin tam olarak gösterilmesi gereklidir.)

Öğretmen bu anlatılanlardan sonra ana ve ara yönleri gösteren şemayı defterlerine ezbere çizmelerini ister ve kontrol eder.

- Güneşe göre yönleri nasıl buluruz?
- Pusula nasıl bir araçtır nasıl kullanılır?
- Kutup Yıldızı hangi yıldız kümesinde ne bu kümenin neresinde bulunur?
- Kutup yıldızını nasıl tanırız?
- Kutup Yıldızı hangi yönü gösterir?

Konu: Okulumuz

1.Okulumuzun Yeri

2.Okulumuzun Çevresi

Amaç 3: Okulumuzun çevredeki yerini tanıyabilme

Davranışlar :

1. Okulumuzun mahalle içindeki yerini, yönlerden yararlanarak tarif etme
2. Bulunduğu yere göre, okulun yerini, yönlerden yararlanarak tarif etme

Sınıfta öğrenciler masaların üzerlerine çıkartılır. Yukarıdan aşağıya baktıklarında masa ve sıraların ayaklarını görüp görmedikleri sorulur. Buna benzer bir işlem de kalemlerine dik tutarak tam üstünden baktırılarak yapılan işlemdir. Burada Öğrencilere kalemin sadece tepesini gördüklerini kağıda aktartmak amaçtır. Bu herhangi bir yerin kuşbakışı görünümünde izleyecekleri düşünce yolunu belirler.

Okulun çevresinde kısa bir gezinti yaptırılır. Gezi sırasında okulun konumuna göre bulunan belirli özellikte cadde, park, ev, sokak not aldırılır. Güneşin yeri tayin edilir.

Güneşe göre ve pusulaya göre okulun hangi tarafında hangi yönlerin bulunduğu keşfettirilir. Bu konuda bir şehir planının olması yararlı olacaktır.

Amaç 4: Kroki bilgisi

Davranışlar :

1. Bir yerin kuşbakışı görünüşünün kâğıt üzerine çizimine kroki denildiğini söyleme
2. Krokinin, ölçüsüz bir çizim olduğunu söyleme
3. Aradığımız yerin bulunmasında, krokinin bize yardımcı olduğunu söyleme

Bu konuyla ilgili en uygun metot gezi ile gerçekleşir. Okulun bulunduğu çevrede varsa en yüksek yere çıkılır Önceki öğrenilenlerin pekiştirilmesi, okulunun yerini ve yönünü tesbit etmede önceki öğrenilenlerden yararlanılacaktır.

Krokinin tanımı yapılır. Krokinin ölçüsüz bir çizim olduğu ve aradığımız yerin kolayca bulunmasında bir araç olduğu ve mutlaka krokide yönleri gösteren ok bulunması gerektiği öğretmen tarafından açıklanır. Aradığımız veya tarif ettiğimiz bir yerin bulunmasına krokinin yardım etmesinin önemi açıklanır.

- 1.Kroki neye denir?
- 2.Kroki ne işimize yarar?
- 3.Kroki olmazsa neler olabilir?
- 4.Yön neye denir?
- 5.Yönler olmazsa neler olabilir?
- 6.Yönler ne işimize yarar?

Amaç 5: Kroki çizebilme

Davranışlar :

1. Kroki üzerinde yönleri ok işareti ile gösterme
2. Bulunduğu yere göre ara sokağı çizme
3. Evimizin sokak içerisindeki yerini gösteren krokiyi çizme
4. Okulumuzun yakın çevresine göre krokisini çizme

Öğrencilerle yapılan gezi sonunda öğrenilen kroki çizim bilgilerine dayanarak öğretmen kendi evini gösteren kroki örneği ile öğrencilere fikir verir. Şu sorular yönlendirmede yardımcı olacaktır:

• Okulunuzun çevresinde cadde, sokak, ev ve park var mı? Bunlar okulunuzun yön olarak hangi tarafında yer almaktadır?

• Okulunuzun önü, arkası, sağ ve solu hangi yönleri göstermektedir?

• Okulunuzun veya evinizin tepeden görünümü nasıl olabilir?

Çizim öğretmen önderliğinde yaptırılır. Ardından tahtaya tam ve doğru bir şekilde okul krokisi çizilir. Krokinin yanlarına yönler yazılır.

Konu:Mahallemiz

1.Evimizin Yeri

2.Evimizin Çevresi

3.Mahallerimizin Yönetimi

Amaç 6: Mahallemizi tanıyabilme

Davranışlar :

1. Yaşadığı mahallenin adını söyleme / yazma
2. Evimizin, mahalle içindeki yerini tarif etme
3. Evimizin, sokak içindeki yerini tarif etme
4. Mahalleyi, kimin yönettiğini söyleme / yazma

Öğrenciler bahçeye çıkarılır. Bunlardan beşer onar kişilik gruplar oluşturulur .Ve "Grupların her birisinin bir ev olduğunu varsayalım" denir .Bu grupların her birisini yan yana ve arka arkaya dizerek bir mahalle oldukları söylenir. Öğrencilere dönülür ilgiyi çekmek açısından" Bu mahallemizde kaç ev var ?" sorusu ile gruplardaki öğrenciler saydırılır."Bu iki mahalleyi kim yönetecek ?" şeklindeki soru ile çiçek ve balon ismi verilen mahallelere iki muhtar seçilir. Böylelikle her mahallenin evlerden oluştuğu, her mahallenin mutlaka bir adı ve bir muhtarı olduğu sonucuna ulaştırılır.

Sınıfa dönülür,şu bilgiler sunulur:

Adresimizi yazarken sokağımızın ve mahallemizin adlarını da yazıyoruz. Postacının mektubu istenen adrese ulaştırabilmesi, bize gelmek isteyenlerin evimizi bulabilmesi için mahalle ve sokak adını bilmek şarttır. Ancak her zaman isim yeterli olmaz, soran bir kişiye evimizi tarif etmemiz gerekebilir."Böyle durumlarda siz olsanız evinizi mahalle içindeki yerine göre nasıl tarif edersiniz?"sorusunun yanıtları dilenirken öğrenciye yardımcı sorular sorulur. Örneğin "Evinizin yanında ne renk ve yapıda bir başka ev yada apartman var? Bir ağaç yada park var mı? Sokağınızda dikkati çeken herhangi bir şey var mı?"gibi...Aynı şekilde sokak içindeki durumda tartışılır ve anlatılır.

Her yerin bir sorumlusu ve yöneticisi olduğu gibi mahalleyi de yöneten biri vardır Bu kişi muhtardır. Ancak muhtar mahalleyi yönetirken ona yardım eden bazı üyeler vardır. Onların toplanmasıyla ihtiyar meclisi oluşur. Muhtar ve ihtiyar meclisi ise 5 yılda bir seçilir. (Bu konunun daha iyi öğrenilmesi , muhtarın görevlerinin bizzat kendisi tarafından

anlatılması için okulun bulunduğu mahallenin muhtarlığına gezi düzenlenmesi çok yararlı olacaktır.)

Konu:Köy

1.Köyün Özellikleri

2.Köyün Yönetimi

Amaç 7: Köyün özellikleri bilgisi

Davranışlar :

1. Köyü, büyüklük bakımından ilçe ve illerle karşılaştırma
2. Köylünün geçim kaynaklarının neler olduğunu söyleme / yazma
3. Köyü, kimin yönettiğini söyleme / yazma
4. Köyün ortak mallarını söyleme / yazma

Bu dersle ilgili olarak öğrencilere önceden resim dersinde yapmış oldukları küçük ev maketleri, ağaç modelleri, halı ve kilim numuneleri getirtilmesi gerekir.

Maket evler gruplandırılmak suretiyle çeşitli büyüklüklerde yerleşim birimleri kurulur. Bunların aralarına ağaç modeller serpiştirilir.

Köy hakkında düzensiz bilgilerini yoklayıcı sorular verilir. Bu sorulara örnek olarak;

- Köy ve şehir neden birbirinden farklıdır?
- Köylerde yaşayan insanlar geçimlerini nasıl sağlarlar?
- Köydeki evler ile şehirlerdeki evler birbirine benziyor mu?

Ardından şu bilgiler sunulur:

Köy, il ve ilçelere göre daha küçük yerleşim merkezleridir. Nüfusu iki binden azdır. En küçük yerleşim birimidir. Köyler birleşmesinden bucak, bucakların birleşmesiyle ilçe, ilçelerin birleşmesiyle il oluşur. Bulundukları yerin özelliklerine göre çeşitli şekillerde yerleşmişlerdir. Evler dağınık veya toplu halde olurlar. Bulundukları yerin özelliklerine göre ise çeşitli geçim şekilleri vardır. Örneğin deniz ve göl kenarındaki köyler balıkçılık, su ürünleri ile, orman köylerinde orman ürünleri ile geçinirler. Bu çevre özelliklerine göre isimler alırlar. Bunlar; dağ köyü, orman köyü, ova köyü, tarım köyü, yayla ve hayvancılık köyü, kıyı ve balıkçılık köyüdür.

Köyde yaşayan insanlar, çoğunlukla tarım ve hayvancılıkla geçinirler .Sebzeler, sanayi bitkileri, meyveler üretirler. Küçükbaş, büyükbaş, kümes hayvanları yetiştirirler.

Köylerde evler tek ve ya iki katlıdır. Taş, kerpiç ya da tuğladan, orman köylerinde ağaçtan yapılmışlardır. Köy evlerinin altlarında yada yanlarında ahır, ambar, mutfak,

samanlık, ağıl, kümes, süt sağma yerleri, kuyu ve çeşme, geniş avlu ve bahçe gibi bölümler bulunur¹⁴¹.

Köyde, tüm köyde yaşayanların ortak olarak kullandıkları bazı mallar vardır. Bunlar köy halkı tarafından çoğunlukla birlikte yapılmıştır. Ancak ortak kullanılanlar yalnızca mallar değil ,yine köy halkının ortaklaşa kullandıkları yerlerdir. Bunlar; okul, cami, orman, fidanlık, köy odası, su kanalları, çeşme, yayla, dağ, otlaktır.

Köyü yöneten kişinin kim olduğu bilgisi ise ev maketlerinden oluşturulan köy üzerinde bir takım sorularla dikkat çekilerek kavratılır. Örneğin; "Bu köyü kim yönetecek?" sorusu ile öğrenciler aktif atılım içerisine gireceklerdir. Ardından bu köyü yöneten kişinin muhtar olduğu ve kimin muhtar olacağı sorulur. Seçilen öğrencinin bu köyün muhtarı olduğu gibi bütün köyleri yöneten bir muhtar ve ona alacağı kararlarda, yapacağı işlerde yardım eden bir ihtiyar meclisi üyeleri olduğu söylenir. Mahalleleri yöneten mahalle muhtarları ve ihtiyar meclisi üyelerinin seçildiği gibi tüm köy muhtarlarının da 5 yılda bir seçildiği, okul müdürü ve imamı da köy ihtiyar meclisinin doğal üyesi olduğu, köyle ilgili işleri köy kanunu ve ihtiyar heyetinin kararlarına göre yürüttükleri, köy muhtarının devletten gelen emirleri köy halkına duyurduğu, köy halkının dilek ve isteklerini devletin ilgili birimlerine ilettiği belirtilir.

Konu:İlçemiz ve İlimiz

1.İlçe ve İlin Özellikleri

2.İlçe ve İlin Yönetimi

Amaç 8: İlçemiz / İlimizin özellikleri bilgisi

Davranışlar :

1. İlçe / ilimizin önemli yapılarının adlarını söyleme / yazma
2. İlçe / İli kimin yönettiğini söyleme / yazma
3. İlçe / İlimizdeki doğal güzellikleri söyleme / yazma
4. İlçe / İlimizdeki tarihî eser ve kalıntıları söyleme / yazma
5. İlçe / İlimizdeki müzelerin adını söyleme / yazma
6. İlçe / İlimizdeki önemli el sanatlarının adını söyleme
7. İlçe / İlimizdeki tarım, orman kaynaklarını söyleme / yazma
8. İlçe / İlimizdeki sanayi ve maden kaynaklarını söyleme

İlimiz veya ilçemizde tüm yukarıdaki bilgilerin verilebilmesi için en uygun yöntem "gezi" dir. İlin tarihi eserlerini , doğal güzelliklerini, folklor özelliklerini, tarım, orman,

¹⁴¹ Saadettin Ergeneci, Gülsevrim Ergeneci, Tüm Dersler İlköğretim 3, Ankara, 2000, s. 340

sanayi, maden kaynaklarını yerinde görmek ve incelemek, kalıcı ve tam öğrenme sağlar. Bunun yapılamadığı durumlarda Turizm İl Müdürlükleri yada Turizm bürolarından resimler, filmler sağlanabilir. Yine müzelere gezi düzenlenebilir. Ancak gezi yapılamadığı, gerekli materyale ulaşılamadığında sunuş yöntemi bu ders için kaçınılmaz yoldur. Ve şu bilgiler sunulur:

İller yurdumuzun en büyük yönetim birimleridir. İller nüfuslarına, gelişmişliklerine göre büyük veya küçük olarak ayrılabilir. İlçeler illerden daha küçüktür. Büyüklük bakımından il ilçeden sonra gelir.

Yurdumuzda bir çok il vardır. Hepsinin ayrı güzelliği, hepsinin sahip olduğu tarihi, kültürel, folklorik ve doğal güzellikleri vardır. Tarihsel olarak bir çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan ülkemiz aynı zamanda eski medeniyetlerin de beşiği olmuştur. Tüm illerimizde az veya çok tarihi eser ve kalıntı mevcuttur. Bu eserlerden küçük ve yerinden kaldırılabilmış olanları müzelerde sergilenmektedir.

Yurdumuz bir çok medeniyete beşiklik ederken zengin bir kültür de kazanmıştır. Daha çok el sanatlarıyla görebiliriz bu güzellikleri. Çevrelerinizde halı, kilim, çorap, el işleri dokuyan kişiler görmüşsünüzdür. Bu kişiler yörenizin el sanatlarını geliştiren yada devam ettiren kişilerdir. Çinicilik, bakırcılık, ahşap oymacılığı, deri işlemeciliği, demircilik el sanatlarının diğer kollarını oluştururlar.

Geçim kaynakları da illerimizde benzerlik ve farklılıklar gösterir. Bazı illerimizde tarım ve hayvancılık ağır basarken, kıyı illerimizde balıkçılık geçim şekli olabilir. Bir ildeki geçim kaynakları o ildeki sanayi, fabrika gibi iş kollarını da etkiler. Örneğin pamuk bir yerde çok yetişiyorsa orada pamuk işleme işletmeleri yada fabrikası kurulabilir. Yer altı kaynakları bakımından da illerimiz zengindir .Bakır, maden, demir, linyit, krom, taş kömürü gibi madenler bu zenginliklerimizden bazılarıdır.

İllerimizi valiler yönetirler. Valiler ilin en yüksek devlet memuru ve idarecisidirler. Devleti temsil ederler ve yaptıkları her işi devlet kanunlarına göre yaparlar.

Konu:Yaşadığımız yerde Bizim İçin Çalışanlar

Amaç 9: Çevremizde bizim için çalışanları tanıyabilme

Davranışlar :

1. Çevrede bizim için çalışanların kimler olduğunu söyleme / yazma
2. Çevremizde bizim için çalışanların, ne iş yaptıklarını söyleme / yazma
3. Çevremizde bizim için çalışanlara, nasıl davranmamız gerektiğini söyleme

Öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekebilmek için soru ile başlanır. "Çevremizde bizim için çalışanlar kimlerdir?".Eğer hemen yanıt alınamazsa öğrencilere bir örnek ile ipucu verilebilir. Bu örnek postacı olabilir. Ardından alınan çöpçü, öğretmenler, müdür, doktorlar, hemşireler gibi yanıtlar tahtaya yazılır. Ve bu görevlilerin yaptıkları işler açıklanır.

Konu:Çevremizdeki Turistik Yerler ve Doğal Güzellikler, Çevremizdeki Eski Yerleşim Yerleri

Amaç 10: Çevremizdeki doğal güzellikleri ve turistik yerleri korumanın önemini kavrayabilme

Davranışlar :

1. Çevremizdeki doğal güzelliklerin niçin korunması gerektiğini açıklama
2. Çevremizdeki doğal güzelliklerin nasıl korunacağını açıklama
3. Çevremizdeki eski yerleşim yerlerine örnek verme
4. Tarihi eserlerin korunması gerektiğini açıklama

Öğretmen bir öğrenciyi turist gibi giydirerek sınıfa getirir. Öğrenciye soruları dersten anlatmıştır. Turist rolündeki öğrenci " Ben bu ülkeye doğal güzellikleri görmek, tarihi yerleri ziyaret için gelmiştim ama şimdi hiç birini yapamadan gidiyorum. İnsanlar çevreyi çok kirletmişler. Deniz kıyıları, ormanlık yerler çöp içinde, camiler, çeşmeler, kaleler, hamamlar ve bir çok eski eser bakılmamış, tahrip edilmiş, yıkılmış. Çok yazık olmuş." der ve sınıftan çıkar. Öğretmen sınıfa döner ve turistin söylediklerini tartışma şeklinde öğrencilerle konuşarak aşağıdaki sonuçları belirtir. (Pekiştireç olarak turist çıktıktan sonra şu soruları sorar: Turist biz ne yapmış olsaydık memnun ayrılırdı? Turistin rahatsız olduğu konular nelerdir? Doğal güzelliklerin ve tarihi eserlerin korunması için neler yapılmalıdır?)

Yurdumuzun sahip olduğu tarihi güzelliklerin yanında bir çok doğal güzellikleri de vardır. Ormanlarımızın korunması için el birliği ile çalışmalıyız. Herkes mutlaka bir fidan dikmelidir. Daha yeşil bir çevre için özel günlerde dikmeleri için sevdiklerimize fidan hediye etmeliyiz¹⁴².Tarihi güzellikler çok uzun zaman önce yaşayan insanların kültürünü bu güne taşıyan ve onların yaşayış biçimleri, gelenekleri, görenekleri hakkında bilgi veren en önemli belgelerdir. Bu yüzden tarihi eserlerimize sahip çıkmalıyız. Tarihi eserlerin bulundukları yerler çok önem taşır. Turistler ülkemizin gelir kaynaklarıdır. Turistler

1

¹⁴² Yasemin Kurtcan, Kadir Helvacı,Ayten Tomsuk, İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 4, Ankara 2000, s. 76

ülkemizdeki tarihi ve doğal güzellikleri görmek için ülkemizi ziyaret ederler. Çevreyi temiz tutmak, zarar vermemek bu eserlerin ve güzelliklerin bizden sonraki nesillere ulaşması açısından çok önem taşır. Turistler aynı zamanda temizlik ve güzelliğe gelirler. Doğal değerlerimizin bulundukları yerleri temiz ve düzenli tutmalıyız. Çöpleri çöp kutularına atmalı, atmayanları uyarmalıyız.

4.4.1.Konular

A. Yönler

1. Ana Yönler
2. Ara Yönler
3. Yönlerin Bulunması

B. Okulumuz

1. Okulumuzun Yeri
2. Okulumuzun Çevresi

C. Mahallemiz

1. Evimizin Yeri
2. Evimizin Çevresi
3. Mahallenin Yönetimi

Ç. Köy

1. Köyün Özellikleri
2. Köyün Yönetimi

D. İlçemiz ve İlimiz

1. İlçe ve İlin Özellikleri
2. İlçe ve İlin Yönetimi

E. Çevremizdeki Turistik Yerler ve Doğal Güzellikler, Çevremizdeki Eski Yerleşim Yerleri

F. Yaşadığımız Çevrede Bizim İçin Çalışanlar

4.5.Ünite 5: Toplum Hayatımız

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:İnsan Hakları

Amaç 1: İnsan hak ve hürriyetleri bilgisi

Davranışlar :

1. İnsanların hak ve hürriyetlere sahip olduklarını söyleme
2. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yaşama, beslenme, barınma, sağlık, eğitim, din ve vicdan hürriyeti haklarının yer aldığını söyleme / yazma
3. İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetlere örnekler verme

Türk milleti, Atatürk'ün önderliğinde cumhuriyete kavuştu. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra Atatürk bir çok alanda yenilik yaptı. Bu yeniliklerden biride insan hak ve hürriyetleridir. Türk milleti Atatürk'ün önderliğinde bir çok hak ve hürriyete kavuştu. Bu hak ve hürriyetlerden bazıları düşünce hürriyeti, yerleşme ve seyahat hürriyetidir.

Atatürk "Her ilerlemenin ve kurtuluşun anası hürriyettir." demiştir. Bu sözü ile insan hak ve hürriyetlerine verdiği önemi belirtmiştir.

İnsanlar toplu hallerde yaşarlar. Toplamların düzenini insanlar sağlar. Yasaların insanlara sağladığı birtakım haklar ve sorumluluklar vardır.

Anayasamızda, herkesin mülkiyet hakkı olduğunu belirtmiştir. İstedğimiz yere yerleşme, ev satın alma hürriyetine sahibiz. Herkes dilediği yere gidebilir, seyahat edebilir.

Herkes inancında, vicdanında, düşüncesinde hürdür. Kimseye bundan dolayı baskı yapılamaz. Bireylerin istediği gibi düşünme, düşündüklerini açıklama ve yayma hürriyetleri vardır. Ancak bireyler fikir ve düşüncelerini kanunlara uygun olarak yayabilirler.

Hak ve hürriyetlerimizi kullanırken başkalarına zarar vermemek esastır. Bizim hürriyetimiz, başka insanların hürriyetlerinin başladığı yerde sona erer.

Amaç 2: Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz insan hak ve hürriyetleri bilgisi

Davranışlar

:

- 1.Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz hak ve hürriyetlerin adını söyleme
- 2.Cumhuriyetin, Atatürk'ün önderliğinde kurulduğunu söyleme

İnsanlar birçok hak ve hürriyete sahiptir. Hak ve hürriyetlerimizin yanında çeşitli vatandaşlık görevlerimizde vardır. Bunların başlıcaları seçme ve seçilme hakkı, askerlik yapmak ve vergi vermektir. Vatandaşlık görevlerimiz cumhuriyetin ilanından sonra en iyi şekilde düzenlendi.

Cumhuriyet yönetimiyle çeşitli hak ve hürriyetlere kavuştuk. Bunlardan biride seçme ve seçilme hakkıdır. Cumhuriyet yönetimiyle halk, hiç kimsenin baskısı ol-madan oyunu

kullanır. Kendi yöneticisini seçer. Seçilmek istendiğinde, seçilme koşullarına uyarak aday olur. Seçimi kazanırsa yönetimde görev alır. Seçme ve seçilme hakkı aynı zamanda bireylerin devlete karşı görevleridir.

Bağımsız yaşamak için vatan topraklarımızı korumalıyız. Vatanımızı korumak ve güçlendirmek görevimizdir. Vatanımızı ve ulusumuzu korumak için sağlıklı her Türk erkeği askerlik yapar. Askerlik şerefli ve kutsal bir vatan borcudur.

Vatanımızın yılmaz bekçisi kahraman ordumuzdur. Kahraman ordumuz karadan, havadan, denizden gelecek tehlikelere karşı yurdumuzu korur. Türk askeri, gerektiğinde vatanı ve ulusu seve seve canını verir.

Amaç 3: Çocuk hakları bilgisi

Davranışlar

1. Çocuk Hakları Sözleşmesinde sağlık, beslenme, eğitim, korunma haklarının yer aldığını söyleme / yazma
2. Çocuk haklarına örnek verme

Konu:Gelenek ve Göreneklere Saygı

Amaç 4: Gelenek ve görenekler bilgisi

Davranışlar

1. Bayram, düğün, giyim, takı, asker uğurlama, konuk ağırlamanın yöresel gelenekler olduğunu söyleme / yazma
2. Gelenek ve göreneklerimizin zamanla değiştiğini söyleme
3. Gelenek ve göreneklerin toplumsal ilişkileri güçlendirdiğini söyleme / yazma

Konu:Meslekler

1.Çevremizdeki belli Başlı Meslekler

2.Mesleklerin Önemi

Amaç 5: Çevresindeki belli başlı meslekler bilgisi

Davranışlar

1. Çevresindeki mesleklerin adlarını söyleme / yazma
2. Verilen bir meslekte yapılan işleri söyleme / yazma
3. Bütün mesleklerin toplum için önemli olduğunu söyleme

Öğrencilere belli başlı meslekler bilgisi verilerek ilgi duydukları meslekleri sıralamaları istenir. Mesleklerle ilgili çalışanların resimleri gösterilir. Doktor, hemşire, asker, polis, öğretmen gibi çeşitli meslek gruplarının küçük kıyafetleri öğrencilere giydirilir ya da öğrencilere oyun oynatılır. Konu ile ilgili çekilen fotoğraflar slayt projektörü ile yansıtılabilir.

Şu bilgiler sunulur:

Toplum hayatında pek çok meslek çeşidi vardır. Bunlar insanlara hizmet ederek yaşamı kolaylaştırır. Meslek çeşitlerine, doktorluk, hemşirelik, polislik, mühendislik, zabıta memurluğu, çiftçilik, avukatlık, eczacılık, postacılık, işçilik, subaylık, gazetecilik, bekkilik, mühendislik, terziilik örnek verilebilir.

Toplumda tüm mesleklere ihtiyaç vardır. İnsanlar ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaz. Hastalandığında doktora gider, öğrenim için öğretmene, giysiler için terziye, sebze almak için manava ihtiyaç duyabilir. İnsanlar birbiriyle bu şekilde yardımlaşır. Yardımlaşma ile toplum hayatı daha düzenli olur.

Konu: Sosyal Kurumlar

1. Eğitim Kurumları

2. Sağlık Kurumları

3. Yardım Kurumları

Amaç 6: Sosyal kurumları tanıyabilme

Davranışlar

1. En küçük kurumun, aile olduğunu söyleme / yazma
2. Çevresinde bulunan eğitim kurumlarının adlarını söyleme / yazma
3. Çevresinde bulunan yardım kurumlarının adlarını söyleme / yazma
4. Çevresinde bulunan sağlık kurumlarının adlarını söyleme / yazma

En küçük sosyal topluluk ailedir. Aile toplumun direğidir. Aile anne, baba ve çocuklardan oluşur. Ailede yaşayan kişilerin mutlu ve huzurlu olması aynı zamanda toplumunda huzuru ve mutluluğunu sağlar.

Toplumun güçlü bir şekilde ilerleyebilmesinde önemli yer tutan sosyal kurumlar vardır. Toplum bu kurumların varlığıyla düzenli bir yaşam sürer. Bu kurumlar ise; eğitim, sağlık ve yardım kurumlarıdır.

Eğitim kurumları, toplumu oluşturan bireylerin beceri, bilgi, davranış kazanması ve geliştirmesi için gerekli en önemli kurumlardır. Ülkenin gelişip kalkınmasında, iyi

eğitilmiş bilgili ve bilinçli vatandaşların yetişmesinde büyük bir görev üstlenen eğitim kurumları; liseler, ilköğretim okulları, halk eğitim merkezleri, üniversiteler, yüksek okullar, v.s. bu amaçla kurulmuştur.

Yardım kurumları; toplumda yardıma muhtaç insanların gereksinimlerini karşılama amacıyla kurulmuşlardır. Bunlar, Kızılay, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Hava Kurumu ve Milli Eğitim Vakfı gibi kurumlardır.

Toplumun sağlık ihtiyaçlarını ise, sağlık kurumları karşılar. Sanatoryum, sağlık ocakları, hastaneler, doğum evleri, dispanserler sağlık amaçlı kuruluşlardır. Bu kurumlarda hemşireler, ebeler, hasta bakıcılar, sağlık memurları görev yaparlar.

Konu:Gelenek ve Göreneklere Saygı

Amaç 7: İnsan haklarına saygının önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Yaşama hakkına saygının önemini açıklama
2. Düşüncelerini özgürce açıklama hakkının önemini söyleme
3. Çocuk ve insan olarak kendi haklarını savunmanın önemini açıklama
4. Başkalarının haklarına saygı duymanın önemini söyleme

Toplumda düzen, huzur ve refah insanların birbirlerinin haklarına saygılı olması temeline dayanır. İnsanlar hür olarak doğarlar. Hür olarak yaşamlarını sürdürürler. İnsanlar bir takım hak ve hürriyetlere sahiptirler. Bu hak ve özgürlükler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde belirtilmiştir. Yaşama, beslenme, barınma, eğitim, din ve vicdan, sağlık hürriyeti ve hakkı korumaya alınmış ve açıkça belirtilmiştir.

Kanunlar herkese eşit haklar tanımıştır. Yaşama ve düşüncelerini özgürce açıklama bu hakların en önemlileridir. Başkalarına zarar vermemek bu hakların sınırlamasıdır. Eğer hakları kötüye kullanma söz konusu olarsa bu kanunlarla engellenir ve gereken ceza verilir.

Herkes inancında, vicdanında, düşüncesinde hürdür. Kimseye bundan dolayı baskı uygulanamaz. İnsanlar istediği gibi düşünebilir, düşündüklerini açıklayabilir ve yayabilir. Ancak fikirler ve düşünceler kanunlara aykırı olamaz.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde, çocukların maddi ve manevi bakımdan gelişip yetiştirilmesi benimsenmiştir. Kimsesiz çocuklar, sosyal Hizmetler ve çocuk Esirgeme kurumu bakımından korunmaktadır.

Konu: Gelenek ve Göreneklere Saygı

Amaç 8: Gelenek ve göreneklere saygının önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Geleneklere saygı duymanın önemini söyleme
2. Göreneklere saygı duymanın önemini söyleme

3. Farklı gelenek ve göreneklere niçin saygı duyulması gerektiğini açıklama

Gelenek ve görenekler toplumun birlikte yaşaması açısından çok önemlidir. Yardımlaşmanın en güzel örneği olarak insanları kaynaştırır. Konuk ağırlama, asker uğurlama, düğünlerde takı takma, bayram ziyaretleri, yöresel yemekler, folklor ve müzik gelenek, görenekler olarak bir toplumun kültürünü yansıtır. Her toplumda farklılık gösterirler. Gelenek ve göreneklere saygılı olmak aynı zamanda toplumda da saygı görmemizi sağlar. toplumsal ilişkilerimizin güçlenmesi için gelenek ve göreneklerimizi yaşatmalı, başka toplumların bu değerlerine de her zaman saygı göstermeliyiz.

Konu: Vatandaşlık Görevleri

1. Seçme ve Seçilme Hakkı

2. Askerlik Yapma

Amaç 9: Vatandaşlık görevlerini kavrayabilme

Davranışlar

1. Vatandaşlık görevlerimizin neler olduğunu söyleme
2. Vatandaşlık görevlerinin, Cumhuriyet döneminde iyi bir şekilde düzenlendiğini söyleme

3. Seçme ve seçilme hakkını açıklama

4. Askerlik yapmanın önemini açıklama

Konu: Sosyal Dayanışma

Amaç 10: Toplumsal dayanışmanın önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Ailede, okulda, oyunda iş bölümüne örnekler verme
2. İş bölümü yapılmayınca ortaya çıkabilecek aksaklıkları açıklama
3. Hoşgörülü olmanın dayanışma açısından önemini söyleme
4. Dürüstlüğün, dayanışma açısından önemini söyleme

Amaç 11: Toplu hâlde yaşamının önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. İnsanların, birbirine niçin ihtiyacı olduğunu söyleme
2. İnsanların, birbirine olan ihtiyaçlarının neler olduğunu açıklama
3. Yalnız yaşayan insanların karşılaşabileceği zorluklara örnekler verme

Amaç 12: Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine verdiği önemi farkedebilme

Davranışlar

1. Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini söyleme
2. Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini örneklendirme
3. Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetleri açıklama
4. Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetlere örnekler verme

Amaç 13: Türk milletinin Atatürk'ün önderliğinde birçok hak ve hürriyete

kavuştuğunu farkedebilme

Davranışlar

1. Atatürk'ün önderliğinde, birçok hak ve hürriyete kavuştuğumuzu söyleme
2. Atatürk'ün önderliğinde kavuştuğumuz hak ve hürriyetleri örneklendirme

4.5.1. Konular

A. Niçin Toplu Yaşıyoruz?

B. Sosyal Kurumlar

1. Eğitim Kurumları
2. Sağlık Kurumları
3. Yardım Kurumları

C. Hak ve Sorumluluklarımız

1. İnsan Hakları
2. Haklara Saygı
3. Gelenek ve Göreneklere Saygı
4. Sosyal Dayanışma

Ç. İnsan Hak ve Hürriyetleri ile Sorumlulukları

- a. Yerleşme Seyahat Hürriyeti
- b. Düşünce Hürriyeti

D. Vatandaşlık Görevleri

- a. Seçme ve Seçilme Hakkı

b. Askerlik Yapma

E. Meslekler

1. Çevremizdeki Belli Başlı Meslekler

2. Mesleklerin Önemi

4.5.2. Belirli Günler Ve Haftalar

1. Öğretmenler Günü (24 Kasım)

- a) Toplumdaki yeri ve değeri.
- b) Öğretmen ve öğrenci arasındaki sevgi ve saygı.
- c) Emekli olanlar ve mesleğe yeni girenler.

2. Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)

- a) Tutum nedir? Nasıl tutumlu olunur?
- b) Tutumlu olmak kişiye neler kazandırır?
- c) Tutumlu olmak topluma neler kazandırır?
- d) Zamanı tutumlu kullanalım.

4.6. Ünite 6: Sağlıklı Büyüyelim

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Vücudumuzu tanıyalım

Amaç 1: Vücudumuzu tanıyabilme

Davranışlar

1. Vücudumuzun bölümlerini göstererek adlarını söyleme / yazma
2. Başımızda görülen organların adını söyleme / yazma
3. Beynin, kafatasının içinde yer aldığını söyleme / yazma
4. Gövdenin görevini söyleme / yazma
5. Kol ve bacakların kısımlarını söyleme / yazma
6. Kol ve bacakların görevlerini söyleme / yazma

Bu dersin anlatımında en gerekli materyal vücut modeli veya levhasıdır. Bu materyal üzerinde aşağıda sunulan bilgiler detaylı olarak gösterilir. Şu rol yapma oynatılır. Tüm organları canlandırmak üzere öğrenciler seçilir. Ancak bunun için önceden organların nerede bulundukları ve görevleri öğrencilere ezberletilir. Seviyenin buna izin vermediği durumlarda metin karşılıklı konuşma şeklinde öğretmen tarafından hazırlanır ve görevli

öğrencilere tahtaya çıkıp sıraya dizilmiş olarak okutturulur. Her bir organ kendini tanıttıktan sonra öğretmen sınıfa döner ve tanıtılan organı göstermelerini ister. Oyun bittikten sonra öğretmen sınıfa tekrar " Söylediğim organı gösterin!" der.

Vücudumuz üç ana bölümde incelenir. Bunlar; baş, gövde, kollar ve bacaklardır. Başımızın ön kısmında gözler, kulaklar, burun ve ağız yer alır. Başımızın içinde sinir sistemimizi ve vücudumuzu yöneten yumuşak dokulu beyin bulunur. Ayrıca beyin zihinsel faaliyetlerimizin ve hareketlerimizin de merkezidir. Gövdemizde iç organlar bulunur. Bu organları göğüs kafesi korur. Göğüs kafesinin altında ise karın boşluğu vardır. Kollar ve bacaklar hareket etmemizi sağlarlar. Kollarımızın uç kısmında eller, ellerimizin uç kısmında ise parmaklar vardır. Ellerimiz el bileği ile kollarımıza bağlanır. Kollarımız gövdemize omuzlarımız ile bağlanırlar. Bacaklarımızın uçlarında ayaklarımız, ayaklarımızın uçlarında ise parmaklarımız vardır ve bunlar ayak bileği ile bacaklarımıza bağlanırlar. Bacak kemikleri ortasında diz, kol kemikleri arasında dirsekler bulunur. Kollar hareket ve iş yapmaya, bacaklar ise vücudumuzu taşımaya, hareket etmemizi ve yürümemizi sağlarlar.

- Dirsek nerededir?
- Göğüs kafesinin altında ne vardır?

Konu: Duyu Organlarımız

Amaç 2: Duyu organlarımızı tanıyabilme

Davranışlar

1. Duyu organlarını, kendi vücudu üzerinde göstererek adlarını söyleme / yazma
2. Her bir duyu organımızın sağlıklı yaşama için önemini söyleme / yazma
3. Duyu organlarımızı model / şemalar üzerinde gösterme

"Duyu organlarımızı tanıyor musunuz?" sorusu ile derse başlanır. Alınan düzensiz bilgilerden sonra öğretmen hazırlamış olduğu beş kartı öğrencilere gösterir ve dağıtır. Bu kartlarda; burun, dil, deri (el, bacak...), kulak, göz resimleri yer almalıdır. Kartı seçen öğrenci karttaki resmi olan organın ne işe yaradığını söyler Ve vücudu üzerinde gösterir. Bu şekilde tüm sınıf bu kart oyununu oynar. Duyu organları model üzerinde gösterilir.

Amaç 3: Duyu organlarımızın görevlerini tanıyabilme

Davranışlar

1. Gözün, görme organı olduğunu söyleme / yazma
2. Kulağın, işitme organı olduğunu söyleme / yazma

3. Burnun, koklama organı olduğunu söyleme / yazma
4. Dilin, tat alma organı olduğunu söyleme / yazma
5. Derinin, dokunma organı olduğunu söyleme / yazma

Öğrencilere tek tek kartlar gösterilerek şu bilgiler sunulur:

Göz görme duyusu organımızdır. Göz dış dünyaya açılan vücudun penceresidir. Gözlerimiz olmasaydı. Dünyayı tanımak mümkün olmazdı. Renkleri, şekilleri, canlı ve cansız varlıkları, varlıkların yakınlığını ve uzaklığını, büyüklüğünü ve küçüklüğünü, yerini, çevreyi kısacası hiç bir şeyi bilemezdik. Göz en önemli organlarımızdan biridir. Gözlerimizi temiz tutarak, kitap okurken okuma kurallarına uyarak korumalıyız. Gözümüze bir şey kaçtığı anda ovuşturmamalı, kaynamış ılık su ile yıkamalıyız. Gözlerimizi yormamalıyız.

Kulak işitme duyusu organımızdır. Sesleri kulaklarımızla duyarız. Kulaklarımızın sağlığını temiz tutarak, kulaklarımıza herhangi bir cisim sokmayarak, şiddetli seslerden ve çok gürültülü yerlerden uzak durarak koruyabiliriz¹⁴³.

Dil tatma organımızdır ve ağız boşluğunda bulunur. Dilimiz farklı tatları algılayabilmek üzere bölümlenmiştir. Acı, tatlı, ekşi, tuzlu gibi tatları dilimiz ile duyarız. Dil aynı zamanda yediğimiz besinleri yutmamıza yardım eder. Dilimizi sayesinde konuşabiliriz.

Burun koklama duyusu organımızdır. Burnumuzun içi nemli ve kıllıdır. Çevremizden gelen tüm kokuları burundaki beyne iletir. Burnumuzu temiz tutmalı ve sürekli yanımızda mendil bulundurmamızdır.

Deri dokunma duyusu organımızdır. Dokunarak yada herhangi bir nesnenin vücudumuza değmesi ile deride bulunan sinirlerin beyne iletilmesi şeklinde algılarız. Deri bir nesnenin sert veya yumuşak, havanın sıcak veya soğuk, kuru veya ıslak olduğunu anlamamıza yardım eder. Deri çok temiz tutmalıdır. Deri temizliği ise sık sık banyo yapmak, temiz çamaşır giymek, sıcağa ve soğuğa karşı dikkatli giyinmek ile olur. Aynı zamanda derimizi güneşin zararlı ışınlarına karşıda korumalıyız. Bulaşıcı bazı saçkıran, kellik, uyuz, alerji, sedef , yanık gibi cilt hastalıklarına karşı önlem almalı ve hastalık durumlarında hemen doktora başvurmalıyız.

¹⁴³ Celal Eren, Çiğdem Güzin Gören, İlköğretim Hayat Bilgisi 3 Ders Kitabı, İstanbul 2001, s. 105

Konu:İç Organlarımız

Amaç 4: Belli başlı iç organlarımızı tanıyabilme

Davranışlar :

1. Kalp, akciğerler, karaciğer, mide, bağırsaklar ve böbreklerimizin iç organlarımız olduğunu söyleme / yazma
2. İç organlarımızı vücut modeli / şema üzerinde gösterme
3. İç organlarımızın temel görevlerini söyleme / yazma

Bu derste hayvan iç organları derse getirilir ve her organın vücudun içerisinde bulunduğu yer vücut modeli üzerinde gösterilerek anlatılır. Aynı zaman da öğrencilere kendi bedenlerindeki yerleri de elle dokundurarak gösterilir.

İnsan vücudu; dış organlar, iç organlar ve duyu organlarından oluşur. İç organlarımız gövdede, göğüs kafesinin içinde ve karın boşluğunda bulunurlar. Bu organlar; kalp, mide, bağırsaklar, böbrekler, karaciğerdir. Kalp; göğüs boşluğunda ve sol tarafındadır. Ortalama 270 gramdır. Kalp kan pompalayarak kan dolaşımını¹⁴⁴ sağlar. Dolaşım sisteminin de kalbidir. Kalbimiz durmadan çalışır.

Midemiz karın boşluğumuzun sol tarafında, yiyeceklerimizin sindiriminde sorumlu organdır. Yiyeceklerimiz ağızda çiğnendikten sonra yemek borusundan mideye geçer, midede sindirilir ve sindirilen yiyecekler bağırsaklarımıza geçer.

Bağırsaklar karın boşluğundadır, kalın ve ince olmak üzere iki türdür. Midede sindirilen yiyecekler ince bağırsağa geçerek emilir ve kana karışır. İşe yaramayan yiyecek artıkları ise kalın bağırsak aracılığıyla dışarı atılır.

Karaciğerimizde karın boşluğunda yer alır. Sağ taraftadır. Karaciğerin görevi kan şekerini düzenlemek ve kandaki zehirli maddelerin süzülerek sidik yoluyla dışarı atılmasını sağlamaktır.

Konu: Sağlıklı Büyüyelim

1. Temizlik

Amaç 5: Temizlik kurallarına uymanın önemini kavrayabilme

Davranışlar :

1. Vücudunu temiz tutmanın önemini söyleme

¹⁴⁴ Saadettin Ergeneci, Gülsevi Ergeneci, Tüm Dersler 3, Ankara 2000, s.372

2. Tırnakları kesmenin ve temiz tutmanın önemini söyleme
3. Dişleri düzenli olarak fırçalamanın önemini söyleme
4. Sık sık banyo yapmanın önemini söyleme
5. Tuvaletten önce ve sonra ellerini sabunla / sıvı sabunla yıkamanın önemini söyleme
6. Tuvalet kâğıdı kullanmanın neden gerekli olduğunu söyleme / yazma
7. Tuvaletleri kullandıktan sonra, temiz bırakmanın önemini söyleme
8. Giysilerini neden temiz tutması gerektiğini söyleme
9. Giysileri kirlendiğinde neden değiştirmesi gerektiğini söyleme
10. Yere tükürmenin neden yanlış bir davranış olduğunu söyleme
11. Kirli ve çamurlu sularda oynamanın neden yanlış olduğunu açıklama
12. Tozlu, dumanlı, kirli ve havasız yerlerde bulunmanın sağlığa olan olumsuz etkilerini söyleme
13. Bulunduğu çevreyi temiz tutmanın önemini söyleme

Eğitimin ana hedeflerinden olan temizlik alışkanlığı ilk öğrenim de çok önemli bir yer tutar. Öğrenci çok küçük yaşlarda edindiği bilinçli bir temizlik anlayışı uygulamasını ölene kadar devam ettirebilmesinin temeli atılır. Öğretmen sadece bilgiyi vermekle kalmamalı öğrencilerin tuvaletten, beslenmeden, kirlendikten sonra ellerini yıkamalarını takip etmeli ve gerekli uyarıları yapmalıdır. Nedeni açıklanmadan alışkanlık verilmemelidir. Aksi halde sadece okulda uyulması gereken bir kuralmış gibi algılanabilir. Örneğin tırnakların kesilmesi okula geldiğinde öğretmen kontrol edecek kesilmemişse cezalandıracak kavramından ziyade tırnak kesmenin sağlığı için çok gerekli bir durum olduğu bilinci üzerinde durulmalıdır. Uymayan öğrencilere ceza olmasa bile, uyan öğrencilere ödül verilmesi olumlu pekiştireçtir.

Öğretmen birinci sınıftan itibaren temizlik ve temizliğin önemini vermeye, uygulatmaya ve alışkanlık haline getirtmeye başlamıştır. Bu derste bilinen önceki yılların hayat bilgisi derslerinde aktarılan teorik bilgilerin yerine “Nasıl temiz olunur?” başlıklı bir tartışma konusu tartışmaya açılabilir. Bu dağınık bir tartışma yerine sınıfa iki gruba ayırarak vücut, el, yüz, diş, deri, saç tırnak, giysi, tuvalet temizliklerinin nasıl yapılması gerektiği üzerine fikirleri hazırlanma süresi sonunda alınır. İki gruptan en fazla fikir çıkaran taraf tartışmayı kazanmış olur. Öğretmen aşağıdaki sonuçlara ulaşmak üzere tartışmayı yönlendirmelidir.

• Koşup oynarken ya da sıcakta derinin üzerindeki gözenekler vücuttan çıkan ter ve tozun karışması ile tıkanır. Kirlenen vücut kokar ve çevreye kötü kokuyu yayar. Kirli vücut aynı zamanda deriye de zarar verir ve insanı hastalandırır. Tüm bunlara engel olmanın en güzel yolu sık sık banyo yapmaktır.

• Günlük olarak temizlik el, yüz, ayak ve diş temizliğidir.

• Sık sık tırnaklarımızı kesmeliyiz. Tırnaklarımızı kesmez ve ihmal edersek aralarına giren mikroplar bizi hastalandırır.

• Elbiselerimiz daima yıkanmış, temiz, ütülü olmalıdır. Giysilerimiz kirlendiğinde mutlaka hemen değiştirmeliyiz. Değiştirmesek bu mikropların çoğalarak bizi hasta etmesine neden olur.

• Sık sık iç çamaşırlarımızı değiştirmeliyiz.

• Hastalıklı ortamlardan ve kişilerden uzak durmalıyız.

• Tuvalette tuvalet kağıdı kullanmaya özen göstermeliyiz. Tuvaleti işimiz bittikten sonra temiz bırakmalı ve mutlaka ellerimizi bol sabunlu suyla yıkamalıyız. Yemeklerden sonra, yatmadan önce mutlaka dişlerimiz fırçalamalıyız.

• Oyun oynadığımız yerlerin temiz, park ve bahçeler olmasına dikkat etmeliyiz.

• Tozlu, dumanlı, kirli ve çamurlu suların olduğu yerlerde asla oyun oynamamalıyız.

• Sokaklara tükürmemeliyiz. Bu hem çevreyi kirletir hem de hasta kişilerin tükürüğü havaya karışarak diğer insanların da hastalanmasına neden olur¹⁴⁵.

Amaç 6: Temizlik kurallarına uyabilme

Davranışlar

:

1. Elini, yüzünü, burnunu, boynunu, kulağını ve ayağını yıkama
2. Düzenli olarak tırnaklarını kesme
3. Tırnaklarını kestikten sonra ellerini yıkama
4. Düzenli olarak dişlerini fırçalama
5. Dişlerini tekniğine uygun olarak fırçalama
6. Tuvaletten önce ve sonra ellerini sabunla / sıvı sabunla yıkama
7. Yerlere tükürmeme
8. Kirli ve çamurlu sularda oynamama
9. Tozu, dumanlı ve kirli havalı yerlerde bulunmama

¹⁴⁵ Atilla Tazebay, Mehmet Yıldızlar, İlköğretim Hayat Bilgisi 3, Ankara 2000, s. 119

10. Bulunduğu çevreyi temiz tutma

Yukarıdaki hedeflerin davranışları bu maddeleri içermektedir.

Konu: Dinlenme, Uyku, Oyun ve Spor

Amaç 7: Dinlenmenin sağlığını için önemini kavrayabilme

Davranışlar

:

1. Dinlenmenin, vücut için önemini söyleme / yazma
2. Uykunun, vücut için önemli olduğunu söyleme / yazma
3. Günde en az kaç saat uyuması gerektiğini söyleme
4. Kitap okuma, müzik dinleme, oyun oynamanın dinlenme yolları olduğunu söyleme / yazma

Amaç 8: Açık havada oyununu sağlığını için önemini kavrayabilme

Davranışlar

:

1. Oyunun, sağlığını için önemini söyleme / yazma
2. Sporun, sağlığını için önemini söyleme / yazma
3. Temiz havanın, sağlığını için önemini açıklama
4. Güneş ışınlarından yararlanmanın, sağlığını açısından önemini söyleme / yazma
5. Güneş ışınlarının, hangi durumlarda zararlı olduğunu açıklama

Konu: Beslenme

Amaç 9: Beslenme ve sağlık kurallarını kavrayabilme

Davranışlar

:

1. Çeşitli besinlerin büyümeye olan etkilerini söyleme
2. Dengeli beslenmenin sağlıkla olan ilgisini söyleme
3. Besinlerin temiz tutulmasının önemini söyleme
4. Yemek öncesi temizlik kurallarının önemini söyleme
5. Yemek sonrası temizlik kurallarının önemini söyleme

Amaç 10: Yemekte görgü kurallarına uyabilme

Davranışlar

:

1. Ağzında yiyecek varken konuşmama
2. Yemek yerken ağızdan ses çıkarmama
3. Yemeğini dökmeden yeme

4. Yemek yerken kaşık, çatal, bıçak ve peçete kullanma
5. Yemek yerken kazalara yol açabilecek davranışlardan kaçma

4.6.1.Konular

A. Vücudumuzu Tanıyalım

1. Duyu Organlarımız
2. İç Organlarımız

B. Sağlıklı Büyüyelim

1. Temizlik
2. Dinlenme, Uyku, Oyun ve Spor
3. Beslenme

4.6.2. Atatürkçü Düşüncede Yer Alan Temel Fikirleri Kapsayan Bazı Konular- Millî birlik ve beraberlik yönünden dayanışmanın önemi

4.6.3. Belirli Gün ve Haftalar

1. Verem Savaş Eğitimi Haftası (Ocak ayının ilk pazartesi ile başlayan hafta)
2. Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının ikinci pazartesi ile başlayan hafta)

4.7. Ünite 7: Çevremizdeki Canlılar

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu: Hayvanların Çeşitliliği

Amaç 1: Hayvanların çeşitliliği bilgisi

Davranışlar

1. Çevresinde gördüğü hayvanlara örnekler verme
2. Çevresinde karada yaşayan hayvanlara örnekler verme
3. Çevresi dışında, karada yaşayan hayvanlara örnekler verme
4. Suda yaşayan hayvanlara örnekler verme
5. Sürünerek hareket eden hayvanlara örnekler verme
6. Çevresinde gördüğü kuşlara örnekler verme
7. Çevresinde gördüğü memeli hayvanlara örnekler verme

Bu dersi hedeflerine ulaşmada gözlemden yararlanılır. Ancak öğrencilerin sınıfa getirilmesi mümkün olmayan, çevresinde görmedikleri konu ile ilgili bilgiler resim ve şekillerle gösterilir. bu düşünmesi ve hayalde canlandırılması zor olan hayvanlar olabilir. Televizyonda, gazetelerde, kitap ve ansiklopedilerde gördükleri hayvan isimleri saydırılarak yapılabilir. Gerekli materyal öğretmen tarafından sağlanabilir. Ödev olarak öğretmen çeşitli hayvan resimleri bulmalarını ve dolayısıyla konu şile ilgili araştırma yapmaya teşvik edebilir. Sunuş kısmında şu bilgiler verilir:

Çevremizde çok çeşitli hayvanlar görmekteyiz. Hayvanlar doğal hayatın parçası olan canlı varlıklardır. Hayvanlarda insanlar gibi doğar, büyür, çoğalır ve ölürler. Çevremizde kedi, köpek, keçi, koyun, tavşan gibi hayvanlar görürüz.(Öğretmen hayvan resimlerini gösterir.) bazı hayvanlar doğurarak, bazı hayvanlar ise yumurtadan çıkarak çoğalırlar. (Öğretmen hangi hayvanların yumurtadan çıktığı sorusunu yöneltir.) kuş, kelebek, kaplumbağa, tavuk gibi hayvanlar yumurta ile çoğalırlar. Keçi, koyun, inek, köpek gibi hayvanlar ise doğurarak çoğalırlar. Bu doğumla çoğalan hayvanlar yavrularını sütle beslerler. Ve bu hayvanlara memeli hayvanlar denir.

Hayvanlar yaşadıkları yere göre 2 gruba ayrılırlar. Bunlar; karada ve suda yaşayan hayvanlardır. Karada yaşayan hayvanlara; at, tavuk, geyik, aslan, suda yaşayanlar; balık, yengeç, sünger ve mercanlara örnektir.

Karada yaşayanlar: 1. Otlarla beslenen (koyun, keçi, inek...) 2. Etlerle beslenen(kedi, köpek, kurt...) 3. Kemirici memeli(tavşan, sincap, fare...) 4. Uçan memeli(yarasa...)

Konu: Hayvanların Özellikleri

Amaç 2: Hayvanların temel özellikleri bilgisi

Davranışlar :

1. Balıkların yaşadıkları ortamları söyleme / yazma
2. Kurbağaların yaşadıkları ortamları söyleme / yazma
3. Kurbağaların ne ile beslendiklerini söyleme / yazma
4. Sürüngenlerin yaşadıkları ortamları söyleme
5. Kuşların yaşadıkları ortamları söyleme / yazma
6. Kuşların ne ile beslendiklerini söyleme / yazma
7. Memeli hayvanların otla / etle beslendiklerini söyleme / yazma
8. Hayvanların, yumurtlayarak ve doğurarak ürediklerini söyleme / yazma

Balıklar akarsu, göl ve denizlerde yaşar. Balıkların vücutları suda yaşamaya uygundur. Balıkların vücutları genellikle pullarla örtülüdür. Solungaçlarıyla solunum yapabilirler. Sudaki küçük hayvanlar ve bitkileri yiyerek beslenirler. Balıklar genellikle bitkiyle beslenirler ve yumurtayla çoğalırlar.

Kurbağalar yaşamlarını hem suda hem de karada yürütürler. Derileri ince ve kaygandır. Kurak bölgelerde balıklar yaşayamazlar. Nemli yerleri severler. Yumurtadan çıkan kurbağa yavruları suda büyüyerek yetişkin kurbağaya dönüşürler. Bunlar ise bitki yaprakları ile sinekleri yiyerek beslenirler.

Yılan, kertenkele, kaplumbağa gibi sürüngenler genellikle sıcak bölge hayvanlarıdır. Yumurtayla çoğalırlar, vücutları sert pullarla kaplıdır. Deri değiştirir ve kış uykusuna yatarlar. Sürüngenler küçük hayvanları yiyerek beslenirler. Leylek, karga, güvercin gibi kuşlar karada yaşar ve çoğalırlar. Kuşlar uçan kara hayvanlarıdır. Kuşların beslenmeleri gaga yapılarına göre farklılık gösterir. Bazıları tohum ve taneli bitkiler yerken bazıları ise böcek ve balıklarla beslenirler.

Atmaca, kartal gibi yırtıcı kuşlar, et yiyerek beslenirler. Kuşlar yumurta ile çoğalır. Derileri tüylerle kaplıdır.

Doğurarak çoğalan hayvanlara memeli hayvanlar denir. Bunların bazıları suda bazıları karada yaşamlarını sürdürürler. Kedi, köpek, koyun, inek, at, eşek gibi hayvanlar karada, balina, yunus, fok gibi hayvanlar ise suda yaşayan hayvanlara örnektir.

Memeli hayvanlar, et ve ot yiyerek beslenirler. Karada yaşayan hayvanların derileri kıllarla kaplı, suda yaşayan hayvanların ise derileri kaygan yapılı ve kılsızdır.

Konu: Hayvanlar Canlıdır

Amaç 3: Hayvanların bir canlı olarak kavrayabilme

Davranışlar

:

1. Hayvanların her canlı gibi doğup yaşayıp öldüklerine örnekler verme
2. Yumurtlayarak ve doğurarak üreyen hayvanlara örnekler verme
3. Hayvanların yaşamlarını sürdürmek için hava, su ve besine ihtiyaç duyduklarını söyleme

Konu: Bitkilerde Büyüme

Amaç 4: Bitki tohumlarının görevlerini kavrayabilme

Davranışlar

1. Verilen bitkilerde tohumu gösterme
2. Verilen bir bitki tohumundan, hangi bitkinin yetişeceğini söyleme
3. Görünüş yönünden, bitki tohumları arasındaki farklılıkları - benzerlikleri açıklama
4. Besin olarak yararlanılan bitki tohumlarına örnekler verme

Bitkiler yaşamımızda çok önemli yer kaplarlar. Bitkiler beslenmede, çevreyi güzelleştirmede, doğal hayatın devamında gerekli canlılardır.

Domates, karpuz, elma, salatalık, biber gibi bitkileri kestiğimizde içinden çekirdekler çıktığını görürüz. Her türlü meyve ve sebze tohumuyla üretilir. Örneğin domates tohumundan domates, salatalık tohumundan salatalık bitkisi yetiştirilir. Her bitkinin tohumu birbirinden farklı özellikler gösterir. Boyları küçük-büyük, renkleri sarı, kahverengi olabilir. Bazı tohumlar ise başka başka bitkilerin tohumları olmalarına rağmen. Birbirlerine benzeyebilirler.

Nohut, fasulye, patlıcan, kabak, salatalık tohumlarından üretilen bitkilerden beslenmede yararlanırız.

Amaç 5: Bitkilerin büyüme şartlarını kavrayabilme

Davranışlar

1. Bitkilerin, su ihtiyaçlarının nasıl karşılandığını açıklama
2. Bitkilerin, güneş ışığına olan ihtiyaçlarını açıklama
3. Yeterli ışık alan ve almaya bitkiler arasındaki farkları açıklama
4. Bitkilerin su, toprak, ışık ve hava ihtiyaçları karşılanmaz ise, sonucun ne olacağını açıklama

Bitki tohumları ıslak bir pamuk arasına konulma ya da toprağa dikme yoluyla çimlendirilebilirler. Çimlenen tohumlar ısı, ışık, su ve hava ile beslenerek gelişirler. Eğer bitkiler bu ihtiyaçlarını karşılayamazlarsa sararır, solar, kurur ve ölürler. Doğadaki tüm bitkilerin bunlara ihtiyaçları vardır.

Doğadaki bitkilerin su ihtiyaçları iki şekilde karşılanır. Birincisi; yağmur, ikincisi sulama ile. Bitkiler fazla sulanması çürümelerine yol açacağı için sulamada dikkat edilmelidir. Güneş ışığı da bitkilerin gelişmelerinde çok önemlidir

Amaç 6: Bitki yetiştirebilme

Davranışlar :

1. Çimlendireceği tohumu seçme
2. Tohumu toprak / pamuk içine ekme
3. Ekilen tohumu belirli aralıklarla sulama
4. Tohumu çimlenmesi için uygun ısı ve ışık alabilecek bir yere koyma
5. Bitkiyi gerektiği kadar sulama

Konu: Bitkilerin Yetiştirdiği Çevre

Amaç 7: Bitkiler ve yetiştirdiği çevre arasındaki ilişkiyi kavrayabilme

Davranışlar :

1. Yenilen sebze ve meyvelerin, nerelerde yetiştirdiğine örnekler verme
2. Bahçe ve saksı bitkilerine örnekler verme
3. Su içinde yetişen bitkilere örnekler verme
4. Ormanda yetişen bitkilere örnekler verme
5. Tarla bitkilerine örnekler verme

Konu: Hayvan ve Bitkilerin İnsan Hayatındaki Yeri

Amaç 8: Hayvan ve bitkilerin insanlar için önemini kavrayabilme

Davranışlar

1. Hayvanlardan gelebilecek zararları söyleme / yazma
2. Bitkilerin, insanların yaşamaları için önemini söyleme / yazma
3. Hayvan ve bitkilerin doğada dengi unsunu olduklarını açıklama

Amaç 9: Hayvan ve bitkilerden gelebilecek zararları kavrayabilme

Davranışlar

1. Hayvanlardan gelebilecek zararları söyleme / yazma
2. Bitkilerden gelebilecek zararları söyleme / yazma
3. Hayvan ve bitkilerden gelebilecek zararlara karşı yapılması gerekenleri açıklama

Konu: Canlıları Koruma

Amaç 10: Çevresindeki canlıları korumayı istekli oluş

Davranışlar :

1. Çevresindeki hayvanları koruma
2. Çevresindeki hayvanlara zarar verenleri uyarma

3. Çevresindeki bitkileri koruma
4. Çevresindeki bitkilere zarar verenleri uyarma

4.7.1.Konular

A. Hayvanlar

1. Hayvanlar Canlıdır
2. Hayvanların Çeşitliliği
3. Hayvanların Özellikleri

B. Bitkiler

1. Bitkilerde Büyüme
2. Bitkilerin Yetiştği Çevre

C. Hayvan ve Bitkilerin İnsan Hayatındaki Yeri

Ç. Canlıları Koruma

4.8.Ünite 8: Dünya ve Uzay

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Dünyamız ve Ay

Amaç 1: Dünya ve Ay bilgisi

Davranışlar

1. Ayın bir gök cismi olduğunu söyleme
- 2.Dünya'nın şeklinin neye benzediğini söyleme
- 3.Ay'ın, Güneş'ten aldığı ışığı yansıttığını söyleme
- 4.Ay'ın, Dünya etrafında döndüğünü söyleme
5. Ay'da hayat olmadığını söyleme

Amaç 2: Doğal afetlerin zararlarından korunabilme

Davranışlar

- 1.Bulunduğumuz bölgede meydana gelen doğal afetlere örnekler verme
- 2.Deprem plânı yapma
- 3.Deprem öncesinde, deprem sırasında ve deprem sonrasında yapılması gerekenleri uygulayarak gösterme

- 4.Sel baskınlarından korunmak amacıyla alınması gereken önlemleri açıklama
- 5.Yangın anında yapılması gerekenleri ateş yakmadan uygulayarak gösterme
- 6.Çığ ve heyelandan korunmak amacıyla alınması gereken önlemleri açıklama

Konu:Güneş Sistemi

Amaç 3: Güneş sistemi bilgisi

Davranışlar

1. Güneş'in bir ısı ve ışık kaynağı olduğunu söyleme
2. Güneş'in canlıların yaşaması için gerekli olduğunu söyleme
3. Güneş sistemini bir şema üzerinde gösterme
4. Gezegenlerin, Güneş'in etrafında dönen cisimler olduğunu söyleme
5. Verilen gezegeni şema üzerinde gösterme
6. Dünya'nın da bir gezegen olduğunu söyleme

Güneş sistemi bir şema şeklinde hazırlanır. Güneş sistemi modeli üzerinde anlatım yapılır. Dünyanın hareketleri, Güneş sistemi filmi izlettirilir. Güneş sistemi seması öğrencilere de çizdirilir. Konu ile ilgili araştırma ödevleri verilir. Dünya, Güneş ve Ay resimleri toplattırılır. Ansiklopediler, dergiler ve bilim yayınlarından yararlanılarak güneş sistemi açıklanır. Gezegenlerin güneş sistemi içerisinde bulundukları yerlere göre adları söylenir.

Konu:Uzay

Amaç 4: Uzay bilgisi

Davranışlar

1. Dünya'yı ve bütün yıldızları içine alan boşluğa, uzay denildiğini söyleme
2. Gökyüzüne baktığında gördüklerini söyleme
3. "Güneş Sistemi" modeli üzerinde gezegenlerin isimlerini söyleme
4. Yıldızların ısı ve ışık kaynağı olduğunu söyleme
5. Gezegenlerin Güneş'ten gelen ısı ve ışığı yansıttığını söyleme
6. Kutup Yıldızı'nın, her zaman kuzey yönünü gösterdiğini söyleme

İlgili materyalle eşliğinde şu bilgiler sunulur;

Gezegenler ve bütün yıldızların bulunduğu sonsuz boşluğa uzay denir. Gece gökyüzüne baktığımızda büyüklü, küçüklü bir çok pırıltı görürüz. Bu pırıltılar gök cisimlerine aittir. Gök cisimleri güneşten aldıkları ışığı Dünya' ya yansıtarak bize

görünürler. En parlak görülen yıldız Kutupyıldızı 'dır. Kutupyıldızı her zaman kuzeyi gösterir. Dünya' yı aydınlatan ve ısıtan Güneş 'te bir yıldızdır. Gezegenler ısı ve ışık kaynağı değildir. güneşten aldıkları ışığı ve ısıyı yansıtırlar.

Konu:Uzay Araştırmaları

Amaç 5: Uzay araştırmaları bilgisi

Davranışlar

1. Yapay uyduların ne olduğunu söyleme
2. Yapay uydulardan, haberleşmede, hava durumunu belirlemede, ilâçlamada yararlanıldığını söyleme
3. Uzay araştırmalarının önemini söyleme

Bilim adamları yıllarca uzayın derinliklerinde olan bitenleri araştırmışlardır. İlk olarak Ay' a gidilmiştir. Ay ve diğer gök cisimlerinin resimleri çekilmiştir. Uzay araştırmaları insanların yaşamlarını etkilemiştir. Uzaya yapay uydular gönderilmiş, bu uydular sayesinde haberleşme, hava durumu gibi kolaylıklar sağlanmıştır. Uzay araştırmaları insan yaşamını kolaylaştırmada çok önemli bir yere sahiptir.

4.8.Konular

- A. Dünya'mız ve Ay
- B. Güneş Sistemi
- C. Uzay
- Ç. Uzay Araştırmaları

4.8.1.Atatürkçü Düşüncede Yer Alan Temel Fikirleri Kapsayan

Bazı Konular

Vatandaşlık Görevleri

- 1.Seçme seçilme hakkı
- 2.Askerlik yapma

4.8.2.Belirli Günler ve Haftalar

- 1.Milli Eğitim Vakfı Kuruluş Günü (19 Şubat)
2. Yeşilay Haftası (1-7 Mart)

4.9.Ünite 9: Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Niçin bayram Yapıyoruz?

Amaç 1: Bayramın anlamını kavrayabilme

Davranışlar

1. TBMM'nin açılmasının nedenlerini söyleme
2. TBMM'nin nerede ve ne zaman açıldığını söyleme
3. Kurtuluş Savaşı'nın yapılmasının nedenlerini söyleme
4. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı için yaptığı hazırlıkları söyleme
5. Kurtuluş Savaşı'nın Atatürk'ün önderliğinde Türk milletinin dayanışması ile kazanıldığını söyleme
6. Kurtuluş Savaşı'nın sonucunda yurdumuzun bağımsızlığa kavuştuğunu söyleme
7. Millî egemenliğin anlamını açıklama
8. Bu bayramın, çocuklara armağan edilmesinin nedenlerini söyleme

Konu:Bayram Hazırlıkları

Amaç 2: Bayram hazırlıklarına katılabilme

Davranışlar

1. Sınıfa süs hazırlama
2. Sınıfın süslemesine katılma
3. Atatürk köşesi düzenleme / geliştirme
4. Koro çalışmalarına katılma
5. Ront / oyun çalışmalarına katılma
6. Okulda, sınıfta ve çevrede bayram hazırlıklarına katılma

Konu:Bayram İzlenimleri

Amaç 3: Bayram sevincini duyuş

Davranışlar :

- 1.Bayram törenine katılma
- 2.Bayram töreninde gördüklerini anlatma
- 3.Uluslar Arası Çocuk Şenliğine katılan grupların izlediklerini söyleme / yazma
- 4.Yurduna hizmet edenlere saygı duyma

4.9.1.Konular

A. Niçin Bayram Yapıyoruz?

- 1.Yurdumuzun Bir Bölümünün İşgal Edilmesi
- 2.Kurtuluş Savaşı
- 3.TBMM'nin Açılması
- 4.Bayramın Çocuklara Armağan Edilmesi

B.Bayram Hazırlıkları

C.Bayram İzlenimleri

4.9.2.Atatürkçü Düşüncede Yer Alan Temel Fikirleri

Kapsayan Bazı Konular

Vatan ve Millet Sevgisi

4.9.3.Belirli Gün ve Haftalar

- 1.Orman Haftası (21-26 Mart)
3. Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi günü ile başlayan hafta)

4.10.Ünite 10: Çevremizdeki Maddeler

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Çevremizdeki Maddeler

Amaç 1: Çevredeki maddeleri tanıyabilme

Davranışlar

1. Çevresinde gördüğü her şeyin madde olduğunu söyleme / yazma
- 2.Çevresindeki maddelere örnekler verme
3. Maddenin yer kapladığını söyleme / yazma

Çevremize baktığımızda insan, ağaç, taş, su gibi varlıklar görürüz. Çevremizde gördüğümüz bu varlıkların tümü maddedir.

Maddeler boşlukta yer kaplar. Boşlukta yer kaplayan her şey maddedir. Işık, ses ve gölge elle tutulmaz, gözler görülmez ve boşlukta yer kaplamaz. Bu nedenle madde diyemeyiz.

Örnek; demir, bakır, taş, hava, zeytinyağı, toprak, tahta, cam, benzin, buz, gümüş, su, oksijen, kömür, mum...

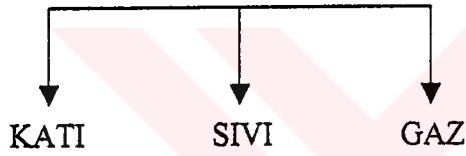
Konu:Maddenin Halleri

Amaç 2: Maddenin hâllerini tanıyabilme

Davranışlar

1. Maddelerin katı, sıvı ve gaz olmak üzere üç çeşit olduğunu söyleme / yazma
2. Katı maddelere çevresinden örnekler verme
3. Sıvı maddelere çevresinden örnekler verme
4. Sıvıların, akışkan olduğunu söyleme / yazma
5. Sıvıların, bulunduğu yerin şeklini aldığını söyleme / yazma
6. Nefes alırken, ciğerlerimize hava olduğunu söyleme / yazma
7. Gaz hâlindeki maddelere çevresinden örnekler verme
8. Maddelerin erimesine, donmasına, buharlaşmasına çevresinden örnekler verme

Maddenin üç hali vardır. Bunlar:

Çevremizde bir çok madde vardır. Ve bu maddelerin belirli bir biçimi vardır. Taş, ağaç gibi... Bu maddeler dışarıdan herhangi bir etki almadıkça biçimleri değişmez. Sert yapıdırlar ve katıdırlar. Örneğin, demir, bakır, cam, tahta, porselen, altın, taş, elmas...

Bazı maddeler akışkandır. İçine konuldukları kabın şeklini alırlar. Süt, su gibi maddeler sıvı maddelerdir. Sıvı maddelere petrol, mazot, cıva, kolonya örnektir.

Bu tür maddeler içine konuldukları kabın şeklini alırlar.

Nefes alırken ciğerlerimize hava olduğunu hissederiz. Ancak havayı göremez sadece hissederiz. Bunun için öğretmen şu deneyi yapar. Bütün öğrencilere bir gün öncesinden söz konusu ders için balon getirmelerini ister. Ve bütün öğrencilere balonu şişirmelerini ister. Buna göre şu bilgiler pekiştirme soruları ile birlikte verilir. Ciğerlerimizdeki hava balonun içine girer. Ve hava gibi görünmeyen ancak hissedilen, içine girdiği kabın da şeklini alan maddeler gaz maddelerdir.

Çevremizdeki maddeler katı, sıvı ve gaz olmak üzere üç halde bulunur. Ancak bazı koşullarda maddeler çevresel herhangi bir dış etmenin etkisiyle şekil değiştirebilir. Örneğin buz katı haldedir ama buza ısı verdiğimiz zaman katı olan buz eriyecek ve sıvı hale dönüşecektir. Aynı şekilde su kaynatılırsa buharlaşır ve sıvı haldeki su gaz haline geçer.

Maddeler ısı etkisiyle bulundukları hali değiştirirler. Katı maddelerin ısı alarak sıvı hale geçmesine erime denir. Örneğin katı haldeki kar ve buz, ısınınca sıvı hale geçerek su olur. Katı halden sıvı hale geçen maddelerin sıcaklığı ve hacmi artar. Kütleleri değişmez. Sıvı maddeler soğuyarak katı hale geçer. Bu olaya donma denir. Örneğin bir kap suyu buzdolabının buzluğuna koyarsak, su ısı kaybederek katı hale gelir. Sıvı maddeler ısı alarak gaz haline dönüşür. Örneğin suyu ısıtırsak buharlaşır yani gaz haline dönüşür. Ancak suyun buharlaşması her sıcaklık derecesinde olur. Güneş etkisiyle deniz, göl ve akarsular yani su birikintileri sürekli buharlaşır. Buharlaşmanın olması için, sıcaklık artışı, rüzgar, sıvı yüzeyinin büyümesi gerekmektedir.

Konu:Çevremizdeki Maddelerden Yararlanma

Amaç 3: Çevremizdeki maddelerden yararlanma bilgisi

Davranışlar

- 1.Çevresinde gördüğü değişik cisimlerin, hangi maddelerden yapıldığını söyle/yazma
2. Okulun / evin yapımında kullanılan maddelere örnekler verme
- 3.Ev / okul mobilyalarının yapımında kullanılan maddelere örnekler verme
4. Sıvı hâlinde bulunan maddelerin kullanıldığı yerlere örnekler verme
5. Gaz hâlinde bulunan maddelerin kullanıldığı yerlere örnekler verme

Madde ve cisimler ihtiyacımızı karşılayarak yaşamımızı kolaylaştırır. Çevremizde gördüğümüz hemen her şey işimize yarar. Örneğin su bir maddedir, içeriz. Taş, kum, kireç, demir, tahta, çimento bir maddedir ve bunların hepsini biz bir araya getirerek okul, ev gibi binalar yaparız. Mobilyalarımızın yapımında ağaç, demir, kumaş gibi maddelerden yararlanırız.

Su, süt, zeytinyağı, petrol gibi maddeler sıvı maddelerdir. Temizlik yaparken su kullanırız. Sıvı madde olan petrol ile taşıtlarımızda yakıt olarak kullanılır ve ulaşım sağlanır.

Gaz madde olan hava, canlı yaşamın devamını sağlar. Hava olmadan yaşayamayız. Ayrıca uçak ve yelkenli gibi araçlarla yapılan ulaşım, hava yoluyla olur. Madde ve cisimlerin hayatımızda çok önemli yeri vardır.

Amaç 4: Katı maddeleri özellikleri ile belirleyebilme

Davranışlar

1. Maddelerin ağır ve hafif olabileceklerini söyleme / yazma
2. Birden çok maddeyi el ile kaldırarak ağır ve hafif olanı söyleme / yazma

3. Maddelerin terazi ile tartıldığını söyleme
4. Verilen maddeleri terazi ile tartarak ağır ve hafif olanını söyleme / yazma
5. Verilen katı maddeleri sert ve yumuşaklığına göre ayırt etme
6. Katı maddelerin yüzeylerinin pürüzlü ve pürüzsüz olduğun fark etme

4.10.1.Konular

1. Çevremizdeki Maddeler
2. Maddenin Hâlleri
3. Maddenin Özellikleri
4. Çevremizdeki Maddelerden Yararlanma

4.11.Ünite 11: Hareket ve Kuvvet

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Hareket

Amaç 1: Hareket bilgisi

Davranışlar

1. Çevresinde gözlediği hareketli cisimlere örnekler verme
2. Çevresinde gözlediği hareketsiz cisimlere örnekler verme
3. Cisimlerin kendiliğinden hareket etmediğini söyleme / yazma
4. Cisimlerin bir kuvvetin etkisiyle hareket ettiklerini söyleme / yazma
5. İtmenin cisimleri hareket ettirdiğini söyleme / yazma
6. Çekmenin cisimleri hareket ettirdiğini söyleme / yazma
7. Kaldırmanın cisimleri hareket ettirdiğini söyleme / yazma
8. İtilen, çekilen ve kaldırılan cisimlerin hareket ve yönlerini söyleme / yazma

Çevremizdeki varlıklar iki türdür.

- 1.Hareket eden varlıklar
2. Duran varlıklar

Çevremizde gördüğümüz insanlar ve hayvanlar kendiliğinden hareket ederler. Ancak vazo, sıra, masa gibi cisimler kendiliğinden hareket edemez. Bunların hareket edebilmesi için dışarıdan bir kuvvet uygulanması gerekir. Bu tür cisimler itilerek, çekilerek, taşınarak, kaldırılarak hareket ettirilir. Örneğin bir sandalye duran cisimdir, fakat biz onu kaldırıp bir başka yere götürür isek hareket ettirmiş oluruz.

Çekilen, itilen ve kaldırılan cisimler belirli bir yönde hareket ederler. İtilen bir cismin hareket yönü, itme eyleminin yapıldığı yöne doğrudur. Çekilen cismin yönü ise çekilen yöne doğrudur. Kaldırılan cisimler işe yukarı doğru hareket eder¹⁴⁶.

Konu:Kuvvet

Amaç 2: Kuvvet bilgisi

Davranışlar

1. İtilen cisimlere kuvvet uygulandığını söyleme / yazma
2. Çekilen cisimlere kuvvet uygulandığını söyleme / yazma
3. Kaldırılan cisimlere kuvvet uygulandığını söyleme / yazma
4. Hareketin sağlanması için az kuvvet ve çok kuvvet isteyen durumlara örnekler verme

Cisimleri itmek, çekmek ve kaldırmak için kuvvet uygulanır. Çeşitli cisimleri hareket ettirmek için uygulanan kuvvet farklıdır. Bazı cisimleri hareket ettirmek için az kuvvet uygulanırken bazı cisimlerde fazla kuvvet uygulamak gerekir. Çok büyük ve ağır cisimler için araç kullanmak gerekebilir. Aynı şekilde içi ağır bir çantadansa, hafif bir çantayı taşımak daha kolaydır.

İtmek ve çekmekte cismin ağırlığına ve büyüklüğüne göre değişir. Örneğin; bir silgiyi itmek için daha az, bir kitabı itmek için daha çok kuvvet uygulanır.

Kapıları açarken, kapatırken, muslukları açar ve kapatırken, yazı yazarken kalemi hareket ettirerek hep kuvvet uyguluyoruz.

Öğrencileri yanındaki arkadaşı ile ellerini açıp, birbirlerini itme yöntemi ile kuvvet hissettirilir.

Konu:Enerji

Amaç 3: Günlük yaşamda hareket ve enerji ilişkisini kavrayabilme

Davranışlar

1. İnsanların, enerjilerini besinlerinden sağladıklarını söyleme
2. Hayvanların, enerjilerini besinlerinden sağladıklarını söyleme / yazma
3. İnsanların, enerjilerini nasıl kullandıklarını söyleme / yazma
4. Hayvanların, enerjilerini nasıl kullandıklarını söyleme / yazma

¹⁴⁶ Zümre Bilgin, Ülkü Karamustafa, İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3, İstanbul 2000, s. 197

5. Günlük yaşamda az ve çok enerji gerektiren işleri söyleme / yazma

İnsanlar beslenme, korunma gibi ihtiyaçları için hareket ederler. Ancak hareket edebilme becerisi enerji gerektirir. İnsanlar ve hayvanlar yedikleri besinlerin enerjiye dönüşmesiyle hareket edebilirler. Bu enerji olmasaydı yürüme, koşma, kitap okuma gibi işlerimizi yapmamız mümkün olamazdı.

İnsan yaşamında bazı işler az, bazı işer çok enerji harcamayı gerektirir. Koşarken, bir eşya taşıırken daha çok enerjiye ihtiyaç duyulur. Uyurken ve otururken daha az enerji harcanır.

Hayvanlarda hareket ederek yaşarlar. Yedikleri besinlerden elde ettikleri enerjilerini kendilerini koruma ve besin aramada kullanırlar.

Verimli çalışmak ve sağlıklı yaşamak için enerji tüketilir. Tüketilen enerjinin tekrar sağlanabilmesi için ise enerji veren besinlerden düzenli olarak alınması gerekir.

Amaç 4: Hareket ve enerji arasındaki ilişkiyi kavrayabilme

Davranışlar :

1. Çevremizdeki maddelerden enerji olarak nasıl yararlanıldığını söyleme
2. Hareketle enerji arasındaki ilişkiyi açıklama
3. Elektrik enerjisi ile çalışan araçlara örnekler verme
4. Güneş enerjisi ile çalışan araçlara örnekler verme
5. Su enerjisinden nerelerde yararlanıldığını örnekler verme
6. Rüzgâr enerjisinden nerelerde yararlanıldığını örnekler verme

Çevremizdeki hava, su gibi maddeler enerji elde ettiğimiz kaynaklardır. En büyük enerji kaynağımız Güneş'tir. Güneş enerjisinden bir çok alanda yararlanılır. Güneş enerjisi ile sular ısıtılır, seralarda turfanda sebze yetiştirilir.

Kullandığımız enerji kaynaklarından biriside sudur. Akarsulardan yararlanmak için barajlar yapılarak baraj göllerinde biriken suların hareket ettirilmesi ve yüksekte akıtılan suyun çarkları döndürmesi ile jeneratör çalıştırılır. Bu şekilde üretilen elektrik tellerle evlere ulaştırılır. Evlerde de buzdolabı, elektrik süpürgesi, çamaşır makinesi gibi araçları çalıştırır.

Suyun hareketinden elde edilen enerji başak bir çok alanda da kullanılır. Değirmen çarkını döndürme, kayıkların, gemilerin suyun kaldırması ile yüzdürülmesi gibi...

Yaşamımızda rüzgarda bir enerji kaynağıdır. Yelkenli gemilerle ulaşım sağlanır. Rüzgar pervaneleri ve yel değirmenlerinden yararlanılarak, elektrik üreten jeneratörler çalıştırılır.

Amaç 5: Cisimleri hareket ettirebilme

Davranışlar

1. İtmenin cisimleri hareket ettirdiğini gösterme
2. Çekmenin cisimleri hareket ettirdiğini gösterme
3. Kaldırmanın cisimleri hareket ettirdiğini gösterme

Bu hedefe yönelik davranışlar 1.hedefin anlatımında kazandırılabilir.

4.11.1.Konular

1. Hareket
2. Kuvvet
3. Enerji

4.11.2.Belirli Gün ve Haftalar

1. Trafik Haftası (Mayıs ayının ilk Cumartesi ile başlayan hafta)
2. Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü)
3. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı.

4.12.Ünite 12: Tatile Girerken

A-Konular

B- Konuların Amaçları ve Davranışlar

Konu:Tatilde Neler Yapmak İstiyoruz?

Amaç 1: Tatilde yapılacak işler bilgisi

Davranışlar

1. Tatilde yapmak istediklerini sıralama
2. Yeni bilgiler edinmek için neler yapılması gerektiğini söyleme
3. Becerilerini geliştirmek için yapabileceği çalışmaları söyleme / yazma
4. Temiz hava ve Güneş'ten yararlanırken dikkat edilecek hususları söyleme / yazma
5. Oyun, spor ve dinlenmeyi gerektiği kadar zaman ayırmanın uygun olacağını söyleme / yazma

6. Tatilde yararlanabileceği yerleri söyleme / yazma

7. Tatilde, ailesine yardımcı olmak için yapabileceği işleri söyleme

Tatilde bazılarımız yurdumuzun çeşitli yerlerine gideceğiz. Denize girip güneşten yararlanacağız. Gittiğimiz yerdeki toplumun gelenek ve göreneklerini araştıracağız.

Buralarda bulunan tarihi kalıntılarla ilgili bilgilere edineceğiz. Turistik yerleri gezeceğiz. Gittiğimiz yerlerle ilgili kartpostallar ve broşürler toplayacağız.

Konu: Yıl İçinde Yaptığımız Çalışmalar

Amaç 2: Yıl içinde yapılan çalışmaları sergileyebilme

Davranışlar

1. Yıl içinde yapılan el işi çalışmalarını sınıfta sergileme
2. Yıl içinde öğrenilen şiir, şarkı, ront vb. etkinlikleri sunma

4.12.1.Konular

A. Tatilde Neler Yapmak İstiyoruz?

B. Tatilimizi Nerede Geçireceğiz?

C. Tatilimizi Nasıl Değerlendirebiliriz?

1. Öğrendiklerimizi Unutmamak İçin Neler Yapmalı?
2. Bilgi ve Becerilerimizi Artırmak İçin Neler Yapılmalı?

Ç. Sağlıklı ve Yararlı Bir Tatil İçin Neler Yapmalı?

1. Temiz Hava ve Güneş'ten Yararlanma
2. Oyun Spor ve Dinlenme
3. Çevremizdeki Kulüp ve Kurumlardan Yararlanma, Kitap Okuma ve Aileye Yardım

D. Yıl İçinde Yaptığımız Çalışmalar

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

1.BULGULAR

Bu bölümde, ilköğretim okullarının ilk üç sınıfında okutulan hayat bilgisi dersi anket ve başarı testi sorularına cevap veren öğrencilerle ve bu öğrencilerin hayat bilgisi öğretmenlerine ait bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Bu bulgular aşağıdaki başlıklar altında toplanarak yorumlanmış ve araştırmanın alt problemlerine cevap aranmaya çalışılmıştır.

1.Hayat Bilgisi öğretmenlerine ait bulguların yorumu

a.Kişisel ve tanıtıcı bilgilere ait bulguların yorumu

b.Okulun fiziki ve eğitime yönelik özelliklerine ait bulguların yorumu

c.Okulun kalite özelliklerine ait bulguların yorumu

d.Sınıf-laboratuvar ve öğrencilere ait bulguların yorumu

e.Okul-eğitim ilişkisine ait bulguların yorumu

1.Hayat bilgisi dersi öğrencilerine ait bulguların yorumu

Not:Verilerin analizi SSPS (Statistical Package For Social Sciences) programı ile bilgisayar ortamında yapılmıştır.

f: Ankete cevap veren kişi sayısı **Geçerli:** Ankette cevaplandırılan soru oranı **Kayıp Sistem:** Ankette boş bırakılan soru oranı

Tablo 1: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Kadın	31	44,9	44,9	44,9
	Erkek	38	55,1	55,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 1'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 44,9'u kadın, %55,1'i erkektir.

Tablo 2: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Branşlara Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	E. Fak. Sınıf ögr.	24	34,8	35,8	35,8
	Eğitim fak.	15	21,7	22,4	58,2
	Diğer	28	40,6	41,8	100,0
	Toplam	67	97,1	100,0	
Kayıp	Sistem	2	2,9		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 2'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 34,8'i eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği, % 21,7'si eğitim fakültelerinin diğer branşları, % 40,6'sı diğer bölümlerden mezundurlar.

Tablo 3: Branş Dışı Sınıf Öğretmenliğinin Başarıyı Olumsuz Yönde Etkilediği Görüşüne Katılmalarına Göre Dağılımı

		F	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	20	29,0	29,0	29,0
	Ara Sıra	30	43,5	43,5	72,5
	Sık Sık	14	20,3	20,3	92,8
	Her Zaman	5	7,2	7,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ankete cevap veren öğretmenlerin % 29,0'ı hiç katılmamakta, % 43,5'i ara sıra, % 20,3'ü sık sık, % 7,2'si her zaman katılmaktadır.

Tablo 4:Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Konularıyla İlgili Mesleki Yayınları Takip Edebilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	3	4,3	4,3	4,3
	Ara Sıra	32	46,4	46,4	50,7
	Sık Sık	16	23,2	23,2	73,9
	Her Zaman	18	26,1	26,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 4'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü hiç takip etmemekte, % 46,4'ü ara sıra, % 23,2'si sık sık, % 26,1'i her zaman takip etmektedir.

Tablo 5:Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Kullandığı Metot ve Teknikleri Derecelendirmelerine Göre Dağılımı

Seçenekler		Hiç	Ara sıra	Sık sık	Her Zaman	Kayıp	Toplamlı %
Anlatım	f	1	10	31	27		69
	%	1,4	14,5	44,9	39,1		100,0
Soru-cevap	f	2	6	34	27		69
	%	2,9	8,7	49,3	39,1		100,0
Problem çözme	f	26	27	12	2	2	69
	%	37,7	39,1	17,4	2,9	2,9	100,0
Tartışma	f	10	30	13	16		69
	%	14,5	43,5	18,8	23,2		100,0
Gösteri	f	11	24	27	5	2	67
	%	15,9	34,8	39,1	7,2	2,9	97,1
Dramatizasyon	f	11	37	15	4	2	67
	%	15,9	53,6	21,7	5,8	2,9	97,1
Örnek olay incelemesi	f	7	43	9	8	2	69
	%	10,1	62,3	13,0	11,6	2,9	97,1
Ders gözlem gezileri	f	15	38	8	8		69
	%	21,7	55,1	11,6	11,6		100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin anlatım metodunu %44,9 ile sık sık, soru cevap metodunu % 49,3 ile sık sık, problem çözme metodunu % 39,1 ile ara sıra, tartışma metodunu % 43,5 ile ara sıra, gösteri metodunu % 39,1 ile sık sık,

dramatizasyon metodunu % 53,6 ile ara sıra, örnek olay incelemesini % 62,3 ile ara sıra, ders gözlem gezilerini % 55,1 ile ara sıra kullanmaktadırlar.

Tablo 6: Hayat Bilgisi Öğretmenlerinin Araç ve Materyalleri Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı

Seçenekler		Hiç	Ara sıra	Sık sık	Her Zaman	Kayıp	Toplamlı %
Yazı tahtası	f	1	14	20	34		69
	%	1,4	20,3	29,0	49,3		100,0
Model ve numuneler	f		30	19	19	1	69
	%		43,5	27,5	27,5	1,4	98,6
Haritalar	f	9	35	13	8	4	65
	%	13,0	50,7	18,8	11,6	5,8	94,2
Tepegöz	f	47	10	4	4	4	69
	%	68,1	14,5	5,8	5,8	5,8	100,0
Bilgisayar	f	59	3			7	62
	%	85,5	4,3			10,1	89,9
Slayt projektörü	f	54	8	2		5	69
	%	78,3	11,6	2,9		7,2	92,8
Televizyon ve video	f	35	27	2	1		65
	%	50,7	39,1	2,9	3,1		98,5
Grafik ve şekiller	f	35	27	2	1		65
	%	50,7	39,1	2,9	3,1		98,5

Tablo 6’da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenler %azı tahtasını % 29,0 ile sık sık, model ve numuneleri % 43,5 ile ara sıra, haritaları % 50,7 ile ara sıra kullanmakta, tepegözü % 68,1 ile hiç, bilgisayarı % 85,5 ile hiç, slayt projektörünü % 78,3 ile hiç, televizyon ve videoyu % 50,7 hiç kullanmamaktadır.

Tablo 7: Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Atatürkçülük Konularının Konu Bütünlüğü Halinde Ele Alınması Daha Yararlıdır Görüşüne Katılmalarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	8	11,6	11,8	11,8
	Ara Sıra	19	27,5	27,9	39,7
	Sık Sık	14	20,3	20,6	60,3
	Her Zaman	27	39,1	39,7	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 7'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 11,6'sı hiç katılamamakta, % 27,5'i ara sıra, % 20,3'ü sık sık, % 39,1'i her zaman katılmaktadır.

Tablo 8: Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersinde Atatürkçülük Konularının Uygun Olarak Parça Parça Verildiğine İnanmalarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	5	7,2	7,2	7,2
	Ara Sıra	34	49,3	49,3	56,5
	Sık Sık	15	21,7	21,7	78,3
	Her Zaman	15	21,7	21,7	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 8'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si hiç inanmamakta, % 49,3'ü ara sıra, % 21,7'si sık sık, % 21,7 'si her zaman inanmaktadır.

Tablo 9:Hayat Bilgisi Programında Hedef ve Davranışların Sosyal Olgu ve Olayları Kavrama ve Çözmede Yeterli Olduğuna İnanmalarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	8	11,6	11,6	11,6
	Ara Sıra	16	23,2	23,2	34,8
	Sık Sık	30	43,5	43,5	78,3
	Her Zaman	15	21,7	21,7	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 9'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 11,6'sı hiç inanmamakta, % 23,2'si ara sıra, % 43,5'i sık sık, % 21,7 'si her zaman inanmaktadır.

Tablo 10: Okulların Ders Materyalleri Bakımından Donatım Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	1	1,4	1,4	1,4
	Doğru	18	26,1	26,1	27,5
	Doğru Değil	38	55,1	55,1	82,6
	Kesinlikle Doğru Değil	12	17,4	17,4	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 10'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 1,4'ü tamamını onaylamış, % 26,1'i doğru, % 55,1'i doğru değil ,% 17,4 kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 11: Okul İdaresi ve Öğretmenler Arasındaki İletişimin İyi İşleme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	16	23,2	23,2	23,2
	Doğru	26	37,7	37,7	60,9
	Doğru Değil	27	39,1	39,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 11'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si tamamını onaylamış, % 37,7'si doğru, % 39,1'i doğru değil demişlerdir.

Tablo 12: Öğrenci Ebeveynlerinin Öğretmenlerin Çabalarını Yeterince Bilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	16	23,2	23,2	23,2
	Doğru	47	68,1	68,1	91,3
	Doğru Değil	6	8,7	8,7	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 12'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si tamamını onaylamış, % 68,1'i doğru, % 8,7'si doğru değil demişlerdir.

Tablo 13: Öğretmenlerin Öğrenciler Tarafından Kabul Görme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	16	23,2	24,2	24,2
	Doğru	44	63,8	66,7	90,9
	Doğru Değil	6	8,7	9,1	100,0
	Toplam	66	95,7	100,0	
Kayıp	Sistem	3	4,3		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 13'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si tamamını onaylamış, % 63,8'i doğru, % 8,7'si doğru değil demişlerdir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Meslektaşları İle Yaptıkları Toplantılarda Yardımlaşmalardan Memnuniyet Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,3	4,3
	Doğru	16	23,2	23,2	27,5
	Doğru Değil	25	36,2	36,2	63,8
	Kesinlikle Doğru Değil	25	36,2	36,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 14'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, %23,2'si doğru, %36,2'si doğru değil, % 36,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 15: Öğretmenlerin Boş Zaman Aktivitelerinin ve Hobilerinin Mesleki Faaliyetlerinden Daha Fazla Zevk Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,3	4,3
	Doğru	18	26,1	26,1	30,4
	Doğru Değil	28	40,6	40,6	71,0
	Kesinlikle Doğru Değil	20	29,0	29,0	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 15'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 26,1'i doğru, % 40,6'sı doğru değil, % 29,0'ı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 16: Maddi Çalışma Şartlarının Öğretmenler Açısından Yeterli Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,2	7,2
	Doğru	14	20,3	20,3	27,5
	Doğru Değil	19	27,5	27,5	55,1
	Kesinlikle Doğru Değil	31	44,9	44,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 16'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 20,3'ü doğru, % 27,5'i doğru değil, % 44,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 17: Okul İdarecisinin Öğretmenlerin Fikirlerine Saygı Gösterme Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	16	23,2	23,2	23,2
	Doğru	34	49,3	49,3	72,5
	Doğru Değil	15	21,7	21,7	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 17'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si tamamını onaylamış, % 49,3'ü doğru, % 21,7'si doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 18: Ebeveynler İçin Problemlerde Öğretmenlerin Günah Keçisi Olarak Görülme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	4	5,8	5,9	5,9
	Doğru	17	24,6	25,0	30,9
	Doğru Değil	41	59,4	60,3	91,2
	Kesinlikle Doğru Değil	6	8,7	8,8	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 18'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 5,8'i tamamını onaylamış, % 24,6'sı doğru, % 59,4'ü doğru değil, % 8,7'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 19: Öğretmenlerin Çalışma Arkadaşları İle Şahsi Kontak Kurmak İsteme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	13	18,8	19,1	22,1
	Doğru Değil	32	46,4	47,1	69,1
	Kesinlikle Doğru Değil	21	30,4	30,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 19'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 18,8'i doğru, % 46,4'ü doğru değil, % 30,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 20: Okullarda Öğretmenler İçin Faydaların, Hoş Önlerin Ağır Basma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,5	7,5
	Doğru	35	50,7	52,2	59,7
	Doğru Değil	20	29,0	29,9	89,6
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,4	100,0
	Toplam	67	97,1	100,0	
Kayıp	Sistem	2	2,9		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 20'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 50,7'si doğru, % 29,0'ı doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 21: Öğretmenler İçin Yaptıkları İşin Değişim Zenginliği Sunma Ve İlginç Gelme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	13	18,8	19,1	19,1
	Doğru	28	40,6	41,2	60,3
	Doğru Değil	20	29,0	29,4	89,7
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,3	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 21'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 18,8'i tamamını onaylamış, % 40,6'sı doğru, % 29,0'ı doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 22: Kurumların Uygun Mevzuatla Donatılma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	19	27,5	27,9	42,6
	Doğru Değil	26	37,7	38,2	80,9
	Kesinlikle Doğru Değil	13	18,8	19,1	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 22'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 27,5'i doğru, % 37,7'si doğru değil, % 18,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 23: Velilerin Çocukların Öğretmenler Tarafından Haksız Muameleye Tutuldukları Kanaatine Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,4	4,4
	Doğru	24	34,8	35,3	39,7
	Doğru Değil	25	36,2	36,8	76,5
	Kesinlikle Doğru Değil	16	23,2	23,5	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 23'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 34,8'i doğru, % 36,2'si doğru değil, % 23,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 24: Öğretmenlerin Öğrencilerle İyi İlişki-Kontak Halinde Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	25	36,2	36,8	36,8
	Doğru	39	56,5	57,4	94,1
	Doğru Değil	4	5,8	5,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 24'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 36,2'si tamamını onaylamış, % 56,5'i doğru, % 5,8'i doğru değil demiştir.

Tablo 25: Öğretmenlerin Meslektaşları İçinde Arkadaşlarından Çok Azı Tarafından Onaylandığı Görüşüne Katılma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Doğru	16	23,2	24,6	24,6
	Doğru Değil	41	59,4	63,1	87,7
	Kesinlikle Doğru Değil	8	11,6	12,3	100,0
	Toplam	65	94,2	100,0	
Kayıp	Sistem	4	5,8		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 25'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si doğru, % 59,4'ü doğru değil, % 11,6'sı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 26: Öğretmenlerin Bir Başka Okula Geçmenin Daha İyi Olup Olmayacağını Birden Çok Düşünmüş Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	32	46,4	47,1	61,8
	Doğru Değil	22	31,9	32,4	94,1
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 26'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 46,4'ü doğru, % 31,9'u doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 27: Öğretmenlerin Bulundukları Okulda Çok Daha Severe Ders Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	35	50,7	51,5	66,2
	Doğru Değil	21	30,4	30,9	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 27'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 50,7'si doğru, %30,4'ü doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 28: Okuldaki Fiziki Olayların Şahsi, Samimi ve Aydınlik Olarak Donatılma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,6	7,6
	Doğru	26	37,7	39,4	47,0
	Doğru Değil	29	42,0	43,9	90,9
	Kesinlikle Doğru Değil	6	8,7	9,1	100,0
	Toplam	66	95,7	100,0	
Kayıp	Sistem	3	4,3		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 28'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 37,7'si doğru, % 42,0'ı doğru değil, % 8,7'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 29: Yöneticilerin Öğretmenlere Birlikte Görüşme, Konuşma ve Tartışma Fırsatı Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	33	47,8	48,5	63,2
	Doğru Değil	18	26,1	26,5	89,7
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,3	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 29'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,7'si tamamını onaylamış, % 47,8'i doğru, % 26,1'i doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 30: Velilerin, Öğretmenlerin Otoritesinin Öğrenciler Üzerinde Kaybolduğunu Düşünmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Doğru	28	40,6	41,2	41,2
	Doğru Değil	28	40,6	41,2	82,4
	Kesinlikle Doğru Değil	12	17,4	17,6	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 30'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 40,6'sı doğru, % 40,6'sı doğru değil, % 17,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 31: Öğrencilerin Bulundukları Çevrenin Öğretmenlere Mutluluk Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	9,0	9,0
	Doğru	17	24,6	25,4	34,3
	Doğru Değil	26	37,7	38,8	73,1
	Kesinlikle Doğru Değil	18	26,1	26,9	100,0
	Toplam	67	97,1	100,0	
Kayıp	Sistem	2	2,9		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 31'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 24,6'sı doğru, % 37,7'si doğru değil, % 26,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 32: Öğretmenlerin Meslektaşları Arasında İyi Dostları Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	18	26,1	26,5	26,5
	Doğru	45	65,2	66,2	92,6
	Doğru Değil	2	2,9	2,9	95,6
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,4	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 32'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 26,1'i tamamını onaylamış, % 65,2'si doğru, % 2,9'u doğru değil, %4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 33: Öğretmenlerin Okulda Yaptığı Her İyi İşle Haklı Olarak Gurur Duyabileceklerini Düşünmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	27	39,1	39,7	39,7
	Doğru	35	50,7	51,5	91,2
	Doğru Değil	6	8,7	8,8	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 33'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 39,1'i tamamını onaylamış, % 50,7'si doğru, % 8,7'si doğru değil demişlerdir.

Tablo 34: Öğretmenlerin Kabiliyetlerini Yaymada Yaptıkları İşin Yeterli Fırsatı Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	8,8	8,8
	Doğru	34	49,3	50,0	58,8
	Doğru Değil	19	27,5	27,9	86,8
	Kesinlikle Doğru Değil	9	13,0	13,2	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 34'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 49,3'ü doğru, % 27,5'i doğru değil, % 13,0'ı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 35: Öğretmenlerin Okuldaki Fiziki Mekanlar Üzerinde Şikayetleri Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,4	4,4
	Doğru	18	26,1	26,5	30,9
	Doğru Değil	34	49,3	50,0	80,9
	Kesinlikle Doğru Değil	13	18,8	19,1	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 35'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 26,1'i doğru, % 49,3'ü doğru değil, % 18,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 36: Okullarda Alışılmışın Dışında Öğrencilerin Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	8	11,6	11,9	11,9
	Doğru	37	53,6	55,2	67,2
	Doğru Değil	19	27,5	28,4	95,5
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,5	100,0
	Toplam	67	97,1	100,0	
Kayıp	Sistem	2	2,9		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 36'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 11,6'sı tamamını onaylamış, % 53,6'sı doğru, % 27,5'i doğru değil, % 4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 37: Öğretmenlerin Okullarda Diğer Meslektaşları İle Mesleki Konularda Tartışma, Fikir Alışverişinde Bulunma Yokluğunu Hissetmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	7	10,1	10,1	10,1
	Doğru	23	33,3	33,3	43,5
	Doğru Değil	30	43,5	43,5	87,0
	Kesinlikle Doğru Değil	9	13,0	13,0	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo37'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 10,1'i tamamını onaylamış, % 33,3'ü doğru, % 43,5'i doğru değil, % 13,0'ı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 38: Okullarda Çevredeki Okullardan Daha Fazla Problemlı Öğrenci Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	12	17,4	17,4	17,4
	Doğru	33	47,8	47,8	65,2
	Doğru Değil	20	29,0	29,0	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 38'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 17,4'ü tamamını onaylamış, % 47,8'i doğru, % 29,0'ı doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 39: Okuldaki Meslektaşlarından Öğretmenlerin Tavsiye ve Teşvik Alma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	7	10,1	10,1	10,1
	Doğru	34	49,3	49,3	59,4
	Doğru Değil	26	37,7	37,7	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 39'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin %10,1'i tamamını onaylamış, %49,3'ü doğru, %37,7'si doğru değil, %2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 40: Öğretmenlerin Okuldaki Meslektaşları İle İş Saatleri Dışında da Görüşme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	7	10,1	10,3	10,3
	Doğru	54	78,3	79,4	89,7
	Doğru Değil	7	10,1	10,3	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 40'ta görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 10,1'de tamamını onaylamış, % 78,3'ü doğru, % 10,1'i doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 41: Okul Yöneticisinin Öğretmenlere Yardım Etmeyi ve İşlerini Kolaylaştırmayı Sevme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	11	15,9	15,9	15,9
	Doğru	40	58,0	58,0	73,9
	Doğru Değil	10	14,5	14,5	88,4
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,1	98,6
	Kayıp Sistem	1	1,4	1,4	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 41'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 15,9'u tamamını onaylamış, % 58,0'i doğru, % 14,5'i doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 42: Öğretmenlerin Okuldaki Görev Dağılımdan ve Ders Dağıtım Programından-Planlarından Memnun Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	8,7	8,7
	Doğru	41	59,4	59,4	68,1
	Doğru Değil	20	29,0	29,0	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 42'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 59,4'ü doğru, % 29,0'ı doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 43: Okullarda Ortalamanın Üzerinde Mesleki Konuda Aşan Bir Hizmet Standardına Yönelinme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	25	36,2	36,2	39,1
	Doğru Değil	36	52,2	52,2	91,3
	Kesinlikle Doğru Değil	6	8,7	8,7	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 43'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 36,2'si doğru, % 52,2'si doğru değil, % 8,7'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 44: Bilimsel Yeterliliğin Öğretmenler ve Öğrenciler Nezdinde Okullarda Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	1	1,4	1,4	1,4
	Doğru	33	47,8	47,8	49,3
	Doğru Değil	28	40,6	40,6	89,9
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 44'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 1,4'ü tamamını onaylamış, % 47,8'i doğru, % 40,6'sı doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 45: Öğretmenlerin Öğrenciler İle İlgilenme, Teke Tek Görüşme Fırsatı Yaratma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	4	5,8	5,8	5,8
	Doğru	52	75,4	75,4	81,2
	Doğru Değil	12	17,4	17,4	98,6
	Kesinlikle Doğru Değil	1	1,4	1,4	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 45'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 5,8'i tamamını onaylamış, % 75,4'ü doğru, % 17,4'ü doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 46: Okulda Öğrencilerin Doğru Değil Görev ve Sorumluluk Alma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	4	5,8	5,8	5,8
	Doğru	55	79,7	79,7	85,5
	Doğru Değil	10	14,5	14,5	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 46'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 5,8'i tamamını onaylamış, % 79,7'si doğru, % 14,5'i doğru değil demişlerdir.

Tablo 47: Öğretmenler ve Öğrenciler Arasında Teşvik Edici ve Değer verici Münasebetlerin Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	8,7	8,7
	Doğru	43	62,3	62,3	71,0
	Doğru Değil	18	26,1	26,1	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 47'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 62,3'ü doğru, % 26,1'i doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 48: Yöneticilerin Görevlerini Yerine Getirmede Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğinden Yararlanma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	11	15,9	15,9	15,9
	Doğru	38	55,1	55,1	71,0
	Doğru Değil	18	26,1	26,1	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 48'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 15,9'u tamamını onaylamış, % 55,1'i doğru, % 26,1'i doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 49: Okulların Sosyo-Ekonomik Tabakalardan Gelen Öğrencilere Eğitim Şansı Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	21	30,4	30,4	30,4
	Doğru	41	59,4	59,4	89,9
	Doğru Değil	3	4,3	4,3	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 49'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 30,4'ü tamamını onaylamış, % 59,4'ü doğru, % 4,3'ü doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 50: Öğretmenlerin Öğretim Yanında Eğitimi de Yerine Getirme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	16	23,2	23,2	23,2
	Doğru	39	56,5	56,5	79,7
	Doğru Değil	12	17,4	17,4	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 50'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 23,2'si tamamını onaylamış, % 56,5'i doğru, % 17,4'ü doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 51: Okullarda Öğrencilerin Ruhi-Psişik Yönelimlerinin Çok Fazla Olmamasına Dikkat Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,4	7,4
	Doğru	42	60,9	61,8	69,1
	Doğru Değil	21	30,4	30,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 51'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 60,9'u doğru, % 30,4'ü doğru değil demişlerdir.

Tablo 52: Atraktif Bir Öğretim Tarzının Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Kendini Aşma-Yayma İmkânı Verme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	15	21,7	21,7	21,7
	Doğru	33	47,8	47,8	69,6
	Doğru Değil	19	27,5	27,5	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 52'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 21,7'si tamamını onaylamış, % 47,8'i doğru, % 27,5'i doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 53: Öğretim Heyetinin Yoğun Olarak Toplumsal Değişimlere ve Aktüel Talepleri, Bunların Okul İçin Getirdiği Sonuçları Dikkate Alma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	36	52,2	52,2	55,1
	Doğru Değil	27	39,1	39,1	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 53'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 52,2'si doğru, % 39,1'i doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 54: Sürekli ve Periyodik Oturumlarla Müşterek Tesbit ve Değerlendirmeleri Formüle Etme ve Geliştirmelerin Denenme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	36	52,2	52,2	55,1
	Doğru Değil	26	37,7	37,7	92,8
	Kesinlikle Doğru Değil	5	7,2	7,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 54'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 52,2'si doğru, % 37,7'si doğru değil, % 7,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 55: Velilerin Okulla İlgili Olaylara Yoğun Olarak Katılma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	4	5,8	5,8	5,8
	Doğru	12	17,4	17,4	23,2
	Doğru Değil	37	53,6	53,6	76,8
	Kesinlikle Doğru Değil	16	23,2	23,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 55'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 5,8'i tamamını onaylamış, % 17,4'ü doğru, % 53,6'sı doğru değil, % 23,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 56: Okuldaki Öğretmenlerin Sıklıkla Eğitim Sahasında ve Pedagogik, Mesleki Tekamül Eğitimine Yönelim Göstermelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,5	14,5
	Doğru	26	37,7	37,7	52,2
	Doğru Değil	30	43,5	43,5	95,7
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,3	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 56'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 37,7'si doğru, % 43,5'i doğru değil, % 4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 57: Okul Mezunlarının Devam Ettikleri Okullarda Başarılı Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,2	7,2
	Doğru	27	39,1	39,1	46,4
	Doğru Değil	35	50,7	50,7	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 57'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 39,1'i doğru, % 50,7'si doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 58: Derslerde Bilhassa Hayata Ve Pratikliğe Yakın Olma Hususlarına Dikkat Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	11	15,9	15,9	15,9
	Doğru	39	56,5	56,5	72,5
	Doğru Değil	15	21,7	21,7	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	97,1
	Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 58'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 15,9'u tamamını onaylamış, % 56,5'i doğru, % 21,7'si doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 59: Öğretim Personelinin ve Öğrencilerin Yeni Öğretim ve Öğrenim Tekniklerine Açık Olma ve Devamlı Derse Yeni Fikirler Katmayı Deneme Durumlarına Göre Dağılımları

		F	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	8,7	8,7
	Doğru	40	58,0	58,0	66,7
	Doğru Değil	22	31,9	31,9	98,6
	Kesinlikle Doğru Değil	1	1,4	1,4	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 59'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 58,0'ı doğru, % 31,9'u doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 60: Yöneticilerin Okuldaki İdari Görevine Verdiği Önem Kadar Pedagojik Görevini De Dikkate Alma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	12	17,4	17,6	17,6
	Doğru	32	46,4	47,1	64,7
	Doğru Değil	24	34,8	35,3	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 60'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 17,4'ü tamamını onaylamış, % 46,4'ü doğru, % 34,8'i doğru değil demişlerdir.

Tablo 61: Okul ve Çevre Arasında (Ekonomi, Kültür, Spor v.b.) Aktivitelerin Olduğu İlişkilerin Mevcut Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	16	23,2	23,2	26,1
	Doğru Değil	47	68,1	68,1	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 61'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 23,2'si doğru, % 68,1'i doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 62: Okulların Yarışmalara Katılma ve Özellikle Öğrenci Kabiliyetlerini Ortaya Çıkaran Faaliyetlere Teşvik Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	22	31,9	31,9	34,8
	Doğru Değil	38	55,1	55,1	89,9
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 62'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 31,9'u doğru, % 55,1'i doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 63: Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak Okula ve Öğrenmeye Pozitif Eğilim Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	1	1,4	1,4	1,4
	Doğru	38	55,1	55,1	56,5
	Doğru Değil	25	36,2	36,2	92,8
	Kesinlikle Doğru Değil	5	7,2	7,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 63'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 1,4'ü tamamını onaylamış, % 55,1'i doğru, % 36,2'si doğru değil, % 7,2'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 64: Okulun Yeni Öğrenciler İçin İlgi Çekici Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,3	4,3
	Doğru	44	63,8	63,8	68,1
	Doğru Değil	19	27,5	27,5	95,7
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,3	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 65'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 63,8'i doğru, % 27,5'i doğru değil, % 4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 65: Okuldaki Eğitimle İlgili Kuralların (Ders Dağıtım Planı, Branş Dağıtım, Beş Veya Altı Gün Süreli Eğitim Gibi) Demokratik Bir Ortamda Tartışılabilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	1	1,4	1,5	1,5
	Doğru	41	59,4	60,3	61,8
	Doğru Değil	24	34,8	35,3	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 66'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 1,4'ü tamamını onaylamış, % 59,4'ü doğru, % 34,8'i doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 66: Yeni Bir Kural Konacaksa Bütün Öğretim Kadrosunun Bunun Sonuçlarını Göze Alma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,2	7,2
	Doğru	32	46,4	46,4	53,6
	Doğru Değil	28	40,6	40,6	94,2
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,8	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 66'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 46,4'ü doğru, % 40,6'sı doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 67: Öğrencilerin İzinsiz Olarak Nadiren Dersten Uzaklaşma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,5	14,5
	Doğru	35	50,7	50,7	65,2
	Doğru Değil	17	24,6	24,6	89,9
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 67'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin %14,5'i tamamını onaylamış, %50,7'si doğru, %24,6'sı doğru değil, %10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 68: Sınıftan Birinin Yardıma İhtiyacı Olduğunda, Diğerlerinin Ona Seve Seve Yardım Etme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	13	18,8	19,1	19,1
	Doğru	42	60,9	61,8	80,9
	Doğru Değil	11	15,9	16,2	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 68'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 18,8'i tamamını onaylamış, % 60,9'u doğru, % 15,9'u doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 69: Öğrencilerden Bazılarının Diğer Öğrencileri Karalayarak İyi Görünmeyi Denemelerine Göre Dağılım

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,4	7,4
	Doğru	37	53,6	54,4	61,8
	Doğru Değil	17	24,6	25,0	86,8
	Kesinlikle Doğru Değil	9	13,0	13,2	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 69'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 53,7'si doğru, % 24,6'sı doğru değil, % 13,0'ı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 70: Sınıfta İyi Bir Topluluk Atmosferinin Varlığına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	6	8,7	8,8	8,8
	Doğru	46	66,7	67,6	76,5
	Doğru Değil	12	17,4	17,6	94,1
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 70'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 8,7'si tamamını onaylamış, % 66,7'si doğru, % 17,4'ü doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 71: Sınıftaki Öğrencilerin Ekserisinin Severek Öğrenme ve Okul İçin Çabalama Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	5	7,2	7,4	7,4
	Doğru	45	65,2	66,2	73,5
	Doğru Değil	17	24,6	25,0	98,5
	Kesinlikle Doğru Değil	1	1,4	1,5	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 71'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 7,2'si tamamını onaylamış, % 65,2'si doğru, % 24,6'sı doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 72: Öğrencilerden Biri Hata Yaptığında Veya Kötü Not Aldığında Arkadaşlarından Bir Çoğunun Gizli Gizli Sevinme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	7	10,1	10,3	10,3
	Doğru	17	24,6	25,0	35,3
	Doğru Değil	40	58,0	58,8	94,1
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 72'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 10,1'i tamamını onaylamış, % 24,6'sı doğru, % 58,0'ı doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 73: İyi Bir Faaliyet Gösterme Veya Sonuç Almanın Sınıfta Herkesçe Önemli Görülme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	38	55,1	55,9	70,6
	Doğru Değil	17	24,6	25,0	95,6
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,4	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 73'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 55,1'i doğru, % 24,6'sı doğru değil, % 4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 74: Öğrencilerin Birbirlerinin Sorunları İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,4	4,4
	Doğru	4	5,8	5,9	10,3
	Doğru Değil	49	71,0	72,1	82,4
	Kesinlikle Doğru Değil	12	17,4	17,6	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 74'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 5,8'i doğru, %71,0'ı doğru değil, % 17,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 75: Sınıfta Öğrenciler Arasında Tartışma Ve Kavga Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	25	36,2	36,8	39,7
	Doğru Değil	30	43,5	44,1	83,8
	Kesinlikle Doğru Değil	11	15,9	16,2	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 75'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, %36,2'si doğru, % 43,5'i doğru değil, % 15,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 76: En İyi Öğrencilerin Sınıftaki Kötü Durumdaki Öğrencilere Yardım Etmesinin Doğal Bir Davranış Olmasına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	8	11,6	11,9	11,9
	Doğru	42	60,9	62,7	74,6
	Doğru Değil	15	21,7	22,4	97,0
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	3,0	100,0
	Toplam	67	97,1	100,0	
Kayıp	Sistem	2	2,9		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 76'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 11,6'sı tamamını onaylamış, % 60,9'u doğru, % 21,7'si doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 77: Öğrencilerin, Kötü Not Almaktan Korkma Nedeniyle Öğrenmeleri Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	15	21,7	22,1	25,0
	Doğru Değil	44	63,8	64,7	89,7
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,3	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 77'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 2,9'u tamamını onaylamış, % 21,7'si doğru, % 63,8'i doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 78: Bazı Öğrencilerin Diğerlerinin Birlikte Çalışmak İstemesine Rağmen Dersi Sabote Etmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	4	5,8	5,9	5,9
	Doğru	23	33,3	33,8	39,7
	Doğru Değil	37	53,6	54,4	94,1
	Kesinlikle Doğru Değil	4	5,8	5,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 78'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 5,8'i tamamını onaylamış, % 33,3'ü doğru, % 53,6'sı doğru değil, % 5,8'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 79: Sınıfta Tamamını Onaylarım Kimsenin Diğerini Dinlemek İstememesinin Diyalog Ortamını Zorlaştırmasına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	2	2,9	2,9	2,9
	Doğru	10	14,5	14,7	17,6
	Doğru Değil	46	66,7	67,6	85,3
	Kesinlikle Doğru Değil	10	14,5	14,7	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 79'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin %2,9'u tamamını onaylamış, % 14,5'i doğru, % 66,7'si doğru değil, % 14,5'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 80: Okulda Öğrencilerin Nasıl Davranmaları Gerektiği Konusunda Açık ve Net Kuralların Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,7	14,7
	Doğru	42	60,9	61,8	76,5
	Doğru Değil	13	18,8	19,1	95,6
	Kesinlikle Doğru Değil	3	4,3	4,4	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 80'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 60,9'u doğru, % 18,8'i doğru değil, % 4,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 81: Okulda Ebeveynler Veya İlgili Kişilerin Katılabildikleri Toplantıların Sürekli Düzenlenme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	1	1,4	1,4	1,4
	Doğru	38	55,1	55,1	56,5
	Doğru Değil	25	36,2	36,2	92,8
	Kesinlikle Doğru Değil	5	7,2	7,2	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 81'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 1,4'ü tamamını onaylamış, % 55,1'i doğru, % 36,2'si doğru değil, % 7,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 82: Okulu İçin Rekabete Katılan ve Bunun Sonucunda İyi Şeyler Ortaya Koyan Öğrencilerin Yüksek ve Müspet Görüşlerinin Varlığı Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	8	11,6	11,8	11,8
	Doğru	40	58,0	58,8	70,6
	Doğru Değil	18	26,1	26,5	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	68	98,6	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,4		
	Toplam	69	100,0		

Tablo 82'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 11,6'sı tamamını onaylamış, % 58,0'ı doğru, % 26,1'i doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 83: Okul Öğrencilerinin Sportif, Kültürel İlgilerini ve Hobilerini Gerçekleştirebilecekleri İmkan Sunulma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	3	4,3	4,3	4,3
	Doğru	10	14,5	14,5	18,8
	Doğru Değil	49	71,0	71,0	89,9
	Kesinlikle Doğru Değil	7	10,1	10,1	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 83'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 4,3'ü tamamını onaylamış, % 14,5'i doğru, % 71,0'ı doğru değil, % 10,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 84: İyi Şeyler Ortaya Koyan ve İyi Performans Gösteren Öğrencilerin Okulda Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	7	10,1	10,1	10,1
	Doğru	48	69,6	69,6	79,7
	Doğru Değil	13	18,8	18,8	98,6
	Kesinlikle Doğru Değil	1	1,4	1,4	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 84'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin %10,1'i tamamını onaylamış, % 69,6'sı doğru, % 18,8'i doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 85: Okul Yönetiminin Öğrenciler İle Okul Kuralları Hakkında Konuşabilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	10	14,5	14,5	14,5
	Doğru	48	69,6	69,6	84,1
	Doğru Değil	9	13,0	13,0	97,1
	Kesinlikle Doğru Değil	2	2,9	2,9	100,0
	Toplam	69	100,0	100,0	

Tablo 85'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğretmenlerin % 14,5'i tamamını onaylamış, % 69,6'sı doğru, % 13,0'ı doğru değil, % 2,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 86: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Erkek	96	45,3	48,0	48,0
	Kadın	104	49,1	52,0	100,0
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 86'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 45,3'ü erkek, % 49,1'i kadındır.

Tablo 87: Öğrencilerin Baba Mesleğine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	İşçi	125	59,0	65,1	65,1
	Memur	34	16,0	17,7	82,8
	Çiftçi	4	1,9	2,1	84,9
	Diğer	26	12,3	13,5	98,4
	Belirtiniz	3	1,4	1,6	100,0
	Toplam	192	90,6	100,0	
Kayıp	Sistem	20	9,4		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 87'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin baba mesleğine göre % 59,0'ı işçi, % 16,0'ı memur, % 1,9'u çiftçi olarak çalışmaktadır.

Tablo 88: Öğrencilerin Anne Mesleğine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Memur	3	1,4	1,5	1,5
	Ev hanımı	194	91,5	97,5	99,0
	Diğer	2	,9	1,0	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 88'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin baba mesleğine göre % 1,4'ü memur, % 91,5'i ev hanımıdır.

Tablo 89: Öğrencilerin Babalarının Tahsil Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	İlkokul	57	26,9	29,4	29,4
	Ortaokul	30	14,2	15,5	44,8
	Lise	64	30,2	33,0	77,8
	Üniversite	35	16,5	18,0	95,9
	Diğer	8	3,8	4,1	100,0
	Toplam	194	91,5	100,0	
Kayıp	Sistem	18	8,5		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 89'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin babalarının % 26,9'u ilkokul, % 14,2'si ortaokul, % 30,2'si lise, % 16,5'i üniversite mezunudur. Diğer grubunu oluşturan % 3,8 hiç okula gitmemiş, herhangi bir örgün öğretim kurumunu tamamlamadan terketmiş, ya da halen bir örgün veya yaygın eğitim kurumunun devam eden öğrenci babalarının tahsil durumunu göstermektedir.

Tablo 90: Öğrencilerin Annelerinin Tahsil Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	İlkokul	54	25,5	27,8	27,8
	Ortaokul	32	15,1	16,5	44,3
	Lise	53	25,0	27,3	71,6
	Üniversite	34	16,0	17,5	89,2
	Diğer	21	9,9	10,8	100,0
	Toplam	194	91,5	100,0	
Kayıp	Sistem	18	8,5		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 90'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin annelerinin % 25,5'i ilkokul, % 15,1'i ortaokul, % 25,0'ı lise, % 16,0'ı üniversite mezunudur. Diğer grubunu oluşturan % 9,9 hiç okula gitmemiş, herhangi bir örgün öğretim kurumunu tamamlamadan terketmiş, ya da halen bir örgün veya yaygın eğitim kurumunun devam eden öğrenci annelerinin tahsil durumunu göstermektedir.

Tablo 91: Öğrencilerin Ders Öncesi Hazırlık Yapma Tutumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	3	1,4	1,5	1,5
	Az	10	4,7	5,1	6,6
	Oldukça	74	34,9	37,8	44,4
	Tam	109	51,4	55,6	100,0
	Toplam	196	92,5	100,0	
Kayıp	Sistem	16	7,5		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 91'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 1,4'ü hiç hazırlık yapmamakta, % 4,7'si az, % 34,9'u oldukça, % 51,4'ü tam hazırlık yapmaktadır.

Tablo 92: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinin Önemli Olduğunu Düşünmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	2	,9	1,0	1,0
	Az	6	2,8	3,0	4,1
	Oldukça	54	25,5	27,4	31,5
	Tam	135	63,7	68,5	100,0
	Toplam	197	92,9	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 92'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin %9'u hiç hazırlık yapmamakta, %2,8'i az, %25,5'i oldukça, %63,7'si tam hazırlık yapmaktadır.

Tablo 93: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersini Sevme Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Az	7	3,3	3,5	3,5
	Oldukça	64	30,2	32,2	35,7
	Tam	128	60,4	64,3	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 93'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 3,3'ü az, % 30,2'si oldukça, % 60,4'ü tam hazırlık yapmaktadırlar.

Tablo 94: Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersini Günlük Hayatta Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Hiç	2	,9	1,0	1,0
	Az	5	2,4	2,5	3,5
	Oldukça	69	32,5	34,8	38,4
	Tam	122	57,5	61,6	100,0
	Toplam	198	93,4	100,0	
Kayıp	Sistem	14	6,6		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 94'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 9'u hiç hazırlık yapmamakta, % 2,4'ü az, % 32,5'i oldukça, % 57,5'i tam hazırlık yapmaktadır.

Tablo 95: Öğretmenlerin Çok Zor Soruları Cevaplandırabilme Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	47	22,2	23,6	23,6
	Doğru	144	67,9	72,4	96,0
	Doğru Değil	3	1,4	1,5	97,5
	Kesinlikle Doğru Değil	5	2,4	2,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 95'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 22,2'si tamamını onaylamış % 67,9'u doğru, % 1,4'ü doğru değil, % 2,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 96: Öğretmenlerin Öğrencileri Kişisel Olarak Tanıma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	57	26,9	28,5	28,5
	Doğru	130	61,3	65,0	93,5
	Doğru Değil	8	3,8	4,0	97,5
	Kesinlikle Doğru Değil	5	2,4	2,5	100,0
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 96'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 26,9'u tamamını onaylamış % 61,3'ü doğru, % 3,8'i doğru değil, % 2,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 97: Öğrencileri Öğretmenlerin Takdir Etme, Teşvik Etme, Herkese Eşit Davranma Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	62	29,2	31,0	31,0
	Doğru	118	55,7	59,0	90,0
	Doğru Değil	9	4,2	4,5	94,5
	Kesinlikle Doğru Değil	10	4,7	5,0	99,5
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 97'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 29,2'si tamamını onaylamış % 55,7'si doğru, % 4,2'si doğru değil, % 5'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 98: Öğrencilerin Öğretmenlerin Sınavlarda Notu Değerlendirme Hakkında Endişe Duyuma Görüşlerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	34	16,0	17,3	17,3
	Doğru	121	57,1	61,4	78,7
	Doğru Değil	21	9,9	10,7	89,3
	Kesinlikle Doğru Değil	21	9,9	10,7	100,0
	Toplam	197	92,9	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 98'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 16,0'ı tamamını onaylamış % 57,1'i doğru, % 9,9'u doğru değil, % 9,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 99: Öğrencilerin Eğitim Sırasında Çok Şey Öğrenme Düşüncelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	56	26,4	28,1	28,1
	Doğru	135	63,7	67,8	96,0
	Doğru Değil	4	1,9	2,0	98,0
	Kesinlikle Doğru Değil	4	1,9	2,0	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 99'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 26,4'ü tamamını onaylamış % 63,7'si doğru, % 1,9'u doğru değil, % 1,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 100: Öğrencilerin Öğretmenlerinin Değişikliğe ve Oyunla Öğretmeye Uygun Olma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	50	23,6	25,1	25,1
	Doğru	127	59,9	63,8	88,9
	Doğru Değil	11	5,2	5,5	94,5
	Kesinlikle Doğru Değil	11	5,2	5,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 100'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 23,6'sı tamamını onaylamış % 59,9'u doğru, % 5,2'si doğru değil, % 5,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 101: Öğrencilerin Öğrenimde Aşırı Korku İçinde Hissetmelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	19	9,0	9,7	9,7
	Doğru	56	26,4	28,6	38,3
	Doğru Değil	53	25,0	27,0	65,3
	Kesinlikle Doğru Değil	68	32,1	34,7	100,0
	Toplam	196	92,5	100,0	
Kayıp	Sistem	16	7,5		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 101'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 9,0'ı tamamını onaylamış % 26,4'ü doğru, % 25,0'ı doğru değil, % 32,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 102: Öğretmenlerin Dersi Açık Anlatma ve Bütün Önemli Konuları Öğrencilerin İyi Anlama ve Kavrama Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	36	17,0	18,1	18,1
	Doğru	139	65,6	69,8	87,9
	Doğru Değil	13	6,1	6,5	94,5
	Kesinlikle Doğru Değil	10	4,7	5,0	99,5
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 102'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 17,0'ı tamamını onaylamış % 65,6'sı doğru, % 6,1'i doğru değil, % 4,7'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 103: Öğrencilerin Bir Hata Yapması Durumunda Sınıfta Öğretmenleri Tarafından Azarlanma ve Alaya Alınma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	9	4,2	4,5	4,5
	Doğru	53	25,0	26,5	31,0
	Doğru Değil	54	25,5	27,0	58,0
	Kesinlikle Doğru Değil	84	39,6	42,0	100,0
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 103'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 4,2'si tamamını onaylamış % 25,0'ı doğru, % 25,5'i doğru değil, % 39,6'sı kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 104: Öğretmenlerinin Sınıfa Girmesi İle Öğrencilerin Sevinme Durumlarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	42	19,8	21,0	21,0
	Doğru	147	69,3	73,5	94,5
	Doğru Değil	6	2,8	3,0	97,5
	Kesinlikle Doğru Değil	5	2,4	2,5	100,0
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 104'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 19,8'i tamamını onaylamış % 69,3'ü doğru, % 2,8'i doğru değil, % 2,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 105: Öğrencilerin Doğru ve İyi Bir Şey Yaptığında Öğretmeni Tarafından Takdir Edilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	43	20,3	21,6	21,6
	Doğru	151	71,2	75,9	97,5
	Doğru Değil	2	,9	1,0	98,5
	Kesinlikle Doğru Değil	3	1,4	1,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 105'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 20,3'ü tamamını onaylamış % 71,2'si doğru, % 9'u doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 106: Öğretmenlerin Öğrencilerin Ödevlerini Yapıp Yapmadığı İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	30	14,2	15,0	15,0
	Doğru	151	71,2	75,5	90,5
	Doğru Değil	7	3,3	3,5	94,0
	Kesinlikle Doğru Değil	11	5,2	5,5	99,5
	Doğru	1	,5	,5	100,0
	Toplam	200	94,3	100,0	
Kayıp	Sistem	12	5,7		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 106'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 14,2'si tamamını onaylamış % 71,2'si doğru, % 3,3'ü doğru değil, % 5,2'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 107: Öğretmenlerin Sınıfta Sessizlik ve Düzeni Sağlama Yeterlilik Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	21	9,9	10,7	10,7
	Doğru	76	35,8	38,8	49,5
	Doğru Değil	30	14,2	15,3	64,8
	Kesinlikle Doğru Değil	69	32,5	35,2	100,0
	Toplam	196	92,5	100,0	
Kayıp	Sistem	16	7,5		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 107'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 9,9'u tamamını onaylamış % 35,8'i doğru, % 14,2'si doğru değil, % 32,5'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 108: Öğretmenlerin Öğrenim Sırasında Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlarda Gerekli Yardımı ve Desteği Sağlama Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	34	16,0	17,3	17,3
	Doğru	146	68,9	74,1	91,4
	Doğru Değil	5	2,4	2,5	93,9
	Kesinlikle Doğru Değil	12	5,7	6,1	100,0
	Toplam	197	92,9	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 108'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 16,0'ı tamamını onaylamış % 68,9'u doğru, % 2,4'ü doğru değil, % 5,7'si kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 109: Öğrenciler Bir Şey Söylemek İstedığında Öğretmenlerinin Onları Dinleme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	40	18,9	20,3	20,3
	Doğru	149	70,3	75,6	95,9
	Doğru Değil	6	2,8	3,0	99,0
	Kesinlikle Doğru Değil	1	,5	,5	99,5
	Doğru	1	,5	,5	100,0
	Toplam	197	92,9	100,0	
Kayıp	Sistem	15	7,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 109'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 18,9'u tamamını onaylamış % 70,3'ü doğru, % 2,8'i doğru değil, % 5'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 110: Öğretmenlerin Öğrencileri Derse Bağlamak İçin Her Şeyi Yapma Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	40	18,9	20,2	20,2
	Doğru	149	70,3	75,3	95,5
	Doğru Değil	6	2,8	3,0	98,5
	Kesinlikle Doğru Değil	3	1,4	1,5	100,0
	Toplam	198	93,4	100,0	
Kayıp	Sistem	14	6,6		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 110'da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 18,9'u tamamını onaylamış % 70,3'ü doğru, % 2,8'i doğru değil, % 1,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 111: Ders Sırasında Öğrencileri Rahatsız Eden Bir Şey Olursa Öğretmenlerine Korkmadan Söyleyebilme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	36	17,0	18,2	18,2
	Doğru	151	71,2	76,3	94,4
	Doğru Değil	6	2,8	3,0	97,5
	Kesinlikle Doğru Değil	5	2,4	2,5	100,0
	Toplam	198	93,4	100,0	
Kayıp	Sistem	14	6,6		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 111'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 17,0'ı tamamını onaylamış % 71,2'si doğru, % 2,8'i doğru değil, % 2,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 112: Öğretmenlerin Öğrencilerin Tümü İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	41	19,3	20,6	20,6
	Doğru	150	70,8	75,4	96,0
	Doğru Değil	4	1,9	2,0	98,0
	Kesinlikle Doğru Değil	4	1,9	2,0	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 112'de görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 19,3'ü tamamını onaylamış % 70,8'i doğru, % 1,9'u doğru değil, % 1,9'u kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 113: Öğrencilerin Ödevlerini Kendileri ve Kimseden Yardım Almadan Yapmalarına Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	31	14,6	15,6	15,6
	Doğru	139	65,6	69,8	85,4
	Doğru Değil	14	6,6	7,0	92,5
	Kesinlikle Doğru Değil	15	7,1	7,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 113'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 14,6'sı tamamını onaylamış % 65,6'sı doğru, % 6,6'sı doğru değil, % 7,1'i kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 114: Öğrenciler Bir Şeyi Yanlış Yaptıysa Öğretmenlerinin Doğrusunu Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	33	15,6	16,6	16,6
	Doğru	153	72,2	76,9	93,5
	Doğru Değil	5	2,4	2,5	96,0
	Kesinlikle Doğru Değil	7	3,3	3,5	99,5
	Doğru	1	,5	,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 114'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 15,6'sı tamamını onaylamış % 72,2'si doğru, % 2,4'ü doğru değil, % 3,3'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 115: Öğrencilerin Öğretmenlerinin Gelecek Yıl Yine Öğretmenleri Olmasını İstemelerine Göre Dağılımı

		f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	Tamamını Onaylarım	41	19,3	20,6	20,6
	Doğru	139	65,6	69,8	90,5
	Doğru Değil	14	6,6	7,0	97,5
	Kesinlikle Doğru Değil	5	2,4	2,5	100,0
	Toplam	199	93,9	100,0	
Kayıp	Sistem	13	6,1		
	Toplam	212	100,0		

Tablo 115'te görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrencilerin % 19,3'ü tamamını onaylamış % 65,6'sı doğru, % 6,6'sı doğru değil, % 2,4'ü kesinlikle doğru değil demişlerdir.

Tablo 116: 3. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersi Başarı Testi Puanlarına Göre Dağılımı

	Not	f	%	Geçerli %	Toplamlı %
Geçerli	2	1	1,0	1,0	1,0
	3	13	13,0	13,0	14,0
	4	56	56,0	56,0	70,0
	5	30	30,0	30,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 116’da görüldüğü gibi, anketi cevaplandıran öğrenciler Hayat Bilgisi dersindeki başarılarının 5 üzerinden yapılan değerlendirmesinde % 1,0’ı 2 puan, % 13,0’ı 3 puan, % 56,0’ı 4 puan, % 30,0’ı 5 puan almıştır.

2.YORUM

2.1.Hayat Bilgisi Dersi Öğretmenlerine Ait Bulguların Yorumu

Hayat bilgisi dersi öğretmenlerinin önemli bir kısmının branş öğretmeni olmadığı görülmüş, bu durumun öğretmenler tarafından, başarıyı olumsuz etkilemediği düşünülse de başarı testinden alınan bulgular ışığında başarıyı olumsuz yönde önemli derecede etkilediği ve öğretmenlerin öğretimde yetersiz kalmalarına yol açtığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin mesleki yayınları takip etmelerinin çok az olması yada hiç olmaması derse gereken önemin verilmediği, dersin güncelleştirilmediği ve ilgi çekici hale getirilemediği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Maddi yetersizliklerde önemli bir etkidir.

Öğretmenler hayat bilgisi dersinde Atatürkçülük konularının konu bütünlüğü içerisinde ele alınmasının daha yararlı olacağını düşünmektedirler. Atatürkçülük konularının uygun olarak parça parça verildiğini ara sıra düşünmektedirler. Bu durum Atatürkçülük konularının öğretilmesinde büyük oranda problem yaşandığını göstermektedir. Atatürkçülük konuları programda yeniden düzenlenmelidir. Konu bütünlüğü ve ünitelere göre dağıtımı makul ölçülerle yenilenmelidir.

Öğretmenler sıklıkla anlatım ağırlıklı ders işlemektedirler. Soru cevap yöntemi de çoğunlukla kullanılmaktadır. Bu yöntem ve teknikle dışında kalan problem çözme, tartışma, benzetişim, gösterim, ders gözlemi, dramatizasyon, örnek olay incelemesi yöntemleri hemen

hiç kullanılmamakta veya bazıları çok az öğretmen tarafından ara sıra kullanılmaktadır. Anlatım metodunda öğrenci pasif durumda kalmakta, öğrencilerin ilgi ve dikkatleri kısa süreli olmaktadır. Öğrenciyi düşünmeye, analiz ve ilişki kurmaya yöneltme sağlanamamaktadır. Pratikliğe dayanan Hayat Bilgisi dersi öğretiminde soyut konuların somutlaştırılmaması hedeflerin davranışlara dönüştürülebilmesini, dolayısıyla başarıyı etkilemektedir.

Öğretmenler dersin öğretiminde yazı tahtasını ve haritaları sıklıkla kullanmakta, model ve numuneleri, tepegöz, slayt projektörü, televizyon ve video, grafik ve şekiller gibi materyalleri çok az kullanmakta ya da hiç kullanmamaktadır. Bunun nedeni, okulların ders materyalleri bakımından yeterince donatılmamış olmasıdır. Bir diğer neden ise, modern materyallerin idarece kullanımına izin verilmemesi, öğretmenlerin bu materyallerin kullanımını bilmemesi ya da kullanma isteğinin olamamasıdır.

Öğretmenlerin okuldaki fiziki mekanlar üzerinde şikayetleri vardır. Okullar ders materyalleri bakımından yetersizdir. Maddi çalışma şartları öğretmenler açısından çok kötüdür. Kurumlar uygun mefruşatla donatılmamıştır. Okuldaki fiziki olaylar şahsi, samimi ve aydınlık değildir.

Okul idarecileri ve öğretmenler arasında iletişim problemleri yaşanmaktadır. Bunun büyük ölçüde nedeni idarecilerin tecrübelerinin yanı sıra eğitim personelinden alt tahsil durumuna sahip olmasıdır. Bu durum üniversite eğitimi almış, yenilenen programlarla yetişmiş uzman öğretmenlerin yönlendirilebilmesinde engel teşkil etmektedir. Okul idarecilerinin pedagojik olarak çalışan personeli yeterli yönlendirebilmesi ve idare edebilmesi için kıdem ve tahsil durumu göz önüne alınarak idareci seçimine yönelik yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Öğrenci ebeveynleri öğretmenlerin eğitim ve öğretim çabalarını yeterince bilmemektedirler. Bu, öğretmenlerin başarısız olabileceğini, velilerle yeterli diyalogun kurulmadığını ya da velilerin eğitim konusunda ilgisiz ve bilinçsiz olduğunu göstermektedir. Yöneticiler görevlerini yerine getirmede öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinden yararlanmaktadır. Ancak veliler nadiren okulla ilgili olaylara katılmaktadırlar.

Öğretmenler topyekün öğrenciler tarafından kabul görmektedir.

Öğretmenler meslektaşları ile karşılıklı aldıkları yardımlardan memnun değildir. Bu toplam kaliteye önem verilmediğini göstermektedir. Ancak meslektaşları ile mesleki konularda tartışma, fikir alışverişinde bulunma konularının yokluğunu hissetmemektedirler.

Öğretmenlerin mesleki faaliyetlerinin hobilerinden ve boş zaman aktivitelerinden daha fazla zevk verdiği saptanmıştır.

Okul idarecileri büyük oranda öğretmenlerin fikirlerine saygı göstermektedir.

Okullarda ebeveyn veya ilgili kişilerin katılabildikleri toplantılar sık sık düzenlenmektedir. Ebeveynler için yaşanan eğitim ve öğretim faaliyetlerinde problemlerde öğretmenler çoğunlukla suçlanmamaktadır.

Öğretmenler çalışma arkadaşları ile şahsi kontak kurmak istemektedirler. Meslektaşları ile iş saatleri dışında da görüşmektedirler. Meslektaşları arasında çok iyi dostları olduğunu düşünmektedirler.

Öğretmenler işlerinden fayda görmekte ve hoş yönlerin ağır bastığına, işlerinin ilginç geldiğine ve değişim zenginliği sunduğuna inanmaktadırlar.

Öğretmenler öğrencilerin bir çoğu ile iyi ilişki halindedir. Bir başka okula geçmenin kendileri için daha yararlı olacağını düşünmektedir.

Okuldaki görev dağılımından ve ders dağıtım planlarından memnundurlar. Öğretim heyeti yoğun olarak toplumsal değişimlere ve aktüel talepleri, bunların okul için getirdiği sonuçları dikkate almaktadır. Atraktif ve ilgi çekici öğretim tarzı öğretmenler ve öğrenciler için kendini aşma-yayma imkanı sunmaktadır. Sürekli ve periyodik oturumlarla müşterek tesbit ve değerlendirmeleri formüle etme ve geliştirmeler denenmektedir.(okul profili, okul programı gibi) Öğretmenler sıklıkla eğitimcilerin eğitim sahasında pedagojik, mesleki tekamül eğilimine yönelim göstermektedir.

Öğretmenlerin bir kısmı, velilerin öğretmenlerin öğrenciler üzerinde otoritelerinin kaybolduğu görüşünde olduklarını düşünmekte bir kısmı ise reddetmektedir.

Öğretmenler öğrencilerin oturduğu çevreden memnun değildir. Okullarda çevredeki okullardan daha fazla problemlili ve alışılmışın dışında öğrenciler olduğunu düşünmektedir.

Öğretmenler yaptıkları her iyi işle gurur duymaktadırlar. Kabiliyetlerini yaymada yaptıkları işin yeterli fırsatı verdiğine inanmaktadırlar.

Okulların eğitim kalitesi açısından ortalamanın üzerinde mesleki ve onu da aşan hizmet standardına yönelinmediği görülmüş. Ancak bilimsel yeterliliğin öğretmenler ve öğrenciler nezdinde takdir edildiği çoğunlukla kabul edilmiştir.

Öğretmenlerin öğrencilerle ilgilendiği, gerek görüldüğünde öğrencilerle teke tek görüşme fırsatı yaratıldığı saptanmıştır.

Okullarda öğrenciler sık sık görev ve sorumluluk almakta, öğretmenler ve öğrenciler arasında teşvik edici ve değer verici münasebetler bulunmaktadır. Öğrenciler ağırlıklı olarak okula ve öğrenmeye pozitif eğilim göstermektedirler. Öğrencilerin ekserisi severek öğrenmekte ve okul için çabalamaktadır. Sınıflarda genelde iyi topluluk atmosferi vardır. Ancak, bazı öğrenciler diğerlerinin birlikte çalışmak istemesine rağmen dersi sabote etmektedir. Sınıflarda genellikle diyalog sorunu yaşanmamaktadır. Öğrencilerden biri hata yaptığında veya kötü not aldığı anda arkadaşları sevinmemektedir. Ancak öğrencilerden bazıları diğer öğrencileri karalayarak iyi görünmeyi denemektedir. İyi öğrencilerin kötü durumdaki öğrencilere yardım etmesi sınıflarda doğal bir davranıştır. Sınıflarda öğrencilerin kötü not almaktan korktukları için öğrenme eğilimi göstermeleri söz konusu değildir. İyi bir faaliyet veya sonuç almak sınıfta herkesçe önemlidir. Öğrenciler birbirlerinin sorunları ile ilgilenmektedir. Sınıflarda kavga ve tartışma fazla görünmemektedir. Okullarda öğrencilerin nasıl davranmaları gerektiği konusunda açık, net kurallar bulunmaktadır. Okul yönetimi öğrencilerle bu kurallar hakkında konuşabilmektedir. Eğitimle ilgili kurallar demokratik bir ortamda tartışılabilmektedir. Eğer yeni bir kural konacaksa bütün öğretim kadrosu bunun sonuçlarını ele alarak tartışmaktadır. Okul yeni öğrenciler için ilgi çekicidir. Öğrencilerin izinsiz dersten uzaklaşmaları nadiren ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ruhi-psşik yüklenimlerinin çok fazla olmamasına, derslerde bilhassa hayat ve pratikliğe yakın olma hususlarına dikkat edilmektedir.

Okullar yarışmalara nadiren katılmakta ve özellikle öğrenci kabiliyetlerini ortaya çıkaran faaliyetlere yeterince teşvik edilmemektedir. Okullarda öğrencilerin sportif ve kültürel ilgilerini ve hobilerini gerçekleştirebilecekleri imkanlar yetersizdir. Okulu için rekabete katılan ve bunun sonucunda iyi şeyler ortaya koyan öğrencilerin okulları hakkında yüksek ve müsbet görüşleri vardır. Okullarda iyi şeyler ortaya koyan ve iyi performans gösteren öğrenciler herkesçe takdir edilmektedir.

2.2.Hayat Bilgisi Dersi Öğrencilerine Ait Bulguların Yorumu

Öğrencilerin anne, baba meslek ve tahsil durumlarının önemli bir etkileyici eğitim faktörü olduğu görülmüştür. Genellikle anne ve babaları okuma-yazma bilen, yüksek tahsil almış öğrenciler eğitim ve öğretime daha ilgili, sorumluk duygusu daha gelişmiş öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Bu özellikteki ebeveynler ders dışı çalışmalarında çocuklarına yardımcı

olmakta, ekonomik seviyelerine bağılı olarak daha iyi çalışma ortamı sunabilmekte, onları ödüllendirme yöntemiyle derse motive edebilmektedirler. Özellikle annelerin tahsil durumu çok önemli bir unsur oluşturmaktadır. Annelerin çalışmıyor olması çocuklarına daha fazla zaman ayırabilmeleri gibi bir avantaj sağlasa da yüksek tahsilli fakat çalışan annelerin çocukları daha başarılıdır.

Hayat bilgisi dersini seven çocuklarda başarı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu öğrencilerce hayat bilgisi dersinin günlük hayatta gerekli olduğu düşünülmektedir. Öğrenciler öğretmenlerinin çok zor soruları bile cevaplandırabildiğini, kişisel olarak öğrencileri çok iyi tanıdığını düşünmektedirler.. Öğretmenler öğrencilerin yaptığı her iyi işi takdir ve teşvik etmekte, herkese eşit davranmaktadır.

Öğretmenlerin sınavlarda notu nasıl ve neye göre değerlendirdikleri hakkında öğrencilerin yeterli bilgisi yoktur.

Öğrenciler eğitim esnasında çok şey öğrendiklerini düşünmektedir. Öğretmenler değişikliğe ve oyunla öğretmeye uygun olduğu için dersler ilgi çekici ve hoş görülmektedir. Öğrenciler öğrenim esnasında aşırı korku duymamaktadır. Öğretmenler dersi açık anlattığı için öğrenciler bütün önemli şeyleri iyi anladığını düşünmektedir. Öğrenciler bir hata yaptığında, sınıf önünde alaya alınma ve azarlanma durumuna maruz kalmaları söz konusu değildir. Öğrenciler, öğretmenleri sınıfa girince sevinmektedirler. Doğru ve iyi bir şey yaptıklarında öğretmenler öğrencileri övmektedir.

Öğretmenler öğrencilerin ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol etmektedir.

Öğretmenler genelde sınıf yönetimin de yetersizdir. Sınıf sessizlik ve düzen sağlanımı problemi yaşanmaktadır. Öğrencilerin öğrenim sırasında karşılaştıkları zorluklarda öğretmenler gerekli yardımı sağlamaktadır. Bir şey söylemek istediklerinde öğretmeni tarafından dinlenmektedirler. Ders sırasında öğrenciyi rahatsız eden bir şey olduğunda sorun öğretmene iletilmektedir. Öğretmenler öğrencileri derse bağlamak için her şeyi yapmaktadır. Öğretmenler tüm öğrencilerle ilgilenmektedir. Öğretmenin verdiği ödevleri evde öğrenciler yardım almadan yapabilmektedir. Öğrencilerin herhangi bir yanlış yapmaları durumunda öğretmenler doğrusunu göstermektedir. Öğrenciler gelecek yıl yine aynı öğretmenin öğrencisi olmayı istemektedirler.

Hayat bilgisi dersinin hitap ettiği yaş grubu öğrencilerinin, öğretmenleri hakkında olumsuz durumları görebilme ve öğretmenlerini eleştirebilme özellikleri gelişmemiştir. Bu nedenle öğrenci anketinden çıkan sonuçlar çocuk gözüyle dikkate alınmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Bu araştırmanın sonunda; Hayat Bilgisi dersi öğretmenlerinin dersin öğretiminde kullandıkları metot, strateji ve tekniklerin, ilkelerin, araç ve materyallerin öğrenci başarısını büyük ölçüde etkilediği saptanmıştır. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ile tahsil durumlarının öğrenci başarılarını doğrudan etkilediği anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin metot, teknik, strateji ve ilkeleri yeterince bilmediği, araç ve materyalleri gereken oranda kullanmadığı, mesleki yayınları takip etmelerinin çok sınırlı olduğu belirlenmiştir.

Okul fiziki durumlarının, ders materyalleri donatımının, çalışma şartlarının yetersiz olduğu, okulun kalite özelliklerinin, sınıf- laboratuvar ve öğrenci özelliklerinin eğitimin pedagojik yönelimini karşılamadığı anlaşılmıştır.

Öğrenci başarı testi puanları Hayat Bilgisi dersinin amaçlarına istenen oranda ulaşmadığını göstermiştir.

Derse karşı öğretmen, öğrenci, veli, yönetici tutumları ile başarı arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Eğitim ve öğretimin geniş çaplı bir bütün olduğu gözönünde bulundurularak ders içi ve ders dışı yaklaşımların öğrencilere bilgi ve davranış kazandırma eyleminde etkin rol oynadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin sosyalleşmesinde gerekli olan sportif, kültürel ilgi ve hobilerini gerçekleştirecek şartların yeterince sunulmadığı, bu yönde yapılanmanın yetersiz olduğu ve gereken önemin verilmediği anlaşılmıştır.

Öneriler

Öğretmenler çocukların zihinsel ve fiziksel gelişim özelliklerini iyi bilmeli öğretimi ve eğitimi bu özellikler üzerine kurmalıdır.

Okullar ders materyalleri bakımından iyileştirilmelidir. Modern materyallerin kullanımı ile ilgili pratik ağırlıklı hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.

Öğrencilerin ilgisini çekecek ders kitapları hazırlanmalı, öğrencileri araştırma ve düşünmeye yönlendirici çalışmalara ağırlık verilmelidir.

Öğretmenler eğitim ile ilgili kitap ve periyodikleri takip etmeli, dersin güncelleştirilmesine çalışmalıdır.

Dersin öğretiminde branş öğretmenleri tercih edilmeli ya da branş dışı öğretmenlere takviye kurslar verilmelidir.

Okul idarecileri tahsil ve kıdem durumları dikkate alınarak seçilmelidir.

Okulla ilgili olaylarda öğrenci-veli-yönetici-öğretmen işbirliğinden yararlanılmalı, veli görüşmelerinde rehberlik anlayışına uygun yaklaşımlar yürütülmelidir.

Öğretmenler sınıfı yönetmede planlı, duyarlı ve dikkatli olmalıdır.

Okul ve öğretim kadrosu kültürel değerlerle ilgilenmeli, sosyalleşme kavramının oluşmasına imkan tanınmalıdır. Bunun için yarışmalara öğrencileri teşvik etmeli, kültürel ve sportif faaliyetleri hızlandırmalıdır.

Öğretmenler sıcak, dürüst ve destekleyici tutum sergilemeli, öğrenciyi okula ve sınıfa bağlayıcı etkinlikler yürütmelidir.

Öğretmenler yeniliklere açık, kendini yenileyici çaba içinde olmalıdır.

Okul idaresi ve öğretim kadrosu arasında iletişim sorunlarının kaynakları tesbit edilmeli ve çözüm yoluna gidilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKYÜZ, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi**, İstanbul 1994
- ALPEREN, Nusret. **Türkçe Öğretim Rehberi**, İstanbul 1991
- BACANLI, Hasan. **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara 2000
- BAŞAR, Hüseyin. **Sınıf Yönetimi**, İstanbul, 1998
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. **Eğitim Psikolojisi**, Ankara 1985
- BAYMUR, Fuat. **Hayat Bilgisi Dersleri**, (5. Baskı), İstanbul 1960.
- BESLEYİCİ, Hadi. **23 Nisan Şiirleri**, İstanbul 1990
- BİLEN, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**, Ankara 1993
- BİLGİN, Zümre. ve KARAMUSTAFA, Ülkü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 1**, İstanbul 2000
- BİLGİN, Zümre, KARAMUSTAFA, Ülkü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2**, İstanbul 2000
- BİLGİN, Zümre, KARAMUSTAFA, Ülkü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3**, İstanbul 2000
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. **Genel Öğretim Bilgisi**, Ankara 1986
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. **Öğretim Metodu ve Uygulama**, Ankara 1974
- BLOOM, Benjamin S. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**, (Çev. Durmuş Ali ÖZÇELİK). İstanbul 1995
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve ÇİVİ, Cuma. **Genel Öğretim Metodları**, İstanbul 1996
- ÇİLENTİ, Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Ankara 1988
- DEMİREL, Özcan. **Türkçe Programı ve Öğretimi**, Ankara 1996
- DEMİREL, Özcan. **Genel Öğretim Yöntemleri**, Ankara 1994
- DENGİZ, Orhan. **Coğrafya Öğretiminde Araçlardan Yararlanma**, Ankara 1965
- DEVİTO, Alfred and KROCKOVER, Gerald H.. **Creative Sciencing**, Canada, 1980
- DURLU, Refik. **Çevre Kaynaklarından Nasıl Yararlanırsınız?**, Ankara 1964
- ERDEN, Münire. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Ankara 1996
- ERDEN, Münire. "Açıklatıcı Bir Metinde Yer Alan Bilginin Önemi ve Türünün Bilginin hatırlanması Üzerine Etkisi", **H:Ü:Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 9, Ankara 1993
- EREN, Celal ve GÖREN, Çiğdem Güzin. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 1**, İstanbul 2001

- EREN, Celal ve GÖREN, Çiğdem Güzin. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2**, İstanbul 2001
- EREN, Celal ve GÖREN, Çiğdem Güzin. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3**, İstanbul 2001
- ERGENECİ, Saadettin ve ERGENECİ, Gülsevim. **Tüm Dersler İlköğretim-1**, Ankara 2000
- ERGENECİ, Saadettin ve ERGENECİ, Gülsevim. **Tüm Dersler İlköğretim-2**, Ankara 2000
- ERGENECİ, Saadettin ve ERGENECİ, Gülsevim. **Tüm Dersler İlköğretim-3**, Ankara 2000
- ERGİN, Akif. **Öğretim Teknolojisi İletişim**, Ankara 1995
- ERTÜRK, Selahattin. **Eğitimde "Program" Geliştirme**, Ankara 1972
- FİDAN, Nurettin. **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Ankara 1985
- GÖĞÜS, Beşir. **İlkokullarda Türkçe Öğretimi Klavuzu**, Ankara 1968
- GÜNDÜZ, Aka. **Belirli Günler ve Haftalar**, Ankara 1993
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin. **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, İstanbul 1994
- KAPTAN, Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Ankara 1995
- KARACA, Aliyar, KAPULU Safinaz ve BAYRAM Özen. **İlköğretim Hayat Bilgisi 1**, Ankara 2000
- KARACA, Aliyar, KAPULU Safinaz ve BAYRAM Özen. **İlköğretim Hayat Bilgisi 2**, Ankara 2000
- KARACA, Aliyar, KAPULU Safinaz ve BAYRAM Özen. **İlköğretim Hayat Bilgisi 3**, Ankara 2000
- KARAGÖZOĞLU, Galip. **İlkokullarda Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Ankara 1966
- KARASAR, Niyazi. **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**, Ankara 1994
- KISAKÜREK, Mehmet Ali. "Sosyal Bilgiler Öğretiminin Niteliği, Kapsamı ve Amaçları", **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, (Ed: Bekir Özer), Eskişehir. A:Ü: AÖF Yayınları: 97
- KURTCAN, Yasemin, HELVACI, Kadir ve TOMSUK Ayten. **İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 4**, Ankara 2000
- KÜÇÜKAHMET, Leyla. **Eğitim Programları Öğretim**, Ankara 1995
- KÜÇÜKAHMET, Leyla. **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, İstanbul 1999
- NAS, Recep. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Bursa 2000
- ORAN, Nesrin. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, İstanbul 1957

- ÖZÇELİK, Durmuş Ali. **Eğitim Programları ve Öğretim** (Genel Öğretim Yöntemi), Ankara 1987
- ÖZÇELİK, Durmuş Ali. **Test Hazırlama Klavuzu**, Ankara 1989
- ÖZDEMİR, Emin. **Uygulamalı Dramatizasyon**, Ankara 1965
- PAYKOÇ, Fersun. "Güncel Olaylarla Belirli Gün ve Haftaların Öğretimi", **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Eskişehir 1997
- PEHLİVAN, Hülya. "Öğrenme ve Öğrenmeyi Etkileyen Etmenler", **Çağdaş Eğitim**, Sayı: 221, Ankara 1996
- SABAN, Ahmet. **Öğrenme Öğretme Süreci**, Ankara 2000
- SIRMATEL, Ziya. **İlköğretim Hayat Bilgisi 1**, Ankara 2001
- SIRMATEL, Ziya. **İlköğretim Hayat Bilgisi 2**, Ankara 2001
- SIRMATEL, Ziya. **İlköğretim Hayat Bilgisi 3**, Ankara 2001
- SÖNMEZ, Veysel. **Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu**, Ankara 1998
- SÖNMEZ, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Ankara 1986
- SÖNMEZ, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı** (5. Baskı), Ankara 1994
- SÖNMEZ, Veysel. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Ankara 1996
- TAZEBAY, Atilla ve YILDIZLAR, Mehmet. **İlköğretim Hayat Bilgisi 1**, Ankara 2000
- TAZEBAY, Atilla ve YILDIZLAR, Mehmet. **İlköğretim Hayat Bilgisi 2**, Ankara 2000
- TAZEBAY, Atilla ve YILDIZLAR, Mehmet. **İlköğretim Hayat Bilgisi 3**, Ankara 2000
- TEKİŞİK, Hüseyin Hüsnü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 1**, Ankara 2000
- TEKİŞİK, Hüseyin Hüsnü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2**, Ankara 2000
- TEKİŞİK, Hüseyin Hüsnü. **İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı 3**, Ankara 2000
- TINAZ, Pınar. **Organizasyonlarda Etkili Öğrenme Stratejileri**, İstanbul 2000
- TÜRKMEN, Cemal. **İlköğretim Ders Kitabı Güzel Konuşma ve Yazma 1**, Ankara 2001
- ULUĞ, Feyzi. **Okulda Başarı**, İstanbul 1996
- URAL, Yalvaç. **Televizyondaki Reklamcı Amca**, İstanbul 1999
- ÜLGEN, Gülten. **Eğitim Psikolojisi**, Ankara 1995
- YALIN, Halil İbrahim. **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara 2000
- YARALIOĞLU, Osman. **Öğretim Tekniği III**, İzmir 1993
- YEŞİLYAPRAK, Binnur. **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**, Ankara 2000
- YILDIRAN, Güzver. **Öğrenme Düzeyi ve Ürünleri**, İstanbul 1982

A decorative graphic consisting of a series of parallel, slanted lines in a light pink color, forming a stylized, elongated shape. The word "EKLER" is written in a bold, black, serif font across the center of this graphic.

EKLER

EK 1: ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Bu araştırma İlkokullarda 1. Kademe öğrencilerine okutulmakta olan “Hayat Bilgisi” dersi öğretimi ile ilgili mevcut durumu tesbit ederek, karşılaşılan problemlerin çözümüne katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda görüşleriniz alınmasına gerek duyulmuş ve sunulan anket hazırlanmıştır.

Anketteki cevaplarınız bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacak, başkalarınca bilinmeyecektir. Bu nedenle ad ve soyadınızın yazılmasına gerek duyulmamıştır.

Anketteki soruların, size uygun cevabı içeren daireyi karalamanız yeterli olacaktır. Çalışmanın bilimsel bir nitelik taşıyabilmesi vereceğiniz cevapların niteliği ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, bütün sorularda düşüncelerinizi gerçek anlamda yansıtan seçeneği işaretlemeye dikkat etmeniz gerekmektedir.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Özlem BEKTAŞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

2. Branşınız?

- () Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
() Eğitim Fakülteleri (Tarih, Coğrafya, Felsefe, Psikoloji, Beden Eğitimi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Yabancı Diller, Türk Dili Edebiyatı, Türkçe, Resim, Müzik, Eğitim Bilimleri, Matematik...)
() Diğer (Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, Siyasal Bilimler, Ziraat, Fen Edebiyat, Veterinerlik, Teknik Eğitim, Hemşirelik, Mühendislik, İlahiyat, Güzel Sanatlar....)

3.Bir öğretmenin “Sınıf Öğretmenliği” branşı dışında herhangi bir lisans eğitiminden mezun, sınıf öğretmeni olarak görev almasının öğretimdeki başarıyı olumsuz yönde etkilediği görüşüne ne derece katılıyorsunuz?

() Hiç () Ara Sıra () Sık Sık () Her Zaman

4.Hayat bilgisi dersi öğretimi ile ilgili dergi, kitap ve mesleki yayınları ne derece takip edebiliyorsunuz?

() Hiç () Ara Sıra () Sık Sık () Her Zaman

5.Hayat bilgisi dersinde kullandığınız metot ve teknikleri derecelendirmeniz gerekirse?

Anlatım	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Soru-cevap	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Problem Çözme	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Tartışma	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Gösteri	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Dramatizasyon	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Örnek olay incelemesi	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Ders gözlem gezileri	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()

6. Hayat bilgisi dersiyle ilgili araç ve materyalleri kullanma sıklığınız?

Yazı tahtası	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Model ve numuneler	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Haritalar	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Tepegöz	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Bilgisayar	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Slayt projektörü	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Televizyon ve video	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()
Grafik ve şekiller	Hiç ()	Ara Sıra ()	Sık Sık ()	Her Zaman ()

7.Hayat bilgisi dersinde Atatürkçülük konularının konu bütünlüğü halinde ele alınması daha yararlı olur görüşüne ne derece katılıyorsunuz?

Hiç () Ara Sıra () Sık Sık () Her Zaman ()

8.Hayat bilgisi dersinde Atatürkçülük konularının uygun olarak parça parça verildiğine inanıyor musunuz?

Hiç () Ara Sıra () Sık Sık () Her Zaman ()

9.Hayat bilgisi programında hedef ve davranışların sosyal olgu ve olayları kavrama ve çözmede yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

Hiç () Ara Sıra () Sık Sık () Her Zaman ()

A.OKULUN FİZİKİ VE EĞİTİME YÖNELİK ÖZELLİKLERİ

10.Okulumuz ders materyalleri bakımından iyi donatılmıştır.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

11. Okul idaresi ve öğretmenler arasındaki iletişim iyi işlemektedir.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

12. Öğrenci ebeveynleri çabalarımızı yeterince bilmiyor.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

13. Top yekun öğrencilerim tarafından kabul görürüm

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

14.Meslektaşlarımla yaptığımız toplantılarda karşılıklı yaptığımız yardımlardan

memnun değilim

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

15. Boş zaman aktivitelerim ve hobilerim bana mesleki faaliyetlerimden daha fazla

zevk vermektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

16. Maddi çalışma şartları (okulumuzda) biz öğretmenler açısından oldukça iyi

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

17. Okul idarecisi fikirlerime saygı göstermektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

18. Ebeveynler (veliler) için problemlerde öğretmen günah keçisidir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

19. Çalışma arkadaşlarımdan bir çoğu ile şahsi hiçbir kontak kurmak istemiyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

20. Bu okuldaki işimde benim için faydalar, keza hoş yönler ağır basmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

21. Yaptığım iş çok ilginç gelmekte ve değişim zenginliği sunmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

22. Kurumumuz uygun mefruşatla (koltuk, masa gibi) donatılmıştır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

23. Veliler çocukların biz öğretmenler tarafından haksız muameleye tutuldukları

kanaatine sıkça sahiptirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

24. Öğrencilerin bir çoğu ile iyi ilişki- kontak halindeyim

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

25. Mesleki ilgilerim içinde arkadaşlarımdan çok azı onları onayladığımı

kanaatindedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

26. Bir başka okula geçmenin benim için daha iyi olup olmayacağını birden çok

düşünmüşümdür

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

27. Bu okulda çok daha severek ders vermekteyim

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

28. Okuldaki fiziki olaylar şahsi, samimi ve oldukça aydınlık olarak donatılmıştır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

29. Yöneticilerimiz birlikte görüşme, konuşma ve tartışma fırsatı vermektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

30. Velilerin, öğretmenlerin otoritesinin (öğrenciler üzerinde) kaybolduğu görüşünde

olduklarını düşünüyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

31. Öğrencilerin oturdukları çevre bana mutluluk vermektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

32. Meslektaşlarım arasında çok iyi dostlarım var

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

33. Okulda yaptığım her iyi işle haklı olarak gurur duyabileceğimi düşünüyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

34. Kabiliyetimi yaymada yaptığım iş bana yeterli fırsatı vermektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

35. Okuldaki fiziki mekanlar üzerinde hiçbir şikayetim yoktur

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

36. Bu okulda alışılmışın dışında öğrenciler vardır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

37. Okulumuzda diğer meslektaşlarımla mesleki konularda tartışma fikir alışverişinde

bulunma konularının yokluğunu hissediyorum.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

38. Okulumuzda çevredeki okullardan daha fazla problemlı öğrenci var

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

39. Okuldaki meslektaşlarımdan bir çok tavsiye ve teşvik aldım

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

40. Okuldaki bir takım meslektaşlarımla iş saatleri dışında da görüşürüm

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

41. Okul yöneticimiz biz öğretmenlere yardım etmeyi ve işimizi kolaylaştırmayı sever

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

42. Okuldaki görev dağılımından ve ders dağıtım programından-planlarından oldukça memnunum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

C) OKULUN KALİTE ÖZELLİKLERİ

43. Okulda ortalamanın üzerinde mesleki ve onu da aşan bir hizmet standardına (öğrenim hedefleri) yönelinmiştir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

44. Bilimsel yeterlilik bu okulda hem öğretmenler hem de öğrenciler nezdinde takdir edilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

45. Öğretmenler öğrencilerle ilgilenirler. Gerek görülürse de, öğretmenler öğrencilere teke tek görüşme fırsatı yaratır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

46. Okulda öğrenciler sık sık görev ve sorumluluk alırlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

47. Öğretmenler ve öğrenciler arasında teşvik edici ve değer verici münasebetler vardır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

48. Yönetici görevlerini yerine getirmede öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinden yararlanır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

49. Bu okulun önemli bir tarafı da daha alt sosyo-ekonomik tabakalardan gelen

öğrencilere eğitim şansı ve fırsatı vermiş olmasıdır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

50. Öğretmenler öğretim yanında eğitimi de yerine getirmektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

51. Bu okulda öğrencilerin ruhi-psişik yüklenimlerinin çok fazla olmamasına dikkat edilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

52. Atraktif ve ilgi çeken bir öğretim tarzı (ek branşlar- kurslar- alıştırmalar)

öğretmenler ve öğrenciler için kendini aşma-yayma imkanı sunmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

53. Öğretim heyeti yoğun olarak toplumsal değişimlere ve aktüel talepleri, bunların

okul için getirdiği sonuçları dikkate alır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

54. Sürekli ve periyodik oturumlarla müşterek tesbit ve değerlendirmeleri formüle

etmek ve geliştirmeler denenmektedir.(Okul profili, okul programı gibi.)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

55. Veliler yoğun olarak okulla ilgili olaylara katılmaktadırlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

56. Okuldaki öğretmenler sıklıkla eğitimcilerin eğitim sahasında ve pedagojik, mesleki

tekamül eğitimine yönelim göstermektedirler.(Katılımcı olarak)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

57. Okulumuz mezunları devam ettikleri diğer okullarda özellikle başarılıdırlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

58. Derslerde bilhassa hayata ve pratiğe yakın olma hususlarına dikkat

edilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

59. Öğretim personeli ve öğrenciler yeni öğretim ve öğrenim tekniklerine açıktırlar ve

devamlı derse yeni fikirler katmayı denemektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

60. Yöneticimiz okuldaki idari görevine verdiği önem kadar pedagojik görevini de

dikkate almaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

61.Okulumuz ve çevremiz arasında (ekonomi, kültür,spor v.b.) müşterek aktivitelerin olduğu ilişkiler mevcuttur

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

62. Okulumuz sıklıkla yarışmalara katılmakta ve özellikle öğrenci kabiliyetlerini ortaya çıkaran faaliyetler teşvik edilmektedir. (müzik, orkestra gruplarında, spor yarışmaları gibi.)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

63. Öğrenciler ağırlıklı olarak okula ve öğrenmeye pozitif eğilim göstermektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

64. Okul yeni öğrenciler için atraktiftir. (çekicidir.)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

65 Okuldaki eğitimle ilgili kurallar (ders dağıtım planı, branş dağıtım, beş veya altı gün sürekli eğitim gibi) demokratik bir ortamda tartışılabilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

66. Eğer yeni bir kural konacaksa bütün öğretim kadrosu bunun sonuçlarını da ele alarak tartışmaktadırlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

67.Öğrencilerin izinsiz dersten uzaklaşmaları nadiren ortaya çıkmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

D)SINIF- LABORATUVAR VE ÖĞRENCİLER

68. Sınıftan birinin yardıma ihtiyacı olduğunda, diğerleri ona seve seve yardım eder

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

69.Öğrencilerden bazıları diğer öğrencileri karalayarak iyi görünmeyi denemektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

70. Sınıfımızda gerçekten iyi bir topluluk atmosferi var

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

71.Sınıfımızdaki öğrencilerin ekserisi severek öğrenmektedirler. Ve okul için çabalamaktadırlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

72.Öğrencilerden biri hata yaptığında ve ya kötü not aldığında arkadaşlarından bir çoğu gizli gizli sevinmektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

73. İyi bir faaliyet göstermek veya sonuç almak sınıfta herkesçe önemlidir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

74. Bu sınıfta hiç kimse diğer bir öğrencinin sorunu ile ilgilenmez

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

75. Sınıfta sık sık öğrenciler arasında tartışma-kavga olur

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

76.En iyi öğrencilerin kötü durumda olan öğrencilere yardım etmesi sınıfımızda doğal bir davranıştır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

77. Sınıfımızda bir çok öğrenci kötü not almaktan korktukları için öğrenmektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

78.Bazı öğrenciler diğerlerinin birlikte çalışmak istemesine rağmen dersi sabote etmektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

79.Sınıfta hiç kimse diğerini dinlemek istemediğinden çok zor bir diyalog ortamı bulunmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

E) OKUL EĞİTİM İLİŞKİSİ

80.Okulumuzda öğrencilerin nasıl davranmaları gerektiği konusunda açık, net kurallar bulunmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

81.Okulda ebeveyn veya ilgili kişilerin katılabildikleri toplantılar sürekli düzenlenmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

82.Okulu için rekabete katılan ve bunun sonucu iyi şeyler ortaya koyan öğrencilerin okulları hakkında yüksek ve müsbet görüşleri vardır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

83.Okulumuz öğrencilerinin sportif ve kültürel ilgilerini ve hobilerini

gerçekleştirebilecekleri bir çok imkan sunulmaktadır

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

84. İyi şeyler ortaya koyan ve iyi performans gösteren öğrenciler bu okulda herkesçe

özellikle takdir edilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

85. Okul yönetimi öğrencilerle okul kuralları hakkında konuşabilmektedirler

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

**BÜTÜN FORMLARI CEVAPLANDIRIP, LÜTFEN KONTROL EDİNİZ!
CEVAPLAR TOPLU OLARAK DEĞERLENDİRİLECEKTİR.**

EK 2: ÖĞRENCİ ANKETİ

Kıymetli Öğrenci,

Bu araştırma İlkokullarda 1. Kademe öğrencilerine okutulmakta olan " Hayat Bilgisi" dersi öğretimi ile ilgili mevcut durumu tesbit ederek, karşılaşılan problemlerin çözümüne katkı sağlamak amacıyla. Bu amaç doğrultusunda görüşleriniz alınmasına gerek duyulmuş ve sunulan anket hazırlanmıştır.

Anketteki cevaplarınız bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacak , başkalarınca bilinmeyecektir. Bu nedenle ad ve soyadınızın yazılmasına gerek duyulmamıştır.

Anketteki soruların, size uygun cevabı içeren daireyi karalamanız yeterli olacaktır. Çalışmanın bilimsel bir nitelik taşıyabilmesi vereceğiniz cevapların niteliği ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, bütün sorularda düşüncelerinizi gerçek anlamda yansıtan seçeneği işaretlemeye dikkat etmeniz gerekmektedir.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Özlem BEKTAŞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz?

() Erkek () Kadın

2. Babanızın mesleği?

() İşçi () Memur () Çiftçi () Diğer

3. Annenizin mesleği?

() Memur () İşçi () Ev Hanımı () Diğer

4. Babanızın tahsil durumu?

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Diğer

5. Annenizin tahsil durumu?

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Diğer

6. Hayat bilgisi dersine ders öncesi hazırlık yapıyor musunuz?

() Hiç () Az () Oldukça () Tam

7. Hayat bilgisi dersinin önemli olduğunu düşünüyor musunuz.?

() Hiç () Az () Oldukça () Tam

8. Hayat bilgisi dersini seviyor musunuz?

() Hiç () Az () Oldukça () Tam

9. Hayat bilgisi dersi size günlük hayatta gerekli oluyor mu?

() Hiç () Az () Oldukça () Tam

**ÖĞRETMENİMİN VERDİĞİ DERS;
(AŞAĞIDAKİ İDDİALARIN ÖĞRETMENİNİZDE
NE KADAR VAR İŞARETLEYİNİZ)**

10. Öğretmenimiz çok zor soruları bile cevaplandırabilmektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

11. Öğretmenimin kişisel olarak beni çok iyi tanıdığını düşünüyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

12. Yaptığımız işi öğretmenimiz takdir ediyor, teşvik ediyor, herkese eşit davranıyor

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

13. Öğretmenimde açık olmayan şey sınavlarda notu nasıl değerlendirdiği hakkında endişelerim var

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

14. Eğitim esnasında çok şey öğreniyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

15. Öğretmenim değişikliğe ve oyunla öğretmeye uygun olduğu için ders çok ilgi çekici ve hoştur

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

16. Öğrenimde kendimi aşırı korku içinde hissediyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

17. Öğretmenim dersi öyle açık anlatıyor ki bütün önemli şeyler iyi anladığımı ve kavradığımı düşünüyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

18. Bir hata yaptığım zaman bütün sınıfın önünde azarlanırım ve alaya alınırım

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

19. Derste öğretmenimiz sınıfa girince seviniyorum

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

20. Doğru ve iyi bir şey yaptığımda öğretmenim tarafından takdir edilirim.

(övlürüm, aferin alırım)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

21. Öğretmenimiz ödevlerimizi yapıp yapmadığımız ile ilgilenir. (Ödevlerimizi kontrol eder.)

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

22. Öğretmenimiz sınıfta sessizlik ve düzeni sağlamada yetersizdir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

23. Öğrenim sırasında karşılaştığımız zorluklarda öğretmenimiz gerekli yardımı ve desteği sağlar

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

24. Bir şey söylemek istediğimde öğretmenim beni dinlemektedir

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

25. Öğretmenimiz bizi derse bağlamak için her şeyi yapmaktadır.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

26. Ders sırasında beni rahatsız eden bir şey olursa korkmadan öğretmenime söyleyebilirim.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

27. Öğretmenimiz bütün öğrencilerle ilgilenir.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

28. Öğretmenimin verdiği ödevleri evde kendim kimseden yardım almadan yaparım

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

29. Bir şeyi yanlış yaparsam öğretmenim doğrusunu gösterir.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

30. Öğretmenimin gelecek yıl yine öğretmenim olmasını isterim.

() Tamamını onaylarım () Doğru () Doğru Değil () Kesinlikle Doğru Değil

**BÜTÜN FORMLARI CEVAPLANDIRIP, LÜTFEN KONTROL EDİNİZ!
CEVAPLAR TOPLU OLARAK DEĞERLENDİRİLECEKTİR.**

EK 3: İLKÖĞRETİM I. KADEME 3. SINIF HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ BAŞARI TESTİ

1. Aşağıdakilerden hangisi en küçük topluluğun adıdır?
A)Okul B) Millet C) Aile D) Mahalle
2. Hastalara reçete yazıp ilaç verme yetkisi aşağıdakilerden hangisine aittir?
A) Doktor B)Ebe C) Hemşire D) Sağlık memuru
3. Aşağıdakilerden hangisi köy yönetiminde değildir?
A) İlköğretim Okulu Müdürü
B) İhtiyar meclisi üyeleri
C) Kaymakam
D) Muhtar
4. Aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi, din ve devlet işlerinin ayrı tutulmasına ilişkindir?
A) Milliyetçilik
B) Halkçılık
C) Laiklik
D) Cumhuriyetçilik
5. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Cumhuriyet ne zaman ilan edilmiştir?
A) 29 Ekim 1922 B) 23 Nisan 1920 C) 29 Ekim 1920 D) 29 Ekim 1923
- 6.Aşağıdaki maddelerden hangisi kullanıldıktan sonra tekrar değerlendirilemez?
A) Kağıt B) Plastik C) Mazot D) Şişe
- 7.Giyecek alırken öncelikle neye dikkat etmeliyiz?
A) Güzelliğine B) Rengine C) Kalitesine D) Ambalajına
- 8.Aşağıdakilerden hangisi için son kullanma tarihi gerekmez?
A) Konserve B)Buzdolabı C) İlaç D) Sucuk
- 9.Aşağıdakilerden hangisi okulun düzeni ile ilgili değildir?
A) Koruma derneği B) Öğrenciler C)Müdür D) Öğretmenler

10. Kutup yıldızına göre yön tayini nasıl olur?

- A) Kutup yıldızı kuzeyi gösterir. B) Kutup yıldızı güneyi gösterir
C) Kutup yıldızı batıyı gösterir. D) Kutup yıldızı doğuyu gösterir.

11. Deri hangi duyunun organıdır?

- A) Koklama B) İşitme C) Dokunma D) Tatma

12. Aşağıdakilerden hangisi göğüs boşluğunda yer alan bir organdır?

- A) Bağırsaklar B) Karaciğer C) Böbrekler D) Kalp

13. El ve ayak tırnaklarımızı güvenli olarak ne ile kesebiliriz?

- A) Makas B) Bıçak C) Tırnak makası D) Jilet

14. Aşağıdaki besinlerden hangisi süt grubu besinlerdendir?

- A) Et B) Yoğurt C) Yumurta D) Kabak

15. Aşağıdakilerden hangisi vücudumuzu yönetir?

- A) Göz B) Kulak C) Beyin D) Ayaklar

16. Duyu organlarımız kaç tanedir?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

17. Aşağıdakilerden hangisi, sağlıklı ve dengeli beslenmek için doğru bir davranıştır?

- A) Yalnız sebze yemek B) Yalnız et yemek
C) Yalnız meyve yemek D) Her çeşit yiyecekten yeterince yemek

18. Aşağıdakilerden hangisi vatandaşın görevlerinden değildir?

- A) Vergi vermek B) İlköğrenim yapmak C) Memur olmak D) Seçimlere katılmak

19. Aşağıdakilerden hangisi mektupları alıcılara ulaştırır?

- A) Postacı B) Polis C) Kaptan D) Bekçi

20. Atatürk Samsun'a hangi tarihte çıkmıştır?

- A) 23 Nisan 1920 B) 29 Ekim 1923 C) 19 Mayıs 1919 D) 19 Mayıs 1920

ÖZGEÇMİŞ

1974 Antalya'da doğdu. İlk ve orta tahsilini Eskişehir'de, liseyi Antalya'da tamamladı. 1992 yılında girmiş olduğu Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü bitirdi. 1996 yılında Erzurum'a öğretmen olarak atanmış olup Merkez Kurtuluş İlköğretim Okulunda öğretmenliğini sürdürmektedir.

**Z.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BOLU ABANT İZZET BAYSAL
ÜNİVERSİTESİ MERKEZİ**